

INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

Sidas årsredovisning 2011

Publicerad av: Sida, 2012

Copyright: Sida

Omslagsbild: ©IOM/Daniel Desmarais. Haiti drabbades hårt av jordbävningen 2010. Sida har bidragit med ett stort humanitärt stöd och stöd till återuppbyggnad. Jacqueline Jean Baptiste förlorade sin mamma och sina två bröder i jordbävningen och bygger nu upp sitt liv igen, bland annat med hjälp av Internationella organisationen för migration, IOM, en av de organisationer som Sida samarbetat med.

Layout: Citat

Art.nr.: SIDA61382sv

ISBN: 978-91-586-4165-5

urn:nbn:se:sida-61469sv

Publikationen kan laddas ner från
www.sida.se/publikationer

Innehållsförteckning

1. Generaldirektören har ordet	9
2. Sida under 2011	13
3. Utvecklingssamarbete	21
3.1 Långsiktigt bilateralt utvecklingssamarbete	25
3.1.1 Långsiktig utveckling för minskad fattigdom	25
3.1.2 Biståndseffektivitet	26
3.2 Konflikt- och postkonfliktländer	28
3.2.1 Stora utmaningar i övergång från krig till fred	28
3.2.2 Biståndseffektivitet	30
3.3 Reformsamarbete i Östeuropa	32
3.3.1 Bred verksamhet för demokratibygge	32
3.3.2 Biståndseffektivitet	34
3.4 Selektivt samarbete	35
3.4.1 Stimulans för nya aktörer för utveckling	35
3.5 Regionalt utvecklingssamarbete	36
3.5.1 Regionala insatser för gränsöverskridande problem	36
3.6 Tematiskt utvecklingssamarbete	40
3.6.1 Humanitärt bistånd som räddar liv	40
3.6.2 Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	43
3.6.3 Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	44
3.6.4 Ökat stöd till kapacitetsutveckling och samverkan	46
3.6.5 Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)	48
3.6.6 Forskningssamarbete som stärker kapacitet	49
3.6.7 Öppenhet och information	51
3.6.8 Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	53
3.6.9 Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder (miljölån)	54
3.7 Administration av bidragshantering för biståndsverksamhet som Regeringskansliet beslutar om	56
3.8 Motverka oegentligheter och korruption	57
3.9 Sidas bidrag till genomförandet av Sveriges Politik för Global Utveckling	60
3.10 Regeringens tematiska prioriteringar	62
3.11 Sidas arbete för ökad biståndseffektivitet	66
4. Myndighetens övriga verksamhet	71
4.1 Sida som expertstöd till regeringen	72
4.1.1 Expertstöd	72
4.1.2 Multilateralt bistånd	73

4.2 Uppföljnings- och utvärderingsverksamhet samt statistikhantering	74
4.2.1 Uppföljningar och utvärderingar visar resultat	74
4.2.2 Statistikhantering	74
4.3 Samarbete inom Östersjöregionen	75
4.3.1 Sidas Östersjöenhet	75
4.3.2 Demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland	76
4.3.3 Miljösamarbete med Ryssland minskar utsläpp	77
5. Förutsättningar för verksamhetens genomförande	79
5.1 Intern styrning och kontroll	80
5.1.1 Kvalitetssäkring av Sidas årsredovisning 2011	80
5.1.2 Riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida och Sidas process för intern styrning och kontroll	81
5.1.3 Handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida	84
5.1.4 Kvarstående brister avseende intern styrning och kontroll	85
5.2 En förbättrad organisation	88
5.3 Kompetensförsörjning i en ny organisation	89
5.4 Verksamhetsutveckling – utveckling av Sidas arbetssätt	91
6. Not till årsredovisningen	93
6.1 Allmänt	94
6.2 Anslagsstruktur	95
6.3 Definitioner	95
6.4 Sidas prestationer	96
6.5 Fördelning av förvaltningskostnader	97
6.6 Kostnad per prestation	97
6.7 Biståndseffektivitet	98
7. Finansiella dokument	101
7.1 Kommentarer	102
7.2 Resultaträkning	110
7.3 Balansräkning	111
7.4 Anslagsredovisning	114
7.4.1 Anslagsredovisning, Redovisning mot anslag	114
7.4.2 Anslagsredovisning, Redovisning mot inkomstittlar på statens budget	116
7.4.3 Redovisning av beställningsbemyndigande	118
7.4.4 Finansiella villkor 2011	120
7.5 Finansieringsanalys	124
7.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter	126
7.7 Noter	128
8. Styrelsens fastställande av Sidas årsredovisning	159
9. Sidas organisation	163

10. Redovisning av vissa kostnader	167
10.1 Tabeller enligt regleringsbrevet 2011	168
10.2 Analys av förvaltningskostnader	194
10.2.1 Förvaltningskostnader per samarbetsform	194
10.2.2 Förvaltningskostnader per huvudsektor	195
10.2.3 Förvaltningskostnader per strategistyrd verksamhet	197
10.2.4 Verksamhetsnära prestationer	200
10.2.5 Slutsatser	201

TABELLFÖRTECKNING

Kapitel 3

Tabell 1.	Internationellt utvecklingssamarbete, antal insatser och kostnad	23
Tabell 2.	Kostnad generellt budgetstöd	25
Tabell 3.	Insatser inom långsiktigt utvecklingssamarbete, antal och förvaltningskostnader	27
Tabell 4.	Utfallet för Parisindikatorerna 3, 5a samt 9 inom långsiktigt utvecklingssamarbete	27
Tabell 5.	Insatser inom konflikt- och postkonfliktländer, antal och förvaltningskostnader	30
Tabell 6.	Utfall indikator 9 inom konflikt- och postkonfliktländer	31
Tabell 7.	Insatser inom reformsamarbete i Östeuropa, antal och förvaltningskostnader	33
Tabell 8.	Utfall indikator 3, 5a och 9 inom reformsamarbete i Östeuropa	34
Tabell 9.	Insatser inom selektivt samarbete, antal och förvaltningskostnader	36
Tabell 10.	Insatser inom regionalt utvecklingssamarbete, antal och förvaltningskostnader	38
Tabell 11.	Insatser inom strategin för humanitärt bistånd och konflikthantering, antal och förvaltningskostnader	43
Tabell 12.	Insatser inom strategin för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, antal och förvaltningskostnader	44
Tabell 13.	Insatser inom strategin för globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser, antal och förvaltningskostnader	46
Tabell 14.	Insatser inom strategin för kapacitetsutveckling och samverkan, antal och förvaltningskostnader	48
Tabell 15.	Insatser inom strategin för demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer, antal och förvaltningskostnader	49
Tabell 16.	Fördelning av huvudsektor forskning per land	50
Tabell 17.	Insatser inom strategin för stöd till forskningssamarbete, antal och förvaltningskostnader	51
Tabell 18.	Kontaktkostnader för Sidas kommunikationsverksamhet 2011	52
Tabell 19.	Insatser inom strategin för informations- och kommunikationsverksamhet, antal och förvaltningskostnader	53
Tabell 20.	Insatser inom strategin för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet, antal och förvaltningskostnader	54
Tabell 21.	Insatser inom strategin för utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder, antal och förvaltningskostnader	55
Tabell 22.	UD-betalningarnas fördelning per anslagspost	56
Tabell 23.	Insatser och förvaltningskostnader	57
Tabell 24.	Insatser som bidrar till bekämpning av korruption, antal och förvaltningskostnad	58
Tabell 25.	Området regeringen och det civila samhället	58

Tabell 26.	Kompetensutveckling inom anti-korruption och revision 2011	59
Tabell 27.	Kostnader för sektorn demokrati och mänskliga rättigheter per landkategori.....	63
Tabell 28.	Kostnader för sektorn miljö och klimat per landkategori.....	63
Tabell 29.	Kostnader för jämställdhet per landkategori.....	64
Tabell 30.	Antal insatser och fördelning av insatsernas längd och volym.....	68
Tabell 31.	Antal insatser och fördelning av insatsernas längd och volym.....	68
Kapitel 4		
Tabell 1.	Bedömningsunderlag samt underlag till policyer och metodriktlinjer inskickade till regeringen, antal och förvaltningskostnad	72
Tabell 2.	Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per typ av samarbetspartner	75
Tabell 3.	Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per land	75
Tabell 4.	Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per sektor.....	76
Kapitel 5		
Tabell 1.	Personalstatistik – antal anställda	89
Kapitel 6		
Tabell 1.	Förvaltningskostnad per process	97
Kapitel 7		
Tabell 1.	Anslag	102
Tabell 2.	Sidas verksamhet, utfall	103
Tabell 3.	Sidas verksamhet, Beställningsbemyndigande.....	106
Tabell 4.	Regeringskansliets verksamhet, utfall.....	107
Tabell 5.	Regeringskansliets verksamhet, Beställningsbemyndigande	107
Tabell 6.	Sidas garantier för U-krediter	107
Tabell 7.	Fristående garantier	107
Tabell 8.	Resultaträkning	110
Tabell 9.	Balansräkning	111
Tabell 10.	Anslagsredovisning, Redovisning mot anslag.....	114
Tabell 11.	Anslagsredovisning, Redovisning mot inkomstitlar på statens budget	116
Tabell 12.	Redovisning av beställningsbemyndigande.....	118
Tabell 13.	Finansiella villkor 2011	120
Tabell 14.	Finansieringsanalys.....	124
Tabell 15.	Låneram i Riksgäldskontoret	126
Tabell 16.	Kontokredit hos Riksgäldskontoret	126
Tabell 17.	Räntekostnader och ränteintäkter på räntekonto.....	126
Tabell 18.	Avgiftsintäkter	126
Tabell 19.	Beviljad och utnyttjad anslagskredit	126
Tabell 20.	Anslagssparande samt intecknade belopp.....	126
Tabell 21.	Utestående åtaganden.....	127
Tabell 22.	Antal årsarbetskrafter och medelantalet anställda	127
Tabell 23.	Driftkostnad per årsarbetskraft.....	127
Tabell 24.	Årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring	127

Kapitel 10

Tabell 1.	Översikt över anslag, kostnader.....	168
Tabell 2.	Översikt över anslagsposter.....	168
Tabell 3.	Internationellt utvecklingssamarbete.....	169
Tabell 4.	Internationellt utvecklingssamarbete.....	171
Tabell 5.	Avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen.....	172
Tabell 6.	Totalt bidrag till civilsamhälleorganisationer exklusive Östersjöregionen.....	172
Tabell 7.	Totalt bidrag till civilsamhälleorganisationer i Östersjöregionen.....	173
Tabell 8.	Stöd genom svenska ramorganisationer.....	173
Tabell 9.	Informationsstöd via svenska ramorganisationer.....	174
Tabell 10.	Övrigt stöd genom svenska ramorganisationer.....	174
Tabell 11.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region.....	175
Tabell 12.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region.....	175
Tabell 13.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region.....	175
Tabell 14.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Afrika söder om Sahara.....	176
Tabell 15.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Asien, Mellanöstern och Nordafrika.....	178
Tabell 16.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Latinamerika.....	180
Tabell 17.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Europa.....	182
Tabell 18.	Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land.....	184
Tabell 19.	Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Asien, Mellanöstern och Nordafrika.....	186
Tabell 20.	Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land.....	188
Tabell 21.	Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land.....	190
Tabell 22.	De 20 största samarbetsländerna 2011.....	192
Tabell 23.	Samarbetsform.....	194
Tabell 24.	Huvudsektor.....	196
Tabell 25.	Strategistyrd verksamhet.....	198
Tabell 26.	Verksamhetsnära prestationer.....	200

FIGURFÖRTECKNING**Kapitel 2**

Figur 1.	Kostnader fördelade per landkategori 2011.....	15
Figur 2.	Kostnader fördelade per tematisk strategi 2011.....	15
Figur 3.	Kostnader fördelade per huvudsektor 2011.....	16

Kapitel 3

Figur 1.	De tre tematiska prioriteringarna.....	64
----------	--	----

Kapitel 5

Figur 1.	Sidas process för intern styrning och kontroll.....	81
----------	---	----

Kapitel 9

Figur 1.	Sidas organigram.....	165
----------	-----------------------	-----

Utbildning är en av de rakaste vägarna ur fattigdom. Genom utbildning får människor verktyg för att själva styra sitt liv och påverka i samhället. I Afghanistan har andelen flickor som går i skolan ökat från 2 procent till 36 procent de senaste 10 åren.

Foto: Sandra Kalligaro

1. Generaldirektören har ordet

1. GENERALDIREKTÖREN HAR ORDET

Svenskt utvecklingssamarbete gör skillnad för fattiga och utsatta människor. Det engagemang som svenska folket visar, till exempel för svältdrabbade befolkningar på Afrikas horn eller för att stödja en gryende demokrati i delar av arabvärlden, är en av de viktigaste förklaringarna till att Sverige under årtionden byggt upp ett bistånd som är relevant, långsiktigt och bygger på kunskap från en bred krets av aktörer i utvecklingssamarbetet, inte minst i utvecklingsländerna själva.

Myndigheten Sidas uppdrag är att bidra till att genomföra den svenska politiken för global utveckling. Det handlar om investeringar i mänsklig utveckling – inte sällan i svåra miljöer som innebär stora risker. Samtidigt genomgår det globala utvecklingssamarbetet genomgripande förändringar som gör att biståndsgivare tänker om och nytt kring hur biståndet kan samspela med annan finansiering och bidra till minskad fattigdom och förbättrade livsvillkor.

Under 2011 har Sida arbetat intensivt med att säkerställa att såväl biståndet vi förmedlar som vår egen organisation förblir relevanta när vi ställs inför de utmaningar och möjligheter som globaliseringen för med sig. Som generaldirektör har jag bland annat betonat vikten av att lära av det som fungerar bra eller mindre bra i utvecklingssamarbetet så att vi hela tiden utvecklar verksamheten. Jag drivs också av en övertygelse om att näringsliv och bistånd behöver samverka ännu mer för en hållbar utveckling som ger människor sysselsättning, välstånd och möjlighet att hävda sina rättigheter.

Som framgår av denna årsredovisning har Sida under 2011 tagit viktiga steg för att utöka den del av insatserna som genomförs med så kallade ”nya” eller ”innovativa” metoder och samverkansformer. Samarbetet med näringslivet har ökat betydligt och samtidigt medfört nya krav på kompetens och resurser. Ändå har vi mycket kvar att göra för att möta ett utvecklingssamarbete i förändring. Det visade inte minst det stora toppmötet om biståndseffektivitet som ägde rum Sydkorea i december som en gång för alla förde in näringslivet och framväxande ekonomier i biståndets finrum.

Svenskt bistånd söker sin roll och sitt mervärde i denna föränderliga omvärld. Den fokusering av det svenska utvecklingssamarbetet som regeringen aviserat blir en viktig förutsättning för Sida när myndigheten i än högre utsträckning ska samverka med andra aktörer kring svenska prioriteringar av demokrati, miljö och jämställdhet. Här bistår Sida regeringen med expertmyndighetens samlade kunskap och erfarenheter.

Fokus och medvetna satsningar ger resultat. Ett tydligt exempel är Sidas arbete i de allra svåraste miljöerna, länder som genomgår eller nyligen har upplevt konflikter eller katastrofer. Det svenska stödet till dessa länder har inte bara ökat kraftigt de senaste åren, det går också i allt högre utsträckning till att öka jämställdheten, göra kvinnor delaktiga i viktiga beslut och bygga demokratier som respekterar grundläggande rättigheter. I resultatbilagan till denna årsredovisning finns många exempel på insatser som haft

RESULTATEN AV
SVENSKT BISTÅND
KOMMER ENSKILDA
MÄNNISKOR TILL DEL.

avgörande betydelse för mänsklig utveckling i samarbetsländerna med särskilt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter. Samtidigt finns det förstås även exempel där bristande politisk vilja i samarbetsländerna, utbredd korruption eller svagheter i vår egen förmåga att leverera insatser i tid med kvalitet försvårar ett effektivt utvecklingssamarbete.

Också internt har Sida ställts inför utmaningar under det gångna året. Genom tuffa besparingar och minskad bemanning har Sida med god marginal nått en ekonomi i balans. Vi har inlett ett omfattande förändringsprogram som bland annat innebär skärpta krav på den interna styrningen och kontrollen i vår verksamhet och våra processer och ett förtydligande av hela kedjan i hanteringen av biståndsinsatser. Regelverk har reviderats och moderniserats. Målet är en trygg och effektiv hantering av medel som gör det möjligt att lägga än mer tid att på nära håll följa biståndets resultat och se till helheten i det svenska utvecklingsbidraget i ett visst land eller region.

För att skapa förutsättningar att lyckas med detta har Sida under 2011 fortsatt att flytta delar av verksamheten från huvudkontoret till våra samarbetsländer. Fler medarbetare i våra samarbetsländer och en tydlig svensk röst i dialogen med regeringar, civilsamhälle, näringsliv och andra givare är en förutsättning för att nå de mål vi har satt upp framöver, till exempel att stärka kvinnors makt och deltagande i

samhället eller bli bättre på att förebygga nya kriser och katastrofer.

Till sist vill jag passa på att nämna att jag är särskilt stolt över att Sida under 2011 har lagt sig i framkanten i den svenska myndighetsvärlden när det gäller att hantera misstankar om oegentligheter och korruption. Under hösten fattade vi beslut om att inrätta en så kallad whistle blowing-funktion med

möjlighet för individer att anmäla misstankar om oegentligheter och korruption till myndigheten. Samtidigt utökar vi kapaciteten att förebygga och utreda oegentligheter och korruption i biståndet.

Ett säkert och transparent bistånd är nämligen inte bara en skyldighet gentemot de som lever i fattigdom eller förtryck – det är också god förvaltning av det engagemang för utveckling som anförtratts oss som myndighet.

Fokus och medvetna satsningar ger resultat.

Charlotte Petri Gornitzka
Stockholm 2012-02-17

Foto: Pernell Flinn

Foto: H. H. H. H.

MÄNNISKAN I CENTRUM

Svenskt bistånd finns där behoven finns. Den enskilda människans möjligheter att själv förbättra sitt liv står alltid i centrum. Det kan handla om möjlighet till en fast inkomst, tillgång till hälsovård och utbildning, renare miljö eller möjlighet att påverka i samhället. Det är några av de människor som fått en bättre vardag tack vare svenskt bistånd.

Foto: Anette Widholm

Foto: Anette Widholm

Lucy Warimu ingår i en grupp av bönder som får hjälp att utveckla sin verksamhet av det Sidastödda programmet NALEP i Kenya. Programmet gör att tiotusentals småskaliga bönder får möjlighet att bli effektivare och få bättre avkastning av sina produkter. "Jag är verkligen glad för gruppen. Den har gett mig styrka. Utan gruppen hade vi inte varit så friska som vi är i dag", säger Lucy Wairimu.

Foto: Anette Widholm

2. Sida under 2011

2. ÖKAD EFFEKTIVITET PÅ MYNDIGHET I FÖRÄNDRING

Omvälvande händelser i världen och ett globalt och svenskt utvecklings-samarbete i förändring är några av de saker som präglat myndighetens arbete under 2011. Tre områden är särskilda prioriteringar för svenskt utvecklings-samarbete och Sidas verksamhet: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat, samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Sida har även stärkt arbetet med att motverka korruption och utvecklat nya finansieringsformer som bidrar till ökad effektivitet i biståndet.

Efter de historiska händelserna i bland annat Mellan-östern och Nordafrika ökade Sida på regeringens uppdrag stödet till regionen för att bland annat för-svara mänskliga fri- och rättigheter, bygga hållbara samhällsinstitutioner och motverka korruption. Sida bedömer att svenskt bistånd har en viktig roll att spela för att förbättra livssituationen för människor i dessa länder nu, i skedet efter revolutionerna. Även om utvecklingen i regionen förblir osäker medför den ett unikt tillfälle att främja demokrati och öka respekten för de mänskliga rättigheterna.

2011 var också ett år som präglades av flera omfattande kriser och katastrofer vilka ställde stora krav på Sidas verksamhet och organisation. Miljoner flickor, pojkar, kvinnor och män har farit illa i både krig och naturkatastrofer och Sida har i så hög utsträckning som möjligt bidragit till att lindra nöd och rädda liv. Vid sidan av ett flertal utdragna väpnade konflikter runt om i världen har Sidas humanitära arbete under året präglats av stridigheterna i Libyen och kringliggande länder, torkan i Niger, översvämningar i Pakistan och den omfattande svältkatastrofen på Afrikas horn. FN:s samlade humanitära appeller uppgick till över 52 miljarder kronor, den största efterfrågade budgeten någonsin i FN-systemets historia.

Människor har rätt att leva i ett fritt och öppet samhälle. Den demokratiska utvecklingen i de länder Sida verkar i har varierat under 2011. Utvecklingen har varit överlag positiv i bland annat Zambia, Tanzania och i viss mån i Kambodja. I Etiopien har stat till stat-samarbetet avslutats för att ge ökat fokus på det civila samhället och krafter som verkar för öppenhet. Den politiska turbulensen och den negativa ekonomiska utvecklingen i Vitryssland har medfört en

än svagare reformvilja hos regimen och större svårigheter att genomföra biståndsinsatser.

Svenskt bistånd ska investera i utveckling i mycket svåra och föränderliga miljöer. Det innebär både möjligheter och risker. Sveriges långsiktiga satsning på människor och länder som befinner sig i konflikt- eller postkonfliktsituationer fortsatte under 2011. Sedan 2007 har Sverige ökat volymerna inom konflikt- och postkonfliktsamarbetet med drygt 70 procent, samtidigt har effektiviteten höjts.

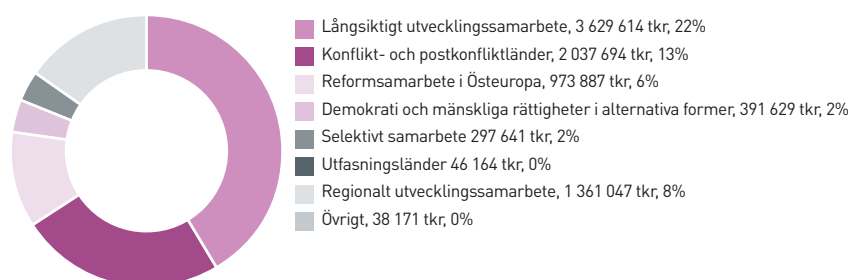
Tematiska prioriteringar i svenskt bistånd

Inom det svenska biståndet prioriteras demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat, samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling vilket genomsyrar Sidas arbete. En hög andel av nya insatser under 2009–2011 hade de tre prioriteringarna som huvud- eller delsyfte: för demokrati och mänskliga rättigheter 76 procent, för jämställdhet och kvinnors roll i utveckling 68 procent och för miljö och klimat 38 procent.

2010 beslutade regeringen om en policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter, *Förändring för frihet*, som ger ökad vägledning för hur Sida ska prioritera arbetet inom området, samt utveckla arbetet med rättighetsperspektivet. Satsningar på demokratisk utveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter stod för nära en tredjedel av Sidas samlade utbetalningar 2011. I Resultatbilagan till Sidas årsredovisning redovisar i år särskilt insatser inom området och de lärdomar detta arbete för med sig.

Demokratiskt deltagande och civila samhället var fortsatt den största delsektorn för Sidas arbete med demokrati och *mänskliga rättigheter* 2011 men delsektorn

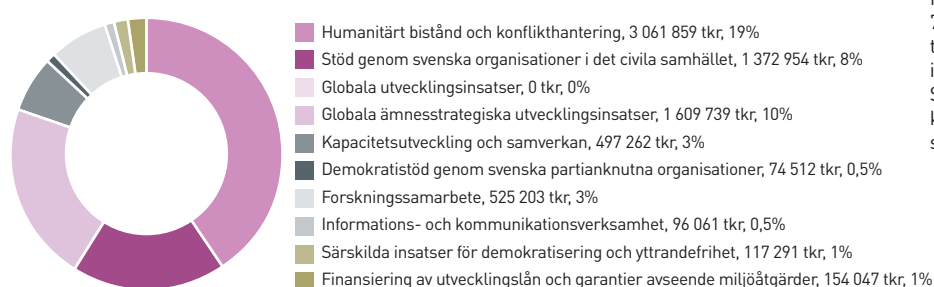
Figur 1. Kostnader fördelade per landkategori 2011, tkr

De totala kostnaderna för utvecklingssamarbete genom Sida uppgick 2011 till 16 284 774 tkr. Procentsatserna anger andelen av Sidas totala kostnader, det vill säga kostnader för både landkategorier och tematiska strategier.

Figur 1 visar kostnaderna för landkategorier, 8 775 845 tkr eller 54% av de totala kostnaderna.

Figur 2. Kostnader fördelade per tematisk strategi 2011, tkr

Figur 2 visar kostnaderna för tematiska strategier, 7 508 929 tkr eller 46% av de totala kostnaderna. Procent i förklaringen visar andel av Sidas totala kostnader (landkategorier och tematiska strategier).

mänskliga rättigheter har ökat markant de senaste åren. Dessutom ökade stödet riktat till delsektorer som *kvinnorätsorganisationer* och *media och fritt informationsflöde*, vilket återspeglar den vikt som regeringens policy och särskilda satsning på insatser för demokratisering och yttrandefrihet fäster vid nyckelaktörer i länders demokratiseringsprocess.

En särskild satsning har gjorts de senaste åren för ökad jämställdhet och kvinnors roll i utveckling i länder som befinner sig i eller nyligen drabbats av konflikter. Ett exempel är det svenska stödet till valprocessen i Sudan som bidrog till att nå målet om att minst en fjärdedel av medlemmarna i lagstiftande församlingar ska vara kvinnor. I södra Sudan utgjorde kvinnor efter valet nästan en tredjedel av de folkvalda. Sida bedömer att det svenska stödet bidragit till att kvinnor fått ett större inflytande i politiska beslut i landet.

Sidas prioritering av arbetet för jämställdhet och kvinnors roll i utveckling i konflikt- och postkonfliktländer 2011 innebär att andelen insatser i dessa länder med jämställdhet som huvudsyfte har ökat kraftigt, från 22 procent 2009 till 37 procent 2011.

Under året beslutades också om stöd till UN Women så att den nyaste medlemmen i FN-familjen snabbt ska kunna etablera sig i samarbetsländerna och öka genomslaget för jämställdhet i det samlade FN-arbetet.

Miljö och klimat är både en tvärfråga med betydande genomslag och en särskild sektor med relativt begränsade volymer i Sidas insatsportfölj. Genomslaget är beroende av hur frågan integreras i övrig verksamhet, särskilt miljö- och klimatpåverkande sektorer som energi, skog och jordbruk. Sammanlagt minskade Sidas totala kostnader inom sektorn Miljö och klimat 2011 vilket framför allt beror på minskade volymer i utfasningsländerna. Samtidigt ökar volymen i länder med långsiktigt samarbete genom den särskilda klimatsatsningen.

Lån och garantier utgör en allt viktigare del av Sidas arbete med miljö och klimat. Myndigheten har under året gjort ett strategiskt val att särskilt prioritera garantiinsatser för att öka användningen av detta instrument som idag endast utgör en marginell del av insatsportföljen. Ett resultat av detta arbete är bland annat att Sida tillsammans med USA:s biståndsmyndighet United States Agency for International Development (USAID) har garanterat en del av en mikrokreditbanks utlåning till jordbrukssektorn i Moçambique.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation inom biståndet

Under det gångna året har Sida satt ökat fokus på att utarbeta och stödja nya och innovativa lösningar för minskad fattigdom genom att utveckla nya arbetssätt

och bättre ta tillvara idéer och initiativkraft hos samarbetspartner, inte minst lokala aktörer i samarbetsländerna och det privata näringslivet. Till exempel bidrog Sverige genom Sida till ett nydanande socialförsäkringsprogram i Rwanda som ger de mest utsatta hushållen i en fjärdedel av landets kommuner tillgång till riktat stöd och finansiella tjänster. Programmet har hittills levererat imponerande resultat. Gåvobistånd kombineras med mikrokrediter och ansvar för genomförandet utkrävs genom resultatkontrakt. Hushållen använder bidragen bland annat till sparande, sjukvårdsförsäkringar och barnens skolgång.

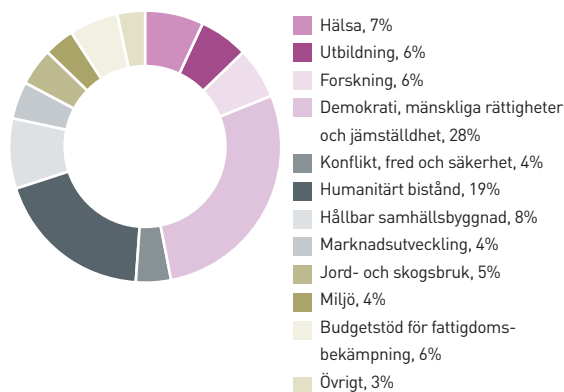
Det svenska biståndet bör komplettera andra resurser och stimulera andra aktörer att finansiellt bidra till insatser som minskar fattigdomen i de svenska samarbetsländerna. Ett exempel är det svenska bidraget inom reformsamarbetet i Östeuropa till fonden för energieffektiviserings- och miljöinvesteringar i Östliga partnerskapsländerna där de samlade gåvobidragen från givare och lånen från finansiärer medförde att den totala finansieringen blev mer än tio gånger större än den enskilda svenska insatsen.

Sida finansierar även direkta stöd till innovationer och entreprenörer. Forskningsarbetet Bio-Innovate kopplar ihop forskning inom bioteknik med företag i Östafrika vilka i sin tur själva satsar medel i forskningsprojekt. Sidas *Business for Development*-program (B4D) rymmer stöd till innovationer som kan skapa bättre förutsättningar för fattiga människor. Initiativet *Innovations Against Poverty* samlade 157 ansökningar från 24 länder i sin första utlysning. Hittills har 21 företag beviljats stöd inom flera olika sektorer som energi, hälsa, jordbruk och information- och kommunikationsteknologi.

Sammantaget har antalet insatser där Sida samverkar med näringslivet ökat väsentligt under 2011. Utbetalningarna blev ändå lägre än förväntat vilket framför allt beror på att det visat sig att nya samarbeten med näringslivet är förhållandevis tidskrävande i inledningsfasen och kräver hög handläggningsskapacitet och delvis ny kompetens på myndigheten.

Liknande tendenser syns även inom andra förhållandevis nya eller så kallat innovativa eller katalytiska finansieringsformer. Dessa samarbeten leder inte alltid till betydande utbetalningar för Sida men mobiliserar ofta annat kapital som bidrar till en positiv samhällsutveckling och minskad fattigdom. Sida bedömer därför att kostnaderna för förvaltning av denna typ av insatser i förhållande till insatsvolym även fortsättningsvis kommer att vara högre än i mindre arbetsintensiva program- och sektorstöd.

Figur 3. **Kostnader fördelade per huvudsektor 2011, andel**

Motverka oegentligheter och korruption

Arbetet med att upptäcka och förebygga korruption inom biståndet gavs hög prioritet under 2011 och återspeglas i såväl befintlig verksamhetsinriktning som i prioriteringar för kommande verksamhetsår. Sida har under året beslutat att inrätta en så kallad whistle blowing-funktion för inkommande tips om oegentligheter, med ambitionen att bli en föregångare inom svensk förvaltning. Samtidigt har ett arbete inletts för att utöka den interna utredningskapaciteten inom juridik, revision som kontrollmetod och antikorruption.

Det omfattande arbetet med att utveckla en ny insatshanteringsprocess på myndigheten har gett förbättrade förutsättningar till kontroll och uppföljning av biståndsmedel. Sida har under 2011 stärkt controllerfunktionen både i antal och genom kompetensutveckling. Myndigheten har också arbetat intensivt med ett nytt internt regelverk med fokus på riskhantering.

I flera länder i Afrika finansierar Sida insatser som ska bidra till god offentlig finansiell styrning och ge stöd till media och civilsamhällesorganisationer i dess roll som "watch dogs". Sida har också inom ramen för det regionala arbetet i Afrika beslutat om stöd till den pågående uppbyggnaden av Afrikanska unionens kommission för anti-korruption, som verkar över hela kontinenten. Sida bidrog dessutom till Afrikanska utvecklingsbankens arbete med korruptionsbekämpning genom stöd till en nyinrättad Governance Trust Fund.

Även i Asien bedöms korruptionsrisken generellt sett som hög och arbetet mot korruption är därför en prioriterad fråga för svenskt bistånd. Under 2011 stödde Sida via Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) ett initiativ där länder i Asien och Stilla-havsregionen inlett samarbete för att bekämpa korruption genom regional policydialog och

stärka förståelsen för internationella anti-korruptions-standarder.

Sida har gett omfattande stöd till Transparency International (TI) verksamhet i Mellanöstern och Nordafrika. Sida har även arbetat tillsammans med organisationen för att stärka de humanitära organisationernas arbete för att motverka korruption i det humanitära biståndet.

Övergripande lärdomar från verksamhetsåret 2011 är bland annat att praktiska verktyg för att genomföra korruptionsriskanalyser behöver utvecklas. Det är också nödvändigt att i förväg göra en bedömning av mottagande organisations administrativa kompetens, liksom ett säkerställande av att en vidareförmedlande organisation tar sitt ansvar i nästa led. Givargemensamma ansträngningar i antikorrupsionsarbetet behöver också intensifieras.

Biståndseffektivitet

Effektiviteten i det svenska utvecklingssamarbetet är en nyckelfråga för Sida. Arbetet med biståndseffektivitet handlar bland annat om att implementera och utveckla internationella åtaganden för ett väl samordnat och hållbart utvecklingssamarbete. Dessutom handlar det om att lära från Sveriges och andra partners erfarenheter om biståndets resultat så att misstag undviks och framtida insatser kan utformas för att bli än mer effektiva.

Globalt har en ökad andel programbaserat stöd och större volymer i stödet till FN-systemet och andra multilaterala aktörer lett till att Sida getts förutsättningar till mer strategisk dialog som utgår från de resultat organisationerna kan uppvisa i förhållande till de egna planerna.

I Bangladesh har dialogen med regeringen och andra viktiga intressenter lett till antagandet av en resultatbaserad styrning inom primärutbildningen genom programmet Second Primary Education Development Program (PEDP II) och dess efterföljare PEDP III. De årliga resultatbaserade rapporterna för utbildningssektorn är de första i sitt slag i Bangladesh.

Det internationella arbetet kring biståndseffektivitet under 2011 avslutades med ett högnivåmöte i Busan, Sydkorea den 29 november till 1 december 2011. Mötet var en uppföljning av genomförandet av Parisdeklarationen (2005) och handlingsplanen från Accra (2008) och ägde rum mot bakgrund av att biståndet utgör en allt mindre del av de samlade finansiella flödena till utvecklingsländer samtidigt som biståndet blir alltmer fragmentiserat. Det har bidragit till ett fokus på biståndets katalytiska roll och

hur samverkan med nya aktörer kan stärkas i syfte att uppnå hållbara utvecklingsresultat.

Sidas regionala program innebär ett antal särskilda utmaningar där givarharmoniseringen visat sig svår att stärka, inte minst i Afrika söder om Sahara vilket är en särskilt prioriterad region för det svenska biståndet genom Sida. Men det finns också positiva trender i arbetet med biståndseffektivitet i det regionala arbetet i Afrika söder om Sahara. Bland annat ökar andelen programbaserat stöd vilket är en hörnsten i den internationella biståndseffektivitetsagendan. Samfinansiering och så kallade Joint Framework Agreements med Afrikanska Unionen och olika regionala ekonomiska kommissioner har också etablerats, och bildar en grund för framtida arbete med biståndseffektivitet.

Under 2011 har Sida tagit fram nya kriterier för de organisationer inom det civila samhället som myndigheten ingår långsiktiga ramavtal med. Sida bedömer att det kommer att öka effektiviteten. I nära samarbete med civilsamhällets organisationer har också en uppdragsbeskrivning för en mångårig resultatorienterad utvärdering utformats som ska stärka möjligheterna till lärande.

Sverige har under 2011 haft ett starkt engagemang i OECD:s utvecklingskommittés (DAC) International Network for Conflict and Fragility vilket bland annat bidrog till att det vid högnivåmötet om biståndseffektivitet i Busan antogs en så kallad "New Deal" kring stärkt ömsesidigt förtroende och tydligare resultatfokus för internationellt engagemang i sviktande stater.

Sida i förändring

Internt har myndigheten präglats av fortsatt förändringsarbete. Sidas ekonomi har kraftigt förbättrats och var vid utgången av verksamhetsåret 2011 i balans, vilket är ett år tidigare än den sista tidpunkt regeringen begärt i regleringsbrevet.

Den omstrukturering som myndigheten genomgått och som bland annat inneburit organisationsförändringar och personalminskningar fortsätter att vara en utmaning för Sida. Utmaningen visar sig i form av över- och snedbelastningar i organisationen i en situation då uppdragets omfattning inte avgränsats i samma utsträckning som bemanningen. Den organisation som inrättades 2011 är föremål för kontinuerlig uppföljning.

Förstärkningen av Sidas bidrag till verksamheten på utlandsmyndigheterna har fortsatt under 2011. Under hösten utlokaliseras de regionala enheterna för Afrika och Asien till Addis Abeba respektive Bangkok och åtföljs under 2012 av ytterligare delegerade.

rad beslutsmyndigheterna i konflikt- och postkonfliktländer.

I juni 2011 svarade Sida på regeringens uppdrag om underlag till ämnesmässig fokusering av det svenska biståndet. Ett mer fokuserat uppdrag är enligt Sidas bedömning en viktig förutsättning för ett kvalitativt genomförande av verksamheten. Ett arbete med att säkerställa jämnare utbetalningstakt över året har inletts men har ännu inte fått avsett genomslag. En jämnare utbetalningstakt skapar bättre möjlighet till flexibilitet i verksamheten, till exempel för att utöka väl fungerande insatser eller välja andra tillvägagångssätt när insatser inte levererar önskvärda resultat.

Under året har Sida stärkt sin kapacitet vad gäller planering, uppföljning, rapportering och lärande av resultat, bland annat genom att ett ramavtal för utvärderingstjänster och rådgivning kring resultatstyrning och utbildning med fokus på resultat i insatshanteringsprocessen och uppföljning. Som en del av regeringens satsning Öppna biståndet bidrog Sida under 2011 till lanseringen av webbportalen openaid.se, som myndigheten nu ansvarar för, med data från ett stort antal svenska biståndsinsatser. Arbetet för ytterligare transparens kring svenska biståndsinsatser och tydligt redovisade resultat fortsätter.

I syfte att successivt integrera en förbättrad intern styrning och kontroll i Sidas verksamhet och processer fattade Sidas styrelse i april 2011 beslut om en handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida för 2011–2012. Åtgärder som genomförts eller påbörjats under 2011 innefattar en omfattande översyn och revidering av interna regelverk och en kvalitetshöjning i insatshanteringsprocessen. Sidas generaldirektör fattade i december 2011 beslut om minimikrav för intern styrning och kontroll i insatshanteringsprocessen som bland annat innefattar krav på Sidas arbete med risker i biståndet. Den nya insatshanteringsprocessen kommer successivt att införas för nya insatser under 2012.

Trots vidtagna åtgärder gör Sida bedömningen att det finns kvarstående brister i den interna styrningen och kontrollen. Handlingsplanen måste därför genomföras i sin helhet, inte minst för att svagheter i insatshanteringsprocessen ska kunna rättas till och verksamhetsplanering och uppföljning förbättras. Därtill måste fortsatta prioriteringar avseende intern styrning och kontroll i Sidas verksamhet och processer i ett treårsperspektiv fastställas och genomföras.

Joseph Mwangi Migwi är bomullsodlare i Mpeketoni i Kenya. Han har utvecklat sin odling med hjälp av Sidastödda International Trade Centre, ITC. FN-organet ITC ska stödja den privata sektorn i utvecklingsländer och länder i ekonomisk transition. Joseph säger att satsningen på bomullsodling och det stöd han fått av ITC gett honom och hans familj ett betydligt bättre liv.

Foto: Anette Widholm Bolme

3. Utvecklingssamarbetet

3. STRÄVAN EFTER RESULTAT LEDER VÄGEN

Sida ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling som en del av den svenska politiken för global utveckling. Fattiga människor och länder, inte minst de allra fattigaste, ska ges makt och större möjligheter att dra nytta av de fördelar som det ökade globala utbytet innebär.

Sveriges utvecklingssamarbete genom Sida styrs av Sidas instruktion och regleringsbrev samt strategier beslutade av regeringen. Styrdokumenten anger inriktningen och villkor för samarbetet med ett visst land, region eller inom ett visst tematiskt område. Fördelningen på landkategorier (se nedan) och teman framgår av tabell 1¹. Resultaten av strategigenomförandet har återrapporterats till regeringen i särskilda strategirapporter för respektive strategi. I årsredovisningen 2011 är fokus på Sidas verksamhet och myndighetsnära prestationer. Redovisningen utgår från förordning (2010:1080) med instruktion för Sida och Sidas regleringsbrev för 2011 samt, i förekommande fall, återrapporteringskrav enligt strategier. Biståndets resultat redovisas i en bilaga till årsredovisningen - resultatbilagan. Enligt instruktionen ansvarar Sida för att hantera bidrag eller annan finansiering till stöd för insatser som kostnadseffektivt bidrar till att uppfylla målen för det internationella utvecklingssamarbetet, inklusive det humanitära biståndet och reformsamarbetet i Östeuropa, som en del i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling. Vidare ska Sida beakta skilda förutsättningar och behov i olika miljöer för att uppnå de biståndspolitiska målen. I resten av detta kapitel redovisas Sidas verksamhet under 2011 per landkategori. Förutom att Sida ska beakta skilda förutsättningar och behov i olika miljöer ska Sida i insatshanteringsprocessen särskilt skapa utrymme för flexibilitet och innovation, motverka oegentligheter och korruption, komplettera och stimulera andra finansiella resurser som kan bidra till fattigdomsbekämpning och långsiktigt hållbar utveckling samt bidra till efterlevnaden av regeringens internationella åtaganden för biståndseffektivitet. Dessa fyra aspekter redovisas i varje avsnitt i kapitel 3 där det bedöms vara relevant. Dessutom redovisas Sidas övergripande

arbete med anti-korruption och biståndseffektivitet i separata avsnitt (3.8 och 3.11). Sidas arbete med politiken för global utveckling (PGU) redovisas i avsnitt 3.9 och arbetet med att skapa genomslag för regeringens tematiska prioriteringar redovisas i avsnitt 3.10.

Sidas totala anslag för 2011 (inklusive samarbete inom Östersjöregionen och förvaltningsanslag men exklusive den del som Regeringskansliet beslutar om, se nedan) uppgick till 18 miljarder kronor. Kostnaderna uppgick till 17,2 miljarder kronor, vilket innebär att 96 procent av tillgängliga medel nyttiggjordes. För anslag 1:1 Bistandsverksamhet har 96 procent av disponibla medel nyttiggjorts, jämfört med 98 procent 2010. Samtidigt betalades 800 miljoner kronor mer ut 2011 än 2010, varav 600 miljoner kronor till Afrika. För anslag 1:2 Reformsamarbete i Östeuropa är anslagsutnyttjandet 99 procent av disponibla medel. Fördelningen av medel för Sidas strategistyrda verksamhet redovisas i sin helhet i tabell 1. En analys av kostnaderna per anslagspost görs i kapitel 7 Finansiella dokument.

Av Sidas regleringsbrev framgår att Sida från och med 2011 disponerar totalt 12,5 miljarder kronor för utbetalning efter beslut av Regeringskansliet. Dessa medel ingår inte i tabell 1. Huvuddelen avser utbetalningar av bidrag till multilaterala organisationer. I en regleringsbrevsändring har Sidas begränsade ansvar inom detta uppdrag förtydligats.²

Sida ska enligt regleringsbrevet för 2011 öka insatsernas genomsnittliga storlek och längd. Det totala antalet insatser ska minska. Större insatser ska kompletteras med strategiska mindre insatser av katalytisk karaktär.

Antalet insatser har minskat med 19 procent jämfört med föregående verksamhetsår vilket är mer än vad som är vanligt på årsbasis. En förklaring är att det under året har pågått ett stort arbete med att slutrapportera och avsluta insatser i portföljen. Sida har

¹ Inkluderar även utfasningsplaner.

² Se även avsnitt 3.7.

Tabell 1. Internationellt utvecklingssamarbete, antal insatser¹ och kostnad, tkr

Strategistyrd verksamhet	Kostnad			Antal insatser		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Långsiktigt utvecklingssamarbete	3 662 206	3 328 606	3 629 614	630	630	545
Konflikt- och postkonfliktländer	1 598 413	1 819 247	2 037 694	286	326	322
Reformsamarbete i Östeuropa	1 012 437	956 501	973 887	416	414	388
Demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former	256 936	304 325	391 629	134	141	135
Selektivt samarbete	354 274	348 602	297 641	357	281	251
Utfasningsländer	765 117	321 603	46 164	382	319	151
Regionalt utvecklingssamarbete	1 910 631	1 268 899	1 361 047	669	599	522
Humanitärt bistånd och konflikthantering	2 618 205	2 796 627	3 061 859	424	429	407
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	1 319 918	1 113 450	1 372 954	67	61	51
Globala utvecklingsinsatser ²	78 077	38 106	0	194	161	–
Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser ³	1 784 571	1 826 238	1 609 739	376	355	324
Kapacitetsutveckling och samverkan ⁴	504 277	426 652	497 262	115	122	145
Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ⁵	74 688	74 406	74 512	7	7	7
Forskningssamarbete	531 018	445 475	525 203	86	86	80
Informations- och kommunikationsverksamhet	36 540	87 300	96 061	39	55	75
Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet ⁶	62 049	93 970	117 291	12	55	68
Finansiering av utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder ⁷	271 521	154 481	154 047	11	13	17
Övrigt ⁸	48 228	8 679	38 171	115	71	45
Totalt internationellt utvecklingssamarbete⁹	16 889 104	15 413 167	16 284 774	4 253	4 067	3 548
U-krediter Belopp	0	0	0	19	12	8
Totalt Belopp	16 889 104	15 413 167	16 284 774	4 272	4 079	3 556

1 Antal insatser är insatser som har avtalsstart före sista december aktuellt år och avtalslut efter första januari samma år.

2 Utgick 2011.

3 Regeringsbeslut (UF2011/14341/UD/USTYR).

4 Regeringsbeslut (UF2010/46581/USTYR).

5 Regeringsbeslut (UF2010/34078/UP).

6 Regeringsbeslut 2009-04-23 (UF2009/27888UP).

7 Regeringsbeslut 2009-04-23 (UF2009/27922/USTYR).

8 Här ingår regionala och övriga länders utfall samt globalt som inte ingår i strategin Globala utvecklingsinsatser.

9 En insats kan förekomma i en eller flera strategistyrda verksamheter. I totalsummorna är inga insatser dubbelräknade.

lyckats öka medianvolymen för insatsavtalen, särskilt markant för insatser i länder där Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete. För dessa länder har även medelvolymen ökat, vilket inte gäller för Sida som helhet. Större stöd till det multilaterala systemet bidrar till ökningen.

Jämfört med 2009 har medellängden på insatsavtalen minskat, medan medianlängden ligger konstant på 27 månader. En förklaring är att Sida stödjer allt fler insatser vars syfte är att stimulera andra aktörers bidrag till utvecklingssamarbetet (till exempel inom Business for Development och Innovations Against Poverty) och som är kortare till sin natur än sektorstöd och längre programstöd till länder eller interna-

tionella organisationer. En särskild utmaning för myndigheten framöver blir att fortsätta öka effektiviteten i biståndet samtidigt som nya metoder och samarbetsformer införs eller utökas. Se vidare avsnitt 3.11 om biståndseffektivitet.

Samarbetsländer för biståndet genom Sida

Sidas verksamhet utgörs huvudsakligen av insatser, det vill säga projekt och program som finansieras av Sida och genomförs av samarbetspartner. En annan central del av utvecklingssamarbetet som bedrivs av Sida består av dialog och påverkansarbete, liksom samverkan med andra aktörer som inte är direkt kopplade till specifika insatser.

De länder som Sida bedriver utvecklingssamarbete är fördelade på sex kategorier av länder:

1. *Länder som Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklings-samarbete med*

Sverige har ett fördjupat långsiktigt utvecklings-samarbete med tolv länder. Samarbetet går ut på att stödja ländernas egna program för att minska fattigdom, till exempel genom att utveckla demokratin, stärka de mänskliga rättigheterna och jämställdheten mellan kvinnor och män. Fyra av de tolv länderna får budgetstöd, ett stöd som betalas ut direkt till samarbetslandets statsbudget för att finansiera landets egna program för fattigdomsbekämpning.

Afrika: Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania, Uganda och Zambia

Asien: Bangladesh och Kambodja

Latinamerika: Bolivia

2. *Länder och områden i konflikt- och / eller postkonfliktsituation som Sverige ska bedriva utvecklingssamarbete med*

Sverige har samarbete med tolv länder och ett område där det är konflikt eller nyligen har varit konflikt. Samarbetet handlar om att stödja fred och säkerhet genom humanitärt bistånd, insatser för återuppbyggnad och fredsskapande arbete särskilt inriktat på barn och kvinnor.

Afrika: Burundi, Demokratiska republiken Kongo, Liberia, Sierra Leone, Somalia, Sudan och Sydsudan

Asien: Afghanistan och Östtimor

Mellanöstern: Irak och området Västbanken och Gaza

Latinamerika: Colombia och Guatemala

3. *Länder i Östeuropa som Sverige ska bedriva reformsamarbete med*

Sida bedriver reformsamarbete med tio länder i Östeuropa. Syftet med samarbetet är att underlätta ländernas närmanden till EU, stärka demokrati, bekämpa fattigdom och stödja nödvändiga reformer i Sveriges närområde.

Europa: Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Makedonien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Vitryssland

4. *Länder där Sverige ska bedriva demokrati- och mänskliga rättighetsfrämjande insatser i alternativa former¹*

En mindre del av det bilaterala utvecklingssamarbetet går till länder med demokratiskt underskott. Här är insatserna fokuserade på att utveckla demokrati och mänskliga rättigheter.

5. *Utfasningsländer där Sverige ska bedriva selektivt samarbete*

I sju länder ska biståndet fasas ut men samarbetet fortsätta på vissa områden, till exempel miljö, demokrati och mänskliga rättigheter. Här spelar också aktörssamverkan (Partner Driven Cooperation) mellan svenska aktörer och aktörer i de sju länderna en viktig roll.

Afrika: Botswana, Namibia och Sydafrika

Asien: Indien, Indonesien, Kina och Vietnam

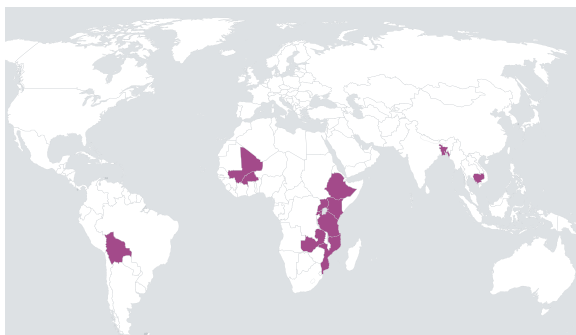
6. *Utfasningsländer där relationerna främjas på annat sätt än via det bilaterala utvecklingssamarbetet²*

I ett antal länder ska Sverige och Sida avsluta utvecklingssamarbetet och relationerna ska främjas på andra sätt, till exempel i Laos, Nicaragua och Sri Lanka.

1 Redovisas inte i årsredovisningen.

2 Redovisas inte i årsredovisningen.

3.1 Långsiktigt bilateralt utvecklingssamarbete

Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete med följande länder: Bangladesh, Bolivia, Burkina Faso, Etiopien, Kambodja, Kenya, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania, Uganda och Zambia.

3.1.1 Långsiktig utveckling för minskad fattigdom

Det långsiktiga utvecklingssamarbetet står för en betydande del av det svenska biståndet. Programbaserat bistånd kompletteras med innovativa stöd för att minska fattigdom. Biståndet utgår ofta från ländernas egna fattigdomsstrategier, sektorplaner och prioriteringar.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Huvudsyftet med Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete är att bekämpa fattigdomen. Verksamheten har under året styrts av tolv samsamarbetsstrategier och en utfasningsplan (Laos). Tretton strategirapporter som redovisar biståndets resultat har tagits fram. Under 2011 har Sida lämnat in bedömningsunderlag till regeringen inför utarbetandet av nya samsamarbetsstrategier med Tanzania och Zambia. Sida har vidare genomfört halvtidsöversyner av de pågående samsamarbetsstrategierna med Bolivia, Kenya, Rwanda och Uganda.

Skillnaderna mellan de länder där Sida har ett långsiktigt utvecklingssamarbete är påtaglig. De är geografiskt utspridda och rymmer stora politiska, kulturella och ekonomiska olikheter. Förenande drag är att alla har en förhållandevis sund makroekonomisk utveckling och att de ännu inte drabbats särskilt hårt av den globala ekonomiska nedgången. Eftersom länderna är så olika är också förutsättningarna för utvecklingssamarbetet skiftande. Inriktningen på samarbetet skiljer sig åt, men insatserna syftar alltid till att minska fattigdom. I det här avsnittet redovisas exempel på insatser som Sida bidragit till.

I de länder där den demokratiska legitimiteten brister anpassas utvecklingssamarbetet och inriktas på reformer inom utvalda sektorer. Sverige stödjer bland annat uppbyggnaden av fungerande statsapparater och demokratisk samhällsstyrning eller, som i fallet

Bangladesh, reformer inom hälsosektorn och primärundervisning.

Den demokratiska utvecklingen har varit positiv i bland annat Zambia, Tanzania och i viss mån Kambodja. Länder som Bolivia, Burkina Faso, Kenya och Uganda uppvisar en politisk utveckling med ibland motsägelsefulla händelseförlopp. I Etiopien har stat-till-stat-samarbetet avslutats för att ge ökat fokus på det civila samhället. I Moçambique har förutsättningarna för ett brett samordnat stöd till landets fattigdomsstrategi stärkts under året, detta gäller inte minst inom anti-korruptionsområdet.

Dialogen är en viktig del av utvecklingssamarbetet och har fått en förstärkt roll i regeringens riktlinjer för samsamarbetsstrategier. I Bangladesh har dialogen med regeringen och andra viktiga intressenter lett till att en resultatbaserad styrning inom primärutbildningen antagits genom programmet Second Primary Education Development Program (PEDP II) och dess efterföljare PEDP III. De årliga resultatbaserade sektorrapporterna är de första i sitt slag i Bangladesh.

I Kambodja har Sverige bidragit till att skapa arenor för dialog mellan staten och det civila samhället, men det hårdnande tonläget dem emellan försvårar samsamarbetsmöjligheterna. Sverige har, tillsammans med EU-gruppen och övriga givare, fört en aktiv dialog med såväl enskilda organisationer som med företrädare för regeringen om den kritiserade så kallade NGO-lagen, som reglerar enskilda organisationers och andra organisationers arbete i Kambodja. Antagandet av lagen har tills vidare skjutits upp och vissa revideringar övervägs.

I Burkina Faso, Mali, Moçambique och Tanzania ingår ett generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning i den svenska samsamarbetsstrategin. Den totala volymen budgetstöd till de länder där Sveriges ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete har varierat under senare år (från 940 miljoner kronor 2009 till 863 miljoner kronor 2010 och 929 miljoner 2011), vilket framgår av tabell 2. Detta avspeglar variationer i de resultatbaserade utbetalningarna.

Tabell 2. Kostnad generellt budgetstöd, tkr

Land	2009	2010	2011
Burkina Faso	90 000	108 000	106 000
Mali	130 000	120 000	133 000
Moçambique	330 000	320 000	315 000
Tanzania	390 000	315 000	375 000
Totalt	940 000	863 000	929 000

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

Under året har Sida ökat sitt fokus på att stödja innovativa lösningar för fattigdomsminskning. Några sådana stöd beskrivs här.

Inom forskningssamarbetet med Bolivia har ett stöd till universitet lett till resultat som rönt internationell uppmärksamhet. Den forskning som bedrivits har inneburit att en bakterie kan användas för produktion av bioplast som i framtiden kan möjliggöra produktion av konstgjorda skelettdelar.

Sverige bidrar till ett innovativt socialförsäkringsprogram i Rwanda. Inom programmet får de mest utsatta hushållen i en fjärdedel av landets kommuner tillgång till ett direktstöd, offentliga arbetsprogram samt finansiella tjänster. Hushållen använder bidragen bland annat till sparande sjukvårdsförsäkringar och barnens skolgång.

Över en halv miljon barn har fått tillgång till barnbidrag genom etableringen av ett system för barnbidrag i sju distrikt i Kenya. Syftet med programmet är att motverka våld, missbruk, utnyttjande av barn samt familjesplittning.

I Burkina Faso stödjer Sida ett arbete med att utveckla metoder och tekniker för småskalig bevattning som är anpassade till fattiga småbrukare. Det är ett sätt att försöka minska sårbarheten för klimatförändringar och öka livsmedelssäkerheten.

Motverka oegentligheter och korruption

Sida har inlett ett arbete för att ta fram ett förslag på riktlinjer för vad som ska gälla avseende administrationskostnader för svenska ramorganisationer.

I Bangladesh har Sverige stött Transparency Internationals verksamhet som har inneburit att ett lagförslag om skydd för visselblåsare (whistle blowers) och en proposition om uppförandekod för parlamentarer har kunnat presenteras i parlamentet.

I exempelvis Tanzania är korruption ett allvarligt problem och rättsprocesserna går långsamt framåt. Trots kraftfulla uttalanden på högsta politiska nivå återstår mycket att göra både vad gäller regeringens agerande och inom statsapparaten i stort. Inom givarnas budgetstödsgrupp har Sverige varit drivande i att få till en dialog om anti-korruption på hög politisk nivå som slutfördes i och med den senaste budgetstöds genomgången. Sverige villkorade årets utbetalning av budgetstöd mot framsteg i kampen mot korruption. Överenskomna åtgärder bedöms ha genomförts, till exempel har representanter för regeringen uttalat att alla rättsprocesser ska fortsätta även i de fall där försvunna medel betalats tillbaka. Sverige kunde därmed genomföra utbetalningen av budgetstödet.

Prestationer

Under året har 79 nya insatser avtalats och 132 insatser har avslutats. Det totala antalet insatser med kostnader har minskat med cirka 6 procent till 330. Sidas arbete i länder för långsiktig programsamarbete står för den största volymen och den största andelen insatser i det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet. Ambitionen är att där så är möjligt arbeta långsiktigt, programbaserat och utifrån samarbetspartnerns prioriteringar, vare sig det gäller statliga aktörer eller icke-statliga aktörer. Ansträngningarna att öka effektiviteten i insatsportföljerna genom att öka insatsvolym och avtalslängd fortsätter och under 2011 minskade antalet insatser. Parallellt med att på detta sätt öka effektiviteten i insatsplaneringsprocessen så finns kravet på att öka flexibiliteten i insatsportföljerna och bredda aktörskretsen till att även omfatta icke traditionella samarbetspartners, vilket bidrar till att de större programbaserade insatserna kompletteras med mindre insatser av mer katalytisk karaktär.

Under 2010 och 2011 delegerades de återstående delarna av samarbetet till ansvariga utlandsmyndigheter. Det innebär att från och med september 2011 återfinns hela den operativa verksamheten för långsiktigt utvecklingssamarbete i samarbetsländerna. Syftet är att planering, genomförande och uppföljning av verksamheten ska ske så nära samarbetspartnern som möjligt. På ansvarig avdelning på Sida i Stockholm finns nu endast de delar av verksamheten som styr, stödjer och följer upp verksamheten. Förändringen av verksamheten innebär att kostnaderna stiger eftersom en årsarbetskraft i fält är dyrare än en i Stockholm. Bedömningen är dock att verksamheten på detta sätt blir mer ändamålsenlig.

3.1.2 Biståndseffektivitet

Arbetet med biståndseffektivitet har fått genomslag i verksamheten. Det visar uppföljningen i enlighet med de indikatorer för biståndseffektivitet som finns tillgängliga. Bland annat ökar andelen bistånd som går genom nationella budgetar och andelen programbaserat bistånd. Nationella system för offentlig finansiell styrning och nationell upphandling används också i högre utsträckning än tidigare.¹ Sammantaget bedömer Sida att detta bidrar till ett ökat ägarskap i samarbetsländerna och möjliggör ömsesidigt ansvarsutkrävande.

Sida bedömer att effektiviteten i biståndet har ökat för länder där Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete alltsedan 2005. Förutsättningarna för biståndseffektivitet är generellt sett bra i dessa länder

¹ Se indikator 3, 5a och 9 av Parisindikatorerna 2010 och 2011.

Tabell 3. Insatser inom långsiktigt utvecklingssamarbete, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltnings- kostnad 2009	Förvaltnings- kostnad 2010	Förvaltnings- kostnad 2011
Antal beslutade insatser	141	115	79	41 078	28 340	17 938
Antal insatser med kostnader	404	352	330	–	36 583	43 684
Antal avslutade insatser	123	143	132	–	8 268	7 417

Antal beslutade insatser är insatser med avtalsstart mellan den 1 januari och den 31 december aktuellt år. Antal insatser med kostnader är aktiva insatser som haft minst en utbetalning under det aktuella året. Antal avslutade insatser är insatser där status ändrats från agreed till closed i Sidas planeringssystem.

eftersom samarbetet utgår från ländernas egna utvecklingsstrategier, sektorplaner och prioriteringar. En relativt stor andel av biståndet kanaliseras från stat till stat, vilket ger förutsättningar för att använda samarbetsländernas egna system och på det sättet fortsätta att stärka dessa.

Det politiska ägarskapet i partnerländerna är viktigt för givarnas anpassning till de nationella systemen och ägarskapet är i sig viktigt för hela biståndseffektivitetsagendan. I vissa länder är ägarskapet svagt, liksom intresset för biståndseffektivitet. Det gäller bland annat Bolivia, Uganda, Mali, Kenya och Kambodja. I Zambia leder Sverige för närvarande ett givargemensamt arbete för ökat ömsesidigt ansvarsutkrävande.

Givarharmoniseringen har gått framåt i många länder, men det är en i vissa avseenden trög process och många utlandsmyndigheter rapporterar om stora, komplicerade och tidskrävande sektordialoger.

Graden av anpassning och användande av samarbetsländernas egna system har generellt sett ökat över tid men en anpassning försvåras ofta av givarnas olika riktlinjer och krav. De nya givarnas¹ många gånger låga intresse för biståndseffektivitetsagendan försvårar ytterligare en samlad dialog, anpassning, harmonisering och ökad transparens.

¹ Bland annat Kina, Brasilien och Sydafrika.

Givarnas olika bedömningar och riskbenägenhet försvårar ett gemensamt samarbete där användandet av partnerländernas system står i fokus. Dialogen mellan biståndsgivarna och landets regering rör ofta systemens svagheter, och givarnas naturliga reaktion blir ofta att staga upp systemen med ibland alltför kortsiktiga lösningar i form av särskilda säkerhetsåtgärder och parallella kontrollsystem. Sida arbetar för att hitta en balans mellan ägarskap, risktagande och bedömningen av hur starka eller pålitliga systemen är.

För länder med långsiktigt utvecklingssamarbete utgör 57 procent av insatsportföljen stat till stat-samarbete (indikator 3 och 5a), medan andelen programansatser utgör närmare 80 procent eftersom indikator 9 förutom stat till stat-samarbetet även inkluderar stöd till civilsamhällets organisationer.

Indikator 3: Andel av biståndet som rapporteras i samarbetslandets budget

Andelen bilateralt bistånd som finns rapporterad i samarbetslandets årliga statsbudget, visar att samarbetslandets budget generellt sett används i allt större utsträckning i det bilaterala samarbetet. Utfallet för bistånd i samarbetslandets budget är 78 procent för länder med långsiktigt utvecklingssamarbete, vilket är en ökning sedan 2005.

Tabell 4. Utfallet för Parisindikatorerna 3, 5a samt 9 inom långsiktigt utvecklingssamarbete, %

Parisindikator	Utfall 2005	Utfall 2010	Mål 2011	Andel i % av portfölj
3 Bistånd i samarbetslandets budget	30	78	77	57
5a Användning av finansiella system	50	66	70	57
9 Programansatser	53	79	70	78

Utfallet baseras på Paris Monitoring Survey som avser 2010 som publicerades 2011. Ingen mätning har gjorts för 2011. För kategori 1 -länderna redovisas förändringar jämfört med 2005 i enlighet med regleringsbrevet för 2010. Målet 2011 för indikator 3 utgår från ländernas egna satta mål. Målen för 2011 för indikatorerna 5a och 9 utgår från regleringsbrevet för 2010. Kolumnen andel i procent av total portfölj utgår från 2010 års siffror.

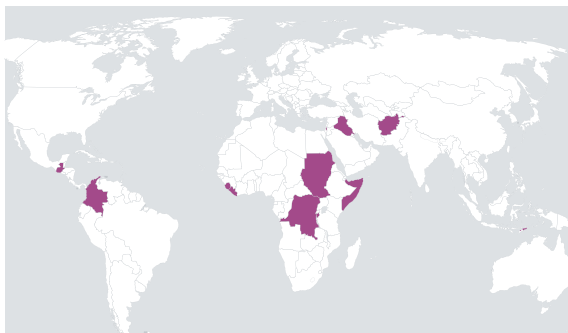
Indikator 5a: Andel av biståndet som använder samarbetslandets system för offentlig finansiell styrning

Volymen bistånd (kostnader) som använder de nationella offentliga budget-, genomförande- och rapporteringssystemen har ökat sedan 2005. Användningen av samarbetsländernas finansiella system för länder där Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete uppgår till 66 procent. Användandet av samarbetsländernas finansiella system har ökat över tid. En förklaring är användningen av samarbetsformerna generellt budgetstöd och sektorprogramstöd, som förutsätter användning av de nationella systemen. Exempel är Mali och Moçambique där generellt budgetstöd ökat och därmed användningen av de nationella systemen. Det finns även exempel på mer gradvisa förändringar som innebär att det nationella ägarskapet och kontrollen över givarmedel kan komma att stärkas över tid och bidra till ökad biståndseffektivitet. Ett sådant exempel är undervisningssektorn i Bangladesh där svenska och andra givares medel framöver kommer att kanaliseras direkt till den nationella budgeten i stället för ett särskilt konto administrerat av Asiatiska utvecklingsbanken.¹

Indikator 9: Andel programansatser

Andelen programansatser för det strategistyrda samarbetet med länder med långsiktigt utvecklingssamarbete uppgår till 79 procent 2010, vilket är en ökning sedan 2005.

3.2 Konflikt- och postkonfliktländer

Sverige stödjer insatser i följande konflikt- och postkonfliktländer: Afghanistan, Burundi, Colombia, Demokratiska republiken Kongo, Guatemala, Irak, Liberia, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Sydsudan och Östtimor samt området Västbanken och Gaza. Utvecklingssamarbetet i Burundi, Sierra Leone och Östtimor ska fasas ut under 2012.

3.2.1 Stora utmaningar i övergång från krig till fred

Riskerna för att människor inte får tillräckligt med mat, att barn inte får gå i skola eller utsätts för våld är stora i konflikt- och postkonfliktländer. Sida prioriterar att stödja ländernas strävan att gå från konflikt till fred och kan se att insatserna har positiva effekter på människors vardag.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Verksamheten har under året styrts av åtta geografiska strategier, ett förhållningssätt och tre utfästningsplaner (för Burundi, Sierra Leone och Östtimor). Elva strategirapporter som redovisar biståndets resultat har tagits fram. Sida har under 2011 genomfört halvtidsöversyner av samarbetet med Colombia, Demokratiska republiken Kongo, Guatemala och Liberia samt lämnat in bedömningsunderlag till regeringen inför utarbetandet av nya strategier/ förhållningssätt med Sudan samt Västbanken och Gaza.

Utvecklingssamarbetet i konflikt- och postkonfliktländer bedrivs i mycket svåra och ofta föränderliga sammanhang. Skillnaderna mellan länderna är stora, men gemensamt för dem är att de präglas av en förändringsprocess från väpnad konflikt till hållbar fred. Detta innebär att biståndet förändras från humanitära insatser som syftar till att rädda liv och lindra nöd, till mer långsiktiga insatser med fokus på utveckling. Denna övergång är komplicerad och drabbas ofta av bakslag.

Länderna har också gemensamt att statstrukturerna ofta är svaga och saknar legitimitet samtidigt som givarengagemanget ofta är fragmentariskt och politiserat. Bristen på kontinuitet och förutsägbarhet i biståndet till dessa länder är ett av de stora problemen för att skapa stabila institutioner. Under de senaste 20 åren har ett land med 20 år av våld i

¹ Givarna betalar, liksom tidigare, i efterskott när Bangladesh regering haft vissa överenskomna utgifter och att Världsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken fortfarande utövar viss finansiell kontroll för givarna.

genomsnitt upplevt en dubbelt så hög rörlighet hos givarna än ett land som inte drabbats av våld.

Sida försöker stödja dessa länder i deras förändringsprocesser, bland annat genom ett tydligt fokus på fredsbyggnad och statsbyggnad. Till exempel bidrar Sverige till att bygga och stärka lokala samhällsinstitutioner i Afghanistan. National Solidarity Program har genomfört cirka 57 000 lokala investeringsprojekt i omkring 27 000 samhällen. Det har bidragit till att öka kapaciteten hos lokala myndigheter, men även stärkt lokal demokrati samt social och ekonomisk utveckling.

Sida prioriterar också att jobba för jämställdhet och kvinnors roll i utveckling i konflikt- och postkonfliktländer. Ett exempel på hur våld mot kvinnor kan motarbetas är ett hälsoarbete i Somalia som Sida stödjer. Stödet har bidragit till att en offentlig deklaration mot kvinnlig könsstympning antagits i Puntland och Somaliland.

Ett annat exempel är det svenska stödet till valprocessen i Sudan, som bidrog till att målet att minst en fjärdedel av medlemmarna i lagstiftande församlingar skulle vara kvinnor uppfylldes. I södra Sudan utgjorde kvinnor nästan en tredjedel av de folkvalda till den lagstiftande församlingen. Sida bedömer att detta bidrar till att kvinnor får ett större inflytande över politiska beslut.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

För att nå goda framsteg i svåra miljöer behövs ofta nytänkande och flexibilitet. Här finns några exempel på innovativa lösningar i konflikt- och postkonfliktländer.

Det Sidastödda Forest Peoples Programme (FPP), som arbetar för ökade rättigheter för ursprungsfolk och andra grupper i Demokratiska republiken Kongo (DRK), har introducerat ett avancerat system för information om ursprungsfolks landtillgångar och skogsavverkning. Systemet utvecklas i samarbete mellan FPP och tillverkaren som investerar personalresurser i utvecklingsarbetet.

I Västbanken och Gaza, särskilt i de områden som den palestinska myndigheten inte kontrollerar, är behovet av att förändra arbetsformerna stora. I dag ges stora delar av stödet som humanitära hjälpsatser i stället för mer långsiktiga utvecklingsinsatser. Därför har Sida tillsammans med FN:s utvecklingsprogram (UNDP) skapat en fond som ska kunna ge tekniskt och ekonomiskt stöd till både humanitärt bistånd och långsiktiga utvecklingsinsatser. Målet är att kunna stärka lokala aktörer utan att riskera en humanitär kris.

Motverka oegentligheter och korruption

Korruption är ett problem som många konflikt- och postkonfliktländer kämpar med. Korruption är också nära kopplat till problem med att bygga upp en legitim samhällsstruktur och ofta även till grundorsakerna för konflikten.

Sida har i samarbetet på olika sätt bidragit till anti-korruptionsarbetet. Exempelvis har Sida i Liberia stött införandet av ett elektroniskt integrerat finansiellt informationssystem som lett till ökad effektivitet och transparens. Ledtiden på statliga utbetalningar har minskat från fjorton till tre dagar och den ökade finansiella kontrollen har minskat risken för felaktiga utbetalningar.

I Colombia har Corporación Nuevo Arco Iris med svenskt stöd presenterat studier om kopplingen mellan politiker och paramilitära grupper samt om paramilitärens koppling till och inflytande över ekonomin. Särskilt fokus har varit den decentraliserade och privatiserade sjukvården samt royalties från mineral- och oljeutvinning. Studierna har bidragit till att juridiska processer har påbörjats mot korrupta politiker som varit involverade i illegal verksamhet. Processerna har också lett till fällande domar.

I Sydsudan har det svenska stödet genom en kapacitetsuppbyggande fond bidragit till att ett nytt lönesystem används som innebär att man för första gången har kunnat fastställa hur många som arbetar inom staten, även på decentraliserad nivå. Sidas bedömning är att detta gör att både budgetering och uppföljning blir mycket mer pålitlig, vilket minskar risken för korruption.

Prestationer

Den finansiella volymen på samarbetet med länder i konflikt och postkonflikt har sedan 2007 ökat med 73 procent. I de strategier som beslutades av regeringen under 2008 och 2009 finns inplanerat en gradvis ökning av stödet. Fram till 2010 byggdes sammansättningen av insatser i de enskilda länderna upp, vilket innebar ett ökat antal insatser och en ökad volym i samarbetet. Även om volymen har fortsatt att öka under 2011 har antalet insatser inte ökat i samma utsträckning. Ett medvetet arbete för att ha volymmässigt mer omfattande insatser och längre avtal har bidragit till att hålla nere antalet insatser, och det faktum att man nu är mitt i eller i slutet av genomförandet av de flesta samarbetsstrategier, är huvudorsakerna till att antalet insatser inte ökar. Att inte öka antalet insatser är viktigt för att kunna hålla nere de administrativa kostnaderna. Samtidigt kräver dessa länder en stor flexibilitet och en beredskap att stödja fler insatser från alla givare.

3.2.2 Biståndseffektivitet

I konflikt- eller postkonfliktmiljöer redovisas endast andelen programansatser givet svårigheterna att mäta indikatorer för stat till stat-samarbetet. Trots svaga stats- och givarstrukturer har framsteg gjorts genom att programansatserna ökat jämfört med 2007/08. Denna ansats skapar bättre förutsättningar att nå resultat genom en ökad flexibilitet för Sidas samarbetsparter att snabbt kunna agera på hastiga förändringar i svaga stater genom att skifta medel för att nå uppsatta mål. Trots en stadig ökning de senaste åren har Sida inte lyckats uppnå målet för 2011 på 32 procent. Några faktorer som påverkat detta är ökningen av demokratiinsatser.

För att anpassa de så kallade kategori-2 ländernas (länder eller områden i konflikt eller postkonflikt där Sverige ska bedriva utvecklingssamarbete) strategirapportering, användes OECD:s utvecklingskommittés (DAC) tio principer om "Good International Engagement in Fragile States and Situations" för att rappor-

tera biståndseffektivitet.¹

Den internationella översynen som gjordes för att mäta genomslaget av principerna "2011 Report on International Engagement in Fragile States: Can't we do better?" indikerar att givare i stor utsträckning inte följer principerna på landnivå.

Nedan följer en redovisning av hur Sida på landnivå verkar för att följa några av principerna.

Princip 1: "Utgå från sammanhanget" och Princip 2: "Do No Harm"

Strategiska konfliktanalyser, finansierade av Sida, har genomförts i Afghanistan om samarbete mellan svenska civila och militära aktörer och konfliktkänslighet ("Do-No-Harm") samt för Sydsudan och Västbanken och Gaza som en del av utarbetande av bedömningsunderlag till nya strategier.

Analysen av konfliktkänslighet, det vill säga att biståndet inte får negativa konsekvenser, är en integrerad del av Sidas bedömning. Sida har genom sitt engagemang i OECD:s utvecklingskommittés (DAC) International Network on Conflict and Fragility (INCAF) bidragit till att givarsamfundet och en krets partnerländer enats om gemensamma mål för stats- och fredsbyggande.

Princip 3: "Fokus på statsbyggnad som centralt mål" Sida har ett tydligt fokus på statsbyggnad. Här redovisas några exempel:

- Stöd till offentlig finansiell styrning (OFS) genom Världsbanken och i Demokratiska republiken Kongo stöds ett rättsväsendeprogram.
- I Irak ges stöd för att bygga upp strategisk planeringskapacitet inom ministeriekansliet som bidragit till att 2011 års budgetprocess är bättre än tidigare.
- I Afghanistan stödjer Sverige en givargemensam fond som finansierar löner till statstjänstemän och som stödjer kapacitetssupplevering och välfärdstjänster.

¹ Dessa principer kompletterar Parisdeklarationen i sviktande stater och har anpassats till förutsättningar i sviktande stater och situationer, särskilt vad gäller relationen till staten i termer av ägarskap och anpassning.

Tabell 5. Insatser inom konflikt- och postkonfliktländer, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	91	104	76	26 511	25 629	17 257
Antal insatser med kostnader	170	197	199	–	20 474	26 343
Antal avslutade insatser	79	69	52	–	3 989	2 922

Tabell 6. Utfall indikator 9 inom konflikt- och postkonfliktländer, %

Parisindikator	Utfall 2007/08	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Andel i % av portfölj
9 Programansatser	20	23	35	49	47

Utfallet för 2010 baseras på Paris Monitoring Survey som publicerades 2011. För kategori 2-länderna redovisas förändringar jämfört med 2007/08. För indikatorn är målet för 2011 ett genomsnitt av ländernas egna mål. Kolumnen andel i procent av total portfölj utgår från 2010 års siffror.

- I Somalia stöds demokratisering genom upprättande av valkommittéer, personregister (Somaliland) samt kapacitetsuppbyggnad av statliga institutioner inom utbildningssektorn (Puntland).
- I Sydsudan stöds en kapacitetsuppbyggande fond för att bygga upp en statsförvaltning. Liknande programstöd kompletteras av stöd till aktörer, i exempelvis det civila samhället, som kan säkerställa att staten efterlever sina skyldigheter¹.

Princip 5: "Erkänna länkar mellan politiska, säkerhets- och utvecklingsmål"

Även om givare har snarlika målsättningar (stabilitet, fred och säkerhet) undergrävs samordningssträvanden på landnivå av att många bilaterala givare måste ägna mycket tid åt interna samordningsprocesser. I det internationella samfundet råder ofta ett kommunikationsglapp mellan politiska, utvecklings- och humanitära aktörer. Vid utlandsmyndigheterna samverkar Sida med Utrikesdepartementet för att säkerställa att biståndet går hand i hand med Sveriges politiska prioriteringar.

Princip 7: "Anpassning till lokala prioriteringar i enlighet med sammanhanget"

Genom att stödja givargemensamma fonder – som utgår från nationella ramverk (till exempel landets fattigdomsstrategi) – bidrar Sida till "anpassning" (alignment). I Liberia har de flesta givarna anpassat stödet till landets egen fattigdomsplan och Sida ger stöd till den myndighet som samordnar genomförandet av planen. I Palestinian National Plan (PNP) finns mål för 23 olika sektorer och utmaningen är att nationella fattigdomsplaner inte blir orealistiska önskelistor som saknar koppling till landets tillgängliga resurser.

Princip 8: "Komma överens om praktiska samordningsmekanismer mellan internationella aktörer"

Givarsamordningen är ofta svag i konflikt- och postkonfliktländer eftersom statliga aktörer har begränsad kapacitet och gemensamma mål- och resultatramverk saknas. För att stärka samordningen har Sida lett tematiska grupper i flera länder. Bland annat:

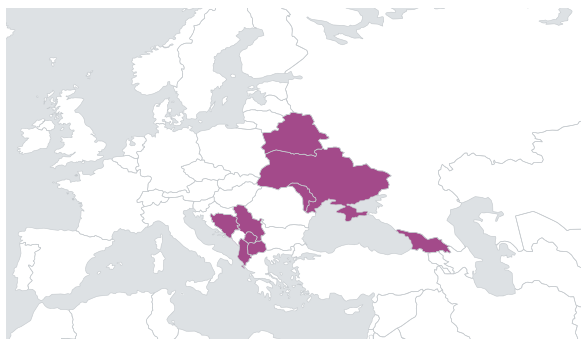
- Den tematiska gruppen för jämställdhet och sexuellt relaterat våld i Demokratiska republiken Kongo.
- Den tematiska jämställdhetssamordningsgruppen i Colombia.
- Den humanitära givargruppen samt miljösektorgruppen för Västbanken och Gaza.
- Givarsamordningsgruppen om säkerhetssektorreform i Liberia.
- Den strategiska givarsamordningsgruppen i Somalia, vilket bland annat har lett till givargemensamma analyser, förbättrad samordning med den politiska sfären, gemensamma givarresor samt gemensamma program för hälsa och lokal förvaltning.

Princip 9: "Agera snabbt men förbli engagerad tillräckligt länge för att nå resultat"

För att bidra till en övergång från humanitärt bistånd till ett mer långsiktigt utvecklingssamarbete används programansatser (till exempel i hälsosektorn i Somalia och Demokratiska republiken Kongo) för bättre anpassning, ökad flexibilitet för oförutsedda behov och långsiktighet.

¹ Exempelvis genom en civilsamhälleskomponent i OFS-stödet i Liberia och mediafondstödet i Demokratiska republiken Kongo.

3.3 Reformsamarbete i Östeuropa

Sida stödjer reformsamarbete i följande länder: Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Makedonien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Vitryssland. Reformsamarbetet med Makedonien ska fasas ut under 2012.

3.3.1 Bred verksamhet för demokratibygge

Sida har arbetat på bred front för att uppnå målen med reformsamarbetet. Insatserna har bidragit till att stärka demokrati- och samhällsbyggnad. En stor del av det svenska stödet inom ramen för reformsamarbetet utgår till verksamheter i samverkan med andra givare och finansiärer såsom EU, andra givarländer, internationella organisationer och finansieringsinstitutioner.

Uppgift enligt Sidas instruktion: §3 Myndigheten ska även vara nationell kontaktpunkt för myndighetssamarbete (Twinning och Technical Assistance Information Exchange, TAIEX) finansierat genom EU:s biståndsbudget.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Målet med reformsamarbetet är att bidra till en demokratisk och hållbar samhällsutveckling med närmande till EU som central dimension. Verksamheten har under året styrts av tio samarbetsstrategier. Tio strategirapporter som redovisar biståndets resultat har tagits fram. En halvtidsöversyn har genomförts för Kosovo under 2011.

Samarbetet har under året koncentrerats främst till sektorerna demokrati och mänskliga rättigheter (MR), miljö och hållbar samhällsbyggnad samt marknadsutveckling. I Turkiet begränsas stödet till demokrati och MR. I övriga länder är samarbetet fokuserat på två eller tre sektorer. Demokrati och MR samt miljö och hållbar samhällsbyggnad finns med i samtliga strategier.

Genomförandet av samarbetsstrategierna har utvecklats i huvudsak enligt plan, men verksamheterna har i flera fall – i synnerhet arbetet för utveckling av offentliga institutioner och system – påverkats av förseningar på grund av begränsad kapacitet i centrala eller lokala förvaltningar, politisk instabilitet eller

politiska lösningar. Det gäller till exempel Bosnien-Hercegovina, Ukraina och Vitryssland där den politiska utvecklingen under 2011 har hämmat reformprocesserna och följdaktligen i viss mån även de svenskstödda verksamheterna.

Politisk turbulens och den negativa ekonomiska utvecklingen i Vitryssland har medfört en än svagare reformvilja hos regimen och större svårigheter att genomföra biståndsinsatser. Genom en flexibel tillämpning av strategin har Sida trots detta utvecklat och utökat sammansättningen av insatser i landet i enlighet med den nya strategin som antogs i mars 2011.

Här följer några exempel på aktiviteter som Sida genomfört och program och insatser som Sida stödjer för att nå målen med strategierna:

- Sida har lagt stor vikt vid samarbetet med EU och EU-delegationerna lokalt. Sida genomförde i oktober 2011 ett särskilt regionmöte i Bryssel, bland annat för att knyta närmare kontakter för förbättrad samordning med olika EU-organ.
- Inom ramen för Partnerskapsprogrammet – ett treårigt regeringsuppdrag 2009–2011 med syfte att stärka EU:s nya medlemsländer i biståndsverksamhet i Östeuropa – har EU:s nya medlemsländer bidragit till att ta fram svenska samarbetsstrategier för Bosnien och Moldavien. Under det gångna året har också nya medlemsländer deltagit i direkta biståndsinsatser, till exempel Estland i en insats för livsmedelssäkerhet i Georgien och Slovenien i en insats för avfallshantering i Bosnien.
- Sverige bidrar via Sida till en givargemensam fond för tekniskt bistånd via Europeiska Investeringsbanken till länderna i EU:s Östliga partnerskap.
- Sida har medverkat i det svenska initiativet till det EU-ledda givargemensamma energieffektiviserings- och miljöprogrammet för länderna i det Östliga partnerskapet. Syftet med programmet är främst att rehabilitera och effektivisera värmeförsörjningssystemen i de berörda länderna, bland annat Ukraina. Programmet stöds av en fond till vilken ett antal givare hittills utfäst närmare 100 miljoner euro, vilket tillsammans med lånefinansiering från deltagande multilaterala finansieringsinstitutioner inledningsvis ger ett totalt finansieringsutrymme på cirka 340 miljoner euro. Sida är representerat i fondens styrkommitté. Fonden har trätt i kraft under 2011 och vid ett första styrkommittémöte i november 2011 fattades beslut om de första sju projekten för finansiering.
- Sida hanterar ett särskilt miljö- och klimatprogram med Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), som

finansieras med medel från miljölåneanslaget. Syftet med programmet är att stödja miljöinvesteringar för förbättrad vatten- och avloppsrening, avfallshantering och energieffektivisering i värmeförsörjningssystemen. Inom ramen för programmet med EBRD har Sida beslutat om fem nya insatser med ett totalt belopp på 68 miljoner kronor.

- Sida är nationell kontaktpunkt för de EU-finansierade biståndsprogrammen för myndighetssamarbete Twinning och TAIEX¹. I Östeuropa har svenska myndigheter under 2011 efter anbudsgivning tilldelats kontrakt för åtta insatser i Georgien, Kroatien, Moldavien, Armenien, Serbien, Moldavien och Ukraina. Det visar tydligt att svenska myndigheters intresse för att engagera sig i Nordafrika, Mellanöstern och Östeuropa är stort och Sida anser att det är viktigt att fortsätta och underlätta denna verksamhet.

En stor del av det svenska stödet inom ramen för reformsamarbetet går till verksamheter i samverkan med andra givare och finansiärer såsom EU, andra givarländer, internationella organisationer och finansieringsinstitutioner.

Komplettera och stimulera andra resurser

De största finansiella utväxlingarna sker i stödet till miljöinvesteringar där Sidas gåvobidrag alltid är kopplat till långivning via multilaterala finansieringsinstitutioner som EBRD, Europeiska investeringsbanken (EIB), Världsbanken, Nordiska Investeringsbanken (NIB) eller Nordiska miljöinvesteringsbolaget NEFCO. Ett exempel är den svenska insatsen i den multilaterala fonden för energieffektiviserings- och miljöinvesteringar i Östliga partnerskapsländerna som hittills genererat fyra gånger mer i gåvobidrag från olika givare. Tillsammans med lånen från de medverkande finansieringsinstitutionerna bli den totala finansieringen 10–12 gånger större än den

svenska insatsen. Detta görs inom ramen för ett arrangemang där Sverige med bland andra Sida är aktivt medverkande i styrningen av verksamheten. Ett annat exempel är Sidas miljö- och klimatprogram med EBRD där gåvomedlen från Sida för investeringarna till de åtta projekt som hittills beviljats uppgår till 164 miljoner kronor. De har kombinerats med långivning från EBRD på cirka 610 miljoner kronor.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

Sida har tagit initiativ till en ny typ av finansieringsarrangemang i ett program för demonstrationsprojekt för miljöförbättringar och energieffektivisering i Ukraina. Programmet ger kommuner i Ukraina möjligheter att demonstrera och pröva moderna miljötekniska lösningar i mindre skala. Det genomförs i samverkan med Nordiska miljöinvesteringsbolaget NEFCO och påbörjades under 2011. Sidas stöd till programmet uppgår till 40 miljoner kronor av totalt beräknade investeringar på 80–100 miljoner kronor.

Motverka oegentligheter och korruption

En central del i arbetet för att underlätta reformsamarbetsländernas närmande till EU är att bygga upp välfungerande centrala förvaltningar. Sida stödjer till exempel förbättringar av budget- och finanssystem så att de blir mer effektiva och transparenta samt reformering av rättssystem för att förhindra godtycke och korruption.

Sverige stödjer förvaltningsreformer i samtliga fokusländer med undantag för Vitryssland. Mer specifikt stödjer Sida insatser för förbättrad offentlig finansiell styrning och kontroll i Albanien, Georgien, Moldavien och Ukraina. Insatser för reformering av rättsväsende görs i Bosnien, Serbien och Turkiet.

Prestationer

Den ovan nämnda sektorkoncentrationen samt ett målmedvetet och systematiskt arbete mot större, längre och mer programbaserade insatser med syfte att öka effektiviteten i biståndshanteringen har resulterat till ett minskat antal insatser. Men stödet till

¹ EU:s biståndsinstrument varigenom myndigheter i medlemsstaterna stödjer institutionsutveckling i EU:s grannländer och kandidatländer.

Tabell 7. Insatser inom reformsamarbete i Östeuropa, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	114	108	90	33 212	26 615	22 479
Antal insatser med kostnader	270	282	256	–	29 308	33 888
Antal avslutade insatser	146	111	90	–	6 418	5 057

reformprocesserna i Östeuropa handlar inte främst om stora finansiella resursöverföringar i form av sektorprogramstöd utan mer om institutions- och systemstöd där kapacitetsuppbyggnad står i centrum. Inom reformsamarbetet finns därför en gräns för hur liten insatsportföljen kan bli givet ländernas storlek och samarbetets karaktär.

3.3.2 Biståndseffektivitet

Reformsamarbetet i Östeuropa genomförs till största delen genom multilaterala givare och enskilda organisationer. Stat till stat-samarbetet uppgår endast till 27 procent av hela portföljen. De så kallade Paris-indikatorerna för biståndseffektivitet, som främst baserar sig på stat till stat-samarbetet, är således inte fullt lika relevanta att använda för att mäta biståndseffektivitet i detta sammanhang. Utvecklingen sedan 2007/2008, när indikatorerna för första gången rapporterades, är positiv. Förutsättningarna för biståndseffektivitet är speciella då till exempel tidsperspektivet i flera länder är begränsat tills dess att EU-medlemskap uppnås och motivationen att utveckla ett effektivt bistånd är därför svag. Sverige har en ledande roll för förbättrad samordning i olika givargrupper och sektorer, bland annat i Kosovo (civila samhället), Albanien (miljö och statistik), Ukraina (offentlig finansiell styrning och miljö) och Moldavien (energi och jämställdhet), vilket har visat sig skapa utrymme för att stärka den internationella biståndseffektivitetsagendan.

Indikator 3: Andel av biståndet som rapporteras i samarbetslandets budget

Målet för andelen bistånd som redovisas i samarbetslandets statsbudget har inte uppnåtts och är en stor utmaning då regelverk och tillvägagångssätt saknas för att inkludera medel i statsbudgeten. Detta illustreras bland annat av samarbetsstrategin med Serbien, som anger att landets eget system för planerande, genomförande och uppföljning av samarbetet bör

användas i så stor utsträckning som möjligt. Emellertid har planeringskapaciteten vid serbiska statliga institutioner hittills varit begränsad och serbiska myndigheter har erbjudits stöd i planeringsarbetet. I Sidas bedömningar av statliga institutioner har svagheter identifierats, bland annat för korruptionsrisker vid användande av statens system för att kanalisera medel.

Indikator 5a: Andel av biståndet som använder samarbetslandets system för offentlig finansiell styrning

Av indikatorn framgår att användningen av samarbetsländernas offentliga finansiella styrsystem har ökat, men att målet inte uppnåtts. Ett exempel är Albanien, där Sverige som en av sex givare använder sig av landets integrerade planerings- och rapporteringssystem för att följa och redovisa resultat på nationell och sektornivå. Kvaliteten på systemen skiljer sig åt, vilket påverkar i vilken utsträckning de används.

Indikator 9: Andel programansatser

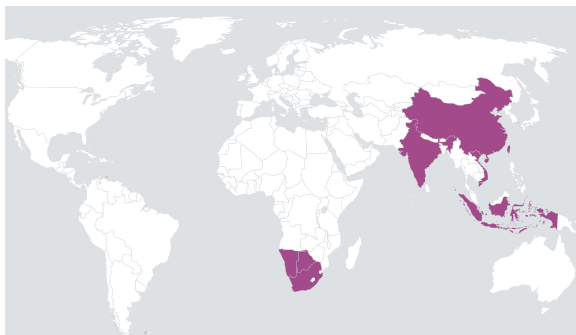
I flera samarbetsländer ökar andelen programansatser, i synnerhet i Moldavien och i Serbien, där framsteg dessutom gjorts mot att uppnå en mera fokuserad portfölj.

Tabell 8. Utfall indikator 3, 5a och 9 inom reformsamarbete i Östeuropa, %

		Utfall 2007/08	Utfall 2010	Mål 2011	Andel i % av portfölj
3	Bistånd i samarbetslandets budget	14	4	45	27
5a	Användning av finansiella system	3	11	25	27
9	Programansatser	11	36	35	61

Utfallet baseras på Paris Monitoring Survey som publicerades 2011. Ingen mätning har gjorts för 2011. För kategori 3 -länderna redovisas förändringar jämfört med 2007/08. Målet 2011 för indikator 3 utgår från ländernas egna satta mål. Målen 2011 för indikatorerna 5a och 9 utgår från regleringsbrevet 2010. Kolumnen andel i procent av total portfölj utgår från 2010 års siffror.

3.4 Selektivt samarbete

Selektivt samarbete finns i följande länder: Botswana, Indien, Indonesien, Kina, Namibia, Sydafrika, och Vietnam.

3.4.1 Stimulans för nya aktörer för utveckling

Allt fler nya aktörer blir involverade i arbetet för utveckling och minskad fattigdom. Intresset för samarbete är stort både bland svenska aktörer och aktörer i samarbetsländerna.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Målet med det selektiva samarbetet är att stimulera och stärka framväxten av självbärande relationer av ömsesidigt intresse mellan svenska aktörer och aktörer i de aktuella länderna. Merparten av samarbetet ska utgöras av aktörssamverkan. Riktade insatser förekommer också i samtliga länder, till exempel inom hiv och aids eller demokrati och mänskliga rättigheter. Verksamheten styrs av sju samsamarbetsstrategier och sju strategirapporter som redovisar biståndets resultat har tagit fram under året. Sida har under våren genomfört halvtidsöversyner av de pågående samsamarbetsstrategierna med samtliga sju länder. Samtliga strategier löper ut 2013.

En majoritet av insatserna inom ramen för det selektiva samarbetet sker i form av så kallad aktörssamverkan. Aktörssamverkan är en biståndsform som styrs av en policy från 2007. Målet med aktörssamverkan är att stimulera och stärka framväxten av självbärande relationer av ömsesidigt intresse mellan svenska aktörer och aktörer i de aktuella länderna. Halvtidsöversynerna som genomfördes under året visar att intresset för biståndsformen har varit betydande, både bland svenska aktörer och aktörer i de angivna länderna. En mångfald av partnerskap finansieras av Sida och många nya aktörer för utvecklings-samarbete är involverade i samarbeten. Riktade insatser förekommer också i samtliga länder. Det kan till exempel vara stöd till kampen mot hiv och aids i södra Afrika eller stöd till arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter i Kina.

Inom selektivt samarbete används i huvudsak två samsamarbetsformer: planeringsbidrag och så kallade "Cooperation Grants". Planeringsbidrag innebär ett

begränsat katalytiskt bidrag om maximalt 287 000 kronor. Cooperation grants innebär ett större finansiellt åtagande från Sida och i regel längre avtalsperioder. Ofta leder planeringsbidrag till mer omfattande samarbete vilket kan delfinansieras via cooperation grants.

För att nå ut till en bred krets av aktörer arbetar Sida i ökande grad med så kallade facilitatorer. Ett exempel på det är att Sveriges Geologiska Undersökningar arbetar i södra Afrika med att stimulera samarbete mellan aktörer inom gruv- och mineralsektorn. Det har bland annat lett till att samarbeten initierats mellan Uppsala Universitet och University of Witwatersrand i Sydafrika och mellan gruvföretag i Sverige och motparter i Namibia. För samarbetet i Indien upphandlades Svenska Miljöinstitutet (IVL) för att tillsammans med Confederation of Indian Industries främja samarbeten inom miljöteknik.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

Sida utvecklar fortlöpande metoder och flexibla lösningar för att engagera nya aktörer i global utveckling. Ett exempel inom selektivt samarbete är lanseringen av planeringsbidrag för privata aktörer. Dessa bidrag innebär att företag kan söka begränsat stöd för att sondera möjligheterna för fortsatt, egenfinansierat, engagemang i de aktuella länderna. För att engagera aktörer inom kulturområdet har Kulturrådet genomfört en utlysning som genererat ett stort intresse i länderna. Kulturaktörer har därmed kunnat ansöka om ett mindre bidrag för att initiera samarbeten. Ett 20-tal samarbeten kommer att inledas och fler utlysningar är planerade under 2012 och 2013.

Samarbeten inom området tillämpad forskning engagerar högskolor och universitet i samtliga länder. Biståndsmedel används i dessa sammanhang som katalysator för att stimulera samarbeten som på sikt ska leva vidare utan biståndsfinansiering.

En av grundprinciperna i aktörssamverkan är kostnadsdelning, vilket innebär att Sida delar kostnaderna för samarbeten med parterna. Det innebär att biståndsformen i sin utformning stimulerar andra finansieringskällor. Principen om kostnadsdelning accepteras i de allra flesta fall som helt naturlig för att ägarskap och hållbarhet ska vara starka komponenter i samarbeten. Privata aktörer kan med hjälp av planeringsbidrag komma igång med samarbeten för att sedan gå vidare och söka mer omfattande investeringsbidrag från andra källor, vilket ligger i linje med policyn för aktörssamverkan.

Motverka oegentligheter och korruption

Sida arbetar kontinuerligt med samarbetspartner för att stävja korruption och agera om misstankar om oegentligheter finns. Arbetet i Vietnam är ett bra exempel på detta. I Vietnam har Sida arbetat med direktstöd till tre olika program för att minska korruption, såväl till statlig, privat som civil sektor. Ett medieprogram som syftar till att utbilda journalister och mediechefer i grävande journalistik är ett initiativ för att avslöja korruption i samhället. Utlandsmyndigheten har i sitt samordningsarbete för samtliga givare inom mediesektorn haft en särskild position att lyfta frågor kring ökad transparens. Sverige har också finansierat en tvärsektoriell studie kring korruption inom landsbygdssektorn och hur korruptionen påverkar män respektive kvinnor. Studien ingick som ett bidrag till den dialog som förs mellan givare och regeringen i Vietnam om korruption.

Prestationer

Det finns en strävan att nå ut till så många aktörer som möjligt, därför är antalet insatser relativt många och har ökat över tid. Samtidigt har det under åren avslutats en mängd insatser i linje med samarbetsstrategierna. Dessa insatser har ofta varit så kallade riktade insatser och inte kategoriserats som aktörssamverkanprojekt. Aktörssamverkan är en arbetsintensiv biståndsform vilket innebär att mycket handläggningstid läggs på insatser som genererar relativt små utbetalningar. Samtidigt kan de generera stora utvecklingsinsatser genom andra aktörers bidrag. För att kunna arbeta med aktörssamverkan på ett optimalt sätt krävs bemanning såväl på huvudkontoret som på utlandsmyndigheterna vilket påverkar kostnadsbilden.

3.5 Regionalt utvecklingssamarbete

Det regionala samarbetet omfattar följande strategier: Regionalt Afrika söder om Sahara, Regionalt utvecklingssamarbete med Asien med fokus på Sydostasien, Utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika samt Regionalt Latinamerika.

3.5.1 Regionala insatser för gränsöverskridande problem

De regionala insatserna spänner över en rad områden. De syftar till att lösa problem som är svåra – om inte omöjliga – att lösa i enskilda länder. Resultaten har potential att gynna många människor i länder där många lever i fattigdom.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Regionalt samarbete utgår från de gränsöverskridande och regionala utmaningar som flera länder delar i de olika regioner där Sverige bedriver utvecklingssamarbete. Dessa insatser förväntas ge bättre effekt genom ett regionalt angreppssätt än genom enskilda insatser i varje land. Verksamheten har under året styrts av fyra samarbetsstrategier: Afrika söder om Sahara, Asien, Mellanöstern och Nordafrika samt Latinamerika. En utfasningsplan finns för det regionala samarbetet i Latinamerika. Fyra strategirapporter som redovisar biståndets resultat har tagits fram under 2011.

Regionalt samarbete bedrivs ofta, men inte alltid, av regionala aktörer med verksamhet i flera länder. Det kan till exempel vara mellanstatliga och multilaterala organisationer, men också civilsamhällets organisationer och nätverk. Formerna för regionalt samarbete är beroende av det regionala sammanhanget och skiljer sig åt, främst beroende på mandatet, styrkan och kapaciteten hos berörda mellanstatliga organisationer.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation samt stimulera andra finansiella resurser

I Afrika arbetar Sida med regionala enskilda organisationer och privatsektorutveckling. En insats för innovation som Sida stödjer är forskningssamarbetet Bio-Innovate som kopplar ihop forskning inom bioteknik med företag i Östafrika som själva satsar medel i forskningsprojekt. En annan handlar om att utveckla

Tabell 9. Insatser inom selektivt samarbete, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	71	100	80	20 685	24 643	18 165
Antal insatser med kostnader	170	170	178	–	17 668	23 563
Antal avslutade insatser	80	84	66	–	4 857	3 709

obligationsmarknaden i Östafrika. Det har lett till ett ökat utfärdande av företagsobligationer i lokal valuta och därmed en starkare kapitalisering av företag vars verksamhet har betydelse för regionens fattiga människor. Sida finansierar också enskilda organisationer för att stödja och granska Afrikanska unionen (AU) och regionala ekonomiska kommissioner (RECs) vad gäller genomförandet av mänskliga rättighets- och andra konventioner över kontinenten.

Genom det regionala hiv och aids-teamet i Lusaka stödjer Sida också det innovativa programmet Swedish Workplace HIV and AIDS Programme (SWHAP), som implementeras gemensamt av Näringslivets internationella råd (NIR) och fackförbundet IF Metall. Programmet använder en medfinansieringsmodell som har visat på hållbarhet och som har skapat ett starkt ägarskap och engagemang hos de involverade företagen.

I Mellanöstern och Nordafrika (MENA) stödjer Sida Euro-Mediterranean Human Rights Foundation, där försvarare av mänskliga rättigheter, individer såväl som lokala organisationer, erhåller stöd i syfte att låta dem genomföra sina aktiviteter trots en förtryckande kontext. Stödet är innovativt eftersom små pengabidrag utbetalas snabbt till individer och små organisationer som inte uppfyller de traditionella organisationskrav som Sida ställer på civilsamhällesorganisationer – i syfte att stödja försvarare av mänskliga rättigheter. På så sätt har Sida flexibelt och snabbt kunnat stödja en spontan demokratiseringsprocess i en region som kännetecknats av repressivt styre. Ett exempel på Sidas regionala arbete i MENA för att komplettera och stimulera andra finansiella resurser som kan bidra till fattigdomsbekämpning och långsiktig utveckling, är ett nytt program som syftar till att stimulera den privata sektorn att bidra till hållbar ekonomisk tillväxt. Syftet ska uppnås genom att den privata sektorns aktörer fokuserar sina kommersiella resurser och innovativa förmågor till att utveckla och investera i produkter, tjänster och affärsmodeller som bedöms vara till nytta för fattiga människor. Insatsen är ett led i Sidas satsning på Business for Development (B4D).

Motverka oegentligheter och korruption

Ett särskilt ämnesområde i det regionala samarbetet i Afrika är anti-korruptionsverksamhet. Sida stödjer sammanlagt ett tiotal insatser som ska bidra till god samhällsstyrning (inklusive offentlig finansiell styrning) samt ger stöd till media och civilsamhällesorganisationer. Genom en av insatserna stödjer Sida den pågående uppbyggnaden av AU:s kommission för

anti-korruption, som verkar över hela kontinenten. Sida bidrar också till Afrikanska utvecklingsbankens arbete med korruptionsbekämpning genom stöd till en nyinrättad fond (Governance Trust Fund). Genom andra insatser har Sida sedan många år bidragit till kapacitetssuppleering av revisionsmyndigheter i engelsktalande afrikanska länder och till att stärka framväxten av fria, oberoende och kritiskt granskande medier i södra Afrika.

Riksrevisionen har granskat frågor kring intern styrning och kontroll i regionalt bistånd till Afrika via utlandsmyndigheten i Nairobi. Resultatet av de åtgärder som genomförts av Regional cooperation of environment and economic development in Africa (REED) med anledning av denna revision är bland annat att bedömningen av samarbetspartners kapacitet förbättrats. Det märks bland annat genom att systemrevisioner är obligatoriska i samband med beredning eller att en kvalificerad bedömning gjorts av annan givare eller av annan avdelning inom Sida. För att stärka revisionsmetoden som ett kontrollinstrument pågår inom REED en revidering av alla avtal, med ändringar och tillägg enligt Sidas revisionsregel, som sträcker sig längre än till 31 december 2011.

Inom det regionala arbetet mot hiv och aids i Afrika stödjer Sida insatser för att stärka samarbetspartners resultatstyrning, uppföljning och redovisning. Viktiga instrument i detta arbete är organisationsbedömningar som görs rutinmässigt för att bedöma system och förvaltningsstrukturer hos potentiella partnerorganisationer. Under 2011 har korruptionsanklagelser framkommit inom South African AIDS Trust (SAT). Sida¹ arbetar för närvarande med genomförande av finansiella granskningar och systemrevisioner. Sverige är ordförande i givargruppen, vilket ökar möjligheterna till dialog och inflytande i ärendet.

Korruptionsrisken är generellt sett hög i Asien. Sverige stödjer via Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) ett initiativ där länder i Asien och Stillahavsregionen inlett ett samarbete som bygger på att bekämpa korruption genom regional policydialog för att stärka medlemsländernas förståelse för internationella anti-korruptionsstandarder. Utbytet och grupptricket på att leverera har visat sig framgångsrikt och har bidragit till att Nepal, Indien och Thailand ratificerade FN:s anti-korruptionskonvention, UNCAC. I strävan att motverka korruption i regionen stödjer Sida Transparency Internationals MENA-program. Insatsen består

¹ Ansvar för genomförande av de regionala hiv- insatserna är delegerat till densvenska utlandsmyndigheten i Lusaka.

främst av kapacitetsutveckling för civilsamhälleorganisationer inom områden som politiskt påverkansarbete, insamling och dokumentation och undersökning av korruptionsfall, organisationsutveckling, samt skapandet av regionala nätverk.

Prestationer

Antalet insatser minskar i något lägre takt än planerat eftersom det ofta tar lång tid att avsluta insatser och eftersom slutrapporter och revisionsrapporter ofta kommer in sent. Sammansättningen av insatser i de regionala samarbetena har fokuserats på ett färre antal sektorer än tidigare. Längden på avtalen ökar inte i den utsträckning som önskas, bland annat då en del större insatser följer Afrikanska unionens och de regionala ekonomiska kommissionernas strategicyklar. Där det är möjligt ingår Sida fyra- eller femåriga avtal.

Biståndseffektivitet

De regionala programmen innebär ett antal särskilda utmaningar där givarharmoniseringen visat sig svår att stärka. Det beror bland annat på att det finns olika givardefinitioner av ”regionalt samarbete” och en vilja att samordna snarare än harmonisera. Det finns också positiva trender i arbetet med biståndseffektivitet. Bland annat ökar andelen programbaserat stöd trots att till exempel de afrikanska regionala kommissionerna arbetar med policy- och uppföljningsarbete snarare än implementering av egna program. Så kallade Joint Framework Agreements med Afrikanska unionen och olika regionala ekonomiska kommissioner har också etablerats, och bildar en grund för framtida arbete med biståndseffektivitet.

Regionala insatser i Afrika söder om Sahara

Sida arbetar inom sex ämnesområden¹ inom det regionala samarbetet i Afrika med ett fokus på Afrikanska unionen (AU) och ett antal regionala mellanstatliga

organisationer, så kallade regionala ekonomiska kommissioner (REC). Händelseutvecklingen i regionen bekräftar behovet av engagemang i de identifierade områdena, samtidigt som det ställer krav på flexibilitet för att svara på den snabbt förändrade utvecklingen.

I enlighet med strategin för regionalt utvecklings-samarbete med Afrika söder om Sahara 2010–2015 har Sida hittills undertecknat sju gemensamma finansieringsöverenskommelser med AU och RECs, varav fyra under 2011. Samfinansiering minskar det administrativa trycket på organisationerna och ökar deras kapacitet att genomföra sina program och är ett bra sätt att stimulera stöd från andra givare.

Sammantaget bedömer Sida att det regionala stödet ligger rätt i tiden med stor satsning på fred och säkerhet, miljö och klimat samt ekonomisk integration. Det är ännu för tidigt att bedöma stödets effekter. Den oförutsägbara händelseutvecklingen på den afrikanska kontinenten, samt förekomsten av pågående, uppflammande och nyligen avslutade konflikter gör det vanskligt att förutspå uppfyllandegraden av de mål som satts upp i strategin.

Regionala insatser mot hiv och aids i Afrika

De regionala insatserna mot hiv och aids riktar sig såväl till breda grupper som till mycket specifika målgrupper, till exempel migranter och interner på fängelser. Genom samarbete med ett flertal organisationer har goda resultat nåtts, som beskrivs nedan.

Arbetet under år 2011 har bedrivits inom tre samarbetsområden²:

1. Hiv-förebyggande arbete och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).
2. Mildrande av de sociala konsekvenserna av hiv och aids.
3. Hiv och aids i relation till aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter (MR).

Arbetet som FN:s aidsprogram (UNAIDS) genomfört regionalt har bidragit till positiva resultat för hiv-pre-

¹ Fred och säkerhet; Miljö och klimat; Ekonomisk integration, Handel, Näringsliv och finansiella system; Korruptionsbekämpning; Strategiska forskningsinsatser; Institutionell utveckling.

² Ingen strategi finns beslutad för regionala insatser mot hiv och aids i Afrika.

Tabell 10. Insatser inom regionalt utvecklingssamarbete, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	132	104	96	38 456	25 629	21 798
Antal insatser med kostnader	417	314	289	–	32 634	38 257
Antal avslutade insatser	156	154	110	–	8 904	6 181

vention, vilket lett till att andelen män och kvinnor som smittats i regionen har minskat. Stödet till organisationer som International Organization for Migration (IOM) uppvisar resultat för de sårbara grupperna migranter respektive interner. IOM:s påverkans- och policyarbete har varit framgångsrikt genom att man bland annat nått ut med förebyggande och lindrande insatser för migranter.

UNODC har lanserat ett nätverk för arbetet med hiv i fängelser i Afrika. Inom dialogarbetet hölls ett möte om rättigheter med fokus på SRHR samt rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoner. Mötet syftade till att öka kunskapen och medvetenheten kring dessa frågor och riktade sig till en vid krets av samarbetspartners inom civila samhället, multilaterala organisationer, givare samt till svenska och norska ambassader i regionen.

Regionala insatser i Asien

Sydostasien har en relativt stark ekonomisk tillväxt som ofta sker genom en icke hållbar användning av naturresurser och utan hänsyn till miljömässiga konsekvenser samt till hur fattiga grupper drabbas.

Det civila samhället är i många länder svagt med begränsade möjligheter för människor att driva krav avseende sina mänskliga rättigheter. Sverige stödjer en rad insatser som syftar till att påverka detta. Bland annat sker detta inom ramen för stödet till mekongkommissionen (MRC). MRC har till syfte att verka för att Mekongflodens avrinningsområde har för många att upprätthålla variationen i naturresurser och produktivitet, till exempel genom att verka för mer uthålliga fiskemetoder så att de framtida förutsättningarna för fiskenäringen stärks. Under året har MRC faciliterat konsultationer mellan länderna runt Mekongfloden avseende Laos långt framskridna planer på att bygga ut vattenkraft i Mekongs huvudfåra. Med hjälp av svenskt stöd har information om utbyggnaden och dess potentiella konsekvenser blivit tillgänglig för en bredare publik. Civilsamhällesorganisationer har samverkat och ställt krav på beslutsfattare att beakta de negativa konsekvenserna av projektet och skjuta upp utbyggnaden.

Sydostasien här till en av de mest sårbara regionerna för klimatförändringar. Sidas stöd till Environment and Economy Program of Southeast Asia (EEPSEA) har gett upphov till forskningsprojekt med syfte att bygga lokal kapacitet för klimatanpassningar i nära samarbete med förvaltningsenheter på regional- och distriktsnivå i Vietnam, Kambodja och Filipinerna.

Regionala insatser i Mellanöstern och Nordafrika

Den arabiska våren har förändrat förutsättningarna för utvecklingsmöjligheter i regionen i sin helhet. Halvtidsöversynen av genomförandet av samarbetsstrategin visade att det svenska biståndet var lika – om inte mer – relevant efter som innan revolutionerna. Situationen i regionen medför ett unikt tillfälle att främja det övergripande målet om stärkt demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt en hållbar utveckling som förbättrar förutsättningarna för fred, stabilitet och frihet i Mellanöstern och Nordafrika.

Exempel på resultat från regionala insatser är Kvinna till Kvinnas arbete med att främja kvinnors rättigheter genom stöd till lokala kvinnorrättsorganisationer. Fokus i stödet ligger på att minska de problem som kvinnor i regionen delar och som hindrar dem från att aktivt delta i demokratisering och fredsbyggande. Stödet har resulterat i att åtta organisationer i regionen arbetat mot våld mot kvinnor.

Regionala insatser i Latinamerika

Under året har det regionala utvecklingssamarbetet med Latinamerika fasats ut enligt den beslutade utfasningsplanen för 2010–2012, vilket innebär att Sida ska avsluta 60 insatser till 2012¹.

Utfasningsarbetet har bestått i att avsluta insatser i enlighet med ingångna avtal och Sidas regler och rutiner. Sida har avsatt resurser för kontraktering av lokala revisionskonsulter i de fall lokal närvaro ansetts nödvändig eller oegentligheter misstänkts.

Sida har under 2011 mottagit slutrapporter från samarbetspartners som belyser resultaten av det regionala samarbetet som nu fasas ut. Som exempel kan nämnas att kontoret för den amerikanska samarbetsorganisationen Organization of American States (OAS) speciella rapportör för yttrandefrihetsfrågor beskriver hur Sveriges stöd har varit avgörande för att bevaka, utvärdera och dokumentera situationen för yttrandefrihet i Nord- och Sydamerika.

Organisationen Latin American and Caribbean Women's Health Network rapporterar att tack vare Sveriges stöd har de kunnat driva en omfattande IT-baserad kampanj om könsrelaterat våld som har nått ut till breda grupper i Latinamerika och Karibien. Diakonia beskriver hur deras samarbetspartners i El Salvador, Guatemala och Colombia har spelat en avgörande roll för att förbättra lagstiftningarna mot könsrelaterat våld.

¹ Planen omfattar processmål och inga resultat för utvecklingssamarbetet som sådant.

I februari 2011 arrangerade Sida ett seminarium där erfarenheterna av det regionala samarbetet diskuterades.

3.6 Tematiskt utvecklingssamarbete

3.6.1 Humanitärt bistånd som räddar liv

Det är humanitära behov runt om i världen som styr vart Sidas humanitära bistånd kanaliseras. Under året har Sida haft möjlighet att hjälpa till i många av de humanitära situationer som plötsligt uppkommit eller gradvis växt fram.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Sidas humanitära bistånd styrs av strategin för Sidas humanitära bistånd 2011–2014 som tar sin utgångspunkt i regeringens policy för Sveriges humanitära bistånd 2010–2016. Det övergripande målet för Sveriges humanitära bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för nödlidande människor som har utsatts för eller står under hot att utsättas för väpnade konflikter, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden.

År 2010 innebar stora humanitära utmaningar, som jordbävningsskatastrofen i Haiti och översvämningarna i Pakistan. Sida bedömer att 2011 varit ett än svårare år. Detta vittnar till exempel FN:s samlade appeller om som i år totalt uppgick till över 52 miljarder kronor, vilket utgör den största efterfrågade budgeten någonsin i det humanitära FN-systemets historia. Vid sidan av ett flertal utdragna väpnade konflikter runt om i världen såsom i Afghanistan, Somalia, Sudan, Colombia och Demokratiska republiken Kongo (DRK) har det humanitära arbetet under året präglats av stridigheterna i Libyen och kringliggande länder i Nordafrika och Mellanöstern, det väpnade våldet i Elfenbenskusten, torkan i Niger, fortsatt stora översvämningar i Pakistan och den omfattande svältkatastrofen på Afrikas horn.

Sidas mål att kanalisera det humanitära biståndet på ett så förutsägbart, snabbt och flexibelt sätt som möjligt ställer stora krav på samordning mellan de humanitära aktörerna på plats och att gemensamma behovsbedömningar styr den samlade humanitära responsen. Likaså är samarbetet mellan humanitära aktörer och de mer långsiktiga utvecklingsinsatserna en stor utmaning som – i de fall där det lyckas – ger mycket goda resultat för utsatta samhällens sårbarhet och möjligheter att återhämta sig efter humanitär kris.

De totala kostnaderna för det humanitära biståndet genom Sida 2011 uppgår till 3 065 miljoner kronor, vilket tillsammans med det humanitära bistånd som administreras av Utrikesdepartementet gör Sverige till världens tredje största bilaterala humanitära

givare. Detta ger Sverige en mycket viktig roll i de gemensamma ansträngningarna att fortsätta stärka de humanitära systemen och upprätthålla de humanitära principerna i väpnade konflikter och naturkatastrofer runt om i världen. De länder som erhöll det största humanitära biståndet från Sida under 2011 var Sudan, Demokratiska republiken Kongo, Somalia, Haiti, Afghanistan och Libyen samt området Västbanken och Gaza. Stödet till dessa länder motsvarade 2011 mer än en tredjedel av Sidas totala humanitära bistånd. I likhet med tidigare år kanaliseras cirka en fjärdedel av Sidas humanitära anslag genom Röda Korsrörelsen, cirka en tredjedel via enskilda organisationer och resterande medel genom de multilaterala aktörerna samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Förutsättningarna för att bedriva humanitärt bistånd varierar mycket i olika typer av katastrofer. I konfliktsituationer – eller i så kallade komplexa katastrofer, där flera orsaker samverkar till att skapa en katastrof – är ofta säkerheten en avgörande faktor. Här är neutraliteten också speciellt viktig. Aktörerna som utför det humanitära arbetet får inte verka ta ställning i konflikten, utan måste fungera oberoende av politiska hänsynstaganden. Detta ställer också speciella krav på hur de humanitära organisationerna relaterar till militära styrkor. Sida främjar därför kunskapen om och användandet av de humanitära principerna bland annat genom Sidas utbildningsprogram för humanitära aktörer.

De ökade problemen under de senaste åren rörande humanitärt tillträde har fortsatt även under 2011. Det internationella humanitära biståndet ses i vissa fall som politiserat och västerländskt, och förvägras därför tillträde. Det blir därför viktigare att hävda det humanitära biståndets neutralitet och att respektera de regler som finns för användandet av militära resurser. Ett bra exempel är Libyen, där FN angav klara riktlinjer för hur och när militära resurser fick användas i en känslig konfliktsituation.

Sida bedömer att humanitära insatser blir allt dyrare. Fler samhällen blir gradvis sårbara för klimatförändringarnas effekter såsom torka, orkaner och översvämningar och fler människor tenderar att bli drabbade av varje enskild katastrof än tidigare. Det beror i hög utsträckning på den ökade urbaniseringen, som har lett till ökade koncentrationer av människor i utsatta miljöer. Dessutom bidrar de höga kostnaderna för säkerhetsrelaterat arbete till att insatserna blir dyrare nu än tidigare.

Sida kanaliseras det humanitära biståndet genom ett flertal genomförandekanaler: multilaterala organi-

sationer (såsom FN-organ och Världsbanken), Röda Korsrörelsen, svenska och internationella enskilda organisationer samt genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Bland stödet till FN bidrar Sida till Unicefs humanitära verksamhet i många utsatta länder. Genom detta stöd har Unicef bland annat:

- Hjälpt lokalbefolkningen i Burma att återuppbygga hälsostationer och skolor som ska kunna stå emot framtida naturkatastrofer.
- Genomfört insatser inom det psykosociala området för 70 000 barn och 36 000 vårdnadshavare i Västbanken och Gaza för att stärka mottagarnas mentala förmåga att ta sig ur krissituationer. Insatserna genomfördes i Västbanken och Gaza, tillsammans med ett flertal internationella och lokala partnerorganisationer.
- Säkerställt att 102 000 barn och 48 900 mödrar i Haiti har erhållit näringshjälp och rådgivning. Över 15 000 svårt undernärda barn fick vård och nutritionsinsatserna lyckades hålla dödligheten nere till 1,6 procent vilket är under internationellt satta standarder.

Röda Korsrörelsen har genom Internationella Röda Korskommittén (ICRC) ett unikt mandat att arbeta i humanitära situationer och Röda Korsrörelsen utgör världens största humanitära nätverk med förankring både i regeringar och lokala samhällen. Sidas stöd till ICRC har bland annat bidragit till att:

- 4,9 miljoner människor fick bättre tillgång till mat.
- 5,2 miljoner människor fick vård vid någon av ICRC:s alla hälsokliniker runt om i världen.
- 3,2 miljoner människor deltog i olika försörjningsprogram inom till exempel jordbruk och mikroekonomiska initiativ.
- Nästan 10 miljoner människor har kunnat ta del av ICRC:s stöd till rehabilitering av vatten- och sanitetsanläggningar världen över.
- ICRC kunde besöka cirka en halv miljon fängslade människor för att bland annat följa upp deras hälsotillstånd.

De enskilda organisationerna har sin bas i de samhällen där de agerar. När en katastrof inträffar ges alltid den första hjälpen av dessa organisationer i det drabbade samhället. Det är viktigt att stärka dessa strukturer, både för att minska utsatthet i framtiden och för att kunna säkerställa en snabb respons som når ända ut till de drabbade. Sidas stöd till Oxfam har bland annat resulterat i en ökad livsmedelssäkerhet för de mest utsatta i Nairobis slumområden. Genom att

överföra 800 kronor per hushåll via mobiltelefoner till 5 000 hushåll under tre månaders tid – och samtidigt arbeta på att öka tillgången till samhällstjänster såsom hälsa, utbildning och tillgång till bank och finansiella tjänster – lyckades Oxfam i samarbete med andra partnerorganisationer nå stora effekter. Bland annat ledde insatsen till att:

- Hälften så många flickor och pojkar lämnade skolan innan utbildningen var färdig.
- Tiggeri minskade med två tredjedelar.
- Den utspridda droganvändningen bland barn minskade väsentligt.
- Såväl barnarbete som sexhandel minskade.

Detta förebyggande arbete för att minska riskerna för humanitära kriser i sårbara samhällen utgör ett viktigt bidrag till att uppfylla Sidas humanitära strategi.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

I enlighet med den humanitära strategin ska det humanitära biståndet vara flexibelt och innovativt. För att möjliggöra snabb och flexibel finansiering av humanitära behov på landnivå stödjer Sida bland annat nya nationella finansieringsmekanismer, till exempel gemensamma landfonder i både utdragna och plötsligt uppkomna humanitära kriser. Under 2011 gick cirka 15 procent av Sidas humanitära bistånd till gemensamma landfonder i 11 länder.¹ För att stärka förutsägbarhet och flexibilitet av partnerorganisationernas humanitära arbete ingår Sida som en av få humanitära givare fleråriga avtal med ett antal partnerorganisationer. En del av dessa organisationer erhåller medel ur en så kallad ”rapid response mekanism” som kan användas vid snabbt uppkomna kriser.

Den humanitära strategin ger också stora möjligheter för Sida att verka långsiktigt med förebyggande insatser för att stävja risken för naturkatastrofer och kriser samt bidra till återuppbyggnad av samhällen efter en katastrof eller konflikt. På det sättet har Sida goda förutsättningar att bidra till att underlätta övergången från humanitär kris till långsiktig utveckling, vilket utgör en stor utmaning för givare och aktörer i det internationella samfundet.

Därutöver ger Sida stöd till organisationer som arbetar med innovativa metoder och tekniska lösningar och som bidrar till att utveckla och stimulera innovation för att förbättra det humanitära biståndet. Dessa inkluderar stöd till enskilda organisationer

¹ Sju så kallade Emergency Relief Funds (ERF) i Afghanistan, Västbanken och Gaza, Kenya, Indonesien, Etiopien, Burma och Yemen samt fyra så kallade Common Humanitarian Funds (CHF) i Somalia, Sudan, Demokratiska republiken Kongo och Centralafrikanska republiken.

såsom Norska flyktingrådet, Läkare utan gränser och Oxfam som aktivt främjar innovationer inom sina respektive verksamhetsområden. Sida stödjer också forskningsinstitut såsom till exempel Feinstein Tufts University som bland annat utvecklar nya metoder och arbetssätt för humanitära aktörer i urbana kris-miljöer.

Motverka oegentligheter och korruption

I och med att stora summor kanaliseras via det humanitära biståndet finns det risk att medel hamnar fel, och Sida arbetar på flera olika sätt för att undvika detta.

Under fältbesök görs kontroller på de genomförande organisationerna, men störst betydelse har den kontroll som genomförs av avtalsparterna själva. Därutöver görs externa revisioner av alla projekt, utom de som genomförs av multilaterala organisationer, och Sida har också gjort extra revisioner när det funnits misstankar om oegentligheter.

Under flera år har Sida arbetat tillsammans med Transparency International (TI) för att stärka de humanitära organisationernas arbete för att motverka korruption i det humanitära biståndet. Den handbok, ”Preventing Corruption in Humanitarian Operations”, som togs fram av TI i samband med detta har använts av många av Sidas humanitära partners under 2011. Det har bidragit till att oegentligheter kunnat förebyggas.

Sida har under 2011 stött Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) med att kartlägga oseriösa flygtransportörer, för att säkerställa att de humanitära aktörerna inte upphandlar oseriösa flygbolag, som till exempel fraktar vapen eller smuggelgods vid sidan om de humanitära leveranserna. Som en följd av att SIPRI tagit fram en databas med oseriösa flygbolag, har MSB infört en rutin där de alltid stämmer av sina upphandlingar mot den senaste versionen av den databasen.

Konfliktrelaterad verksamhet¹

I enlighet med regleringsbrevet för 2011 har cirka 80 miljoner kronor använts för insatser avseende konfliktrelaterad verksamhet. Stöd har bland annat getts till att bekämpa straffrihet i Guatemala genom en internationell kommission (Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala/International Commission against Impunity in Guatemala, CICIG)

etablerad av FN på inbjudan av Guatemala för att motverka den utbredda straffriheten. Genom stöd till Riksåklagaren och olika specialiståklagare i särskilt känsliga fall och till kapacitetsutveckling där även inrikesministeriet och polisen deltagit bedömer Sida att rättstaten har stärkts i Guatemala.

Stöd har också lämnats för att bidra till genomförandet av den i Colombia under 2011 antagna lag 1448 – lagen om offer från kriget. Ett särskilt bidrag har getts för att organisera den enhet på jordbruksministeriet som ska identifiera och ge stöd åt internflyktingar och andra krigsoffer att få tillbaka konfiskerat land. Sida bedömer att detta är ett viktigt steg för att skapa möjligheter till en lösning av den väpnade konflikten i Colombia.

¹ I årsredovisningens tabeller inkluderas konfliktrelaterad verksamhet i posten Humanitärt bistånd och konflikthantering. Enligt regleringsbrevet 2011 får högst 200 miljoner kronor användas för insatser avseende konfliktrelaterad verksamhet.

Prestationer

Sida fick i regleringsbrevet för 2011 en ökning av anslagsposten humanitära insatser och konflikthantering på cirka 350 miljoner kronor. Under året har 110 nya insatser avtalats och 155 insatser har avslutats. Antalet aktiva insatser har 2011 uppgått till 158, vilket är en minskning jämfört med 2010. De aktiva insatserna har en genomsnittsvolym på cirka 23 miljoner kronor, vilket innebär en ökning jämfört med tidigare år.

Det humanitära bistånd som administreras av Sida kanaliseras via många olika partnerorganisationer beroende på deras respektive kapacitet och fördelar i varje given humanitär kris. Detta sätt att samarbeta brett med ett flertal professionella organisationer bidrar till att säkerställa att den humanitära responsen på ett så effektivt sätt som möjligt möter de unika behov som uppstår vid en plötslig naturkatastrof eller väpnad konflikt. Samtidigt resulterar detta arbetsförfarande i många beslutade insatser under året. Därför har Sida under 2011 inlett ett arbete med att utveckla långsiktiga strategiska partnerskap med humanitära organisationer, vilket på sikt kommer att innebära färre beslut, mindre administrativt arbete och mer utrymme för fördjupad dialog och resultatuppföljning. Målet är att kunna arbeta mer långsiktigt med humanitära insatser genom fleråriga avtal och få större möjlighet att mäta resultat och effekter över längre tidsperioder.

Statistiken i tabell 11 nedan vittnar om att detta långsiktiga arbete har börjat få effekt genom att under året resultera i ett minskat antal nya och pågående insatser och mer tid har frigjorts för att följa upp och avsluta insatser, vilket reflekteras i förvaltningskostnadernas fördelning 2011 jämfört med 2010.

3.6.2 Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället

Stödet till det civila samhällets organisationer är omfattande. Verksamheten som styrs av strategin når ut till över 1 400 organisationer i ett hundratal utvecklingsländer. Svenska civilsamhällesorganisationer är en viktig aktör för att stärka genomförandet av prioriterade områden inom svenskt utvecklingssamarbete.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Det övergripande målet med arbetet är att bidra till ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i utvecklingsländer som effektivt bidrar till att minska fattigdom i alla dess dimensioner. Verksamheten styrs av strategin för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2010–2014.

Sida har under 2011 lämnat stöd till 15 svenska ramorganisationer¹ som samverkar med över 300 svenska civilsamhällesorganisationer för samarbete med över 1 400 civilsamhällesorganisationer i ett hundratal utvecklingsländer runt om i världen.

Ramorganisationerna, som bidrar med egeninsats på minst tio procent av den totala kostnaden, arbetar inom områden som till exempel barns, kvinnors och funktionshindrades rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa, miljö- och klimatfrågor, jordbruk och undervisning.

Utvecklingssamarbetet bedrivs i programform på ramorganisationernas och svenska civilsamhällesorganisationers eget initiativ och ansvar, till exempel vad gäller tematisk och geografisk inriktning.

Sida bedömer att programmen och insatserna har bidragit till ökad kunskap och medvetenhet bland människor som lever i fattigdom om deras rättigheter. Det har också ökat kunskapen om hur man organiserar och mobiliserar sig för att göra sin röst hörd.

Sida bedömer också att stödet har bidragit till förändringar i lagstiftning, nationella planer och refor-

¹ En ramorganisation är en civilsamhällesorganisation som har fått behörighet att söka bidrag och ingå avtal direkt med Sida.

Tabell 11. Insatser inom strategin för humanitärt bistånd och konflikthantering, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	138	136	110	40 204	33 515	24 977
Antal insatser med kostnader	177	168	158	–	17 460	20 915
Antal avslutade insatser	168	91	155	–	5 261	8 709

mer. Några exempel är att Rädda Barnen tillsammans med andra aktörer bidragit till att den nya konstitutionen i Kenya inkluderar förbud mot fysiska och förnedrande straff. I Malawi har Plan Sverige tillsammans med andra organisationer spelat en viktig roll inför antagandet av en lag som ger skydd åt barn genom att utbilda och bedriva påverkansarbete gentemot parlamentariker.

Även om nya lagar införs så leder de inte alltid till förändringar i praktiken. Sida bedömer att det finns en negativ trend i att regeringar i flera länder vidtagit åtgärder som begränsar det civila samhällets organisationers förutsättningar att verka, vilket försvårar genomförandet av strategin.

Under 2011 har nya kriterier tagits fram för vad som krävs för att kvalificeras som ramorganisation. Kriterierna kommer att tillämpas från 2012 för existerande och nya aktörer. Under året har också en uppdragsbeskrivning för en mångårig resultatorienterad utvärdering utformats i samarbete med ramorganisationerna. En basstudie kommer att genomföras under 2012 med efterföljande uppföljningar under 2013 och 2014.

Motverka oegentligheter och korruption

Sida arbetar aktivt med att följa upp att organisationerna har god kapacitet och säkra system för intern styrning och kontroll. Detta görs genom systemrevisioner, uppföljningsrevisioner samt stickprovsrevisioner av ramorganisationerna och deras samarbetspartners.

Sedan 2010 kräver Sida att ramorganisationerna ska tillämpa ett internationellt fastställt ramverk för intern styrning och kontroll. Sida har också en strikt uppföljning av avtalsvillkor och följer även upp systemstärkande åtgärder genom en kontinuerlig dialog vid årsgenomgångar, kvartalsmöten och andra specifika uppföljningsmöten. De eventuella fall av korruption som uppdagas hanteras alltid av respektive organisation i samråd med Sida.

Prestationer

Det ökade anslaget har lett till ett antal nya insatser inom barn- och ungdomsområdet som även inkluderar stöd till internationella organisationer, eller tillägg till pågående program.

Under 2011 tillkom inga nya ramorganisationer men Sida beslutade om tre nya treårsavtal samt två ettåriga förlängningsavtal med ramorganisationerna. Det kraftigt ökade anslaget ledde till flera tilläggsavtal med ramorganisationerna för utökad verksamhet, vilka i de flesta fall ingår i befintliga insatser och därför inte avspeglas i tabellen nedan. Sida ingick även avtal med fyra internationella organisationer och ytterligare en svenska organisation utöver de befintliga ramorganisationerna. Trots stora ansträngningar har det inte varit möjligt att utslaget på en begränsad krets av aktörer nyttiggöra hela ökningen under 2011.

3.6.3 Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser

Sida har fördjupat arbetet med ett urval av multilaterala organisationer inom varje policyområde. Syftet är att få bättre genomslag för svenska prioriteringar.¹

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Det övergripande målet är att få genomslag för den svenska regeringens prioriteringar i det globala utvecklingssamarbetet för långsiktig och hållbar fattigdomsminskning. Verksamheten styrs av strategin för globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser 2011–2014.

Inom det globala samarbetet prioriterar Sida bland annat flera av FN-organen och globala fonder samt civilsamhällets organisationer och deras möjligheter att bidra till internationell utveckling. Sidas stöd är programbaserat och cirka 50 procent av de finansiella

¹ Policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom det svenska utvecklingssamarbetet 2010–2014; Policy för miljö- och klimatfrågor inom svenskt utvecklingssamarbete 2010–2014; Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll; Policy för ekonomisk tillväxt i svenskt utvecklingssamarbete 2010–2014; Policy för säkerhet och utveckling inom svenskt utvecklingssamarbete;

Tabell 12. Insatser inom strategin för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	25	20	17	7 283	4 929	3 860
Antal insatser med kostnader	39	29	35	–	3 014	4 633
Antal avslutade insatser	18	40	17	–	2 313	955

resurserna investeras i samarbeten med mellanstatliga organisationer, som FN:s olika fonder och program¹.

Resultaten av samarbeten med FN-organen visar att en transparent beredningsprocess som inkluderar relevanta intressenter inom Regeringskansliet² har bidragit till strategiska programstöd som driver på FN-organens reformering mot effektivitet och förbättrad resultatstyrning. Större programstöd har också till skillnad från tidigare små projektstöd lett till en mer strategisk dialog som utgår från de resultat som organisationen åstadkommer i relation till sin egen plan.

Resterande stöd går till organisationer med verksamhet i flera länder och som verkar inom något av strategins policyområden, exempelvis sexuell och reproduktiv hälsa, utbildning eller vatten och sanitet.

Genom att tillföra andra aktörers spetskompetens stärks svenska prioriteringar inom utvecklingssamarbetet – bland annat genom stöd till svenska myndigheter såsom Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen och Kemikalieinspektionen, samt organisationer från det civila samhället och universitetsvärlden. Till exempel har Sjöfartsverket under 2011 medverkat till att driva utvecklingsfrågor i International Maritime Organization (IMO).

Stöd till civila samhällets organisationer omfattar många områden – allt från att medla i potentiella konfliktsituationer och verka för mänskliga rättigheter till att arbeta inom miljö- och klimat, sexuell och reproduktiv hälsa eller utbildning. Här följer några exempel:

- International Freedom of Expression Exchange IFEX har genomfört närmare 100 så kallade aktioner som har lett till att fängslade journalister frigivits och som har förbättrat frihetsberövades situation i fängelser.
- Inom miljö- och klimatområdet stöds internationella organisationer såsom Stockholm Environment Institute (SEI), World Resources Initiative (WRI) och International Institute for Environment and Development (IIED).
- Inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) bedömer Sida att International Planned Parenthood Organization (IPPF), med sina medlemsorganisationer i över 150 länder, effektivt når ut med service och påverkan.
- Global Fund for Education (GFE) möjliggör för fattiga länder, som tagit fram en bra utbildnings-

plan för grundskolan, att få extra resurser för att kunna erbjuda grundskola åt alla barn.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

Sida har arbetat med informations och kommunikationsteknologi för utveckling (ICT4D) under flera år med riktade insatser som till exempel SPIDER³ och GESCI⁴ med syfte att öka användningen av ICT som utvecklingsverktyg inom utbildning, demokrati och hälsofrågor. Ett arbete med att i högre grad integrera frågorna inom andra insatser har påbörjats inom Sida.

Enligt strategin ska synergier sökas mellan bilaterala, regionala och globala insatser. Inom större och viktigare insatser görs avstämningar med relevanta utlandsmyndigheter vilket leder till synergier när landerfarenheter av till exempel FN-organisationer kan stärka uppföljningen och dialogen. Detta kan dock utvecklas ytterligare.

Genom att använda programstödsformer, det vill säga stödda delar av eller hela den mottagande organisationens egen strategiska plan, möjliggör Sida en tydlig målstyrning där samarbetsparten har flexibilitet att använda sig av både etablerade metoder och innovativa aktiviteter för att nå de överenskomna resultaten.

Motverka oegentligheter och korruption

I Sidas uppföljning av insatserna inom det globala samarbetet har det i några fall fattats misstankar om oegentligheter eller möjlig korruption. Extra revisioner har i samtliga fall genomförts för att utreda misstankarna. I de fall där misstankar har bekräftats har Sida återkrävt pengarna i enlighet med avtal.

Inom strategin avsätts också medel för att Sida snabbt ska kunna avropa extra revisioner genom finansiering av Sidas centrala utredningsgrupp för korruptionsärenden.

¹ Till exempel Världshälsoorganisationen (WHO), FN:s Miljöprogram (UNEP), FN:s livsmedels- och jordbruksprogram (FAO), Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) och FN:s boende- och bebyggelsecenter (UN-HABITAT).

² Bland annat Utrikesdepartementet, Miljödepartementet, Landsbygdsdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Socialdepartementet.

³ The Swedish Program for ICT in Developing Regions.

⁴ Global e-Schools and Communities Initiative.

Tabell 13. Insatser inom strategin för globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	75	64	76	21 850	15 772	17 257
Antal insatser med kostnader	233	191	196	–	19 851	25 946
Antal avslutade insatser	75	88	73	–	5 088	4 102

Prestationer

Eftersom programstödsformen stegvis har införts de senaste åren så har en koncentration till färre insatser kunnat genomföras. Nu ligger antalet aktiva insatser runt 200 vilket krävs för att effektivt genomföra uppdraget.

Balansen mellan antalet nya och avslutade insatser är också tillfredsställande.

3.6.4 Ökat stöd till kapacitetsutveckling och samverkan

Sidas stöd till kapacitetsutveckling och samverkan spänner över många områden. Samarbeten med näringslivet och andra aktörer mobiliserar fler i arbetet mot fattigdom och bidrar till ökat resultat för varje investerad biståndskrona.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare vid myndighetens utbildningscentrum i Härnösand anordna utbildning och kompetensutveckling för Sidas samarbetspartner inom utvecklingssamarbetet.

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet: Sida ska i samband med årsredovisningen 2011 redovisa hur många som omfattats av stöd för återinträde på den svenska arbetsmarknaden, under hur lång tid samt med vilket belopp. Vidare ska Sida redovisa om stödet bidragit till återinträde på den svenska arbetsmarknaden och om anställningen haft koppling till internationellt utvecklingssamarbete.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Målet är god kapacitet och kompetens, hos såväl svenska som internationella aktörer, inklusive i utvecklingsländer, att bidra till det övergripande målet för det internationella utvecklingssamarbetet och för reformsamarbetet i Östeuropa. Verksamheten styrs av strategin för Kapacitetsutveckling och samverkan 2011–2013.

Sida arbetar med kapacitet och samverkan på flera olika sätt – bland annat inom ramen för särskilda program och satsningar och genom Sida Partnership Forum (SPF) i Härnösand.

Under 2011 intensifierades Sidas samverkan med näringslivet. Genom Sidas Business for Development-program (B4D) utvecklar Sida nya metoder för att med minimerad biståndsfinansiering bättre dra nytta av näringslivets resurser i utvecklingssamarbetet. En viktig del i B4D-arbetet är Sidas nya riktlinjer för arbete med företagens sociala ansvarstagande.

Genom *Sida Private Public Partnerships (SPPP)*, finansierar företag utvecklingsinsatser tillsammans med Sida medan en tredje part genomför insatsen. Sida har initierat två sådana pilotprojekt: ett samarbete med Tetra Pak och World Food Program för skolmjölk i Zambia och ett med Scania och FN:s organisation för industriell utveckling (UNIDO) i norra Irak för yrkesutbildning av mekaniker.

Inom programmet *Market Transformation* har Sida avtalat om stöd till Världsnaturfondens arbete, som engagerar de stora handelsföretagen på världsmarknaden inom nio olika produktområden till förmån för bättre villkor för människa och miljö. Arbetet baseras bland annat på goda erfarenheter från det Sida-stödda Better Cotton Initiative, som syftar till att förändra den globala marknaden för bomull så att den blir mer hållbar med positiva effekter för såväl miljön som för människorna som jobbar i sektorn. På bara ett år har flera bomullsodlare i Pakistan och Indien ökat sin vinst genom nya metoder, samtidigt som vattenkonsumtionen och användningen av kemiska konstgödsel och bekämpningsmedel minskat. Kostnader och hälsoproblem har minskat samtidigt som böndernas inkomster ökat.

I enlighet med uppdraget att stärka aktörers kompetens och kapacitet att effektivt nyttja informations- och kommunikationsteknologi för utveckling (ICT4D) har Sida under året initierat insatser som kompletterar Sidas övriga insatser inom informations- och kommunikationsteknologi (ICT) som framför allt bidrar till att kvinnor och flickor får tillgång till och nyttjar ICT.

För att öka kunskapen om nättaktivism som en ny demokratisk arena, genomförde Sida bland annat ett seminarium om nättaktivism och demokratisering i

Mellanöstern och Nordafrika. Seminariet fick stor uppmärksamhet i media och på nätet. Inom ramen för programmet *Innovations Against Poverty* lämnar Sida också stöd till innovationer inom ICT-området.

Ett av Sidas huvudsakliga instrument för kapacitetsutveckling är de Internationella utbildningsprogrammen som syftar till att ge god kompetens och kapacitet hos organisationer att driva förändringsprocesser för mer effektiv fattigdomsminskning. Utbildningsprogrammen riktar sig till personer som representerar organisationer i samarbetsländerna, från privat och offentlig sektor samt från civila samhället.

Programmen spelar en katalytisk roll genom att deltagarna får tillgång till strategiska nätverk, utvecklar självbärande verksamhetsidéer och/eller hittar annan finansiering. Ett exempel är programmet *Integrerad vattenresursförvaltning* där vattenkontoret i Lilongwe, Malawi, har ställt om sitt arbetssätt och halverat den obetalda vattenanvändningen genom ökad efterfrågestyrning.

Genom programmet *Mänskliga rättigheter och jämställdhet* har deltagarna möjliggjort att 360 mödrar och 1 800 flickor i Kenya fått utbildning i reproduktiva rättigheter, vilket lett till att flickor valt att inte låta sig könsstympas.

Sida Partnership Forum (SPF) arrangerar erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och dialogtillfällen för aktörer, i enlighet med SPF:s uppdrag att stärka aktörers kapacitet att bidra till utvecklingsmålen. Aktörer som har tagit del av verksamheten är svenska myndigheter, privatsektorn, forskningsinstitutioner och civila samhällets organisationer samt i vissa fall samarbetspartners från samarbetsländer.

Verksamheten utgår från aktörernas behov och har under 2011 omfattat bland annat resultatstyrning, företagens sociala ansvarstagande, konflikthantering, anti-korruption, hållbar urban stadsutveckling, miljö och klimat, internet och demokratisk förändring samt bistånds- och utvecklingseffektivitet. Sidas utbildningsprogram för humanitära aktörer (Advances Training Program on Humanitarian Action, ATHA) är ett samarbete mellan Sida och Program on Humanitarian Policy och Conflict Research vid Harvard-universitetet inom vilket både introduktionsutbildningar och specialiserade utbildningar för en bred målgrupp inom humanitära insatser erbjudits under 2011.

Sidas resursbasprogram ger yngre akademiker erfarenhet inom det multilaterala och bilaterala utvecklingssamarbetet. Under året har tretton bilaterala biträdande experter (BBE) och tolv Junior Professional Officers (JPO) placerats inom det bilaterala

utvecklingssamarbetet och de multilaterala organisationerna.

Genom myndigheten Internationella programkontoret har elever och lärare deltagit i fem olika utbytes och stipendieprogram finansierade av Sida. Detta har bidragit till att återföra erfarenheter från internationellt utvecklingssamarbete till svenska aktörer. Ett nytt praktikantprogram har etablerats för unga inom det svenska civila samhällets och näringslivets organisationer.

Sida har rekryterat och utbildat observatörer till 12 valmissioner under 2011.

Karriärstöd har beviljats till nio före detta deltagare i resursbasprogrammen med syfte att underlätta återinträde på den svenska arbetsmarknaden. Stödet beviljas för maximalt fem månader och den totala kostnaden för 2011 är cirka 1,5 miljoner kronor. Fem personer av de som beviljats karriärstöd under 2011 har fått fast anställning. Anställningarna har haft koppling till internationellt utvecklingssamarbete.

Komplettera och stimulera andra finansiella resurser

En grundläggande princip i B4D-programmet är att arbeta katalytiskt, det vill säga att sträva efter en stor uppväxling av biståndet genom att engagera den privata sektorns resurser.

Den största uppväxlingen nås genom att engagera företagen i policydialog och påverkan samt genom att använda Sidas garantitram – metoder som normalt inte leder till några utbetalningar av biståndsmedel. Stor uppväxling har också stöd till organisationer, exempelvis Världsnaturfonden, som i sin tur mobiliserar företagens kapacitet. I direkta samarbeten med företag är Sidas bidrag maximerat till halva projekt-kostnaden (stöd till företag maximeras till 200 000 euro enligt EG:s statsstödsregler).

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

I Sidas arbete med att engagera den privata sektorns resurser utvecklas innovativa metoder. B4D-programmet rymmer stöd till innovationer som kan skapa bättre förutsättningar för fattiga människor. Detta görs inom *Innovations Against Poverty*, som samlade 157 ansökningar från 24 länder i sin första utlysning – 21 företag har beviljats katalytiska stöd inom flera olika sektorer som energi, hälsa, jordbruk och IT.

Motverka oegentligheter och korruption

Som ett led i Sidas arbete för att motverka oegentligheter och korruption har Sida Partnership Forum under 2011 anordnat seminarier och workshops kring

Tabell 14. Insatser inom strategin för kapacitetsutveckling och samverkan, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	40	14	57	11 653	3 450	12 943
Antal insatser med kostnader	102	103	123	–	10 705	16 282
Antal avslutade insatser	1	30	25	–	1 735	1 405

temat ”Korruption som ett hinder för utvecklings-samarbete” för utvecklingssamarbetets aktörer. Inom JPO-utbildningarna har under 2011 en ny modul om Sidas anti-korruptionsarbete inkluderats.

Prestationer

Antalet beslutade insatser där Sida samverkar med näringslivet har ökat väsentligt under 2011. En fortsatt ökning förväntas kommande år med fler pilotprojekt inom B4D som ICT4D. Utbetalningarna blev lägre än förväntat. Dessa samarbeten leder inte alltid till betydande utbetalningar för Sida, men de mobiliserar ofta annat kapital som bidrar till utveckling. Förvaltningskostnaderna har ökat i samma takt som arbetet inom B4D och ICT4D har intensifierats. Att inleda nya samarbeten med näringslivet och inom ICT4D har visat sig kräva mycket tid och handläggarkapitet.

3.6.5 Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)

För perioden 2011–2015 finns för första gången en särskild strategi antagen av regeringen för verksamhetsområdet.

Återrapporteringskrav enligt strategin: Sida ska i sin årsredovisning redovisa verksamhetens genomförande, utveckling inklusive en resultatanalys. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för i vilka länder verksamheten bedrivs samt resultat från två större insatser per verksamhetsområde. Information om verksamheten inom ramen för strategin inklusive resultatet av insatserna, ska göras tillgänglig och sökbar för allmänheten.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Det övergripande målet är demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländer. Stöd kan ges till två olika verksamhetsområden: stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer samt stöd till flerpartisystem. Verksamheten styrs av strategin för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2011–2015.

Sidas stöd till svenska partianknutna organisationer (PAO) har, sedan stödformen startade 1995, utvecklats vad gäller erfarenhet, kunskap och kapacitet att driva verksamheten. Därmed kan principerna för resultatstyrning och biståndseffektivitet bli mer genomgripande även för denna stödform.

Den nya strategin eftersträvar programstöd, där 30 procent av medlen ska avsättas för verksamhetsområdet stöd till flerpartisystem. För denna del provas ansökningar från PAO i konkurrens och granskas mot förväntat resultat och kvalitet. Resterande 70 procent kommer liksom tidigare att fördelas enligt partiernas mandat i den svenska riksdagen. Stödet har främst gått till utbildningar och andra insatser som stärkt systerpartier och deras demokratiarbete i respektive land. PAO har under senare år förstärkt sin kapacitet att hantera bistandsverksamheten. Nya metoder har utvecklats för genomförande och uppföljning.

Sida har under året, i enlighet med strategin, utvecklat och fastställt ansöknings- och rapporteringsmallar samt anvisningar för att kunna bevilja bidrag på programnivå från och med 2012. Resultat av verksamheten i enlighet med strategins återrapporteringskrav kommer därför att kunna redovisas för 2012.

Motverka oegentligheter och korruption

I det nya systemet ska Sida låta genomföra systemrevisioner av samtliga partianknutna organisationer under den kommande avtalsperioden för att säkerställa kvalitet i verksamheten. Därtill kommer kvalitetsbedömning att göras genom reguljär uppföljning, rapportering och årlig extern revision.

Prestationer

Strategin antogs den 16 september 2010 och gäller för åren 2011–2015. Det kan konstateras att förvaltningskostnaden för det samlade stödet uppgår till något mer än en procent av det totala anslaget 2011, vilket får anses som lågt.

Tabell 15. Insatser inom strategin för demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	7	0	0	2039	0	0
Antal insatser med kostnader	7	7	7	–	728	927
Antal avslutade insatser	0	0	0	–	0	0

3.6.6 Forskningssamarbete¹ som stärker kapacitet

Sveriges forskningsstöd syftar till att stärka kapaciteten för forskning i samarbetsländer och stödja forskning som är relevant för utvecklingsländer. Resultaten visar att de senaste årens arbete har gett effekt – både när det gäller forskningsresultat och förbättrad kapacitet.

Återrapporteringskrav enligt strategin: I samband med årsredovisningen ska Sida lämna en utförlig redogörelse av det senaste årets stöd till forskningssamarbete. Redogörelsen ska innehålla en redovisning av utbetalt stöd uppdelat på verksamhetsområde och samarbetsland, samt eventuell tematisk uppdelning. Sida ska beskriva hur användning av forskning och forskningsexpertis sker, samt över tid bedöma trender. Redogörelsen ska också innehålla en beskrivning av de resultat som finns tillgängliga, exempelvis en beskrivning av hur forskningssamarbetet har påverkat uppbyggnaden av institutioner etc. Sida ska också beskriva hur myndigheten har använt forskning i genomförandet av samarbets- och regionstrategier.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Verksamheten styrs av strategin för Sidas stöd till forskningssamarbete 2010–2014. Det övergripande målet är att stärka och utveckla forskning av relevans för fattigdomsbekämpning i utvecklingsländer.

För att nå det övergripande målet ska Sidas verksamhet i enlighet med strategin för forskning inom det svenska utvecklingssamarbetet inriktas på tre områden:

1. Kapacitetssupplegning för forskning i utvecklingsländer och i regioner.
2. Forskning av relevans för utvecklingsländer.
3. Svensk forskning av relevans för utvecklingsländer.

Sidas stöd till att bygga upp forskningskapaciteten i samarbetsländerna sker genom direkt stöd till univer-

sitet och i allt högre grad genom stöd till de institutioner och forskningsområden som är strategiskt viktiga för forskning mot fattigdom. Stöden till forskningsorganisationer har bidragit till att fler personer fullföljer forskarutbildning i Afrika i linje med målet för strategin.

Samarbetena har också lett till att flera samarbetsländer nu har implementerat en nationell policy, strategi eller budget för forskning, vilket leder till en ökad nationell forskningskapacitet. Även produktion av vetenskapliga publikationer har ökat i de flesta länder där det finns forskningssamarbete. Särskilt utmärker sig Uganda och Tanzania där universiteten förbättrat sin världsrankning gällande forskningskapacitet.² Moçambique visar däremot på en negativ trend både vad gäller ranking och antal publikationer.³

Exempel på kapacitetssupplegning är stödet via International Science Programme till East African University Mathematics Programme som syftar till att stärka den mycket svaga matematikundervisningen i Östafrika.

Sida samarbetar med organisationer som bedriver forskning av relevans för fattigdomsbekämpning eller som kanaliserar medel till forskare i utvecklingsländer. Stöden har resulterat i flera intressanta forskningsresultat under 2011. Bland annat har forskningsinstitutet International Centre for Diarrhoeal Diseases Control, Bangladesh (ICDDR,B) och International Vaccine Institute (IVI) utvecklat metoder för att spåra och förutsäga svåra sjukdomar som är vanliga i utvecklingsländer.

Ett stort antal samarbetspartner inom forskning har förbättrat sin planering och rapportering med hjälp av Sidastödd träning i resultatenriktad verksamhetsstyrning.

Sida arbetar också med svensk forskning av rele-

¹ Strategin för forskningssamarbete omfattar anslagsposten 32 Forskningssamarbete inom anslag 1:1 Biståndsverksamhet samt bilateralt forskningssamarbete inom de övriga anslagsposterna under anslag 1:1. Här redovisas anslagsposten 32 Forskning. Av de tre områdena ovan så är det framför allt kapacitetssupplegning för forskning i utvecklingsländer och regioner som inte omfattas av anslagsposten forskning.

² Enligt Ranking Web of World Universities (2010 och 2011) har Makerere University (Uganda) stigit i världsrankingen från plats nummer 2 685 under 2010 till 1 256 under 2011. University of Dar Es Salaam (Tanzania) har under samma tidsperiod förbättrat sin placering från 3 750 till 3 438.

³ Enligt Ranking Web of World Universities visar Universidade Eduardo Mondlane (Moçambique) en negativ trend när det gäller världsrankingen, från plats 4 860 för 2010 till 4 972 för 2011, samt gällande antalet publikationer, från 7 342 stycken 2010 till 6 432 stycken 2011.

vans för utvecklingsländer. En viktig del är att fördela anslag för forskning av relevans för Sveriges utvecklingssamarbete i linje med Sveriges politik för global utveckling (PGU). Sida har 2011 fördelat bidrag inom ämnena samhällsvetenskap, humaniora och naturvetenskap. Samarbete inleddes också med Vetenskapsrådet, för att sköta utlysningen av stöd inom hälsoforskning.

Skapa utrymme för flexibilitet och innovation

Med syfte att undersöka hur forskning kan användas för att främja innovation för samhällsutveckling respektive forska om biståndseffektivitet initierade Sida under 2011 stöd till projekt inom the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) och FN-universitetet UNU-WIDER.

En slutsats från en utvärdering av Sidas forskningsinsatser är att det arbetssätt som forskningsinsatserna inom innovation tillämpat (Innovationssystemssynsätt så som Triple Helix och klusterinitiativ) är direkt användbart inom andra sektorer inom utvecklingssamarbetet och ett effektivt sätt att arbeta med innovation inom biståndet. Triple Helix innebär ett formaliserat samarbete mellan näringsliv, forskning och politik. Klusterinitiativ innebär samarbete mellan aktörer inom ett specifikt verksamhetsområde.

För att samarbetsorganisationer som har flera olika finansierare ska kunna arbeta effektivt och resultatorienterat, har Sida arbetat aktivt med givarsamordning. Ett exempel är sammanslutningen Enhancing Support for Strengthening the Effectiveness of National Capacity Efforts (ESSENCE), som fortsätter sitt nyskapande arbete med koordinering av forskningsfinansierare och mottagare. År 2011 publicerades en gemensam resultatutvärderad plan för kapacitetsuppbyggnaden inom hälsoforskning, vilket är ett första steg mot gemensam rapportering.

För att öka tillgängligheten till forskningsexpertis och forskningsresultat, har Sida och Utrikesdepartementet gemensamt lanserat databasen Researchers for Development Analysis (REDA). REDA ger tillgång till drygt tusen forskare vars expertis kan användas i genomförandet av samarbetsstrategier.

Som ett exempel på ändrad stödform för att mer effektivt nå resultat, kan nämnas förändringen av Sidas stöd till det system som används av Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR), vars verksamhet innefattar internationell jordbruks- och naturresursforskning med fokus på utvecklingsländer. Stödet har effektiviserats genom att allt stöd från och med 2011 ges som basstöd till CGIAR-fonden istället för att som tidigare ges som

individuella stöd till de olika instituten. Detta är en viktig förändring i denna, världens största forskningsgrupp för jordbruksforskning under ledning av Världsbanken. Sida följer noggrant reformprocessen genom sin plats i fondens styrelse.

Motverka oegentligheter och korruption

För att stärka organisationernas system har Sida stött reformprocesser vid afrikanska universitet vilket resulterat i förändrade organisationsstrukturer. Därtill har nya instruktioner för rekrytering införts och användningen av datorbaserade finansiella system har ökat. Sida har även fortsatt genomfört särskilda uppföljningar och revisioner för att förebygga och upptäcka oegentligheter och korruption hos samarbetspartners.

Tabell 16. Fördelning av huvudsektor forskning per land¹, tkr

Land	2009	2010	2011
Afghanistan	0	0	2342
Albanien	0	0	200
Bangladesh	0	11 261	11 876
Bolivia	24 196	20 499	23 484
Botswana	0	1 100	1 605
Etiopien	20 950	36 238	35 444
Indien	0	13 670	14 920
Indonesien	0	0	1 260
Kina	0	4 635	7 518
Laos	9 116	5 404	5 697
Moçambique	44 971	29 431	58 592
Namibia	0	500	1 325
Nicaragua	36 224	31 571	10 135
Rwanda	19 989	40 962	26 311
Sydafrika	0	9 289	9 120
Tanzania	32 663	35 847	56 250
Uganda	0	50 670	30 549
Vietnam	24 099	24 683	22 474
Vitryssland	0	0	2 925
Regionalt Afrika	81 313	114 931	106 137
Regionalt Asien	24 000	22 000	20 500
Regionalt Latinamerika	11 900	9 000	10 000
Regionalt Centralt- och Östeuropa	0	0	120
Globalt	0	4 000	3 487
Totalt	329 421	465 691	462 273

¹ Kostnader i denna tabell avser medel som betalats ut inom huvudsektor forskning. Medel som betalas ut via avräkningskonto forskning (anslagspost 32 Forskning) har exkluderats.

Kostnader

De totala kostnaderna för forskningssamarbete uppgick 2011 till 525 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor mindre än tillgängliga medel. Inom hälsoforskning till 127 miljoner kronor, inom naturvetenskap och miljö samt naturvetenskap och teknik till 234 miljoner kronor, inom samhällsvetenskap till 128 miljoner kronor och inom forskningsstödande insatser uppgick kostnaderna till 36 miljoner kronor.

Inom verksamhetsområdet kapacitetssuppleering för forskning i utvecklingsländer och i regioner uppgick kostnaderna till 76 miljoner kronor, inom forskning av relevans för utvecklingssamarbetet uppgick kostnaderna till 323 miljoner kronor och inom verksamhetsområdet svensk forskning av relevans för utvecklingsländer uppgick till 126 miljoner kronor.

Sektorn forskning, exklusive anslagspost 32 Forskningssamarbete som redovisas som globalt, fördelas per land enligt nedanstående tabell:

Prestationer¹

Under året har 19 nya insatser avtalats och 21 insatser har avslutats. Antalet aktiva insatser har 2011 uppgått till 56, vilket är en ökning jämfört med 2010.

Antalet insatser har ökat något jämfört med föregående år. Under 2011 har arbetet fokuserats på uppföljning och kvalitetssäkring av pågående insatser. Under året skrevs sju konferensavtal som är högst ett-åriga och där avtalsbeloppet är litet. Tidigare år har konferensavtal samlats under en insats.

3.6.7 Öppenhet och information

Sidas arbete med information och öppenhet har fokuserat på att tydliggöra resultat, möjliggöra transparens, bygga strategiska allianser med upparbetade och nya partners samt erbjuda strategiskt stöd inom verket. Arbetet med webbplatsen openaid.se har bidragit till att tillgängliggöra information om svenskt bistånd till aktörer i hela världen.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3§ Myndigheten ska aktivt och digitalt tillgängliggöra information om sin verksamhet

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet 2011: I arbetet för ökad biståndseffektivitet /.../ ska Sida särskilt främja /.../ ökad transparens.

Återrapporteringskrav enligt strategin: Sida ansvarar för att göra en resultatuppföljning av verksamheten i sin helhet. Som ett komplement till uppföljningen ska årliga undersökningar genomföras för att mäta förändringar på nationell nivå avseende strategins mål. I resultatuppföljningen ska det finnas en tydlig koppling mellan resultat och kostnader. Sida ska i årsredovisningen återrapportera verksamhetens samlade resultat.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Verksamheten styrs av strategin för informations- och kommunikationsverksamhet inklusive för organisationer i det civila samhället 2010–2014. Det övergripande målet är att den svenska allmänheten har god kunskap om situationen i utvecklingsländer, svenskt bistånd och dess resultat samt frågor som rör utvecklingens drivkrafter i utvecklingsländer.

Sajten Openaid är en del av att förverkliga transparensgarantin som syftar till att öka biståndseffektiviteten. Sida tog över driften av webbplatsen i juli 2011 och fick då också den samordnande rollen för transparensgarantin inom svenskt bistånd. Openaid har sedan dess översatts till engelska och statistiken har anpassats för att bli internationellt jämförbar², mer tillgänglig och med bättre kvalitet, bland annat

¹ Tabellen omfattar endast insatser inom anslagspost 32 Forskning.

² Genom anpassning till IATI (International Aid Transparency Initiative).

Tabell 17. Insatser inom strategin för stöd till forskningssamarbete, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	17	17	19	4 953	4 189	4 314
Antal insatser med kostnader	50	43	56	–	4 469	7 413
Antal avslutade insatser	33	17	21	–	983	1 180

genom att uppdatering av informationen nu sker månadsvis och att systemet även innehåller planerade insatser. Sajten hade 44 951 besökare från lanseringen den 1 april till den sista december. Openaid har fått mycket uppmärksamhet internationellt och fått svenska webbpriset under året.

Strategin genomförs med en kombination av Sidas eget arbete och insatser via det civila samhället. Här redovisas några exempel på Sidas egna arbete utöver Openaid.

Den externa webbplatsen www.sida.se har haft 979 381 besökare och andelen besökare via externa sökmotorer har gradvis ökat vilket är en uttalad målsättning. Av besökarna uppger 86 procent att de helt eller delvis hittar den information de söker. Pressarbetet är tillsammans med webbplatsen det mest kostnadseffektiva sättet att nå en bred allmänhet och Sida har under 2011 nått ut till omkring 82,5 miljoner kontakter genom medier.

Mellanöstern och Nordafrika har stått i fokus och genererat genomslag kring bland annat demokratifrågor i regionen och svenskt bistånd kopplat till bland annat Egypten och Libyen.

Genom en innovativ satsning i samarbete med det globala medieinstitutet PANOS har svenska dagstidningar publicerat reportage skrivna av lokala reportrar i Sidas samarbetsländer. Magasinet Omvärlden kom ut med 8 nummer till 4 300 prenumeranter och når sammantaget omkring 143 222 kontakter per år. Under 2011 startades ett nyhetsbrev med 5 300 prenumeranter. Omvärlden är en aktiv röst i debatten och citeras ofta i andra medier.

Globala Kommunen är ett projekt om globala frågor i ett lokalt perspektiv där Sida samarbetar med kommuner och andra parter för att uppnå synergier och ökad samverkan. Under året har Globala Karlstad och Globala Malmö genomförts. Satsningen innebär en mix av aktiviteter med ett starkt medialt

genomslag som resultat.

Sida har också deltagit på breda arenor som Bok & Biblioteksmässan och politikerveckan i Almedalen. Den egna arenan för kunskap och debatt, Development Talks, lanserades på Internationella dagen för utrotning av fattigdom.

Informationsverksamheten inom det civila samhället är bred med en variation av budskap och kanaler. Organisationerna har använt medlen från Sida för att arbeta strategiskt med kanaler som eget pressarbete och webbplatser, medlemstidningar, seminarier, workshops, turnéer, utställningar och kampanjer. Målgrupper som dominerar är ungdomar och skolor, opinionsbildare och de egna medlemmarna runtom i landet.

De årliga mätningarna som Statistiska Centralbyrån (SCB) gör på uppdrag av Sida visar att svenskar har en pessimistisk bild av utvecklingen i världen. Men trenden den senaste åren är att allt fler svenskar anser att utvecklingen går framåt och att levnadsförhållanden förbättras. Innehållet i biståndet är ganska okänt för de flesta svenskar även om många har stark tilltro till att svenskt bistånd gör nytta i världen.

Sidas kommunikationsarbete är en del av ett sammansatt flöde av information om globala utvecklingsfrågor och bistånd från många olika aktörer. Att härleda förändringar i kunskapen om dessa frågor till Sidas, eller någon annans kommunikationsarbete är svårt. Sidas bedömning är dock att arbetet med att implementera strategin ger miljontals svenskar dagligen möjlighet att exponeras för information från myndigheten och dess partners. De får därmed möjlighet till ökad kunskap. I vissa insatser ser vi mycket goda resultat i det avseendet, till exempel genom Sidas webbplats och pressarbete.

Samarbete och partnerskap med både nya och gamla aktörer blir också allt viktigare och Sidas roll

Tabell 18. **Kontaktkostnader för Sidas kommunikationsverksamhet 2011, antal och tkr**

Aktivitet	Antal kontakter 2010	Antal kontakter 2011	Anslagsposten Informations- och kommunikationsverksamhet 2010, kostnad i tkr	Anslagsposten Informations- och kommunikationsverksamhet 2011, kostnad i tkr
Sidas webbplats ¹	996 583	979 381	2 250	2 050
Presstjänsten	84 610 000	82 500 000	1 600	2 200
Globala kommunen ²	1 960	8 453 650	338	2 500
Omvärlden ³	17 745	376 422	3 600	5 000

¹ Webbstatistik för sida.se

² För 2010 inkluderas en pilotverksamhet: Globala Gävle. För 2011 är mediekontakter inräknade.

³ Beräkningsprincipen för 2011 har ändrats för att kunna jämföras med andra aktiviteter.

Kostnaderna är minskade med intäkter från prenumerationer både 2010 och 2011.

Tabell 19. Insatser inom strategin för informations- och kommunikationsverksamhet, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	20	42	38	5 827	10 350	8 628
Antal insatser med kostnader	32	48	51	–	4 989	6 751
Antal avslutade insatser	12	31	15	–	1 792	843

blir allt mer katalytisk i det sammanhanget. Ett arbete pågår med att identifiera nya potentiella aktörer för kommunikation och hitta breda arenor för samverkan, satsningar som Millenniekommuner och Globala Kommunen är exempel på detta.

Genom Openaid tillämpar Sida offentlighetsprincipen på ett modernt och offensivt sätt vilket ställer ökade krav på kvalitet i myndighetens dokument.

Bedömningen är att arbetet är på rätt väg men att ytterligare fokusering behövs mot ökad samverkan och utväxling på bredden, ökad resultatorientering i budskapen samt kraftigt ökade satsningar på att tillgängliggöra information i digitala medier.

Prestationer

Antalet beslutade insatser och insatser med utbetalningar har ökat mellan 2009 och 2010 för att ligga kvar på samma nivå 2011. Eftersom anslaget minskade kraftigt mellan 2009 och 2010 samtidigt som personalstyrkan minskade innebär detta att färre handläggare hanterar ett större antal insatser.

Antalet avslutade insatser är betydligt mindre 2010 än övriga år. Detta beror på att cirka 60 procent av insatserna är tvååriga vilket innebär att vartannat år avslutas fler insatser. De aktiva insatserna har en genomsnittsvolym på 976 000 kronor.

3.6.8 Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet

Många insatser inom den särskilda satsningen på demokratisering och yttrandefrihet har genomförts i högriskmiljöer. Resultat kan påvisas för såväl enskilda individer som för kampen för frihet i många delar av världen.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Verksamheten styrs av strategin för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet 2009–2011. Det övergripande målet för strategin har varit att stärka förändringsaktörer som arbetar för ökad demokratisering och yttrandefrihet. Strategin ska ses som ett komplement till övriga insatser för demokratisering, mänskliga rättigheter och rättsstaten; insatser som bidrar till att stärka förändringsaktörer på såväl nationell som regional och global nivå.

Demokratisatsningen har bland annat bidragit till att stärka människorättsförsvarares arbete genom att minska risken för att de förföljs och att utveckla deras kapacitet att försvara mänskliga rättigheter. Som exempel på resultat kan nämnas pågående stöd till människorättsorganisationen Eastern Horn of Africa Human Rights Defenders Programme (EHAHRDP), som bildades 2005. Tolv människorättsförsvarare har under 2011 fått hjälp av EHAHRDP att få tillfälligt eller permanent skydd i grannländer; några har varit under så akut hot att de tvingats lämna regionen helt och hållet. EHAHRDP har med hjälp av stödet från Sida kunnat utveckla en flexibel beredskap dygnet runt. I Kenya har aktivister som jobbar för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter fått förebyggande utbildning i personlig säkerhet. EHAHRDP har efter mycket arbete lyckats säkra att Burundis regering har bjudit in den afrikanska MR-kommissionens specialrapportör för människorättsförsvarare på officiellt besök. Dessutom har en nationell koalition av människorättsförsvarare under 2011 bildats i Sudan med stöd av EHAHRDP.

Sida har ingått avtal med kvinnorrättsorganisationen Women's Learning Partnership for Rights, Development and Peace (WLP), som omfattar ett tjugotal självständiga partnerorganisationer i såväl Afrika som

Asien och Mellanöstern. WLP driver frågor på internationell nivå om kvinnors rättigheter, samt utbildar och stödjer kvinnor framför allt i länder med muslimsk majoritet till att bli ledare genom anpassad ledarskapsutveckling. Som exempel kan nämnas utbildning kring politiskt deltagande, informations- och kommunikationsteknologi samt påverkansarbete för att stärka mänskliga rättigheter. Utbildningen omfattar drygt 2 000 kvinnor på gräsrotsnivå samt kvinnliga aktivister i 15 muslimska länder.

Under 2011 har det skett en viss förskjutning av strategins tyngdpunkt, som allt mer fokuseras på ICT-stöd att nå nya aktörer. Det stöd som hittills beslutats av Sida avser bland annat utbildningsinsatser, tekniskt stöd till utsatta aktivister och metoder för att kringgå censur och filtrering.

Det kan konstateras att satsningen har bidragit till en överblick av de utmaningar som finns inom området demokratisering och yttrandefrihet. Den har också givit värdefull information om aktörer som bedriver ett viktigt, relevant arbete för att stärka demokrati, även om strategins begränsning i tid har varit en genomgående svaghet. Att genomföra denna typ av insatser i enlighet med plan har ofta visat sig vara problematiskt, inte minst på grund av oförutsedd politisk utveckling i berörda länder. I syfte att möjliggöra att verksamheten kan leda till mer uthålliga resultat kommer Sida därför att se över möjligheterna att förlänga och utöka ett antal strategiska insatser som redan påbörjats.

Motverka oegentligheter och korruption

En stor utmaning har varit att säkerställa att insatserna genomförs på ett ansvarsfullt sätt, med tanke på de högriskmiljöer som strategin omfattar. För att i möjligaste mån säkerställa att organisationerna har en tillfredsställande intern kontrollmiljö samt att korruption och oegentligheter motverkas, har Sida så långt möjligt begärt in såväl organisationernas revisionsrapporter som referenser från andra givare.

Prestationer

Såsom framgår av tabellen beslutades huvuddelen av de fleråriga insatserna under 2010, som ett resultat av ett öppet ansökningsförfarande som inleddes under slutet av strategiperiodens första år, 2009. Medel hade reserverats under 2011 för fler beslut inom näaktivistområdet, men dessa utnyttjades inte fullt ut. Efter inledande beredning visade det sig att ett antal inkomna initiativ och projektförslag inte kunde beviljas stöd i de fall de inte mött strategins målsättning eller Sidas kvalitetskrav på intern styrning och kontroll. De ökade förvaltningskostnaderna speglar den ökning av beslutade insatser och utbetalningar som skett under strategiperioden.

3.6.9 Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder (miljölån)

Sida bidrar genom utvecklingslån och garantier till finansieringslösningar för verksamhet som bidrar till fattigdomsbekämpning. Det leder samtidigt till bättre investeringsklimat och till att finansiella marknader utvecklas.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Det övergripande målet med verksamheten är att genom samfinansiering och utställande av garantier öka Sidas samarbetsländers tillgång till kapital för investeringar riktade mot miljöproblem och effekter av klimatförändringar. Verksamheten styrs av strategin för finansiering av utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder (miljölån).

Komplettera och stimulera andra resurser

Utvecklingslån och garantier är viktiga instrument för Sida då de attraherar kapital utöver biståndsbudgeten från privata investerare och filantroper till fattigdomsbekämpning och långsiktig hållbar utveckling. Genom att stödja exempelvis Private Infrastructure Development Group har Sida tillsammans med andra givare lyckats attrahera privat kapital för infrastrukturinvesteringar om motsvarande upp till cirka 34 gånger värdet av gåvobidraget för investeringar i privat infrastruktur i framför allt afrikanska länder, men även i Asien.

Tabell 20. Insatser inom strategin för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
Antal beslutade insatser	12	44	18	3 496	10 843	4 087
Antal insatser med kostnader	12	48	61	–	4 989	8 075
Antal avslutade insatser	0	2	9	–	116	506

Ett annat exempel är att Sida under 2011 har finansierat en fond för att attrahera investeringar i hållbar användning av naturresurser i Östeuropa tillsammans med European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Sidas bidrag om 164 miljoner kronor har resulterat i att EBRD kan tillhandahålla marknadsmässiga lån på 610 miljoner kronor till bland annat avfallsprojekt i Georgien och avloppsreningsprojekt i Vitryssland. Detta har i sin tur stimulerat till och möjliggjort privata investeringar inom sektorn.

En helhetsbild av arbetet med miljölån omfattar, utöver biståndsmedel, de resurser som tillhandahålls i andra former eller blir tillgängliga med stöd från svenska insatser, exempelvis genom en garanti. En garanti kan göra det möjligt att utnyttja och göra investeringar på mycket stora belopp för biståndsin-satser utan att belasta biståndsbudgeten.

Ur ett fattigdomsperspektiv är det viktigt att incitamentsstrukturen kring valet av finansieringsmekanism styrs av att en insats kan göras till lägsta möjliga kostnad och om möjligt samtidigt bidra till att utveckla lokala finansiella marknader och mekanismer. Investeringar inom strategin handlar ofta om långa, komplicerade och omfattande infrastrukturella satsningar med komplicerade investeringsanalyser. Det kräver att Sida har flera möjliga projekt i beredskap ifall ett projekt inte blir av. Sida har under året gjort ett aktivt och strategiskt val att också avsätta tid till förberedelse av garantiinsatser. Arbetet med garantier har prioriterats på samma nivå som arbetet med insatser som handlar om (miljö)lån. Ett resultat av detta arbete är bland annat att Sida tillsammans med USA:s biståndsmyndighet United States Agency for International Development (USAID) har garanterat en del av en mikrokreditbanks utlåning till jordbrukssektorn i Moçambique.

Motverka oegentligheter och korruption

Sidas garantiavtal innehåller generellt en klausul som innebär att Sidas åtagande inte kan åberopas om korruption funnits i insatsen. En grundförutsättning vid

arbete med Sidas garantier är att Sida delar risken med andra parter. Ett ökat ansvarstagande som är tydligt kopplat till att alla deltagande parter löper risk att förlora pengar ökar ägarskap och därmed även noggrannheten i riskanalysen. Sida samarbetar i flera projekt med Global Partnership on Output Based Aid och i denna typ av insatser betalas gåvomedlen ut först då projekten är genomförda, vilket innebär att inga medel betalas ut om korruption eller oegentligheter upptäckts.

Prestationer

Under året har både antalet beslutade insatser och insatser med utbetalningar ökat jämfört med 2010. Förvaltningskostnaden per beslutad insats ligger på samma nivå som året innan, även om de totala kostnaderna har ökat. Däremot har förvaltningskostnaden per insats med utbetalningar ökat något. Storlek på insatsen och använd finansieringsform påverkar uppgifterna ovan. Arbetet med miljölån bedrivs framför allt genom större insatser.

Förvaltningsanslaget för miljölån omfattar även ett relativt omfattande arbete med garantier, uppskattningsvis 50 procent av redovisad tid.

Tabell 21. Insatser inom strategin för utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder, antal och förvaltningskostnader, tkr

Prestationstyp	2009	2010	2011	Förvaltnings-kostnad 2009	Förvaltnings-kostnad 2010	Förvaltnings-kostnad 2011
Antal beslutade insatser	8	3	6	2331	739	1362
Antal insatser med kostnader	8	7	11	–	728	1456
Antal avslutade insatser	0	2	0	–	116	0

3.7 Administration av bidragshantering för biståndsverksamhet som Regeringskansliet beslutar om

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet: Sida ska redovisa prestationer rörande de administrativa kontroll- och prövningsmoment vid bidragshantering samt praktisk hantering av utbetalningar och återkrav för medel för de anslagsposter inom anslag 1:1 *Biståndsverksamhet* och anslag 1:2 *Reformsamarbete i Östeuropa* som Regeringskansliet beslutar om. Redovisningen ska omfatta Sidas del av administrationen av den verksamhet som Regeringskansliet beslutar om.

Sida har från och med 2011 ansvar för viss administrativ granskning samt utbetalning av bidrag som Regeringskansliet beslutar om inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. I regleringsbrevet för 2011 anges att Sida disponerar totalt 12,5 miljarder kronor för utbetalning efter beslut av Regeringskansliet. Medlen ingår därmed i Sidas finansiella dokument i årsredovisningen (se kapitel 7 Finansiella dokument). Enligt regleringsbrevet begränsas Sidas övriga ansvar för villkor och återrapporteringskrav för berörda anslagsposter så att det bland annat framgår att Sida inte ansvarar för uppföljning och resultatredovisning av själva biståndsverksamheten.

Prestationer

Sidas uppdrag handlar i huvudsak om att hantera utbetalningar av beslutade bidrag samt även granskning av bidragsansökningar som inkommer till Regeringskansliet, främst Utrikesdepartementet. Process

och arbetsbeskrivningar för Sidas uppdrag har tagits fram med utgångspunkt i Regeringskansliets interna rutinbeskrivningar för bidragshantering. De prestationer som Sida identifierat som relevanta för uppföljning av verksamheten framgår av tabell 23. En insats motsvarar ett Regeringskanslibeslut eller en bidragsansökan. I förvaltningskostnaden ingår även en schablonmässig fördelning av Sidas overheadkostnader.

Utfallet för 2011 bidragsutbetalningar på berörda anslagsposter uppgår till totalt 11,5 miljarder kronor, vilket framgår av tabell 22. Merparten avser utbetalningar av bidrag till multilaterala organisationer. Av de 40 bidragsansökningar som inkommit via Utrikesdepartementet har 32 genomgått granskning på Sida. Granskningen har utgått från kriterier i enlighet med Regeringskansliets rutinbeskrivningar, vilka skiljer sig från Sidas ordinarie regelverk för insatsbedömningar. Arbetet med ansökningsförfarandet har varit komplext eftersom vissa av de kriterier som ska granskas kräver en omfattande bedömning. De insatser som innebär granskning är därmed betydligt mer resurs-

Tabell 23. **Insatser och förvaltningskostnader, antal och tkr**

	2011
Antal insatser	257
Varav antal ansökningar	40
Förvaltningskostnad totalt inkl overhead	7 800
Förvaltningskostnad per insats	30
Förvaltningskostnad per in- och utbetalning	24

Tabell 22. **UD-betalningarnas fördelning per anslagspost, tkr**

	Utfall 2011	Anslags- post i %	Antal betalningar ¹	Betalningar i %	Förvaltnings- kostnad/anslag ²
Internationella finansieringsinstitutioner	3 130 208	27	39	12	922
Europeiska utvecklingsfonden	818 465	7	5	2	118
Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 473 000	30	21	6	496
Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet	19 753	0	3	1	71
Konflikthantering	298 764	3	91	28	2 151
Organisations- och temastöd	3 425 073	30	132	40	3 120
Ekonomiska program	214 425	2	3	1	71
Östeuropa och Centralasien, icke ODA-länder	1 364	0	2	1	47
Reformsamarbete i Östeuropa	74 351	1	34	10	804
Totalt	11 455 403	100	330	100	7 800
Inkluderat återbetalningar	-21 159				

1 Varav 61 återbetalningar.

2 Fördelning baserad på betalningar, inklusive overheadkostnader.

krävande än de insatser som avser utbetalningar till multilaterala organisationer.

Eftersom verksamheten har varit ny för året har resurssättningen varit svårbedömd. Sammantaget har cirka fyra årsarbetskrafter arbetat med verksamheten. Även de centrala betalnings- och arkivfunktionerna har haft en ökad volym att hantera till följd av Sidas nya uppdrag. Fördelningen av antalet granskningsärenden och utbetalningar har över året varit ojämn med en koncentration till slutet av året.

Riksrevisionen har granskat Sidas hantering av uppdraget och funnit den tillfredsställande.

3.8 Motverka oegentligheter och korruption

Anti-korruptionsarbetet har tagit flera steg framåt på Sida de senaste åren. Sida prioriterar frågan högt. Korruption utgör ett allvarligt utvecklingshinder i de flesta av Sveriges samarbetsländer. Sida bidrar till korruptionsbekämpning bilateralt, regionalt och globalt.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 2 § För att uppfylla de biståndspolitiska målen ska myndigheten i sin insatshandling särskilt motverka oegentligheter och korruption¹.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

- Sida arbetar på fyra olika nivåer med anti-korruption:
1. Främja etik och integritet i den egna organisationen.
 2. Motverka korruption i svenskfinansierade insatser.
 3. Stödja samarbetsländernas strävan att bekämpa korruption genom strategiska insatser.
 4. Medverka i internationellt anti-korruptionsarbete.

De fyra nivåerna som Sida arbetar inom kan delas upp under två sammanhängande men likväl separata verksamhetsområden – att motverka förekomsten av korruption i svenskfinansierade insatser och att ge stöd åt samarbetsländernas antikorrupsionssträvanden.

Motverka korruption i svenskfinansierade biståndsinsatser

Sidas generella ambitionshöjning vad gäller riskanalyser, revision som kontrollmetod och resultatredovisning har stor betydelse för arbetet med att motverka korruption i insatserna. Under året har metodutvecklingsarbetet fortsatt med betoning på analys, bedömning och hantering av risker på insatsnivå.

Med anledning av den korruptionsskandal som

inträffade i hälsoministeriet i Zambia 2009, tog Sida fram en intern rapport för att identifiera hur väl regelverket hade följts. Rapporten slutfördes under 2011 och utgjorde underlag för ett arbetsseminarium i syfte att säkerställa att Sida tar vara på de lärdomar som fallet gav. Lärdomarna är i huvudsak att praktiska verktyg för att genomföra korruptionsriskanalyser behöver utvecklas, att givargemensamma ansträngningar i anti-korruptionsarbetet behöver intensifieras, att bedömning i förväg av mottagande organisations administrativa kompetens är nödvändig liksom ett säkerställande av att en vidareförmedlande organisation tar sitt ansvar i nästa led.

Sida har under året stärkt controllerfunktionen både i antal och genom kompetensutveckling och har arbetat intensivt med Sidas nya interna regelverk med ett särskilt fokus på riskhantering.

Ökade kontroller räcker inte för att hantera korruptionsrisker. En bred förståelse av formella och informella maktstrukturer och kunskaper om hur de övergripande politiska och administrativa systemen utvecklas behövs.

Stöd till samarbetsländernas strävan att bekämpa korruption

Eftersom Sida i enlighet med principerna i biståndseffektivitetsagendan² arbetar programbaserat och samordnar sina insatser med andra givare, så är insatser som har en indirekt påverkan på korruptionssituationen vanliga. Det gäller till exempel insatser som syftar till att stärka institutioner för en god förvaltning – såsom skattemyndigheter och revisionsmyndigheter – eller att stärka systemen för offentlig finansiering.

Sida bedömer att stöd till öppenhet i förvaltningen av offentliga medel är centralt för anti-korruptionssträvandena. Det civila samhället har en viktig roll som granskare av hur medel används och Sida stödjer därför aktörer inom det civila samhället i samarbetsländerna. I detta ingår bland annat stöd till Transparency Internationals (TI) lokala kontor i flera länder. Sida gett omfattande stöd till TI:s verksamhet i Mellanöstern och Nordafrika och har även gett ett organisationsstöd till TI:s huvudkontor i Berlin. Dessa insatser syftar till att öka deltagande, öppenhet och ansvarsutkrävande liksom till att stärka känslan av medborgarskap och att främja rättighetsperspektivet.

Under året har Sida bidragit till att sprida kunskap om OECD:s utvecklingskommitté DAC:s principer

¹ Arbetet för att motverka oegentligheter och korruption redovisas även per landkategori och tematisk strategi.

² Se även Not till resultatredovisningen för en förklaring till biståndseffektivitetsagendan.

(DAC's Principles and Policy on Anti-Corruption) och FN:s konvention mot korruption. Dessa verktyg har varit ett stöd för ökad samordning mellan givarna och samtidigt en bra utgångspunkt för dialogen om korruption eftersom konventionen ratificerats av de flesta av Sveriges samarbetsländer. I några länder har Sida medverkat i den övervakningsprocess som föreskrivs om genomförandet av FN:s konvention mot korruption. Sida har tillsammans med andra givare i olika dialogfora verkat för att säkerställa civilsamhällsorganisationernas deltagande i processen.¹

En stor givargemensam utvärdering av effektiviteten och relevansen av stöd till anti-korruptionsinsatser under perioden 2002–2009 har färdigställts och lanserats under oktober och november 2011. Sida anordnade ett särskilt anti-korruptionsseminarium på den officiella anti-korruptionsdagen den 9 december där utvärderingen presenterades. Utvärderingen pekar bland annat på att fördjupade analyser behövs på landnivå, att givarnas insatser stämmer relativt väl överens med krav i FN:s konvention mot korruption, att program för förbättrad finansiell styrning varit effektiva men kräver lång tid samt att stöd till riksrevisioner varit mycket effektiva. Rekommendationerna anger bland annat att man bör öka fokus på hur korruptionen slår mot fattiga och särskilt kvinnor.

Utvärderingen, forskning och andra rapporter uttrycker viss kritik mot givarnas sätt att bedriva anti-korruptionsarbete på landnivå. Korruption kan inte hanteras endast som en teknisk-legal fråga. Den är en politisk fråga. Betydelsen av ökad förståelse för formell och informell makt betonas liksom att givarnas möjligheter att bidra till förändringar är begränsade. Breda allianser på den nationella nivån är nödvändiga för att förändring ska ske.

¹ Till exempel Uganda och Vietnam.

Prestationer

Insatsportföljernas utveckling² påverkas huvudsakligen av de av regeringen beslutade strategierna. Tabel 23 visar en minskning av antalet insatser. En förklaring till den generella minskningen av beslutade, aktiva och avslutade insatserna är omläggningen av biståndet och revidering av riktlinjerna för samarbetsstrategier. Tabel 24, visar en nedgång i kostnader vad gäller offentlig sektor, politik och förvaltning samt offentlig finansiell styrning, vilket från en anti-korruptionssynpunkt kan vara kritiskt. De offentliga institutionernas effektivitet och integritet ska inte underskattas vad gäller anti-korruptionsarbetet. Också stöd till

² I resultatbilagan till årsredovisningen görs en mer ingående analys av motsvarande delsektorer utifrån en tioårsperiod.

Tabell 25. Området regeringen och det civila samhället, tkr

Sektor	Kostnad		
	2009	2010	2011
Offentlig sektor, politik och förvaltning	442 675	365 622	438 568
Offentlig finansiell styrning	161 011	158 263	126 186
Decentralisering, regional och lokal demokrati	172 817	193 119	180 912
Antikorruptions-organisationer & institutioner	11 290	7 918	34 899
Rättsväsende	248 107	148 667	156 901
Demokratiskt deltagande och civila samhället	1 442 851	1 555 390	1 720 910
Valstöd	189 079	210 677	99 273
Media och fritt informationsflöde	141 381	147 626	188 360
Parlament och politiska partier	114 998	102 770	121 777
Totalt	2924 210	2890 053	3067 787

Tabell 24. Insatser som bidrar till bekämpning av korruption, antal och förvaltningskostnad, tkr

Prestationstyp	Antal insatser			Förvaltningskostnad 2009	Förvaltningskostnad 2010	Förvaltningskostnad 2011
	2009	2010	2011			
Beslutade insatser inom området offentlig styrning och det civila samhället	239	244	200	69 629	60 130	45 412
Antal insatser med kostnader inom området offentlig styrning och det civila samhället	541	547	493	–	56 850	65 262
Avslutade insatser inom området offentlig styrning och det civila samhället	242	299	234	–	17 287	13 148

rättsväsende minskar. Polis, åklagare och självständiga domstolar är avgörande för att bekämpa korruption.

Å andra sidan ökar stödet till medier, parlament och politiska partier liksom till demokratiskt deltagande och civilsamhället. Som nämnts ovan pekar ny forskning på att deltagande och ansvarsutkrävande underifrån är helt avgörande för förändra en korrupt miljö. Även stöd till anti-korruptionsorgansiationer och institutioner ökar. Denna post innefattar bland annat stöd till anti-korruptionsorganisationer såsom Transparency International.

Tabel 26, Kompetensutveckling inom anti-korruption och revision som kontrollmetod, visar antal tillfällen och deltagare i utbildningar under 2011. Några personer kan ha deltagit i fler än ett evenemang men siffrorna visar ändå att den stora satsning på kompetensutveckling som startats för ett par år sedan fortsätter och att en stor del av personalen liksom andra aktörer i biståndet under året har nåtts av kompetenshöjande åtgärder i antikorrupktion och revision som kontrollmetod. Som jämförelse deltog 389 personer i kompetensutvecklingsinsatser inom både anti-korruption och revision som kontrollmetod vid sammanlagt 78 tillfällen under 2010.

Arbetet med att höja kompetensen inom revisionsområdet har prioriterats under 2011. Förutom de redovisade utbildningstillfällena så har revisionsrådgivarna hållit veckovisa öppna hus i syfte att tillgängliggöra stöd i revisionsfrågor.

Sidas hantering av korruptionsmisstankar och etablerande av en whistle blowing-funktion

Sidas generaldirektör har beslutat att inrätta en whistle blowing-funktion på myndigheten med möjlighet för individer att anmäla misstankar om oegentligheter och korruption. Funktionen kommer att tas i bruk under 2012.

Sida har under året tagit fram en rapport med statistik över inkommande misstankar om korruption och andra ekonomiska oegentligheter under 2009–2010. Rapporten visar att antalet ärenden har ökat sedan 2007 och 2008, vilket enligt Sidas bedömning är ett resultat av myndighetens ökade fokus på intern styrning och kontroll, förstärkning av controllerfunktionen inom myndigheten samt en ökad medvetenhet om korruptionens skadeverkningar. I början av året flyttades den funktion som samordnar Sidas utredningar om korruptionsmisstankar till generaldirektörens kansli för att säkerställa självständighet och synlighet.

Tabell 26. Kompetensutveckling inom anti-korruption och revision 2011

Typ av kompetensutveckling och målgrupp	Anti-korruption		Revision	
	Antal tillfällen	Antal deltagare	Antal tillfällen	Antal deltagare
Interna korta kurser för egen personal Sida HQ och fält (inkl. utresande, nationella programhandläggare, controllers)	11	190	19	286
Utbildning för aktörer i biståndet via Sida Partnership Forum	7	124	–	–
U4 Anti-Corruption Resource Centre, in-country training och on-line kurser för Sidas och UD:s personal (inkl. utlandsmyndigheter)	18	42	–	–
Utbildningsseminarier Sida HQ	3	Cirka 130	–	–
Förberedande kurser för utresande Junior Professional Officers/ Biträdande Bilateral Expert	4	60	–	–
Övrigt	1	31	–	–
Totalt	44	577	19	286

3.9 Sidas bidrag till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling

Politiken för global utveckling är en grundpelare i Sidas verksamhet. Rättighetsperspektivet har ett starkt genomslag i Sidas verksamhet och de resultat som uppnås i samarbetsländerna visar tydligt att biståndet underlättar vardagen för människor som lever i fattigdom.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Sida ska redovisa hur myndigheten inom ramen för den egna verksamheten och i samarbete med andra aktörer bidrar till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling, PGU (SFS 2010:1080).

FAKTA OM PGU

Politiken för global utveckling är en samstämmighetspolitik, som uttrycker ett gemensamt mål för alla politikområden i Sverige. Målet är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. För Sveriges utvecklingssamarbete gäller målet att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Politiken ska präglas av två perspektiv som ska vägleda regeringens och därmed Sveriges gemensamma arbete. Dessa är fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv. Det övergripande ansvaret för samordning av PGU ligger hos Regeringskansliet.

Sida arbetar kontinuerligt med samstämmighet och samverkan mellan olika politikområden, inom policy- och ämnesfrågor, inom myndighetssamverkan, inom samverkan med näringslivet och enskilda organisationer, inom ramen för multi- och bilateralt utvecklingssamarbete samt i enskilda insatser och program i partnerländerna. I stor utsträckning är denna breda ansats given inom myndighetens uppdrag, då fattigdom och fattigdomens orsaker erkänns som både multidimensionella och kontextuella.

Fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet¹ – som utgör de båda PGU-perspektiven – uppfattas både som utgångspunkter för utvecklingssamarbetet och som riktningar som ska vägleda och omsätta PGU i konkret verksamhet. Sida bedömer att de två perspektiven allt tydligare finns med i både insatshanteringsprocessen och när nya samarbetsstrategier tas fram.

I årets strategirapportering inkluderades en specifik fråga kring hur PGU:s två perspektiv integreras i genomförandet av samarbetsstrategier. Av rapporteringen framgår tydligt att rättighetsperspektivet får allt tydligare genomslag när strategierna genomförs

och Sida bedömer att perspektivets fyra principer² används mer metodiskt än tidigare. Att frågorna ställts har också resulterat i att Sida på ett bättre sätt kan sammanställa, få en översyn och bidra till ytterligare lärande om genomslag för perspektiven i hela verksamheten.

Det finns flera exempel på där de två perspektiven styr valet av insatser och genomsyrar i stort sett hela landprogram. Här redovisas två exempel:

I Sidas arbete i Zambia styr de två perspektiven valet av insatser och de genomsyrar både programmet såväl som högnivådialogen med zambiska regeringen. Bland exemplen finns stödet till civila samhället där hela syftet är perspektivets fyra principer. I jordbrukssektorn bidrar zambiska organisationer och statliga institutioner till ökat deltagande för småbrukare och till större transparens i jordbrukspolitiken. Icke-diskriminering har varit en viktig dialogfråga inom hälsosektorn och något utlandsmyndigheten har fått gehör för. Utlandsmyndighetens beslut att göra kvartalsvisa fältbesök obligatoriska är en metod i uppföljningen av rättighetsperspektivet och framför allt av principen om ansvarsutkrävande.

I Burundi är Sveriges program litet och fokuserat och man koncentrerar sig bland annat på att stärka fattiga och marginaliserade människors möjligheter att utkräva ansvar av beslutsfattare. Arbetet med rättshjälp är exempelvis utformat för att göra människor med små resurser mer medvetna om sina rättigheter. Projektet hjälper dem också att kräva att dessa rättigheter beaktas.

Bättre metoder för genomslag

Ett metodstöd för hur rättighetsperspektivet kan integreras i programstöd har distribuerats inom Sida och till utlandsmyndigheter. Ett webbaserat stöd för att integrera rättighetsperspektivet i Sidas verksamhet har vidareutvecklats och utvidgats under året. Verktöget innehåller bland annat analyser av homosexuellas, bisexuellas och transpersoners och funktionshindrades situation i samarbetsländer. Det innehåller också underlag om hur ett rättighetsperspektiv kan integreras i olika sektorer.

Sida fortsätter att utveckla och förfinas kvalitativa metoder för insamlande och uppföljning av resultat och kunskap på området fattiga människors perspektiv på utveckling. En väl fungerande metod är så kallade Reality Checks (RC). RC är en kvalitativ metod som innebär att vi under fem år regelbundet lyssnar

¹ Mer information om rättighetsperspektivet finns i resultatbilagan till Sidas årsredovisning 2011.

² I Sidas arbete omsätts båda perspektiven i verksamhet genom de vägledande principerna om deltagande, icke-diskriminering, öppenhet/insyn samt ansvarsutkrävande.

på hur människor som lever i fattigdom själva ser på och drar nytta av den samhällsservice som biståndsin-satser bidrar till. Genom att återkomma till samma miljöer och träffa samma människor under flera år, kan vi och andra biståndsaktörer följa och förstå vilka de bestående resultaten är. Sida har genomfört RC med framgång i några länder, bland annat i Bangladesh och Moçambique. I Mali pågår en upphandling på liknande arbete med RC:s inom vatten och natur-resurser och en utvärdering om aktörer inom civila samhället i tre länder (Pakistan, Uganda, Nicaragua) lägger också fast RC som analys- och utvärderings-metod.

I Burkina Faso stödjer Sida ett initiativ där civila samhällets aktörer följer landets reformer inom den nationella utvecklingsstrategin, med särskild tonvikt på icke-diskriminering och deltagande.

Samarbete med aktörer

Sidas samarbete med andra aktörer¹ för att nå resultat går starkt framåt. Politiken för global utveckling är ett starkt stöd för det arbetet. Nu samlas fler aktörer kring gemensamma utmaningar för utveckling. Bland aktörerna finns svenska myndigheter, universitet, företag, enskilda organisationer med flera.

Selektivt samarbete och samarbete med näringslivet sker i sammanlagt sju länder.² Där bidrar Sida till att etablera varaktiga relationer mellan svenska aktörer (både offentliga och privata) och aktörer i länderna. Flera av samarbetena baseras på samförstånds-avtal mellan Sverige och länderna, så som i Indien och Kina, där avtal finns inom hälsa, miljö och energi.

Sida involverar aktörerna i samarbetena genom så kallade katalytiska bidrag. Aktörerna agerar som facilitatorer genom sina nätverk, till exempel inom områden som miljöteknik, energieffektivisering, mineralresurser och handel.

Under 2011 har Sida fattat beslut om facilitator-uppdrag för Energimyndigheten, Institutet för vatten och luftvård (IVL) i Indien samt Kulturrådet för alla de selektiva samarbetsländerna utom Vietnam.

Näringslivet som aktör

Svenska företag är viktiga partners i biståndet eftersom de ligger långt fram i socialt och ekologiskt ansvarstagande. Sida har nyligen beslutat om riktlinjer för arbetet med företags samhällsansvar. Dessa kan användas för att integrera de två PGU-perspektiven i samarbetet.

Det är framför allt genom Sidas Business for Development-program (B4D)³ som det öppnas möjligheter för nya former av samarbete med näringslivet. Genom att frigöra resurser som kapital, kunskap och innovationskraft ses företagen inte bara som leverantörer utan också som partner med egna ambitioner att bidra till fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Genom olika *public private partnerships* utvecklar och finansierar redan ett par företag utvecklingsprojekt tillsammans med Sida och fler är intresserade.

Sidas samarbete med näringslivet omfattar också samverkan med andra politikområden. Ett exempel är samarbeten med nätverk inom mineralområdet och hälsoområdet. Ett annat sätt att samverka är genom NU-rådet (Rådet för näringsliv och utveckling), där bistånds- handels- och näringspolitik utvecklar synergier som tjänar alla dessa politikområden.

Civila samhället som aktör

Sidas samarbete med det civila samhället⁴ i Sverige karaktäriseras av finansiellt stöd men även av deltagande i olika forum för lärande där policyfrågor och tvärfrågor diskuteras och erfarenheter utbyts. Ett exempel på det är den konferens som Sida anordnade i Stockholm om yttrandefrihet och nätaaktivism tillsammans med Juliagruppen, en ideell organisation som arbetar för ett fritt och öppet internet. Medan cirka 250 personer deltog på själva konferensen, deltog tusentals intressenter på distans, bland annat från Västbanken och Gaza, Singapore och Bahrain. Konferensen fick ännu bredare genomslag genom till exempel twitter, internetbaserade nätverk och traditionella medier.

Genom Naturskyddsföreningen, Svenska Kyrkan, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) med flera har Sida deltagit med kunskap om hållbart jordbruk i världen, om biståndets roll i samband med storskaliga investeringar i utvecklingsländer och om hur bistånd kan stödja kapacitet att förhandla med internationella aktörer.

Svenska myndigheter som aktörer

Totalt har Sida pågående samarbete med 38 olika myndigheter, men samverkar totalt med nära 100 olika myndigheter⁵. Myndigheterna bedöms av Sida enligt deras erfarenhet och kompetens inom utveck-

1 Aktörssamarbeten beskrivs i avsnitt 3.4 Selektivt samarbete.

2 Indien, Indonesien, Vietnam, Kina, Sydafrika, Botswana, och Namibia.

3 Se även avsnitt 3.6.4 om kapacitetsutveckling och samverkan.

4 Se även avsnitt 3.6.2 om stöd genom svenska organisationer i det civila samhället.

5 Se även avsnitt 3.6.4 om kapacitetsutveckling och samverkan.

lingssamarbetet och fokalpunkter inom Sida har samordnat och skapar samstämmighet i kontakterna med myndigheterna.

I samarbetet med svenska myndigheter bidrar Sida med expertis i strategiska sammanhang. Många av dessa är formella uppdrag från regeringen (se vidare avsnitt. 4.1.1.) men även andra interna processer förekommer och där resultatet inte ägs av Sida.

Exempel på sådana processer är stöd till de två svenska expertgrupperna¹ som inom ramen för den svenska klimatdelegationen hanterat anpassning, kapacitetsuppbyggnad och finansieringsfrågor inklusive ländernas rapportering av stöd, klimatrapporering kopplat till klimatkonventionen och den särskilda klimatsatsningen fast-start. Stöd har även givits inom andra klimatrelaterade processer såsom OECD:s klimatexpertgrupp. Inom OECD och nätverk inom OECD:s utvecklingskommitté (DAC) har Sida även bidragit till andra arbetsgrupper.

Sida ger även direkt finansiellt stöd till andra myndigheter och har under året ingått nya ramöverenskommelser med Lantmäteriet, Statistiska Centralbyrån, Naturvårdsverket och Internationella Programkontoret.

Verksamheten i Sidas samarbete med svenska myndigheter sker i samarbetsländerna. Ett exempel är Lantmäteriets arbete med Ministry of Lands i Kenya, som säkrat markrättigheter för fattiga människor genom system för landregistrering. Samarbetet har resulterat i att lantmäteriarbetet blivit effektivare och det finns bättre referenser för jordbruksskiften. Servicen till medborgarna har blivit betydligt bättre.

För att stärka samarbetet mellan Sida och andra svenska myndigheter arrangerades ett myndighetsforum under hösten med 19 deltagande myndigheter och deras fokalpunkter. Genom Sida Partnership Forum (SPF) har Sida bidragit till att stärka myndighetssamverkan inom områden som *Ekonomiskt utanförskap* (UD, Miljödepartementet och Näringsdepartementet) och i strategigenomförandet för Business for Development (B4D) samt arrangerat kurser om socialt ansvarstagande (Corporate Social Responsibility) på ett flertal olika platser i landet samt i Kenya.

Kurser och seminarier för biståndets aktörer
Sida Partnership Forum (SPF) i Härnösand har en särskild roll i att stödja enskilda aktörsgrupper, till exempel genom kurser och seminarier om resultatbaserad styrning, företagens sociala ansvar, jämställdhet,

rättighetsbaserat arbete, anti-korruption, utbildningsprogram för humanitära aktörer samt kulturförståelse och kommunikation.

SPF har även riktat stöd mot Utrikesdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementets insatser för global utveckling och för näringslivets aktörer vilket skapat förståelse och synergier, till exempel genom metoden *Green Solutions Week* (biståndseffektivitet och synergier inom urban hållbar utveckling, miljö och klimat samt CSR/B4D).

Ett annat exempel är utställnings- och seminarieserien *Hard Rain Tour – a journey from the past to a future that is ours to change* som en metod för att kommunicera utvecklingssamarbeten med svenska samarbetspartners kring hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Arrangemanget har ägt rum i ett tjugotal svenska universitetsstäder och regioner inför miljötoppmötet i Brasilien 2012.

3.10 Regeringens tematiska prioriteringar

Regeringens tre prioriteringar, demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen, har resulterat i ett ökat fokus på just dessa områden i strategiunderlag, i dialogarbete och i internt utvecklingsarbete. Det påverkar innehållet i biståndet och effekterna för människor som lever i fattigdom.

Åtterraporteringskrav enligt regleringsbrevet: Sida ska redovisa hur regeringens tre tematiska prioriteringar (demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen) har fått genomslag i myndighetens verksamhet.

BAKGRUND OM VERKSAMHETEN 2011

Regeringens tematiska prioriteringar anger en särskild inriktning för det svenska biståndet som ska avspeglas i planeringen och genomförandet av insatser och program. De ligger också till grund för den kontinuerliga dialogen med samarbetsländerna när det gäller samarbetsstrategier för att bekämpa fattigdom.

Under verksamhetsåret har Sidas arbete med de av regeringen beslutade tematiska prioriteringarna fortsatt. Följande redovisning åskådliggör hur de tematiska prioriteringarna präglat Sidas verksamhet under 2011. I resultatbilagan till årsredovisningen återfinns en särskild redovisning av genomförandet av policyn för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter.

Genomslag i Sidas policy- och strategiarbete

Sidas arbete har under 2011 fokuserats mer på uppföljning av gällande policyer och strategier än på nya

¹ Regeringskansliet (Utrikesdepartementet och Miljödepartementet), Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

Tabell 27. Kostnader för sektorn demokrati och mänskliga rättigheter per landkategori, tkr

Landkategori	2009		2010		2011	
	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %
Långsiktigt utvecklingsarbete	1 021 644	23	901 522	22	890 885	20
Konflikt- och postkonfliktländer	977 546	22	1 043 129	26	1 095 041	24
Reformsamarbete i Östeuropa	534 212	12	487 406	12	508 781	11
Demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former	128 309	3	165 476	4	262 676	6
Selektivt utvecklingsarbete	159 235	4	127 961	3	144 245	3
Utfasningsländer	321 474	7	197 816	5	85 176	2
Regionalt	520 440	12	422 183	10	508 042	11
Globalt	760 694	17	681 529	17	910 064	20
Övriga länder	84 429	2	60 337	1	100 158	2
Totalt	4 507 984	100	4 087 359	100	4 505 067	100

underlag. De tematiska prioriteringarnas integrering i framför allt insatshanteringsprocessen har varit i fokus inom projektet "Så arbetar Sida"¹.

Tematiska bidrag till bedömningsunderlag togs fram under våren för strategier till Sudan, Algeriet, Moçambique och Serbien. Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet samt miljö och klimat omnämns regelmässigt som föreslagna dialogfrågor i underlagen.

Genomslag i arbetet med strategierna

De tematiska prioriteringarna är väl etablerade i Sidas verksamhet och har stort genomslag, med viss

variation i kostnader de tre senaste åren. En hög andel av nya insatser under 2009–2011 hade de tre tematiska prioriteringarna som huvud- eller delsyfte.²

De tematiska prioriteringarnas genomslag i verksamheten redovisas nedan dels som kostnader då det utgör en sektor (gäller inte jämställdhet), dels genom hur de genomsyrar andra sektorer vilket åskådliggörs genom så kallade policymarkörer³.

2 Demokrati och mänskliga rättigheter mer än tre fjärdedelar, jämställdhet mer än två tredjedelar och miljö och klimat i cirka hälften av fallen.

3 Policymarkörer används inom Sida för att klassificera en insats relevans för en rad tvärfrågor (miljö och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter och jämställdhet). Insatsen klassificeras utifrån om frågan är ett huvudsyfte, tas hänsyn till eller om den anses vara irrelevant för insatsen. Denna bedömning görs individuellt av ansvariga handläggare och det kan därför skilja mellan olika användare av systemet. Data baserat på dessa uppgifter måste således behandlas med viss försiktighet. Sida arbetar kontinuerligt på att uppdatera och förbättra klassificerings- och uppföljningssystemet.

1 Se avsnitt 5.4 Verksamhetsutveckling.

Tabell 28. Kostnader för sektorn miljö och klimat per landkategori, tkr¹

Landkategori	2009		2010		2011	
	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %
Långsiktigt utvecklingsarbete	115 440	14	124 879	19	108 851	18
Konflikt- och postkonfliktländer	0	0	0	0	0	0
Reformsamarbete i Östeuropa	111 193	14	95 559	14	92 185	15
Demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former	-300	0	2 112	0	23 488	4
Selektivt utvecklingsarbete	49 387	6	28 102	4	36 715	6
Utfasningsländer	36 341	5	29 159	4	6 363	1
Regionalt	318 739	39	163 696	25	183 231	30
Globalt	181 562	22	217 234	33	150 744	25
Övriga länder	-5 100	-1	-91	0	0	0
Totalt	807 262	100	660 649	100	601 576	100

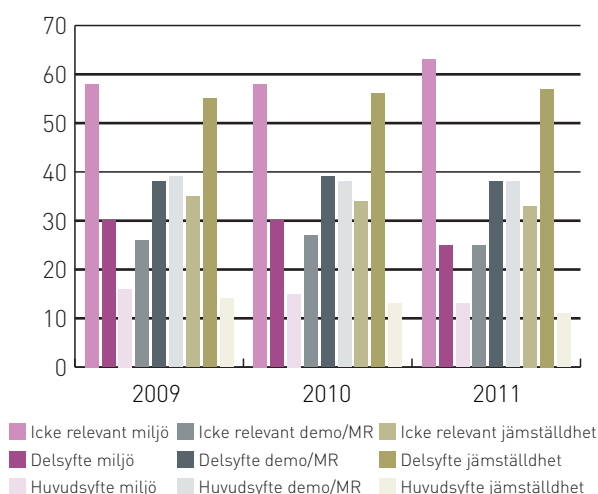
1 Negativa belopp beror på återbetalningar.

Tabell 29. **Kostnader för jämställdhet per landkategori, tkr**
(insatser med huvudsyftet jämställdhet enligt Sidas policymarkör)

Landkategori	2009		2010		2011	
	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %	Kostnad	Andel, %
Långsiktigt utvecklingsarbete	261 196	19	363 849	22	333 618	16
Konflikt- och postkonfliktländer	292 787	22	571 646	34	765 426	37
Reformsamarbete i Östeuropa	105 187	8	83 050	5	114 705	6
Demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former	6 469	0	20 994	1	66 113	3
Selektivt utvecklingsarbete	25 360	2	51 039	3	38 203	2
Utfasningsländer	51 039	4	27 741	2	19 500	1
Regionalt	191 378	14	179 889	11	175 256	9
Globalt	412 851	30	367 953	22	505 805	25
Övriga länder	8 469	1	7 849	0	34 472	2
Totalt	1 354 735	100	1 674 009	100	2 053 097	100

Insatser i tabellen har huvudsyfte jämställdhet enligt Sidas policymarkör.

Figur 1. **De tre tematiska prioriteringarna**

Demokrati och mänskliga rättigheter är både Sidas största sektor, sett till utbetalningarna, och en tvärfråga genom rättighetsperspektivet och den tematiska prioriteringen. Tre fjärdedelar av Sidas beslutade insatser har demokrati och mänskliga rättigheter som huvud- eller delsyfte.

Kostnaderna inom sektorn demokrati och mänskliga rättigheter fortsätter att ligga på en mycket hög nivå. Andelen som går till konflikt- och postkonfliktländer fortsätter att öka, och överstiger den andel som går till länder som Sida har ett långsiktigt samarbete med.

Miljö och klimat är både en tvärfråga och en sektor som stöds med relativt begränsade volymer. Dess genomslag är därför beroende av hur frågan integreras

ras i särskilt miljö- och klimatpåverkande sektorer som energi, skog och jordbruk. Miljö och klimat utgör en minskande andel av nya insatser under 2009–2011.

En relativt stor andel av stödet till långsiktigt samarbete utgörs av den så kallade klimatsatsningen, som rapporteras till regeringen i särskild ordning och som omfattar dels direkt stöd inom miljösektorn, dels integrerat i skogsbruk, jordbruk, vattenresurser, forskning, naturkatastrofer, handel och media. Satsningen är värdefull genom att den på ett konkret sätt introducerat klimatproblematiken som dialogfråga.

Jämställdhet är ingen egen sektor, utan redovisas genom klassificering som huvud- eller delsyfte som framgår av tabell 28. Beslutade insatser där jämställdhet är huvudsyfte har minskat några procentenheter sedan 2010 (från 13 till 11 procent).

Beslutade insatser där hänsyn har tagits till jämställdhet visar att i mer än hälften av biståndsinsatserna har jämställdhet integrerats eller har det som en riktad komponent. Sammanlagt har jämställdhet klassificering som huvud- eller delsyfte i cirka två tredjedelar av insatserna.

En analys av strategirapporteringen bekräftar att kravet på redovisning av de tematiska prioriteringarnas genomslagskraft ger ett ökat genomslag. Kvaliteten på rapporteringen varierar och en ojämnheter i rapporteringen uppvisas till exempel inom jämställdhetsarbetet. Graden av integrering av miljö- och klimat är lägre än för de andra tematiska prioriteringarna.

Behovet av att utveckla indikatorer och uppföljningsbara resultatmatriser är alltså stort, liksom

behovet av att ta fram och förmedla goda exempel som åskådliggör hur integreringsarbetet kan ske.

Prioriteringarnas genomslag i samverkan och dialog
Sida har liksom tidigare år verkat för att de tematiska prioriteringarna ska få brett genomslag genom samverkan och dialog med andra aktörer. Särskilt viktigt är arbetet för att utveckla gemensamma normer för alla givare inom OECD, liksom inom de multilaterala organisationerna där påverkan på policy- och strateginivå kan få mycket stort genomslag.

Sida har tagit fram vägledande underlag för dialog om frågor såsom yttrandefrihet, barns och ungdomars, funktionshindrades och homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter under 2011. Vidare har Sidas lärdomar om rättsstöd spridits internt och externt.

Inom FN är bland annat FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och Högkommissarien för de mänskliga rättigheterna (OHCHR) viktiga samarbetspartner. Vid de bilaterala överläggningarna med UNDP tog Sverige upp möjligheten att dra nytta av lärdomarna från pilotarbetet med att integrera ett rättighetsperspektiv i samarbetet med Moldavien. Den moldaviska regeringen, FN-systemet och Sida har gemensamt utvecklat metoder som genomförts i decentraliseringsreformerna. OHCHR har nått framgångar avseende resultatstyrning och mänskliga rättigheter. Lärdomarna diskuterades med Sida vid ett seminarium i oktober.

Inom jämställdhetsområdet har Sida ökat sitt engagemang i jämställdhetsnätverket inom OECD:s utvecklingskommitté, Gendernet, framför allt när det gäller samordning och påverkansarbete kring Världsbankens årliga utvecklingsrapport, World Development Report, för 2012 som behandlar jämställdhet och utveckling. Vidare har uppföljning skett kring Världsbankens internationella utvecklingsfonds 16:e påfyllning (IDA 16)¹ avseende jämställdhet och livsmedelskrisen, stärkandet av UN Women, samt samordning kring en handlingsplan om jämställdhet inför högnivåmötet om biståndseffektivitet i Busan i november 2011. Sida har också spridit metodmaterial till andra bilaterala medlemmar i Gendernet. Sida har, vad gäller samarbetet med Världsbanken, haft ett nära samarbete med Utrikesdepartementet, vilket resulterat i att Världsbanken tagit fram ett konsekvensdokument för framtida integrering av jämställdhet i relation till sin årliga "World Development Report".

1 IDA är en utvecklingsfond, etablerad 1960, med syfte att minska fattigdomen genom att ge räntefria krediter och bidrag för program som ökar ekonomisk tillväxt, minskar ojämlikhet och förbättrar människors levnadsvillkor.

Inom miljöområdet har OECD:s miljönätverk, Environet, varit en viktig arena i frågor som rör biståndseffektivitet och klimatfinansiering samt statistik och rapportering av finansiella flöden. Inför konferensen om biståndseffektivitet i Busan har Sida, vad gäller temat klimatfinansiering, bekostat rapporten "Realising Development Effectiveness: making the most of climate change finance in Asia and the Pacific". Sida har vidare medverkat i förberedelserna till FN:s klimatomöte COP 17² i Durban genom att bidra med underlag till svenska dialogfrågor kring kapacitetssupplegning, skog och markanvändning, samt regler för uppföljning och rapportering samt genom framtagandet av en broschyr kring den svenska särskilda klimatsatsningen.

Sidas interna arbete med prioriteringarna

För att öka de tematiska prioriteringarnas genomslag och stärka resultatfokus har Sida lagt ner resurser på att säkra de tematiska prioriteringarnas integrering i den nya insatshanteringsprocessen som kommer att införas under 2012.

Som ett komplement och stöd till Sidas rådgivningskapacitet, har Sida slutit flera ramavtal knutna till de tematiska prioriteringarna³ och de tematiska nätverken har under året etablerat sin verksamhet för att stärka de tematiska prioriteringarna inom Sida.

Utvärderingar har genomförts avseende bland annat barnets rättigheter, samt reformer i offentlig förvaltning. Sida fortsätter att utarbeta riktlinjer för att integrera rättighetsperspektivet och maktanalyser i Sidas verksamhet.

En studie i syfte att kvalitetssäkra miljörelaterad statistik och förbättra internationella rapporteringsåtagande inom miljöområdet har genomförts. Rekommendationer kring kvalitetssäkring av miljö och klimatstatistik följs upp under 2012.

Inom ramen för jämställdhet tog Sida mot slutet av 2010 fram ett stödmaterial kring jämställdhet i biståndet⁴ avsett för Sida och utlandsmyndigheterna. Under 2011 har materialet distribuerats till utlandsmyndigheter och dess användning har stöttats med uppföljningsseminarier. Arbetet kring framställningen av den särskilda resultatbilagan till årsredovisningen 2010 om jämställdhet, ledde fram till två interna workshops

2 The 17th Conference of the Parties (COP17).

3 För demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet genomfördes 2010 upphandlingar av breda så kallade ramavtal, som under 2011–2014 kommer att underlätta för Sidas operativa enheter att snabbt handla upp kortare konsulttjänster. Även en upphandling av en konsoliderad miljö-helpdesk för perioden juni 2011–2014 slutfördes under 2010 men har inte fullt ut tagits i bruk förrän under 2011.

4 Den så kallade svarta lådan innehåller, förutom jämställdhetspolicy, ämnes- och sektormanualer, verktyg, guider, dialogstöd och lärdomar inom resultatredovisning (best practices).

kring kartläggning av resultat. Lärdomen har stärkt Sidas metodutveckling för uppföljning av resultat.

En utvärdering 2010 av jämställdhetsintegrering i de fem större jordbruksprogram som Sverige stödjer, har lett fram till en åtgärdsplan. Enligt den ska bland annat ett gemensamt arbete ske mellan rådgivarna och handläggarna för jämställdhet, jordbruk och privata sektorns utveckling. Målet är att öka och förbättra arbetet kring jämställdhet inom svenskt jordbrukssektorsstöd, samt att särskilt fokusera på ökad ekonomisk egenmakt för kvinnor på landsbygden under 2012–2013.

3.11 Sidas arbete för ökad biståndseffektivitet

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet: I arbetet för ökad biståndseffektivitet i enlighet med Parisdeklarationen och Handlingsplanen från Accra ska Sida särskilt främja stärkt resultatorientering, ökad transparens och förbättrade förutsättningar för ansvarsutkrävande såväl i dialogen med samarbetspartners som i myndighetens eget arbete¹. Sida ska vidare öka insatsernas genomsnittliga storlek och längd. Det totala antalet insatser ska minska.

Stärkt resultatorientering

Under året har Sida stärkt sin kapacitet vad gäller planering, uppföljning, rapportering och lärande av resultat, bland annat tack vare att ett ramavtal för utvärderingstjänster, rådgivning kring resultatstyrning och utbildning med fokus på resultat i insatshanteringsprocessen och uppföljning har upphandlats². Ramavtalet underlättar upphandlingen av utvärderingstjänster samt ger möjlighet för Sidas partners att få stöd i utvecklandet av resultatstyrning och uppföljningsmetoder.

Även strategiuppföljningar och verksamhetsplanering, samt ökad rådgivning kring resultatstyrning inom myndigheten har bidragit till en förbättrad kapacitet att arbeta resultatorienterat.³ Sida har även genomfört en utbildning med fokus på resultatrapportering och uppföljning i insatshanteringsprocessen.

En resultatarbetsgrupp har bildats under året med syfte att erbjuda Sidas medarbetare ett effektivt och samstämmigt stöd för att kunna tillämpa mål- och resultatstyrning.

Sida har höjt ambitionen kring planering, uppföljning och rapportering av resultat i arbetet med insats-

hanteringen. Sida fortsätter också utvecklingen av kvalitativa uppföljningsmetoder, bland annat används den kvalitativa och deltagande metoden Reality Checks⁴ i två länder.

Förbättrade förutsättningar för ansvarsutkrävande i dialogen med samarbetspartner

Mekanismer för ömsesidigt ansvarsutkrävande finns i många av de svenska samarbetsländerna, såsom indikatorer och fora för uppföljning av hur båda parter tar ansvar för sina respektive åtaganden. Samarbetsländerna ansvarar för att planera, genomföra och redovisa resultat för sina medborgare – i ökande utsträckning på ett transparant sätt – och givarnas åtaganden avser att på ett förutsägbart sätt tillgängliggöra kompetens och resurser.

Ett bra exempel är Uganda Partnership Policy – en strategi som reglerar hur biståndet ska genomföras i landet på olika nivåer. Denna strategi bidrar till att genomföra biståndet mer effektivt och har stärkt förmågan att få givarna att samordna sig mer samt att biståndet i högre grad anpassas till landets egna planer och prioriteringar. Sida bedömer att dialogen fungerar väl.

Exempel från Zambia visar att mekanismer för uppföljning av åtaganden finns både på central nivå och på sektornivå. En förskjutning har emellertid skett från att tidigare fokusera på att stärka de inhemska mekanismerna för ansvarsutkrävande gentemot medborgarna, till att fokusera mer på vad givarna efterfrågar.

Parisdeklarationen och handlingsplanen från Accra

Sida och Utrikesdepartementet (UD) har genomfört en gemensam svensk handlingsplan för att intensifiera arbetet med att genomföra regeringens åtaganden kring biståndseffektivitet. Den svenska handlingsplanen som togs fram efter mötet i Accra (där Parisagendan följdes upp och ytterligare konkretiserades) har sju prioriterade mål.⁵ En utvärdering av handlingsplanen ska genomföras i början av 2012. Ett av den svenska handlingsplanens mer omfattande arbeten har varit att sätta specifika mål för biståndseffektivitet

4 Reality Checks är en kvalitativ metod som innebär att vi under fem år regelbundet lyssnar på hur människor som lever i fattigdom själva ser på och drar nytta av den samhällsservice som biståndsinsatser bidrar till. Genom att återkomma till samma miljöer och träffa samma människor under flera år, kan vi och andra biståndsaktörer följa och förstå vilka de bestående resultaten är, se även avsnitt 3.9 om Sidas arbete med politiken för global utveckling (PGU).

5 Målen är: 1) Ökad användning av samarbetsländernas och samarbetsorganisationernas system, 2) Ökad andel programansatser, 3) Ökad förutsägbarhet och ökat ansvar för resultat, 4) Ökad fokusering och minskat antal insatser, 5) Ökning av gemensamt analytiskt arbete och koordinering av land- eller regionbesök, 6) Förbättrad global samverkan med andra givare, särskilt inom EU, 7) Ökat fokus på att stödja multilaterala organisationer att uppfylla sina åtaganden för biståndseffektivitet.

1 Ökad transparens redovisas i avsnitt 3.6.7 Öppenhet och information; ansvarsutkrävande i myndighetens eget arbete redovisas i avsnitt 5.3 En förbättrad organisation.

2 Sedan ramavtalets start i april 2011 till oktober 2011 har 28 utvärderingar genomförts samt 9 rådgivningstillfällen kring resultatstyrning möjliggjorts.

3 Detta kommer att följas upp i och med införandet av den nya insatshanteringsprocessen samt i uppföljningen av strategirapportering och beredningar.

för varje land- och regionstrategi. De följs upp årligen i samband med strategirapporteringen.

Rapporteringen i årsredovisningen 2011 utgår från 2010 års rapporteringsunderlag, för att effektivt utnyttja undersökningen Paris Monitoring Survey som genomfördes av OECD:s utvecklingskommitté (DAC) i januari 2011. Resultaten för indikatorerna 3 (andel av det bilaterala biståndet som rapporteras i samarbetslandets budget), 5a (andel av det bilaterala biståndet som använder samarbetsländernas system för offentlig finansiell styrning) och 9 (andel programansatser) redovisas per landkategori¹.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) bedömer i en utvärdering hur Sverige, främst genom Sida, har genomfört Parisdeklarationens principer. Utvärderingen konstaterar att Parisdeklarationens fem principer – ägarskap, givaranpassning, harmonisering, resultatnriktad förvaltning och ömsesidigt ansvar – har starkt stöd och engagemang inom svensk biståndsförvaltning. Framstegen i genomförandet av Parisdeklarationen har varierat mellan olika typer av länder och sektorer.

Sett utifrån de fem principerna har Sverige en tradition av att betona *ägarskap* och inom det området anses statusen vara god. Vad gäller *givaranpassning* och *harmonisering* har störst framsteg gjorts. Trots ett antal initiativ av Sida och UD vad gäller resultatnriktad förvaltning återstår fortfarande en hel del arbete. Utvärderingen anser att knappast några tecken på framsteg finns i fråga om *ömsesidigt ansvar*.

Biståndseffektivitetsprinciperna är medel för att nå bättre resultat. Mätningar genom Parisindikatorerna visar att en högre andel medel kanaliseras genom partnerländernas egna system i samarbetsländer med långsiktigt utvecklingssamarbete. I sviktande stater kanaliseras bistånd i större omfattning genom multilaterala kanaler och i mindre utsträckning genom ländernas egna system, då dessa saknas eller är otillräckliga. Principer för "Good International Engagement in Fragile States"² utgår från förutsättningarna i samarbetsländerna.

Resultaten från Fragile States Principles Monitoring Survey 2010³ som genomfördes av DAC i januari 2011, visar att givare generellt i stor utsträckning inte efterlever principerna för arbete i sviktande stater, särskilt vad gäller "*Do no Harm*", etablering av *samordningsmekanismer mellan internationella aktörer, förutsägbarhet* samt *strävanden att undvika "fickor" av exkludering* (opro-

portionerligt stöd till vissa länder eller regioner). Den allmänna slutsatsen är att givare ska säkerställa att överenskomna principer efterlevs och säkerställa att de policies som antas på policynivå också leder till beteendeförändringar på landnivå.

Sverige har haft ett starkt engagemang i DAC:s International Network for Conflict and Fragility (INCAF), vilket bland annat bidrog till att det vid högnivåmötet i Busan, antogs en deklaration med freds- och statsbyggandemålsättningar som syftar till stärkt ömsesidigt förtroende och tydligare resultatfokus vad gäller internationellt engagemang i sviktande stater.

Undersökningen Paris Monitoring Survey 2005–2010, utgår från de 12 indikatorer som tagits fram för att följa framstegen med arbetet med Parisdeklarationen. Resultaten visar att Sverige kommer på en femte plats av tjugo granskade nationer och multilaterala organisationer.⁴ Målpuppfyllelsen för Sverige har på en övergripande nivå uppnåtts när det gäller att begränsa användningen av parallella genomförande enheter (Parallel Project Implementing Units, PPIU) samt att biståndet ska vara obundet. Det visar att samarbetsländernas egna prioriteringar beaktas.

Fem av tio delmål har uppnåtts.⁵ De mål som ännu inte nåtts handlar om samordnat tekniskt samarbete och förutsägbarhet (utbetalningar jämfört med utfästelser).

Det bör noteras att Paris Monitoring Survey enbart mäter det bilaterala stat till stat-samarbetet, medan den svenska mätningen även omfattar svenskt stöd genom till exempel enskilda organisationer.

I DAC:s regelbundna granskning av medlemsländernas bistånd, konstateras att Sverige har gjort stora framsteg i att hantera och genomföra rekommendationerna från DAC:s omfattande biståndsgranskning 2009. Tydligare strategisk orientering, bättre kommunikation och ett mer strategiskt sätt att arbeta med multilaterala utvecklingsorganisationer är några av de framsteg som lyfts fram i halvtidsöversynen.

Högnivåmöte om biståndseffektivitet i Busan

Det fjärde högnivåmötet om biståndseffektivitet ägde rum den 29 november till 1 december 2011 i Busan i Sydkorea.

¹ Se avsnitt 3.1.2, 3.2.2 och 3.3.2.

² Se även avsnitt 3.2.2 om biståndseffektivitet i konflikt- och postkonfliktländer.

³ Översynen gjordes i 13 länder: Burundi, Centralafrikanska republiken, Tchad, Komorerna, Demokratiska republiken Kongo, Guinea-Bissau, Haiti, Liberia, Sierra Leone, Somalia, Sydsudan, Östtimor och Togo.

⁴ Övriga nordiska länder, Nederländerna, Tyskland, Spanien, Storbritannien, Irland, USA, Japan, Kanada, Frankrike, Italien, Polen, Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, FN och EU-institutioner.

⁵ Målen avser här Parisdeklarationens mål. Parisindikator (PDI) 5a, givarna använder samarbetsländernas system för offentlig finansiell styrning, PDI 6 minskning av antalet parallella enheter för genomförandet av projekt, PDI 8 obundet bistånd, PDI 10a givarsamordnade besök samt PDI 10b, givarsamordnat analytiskt arbete.

De viktigaste svenska profilfrågorna var ökat fokus på resultat, transparens och ansvarsutkrävande, samt ökat genomslag för den privata sektorns roll. Inför mötet samordnade Sida även det internationella arbetet för att stärka det civila samhällets organisationers bidrag till biståndseffektivitet och spelade en aktiv roll kring framtagandet av ett nytt internationellt ramverk för arbetet i sviktande stater.

Inför mötet har Sida haft en ledande och samordnande roll i utvärderingen av Parisdeklarationen, där cirka 25 partnerländer och 25 givare deltagit, samt i framtagande av en sammanfattande rapport.

Högnivåmötet resulterade bland annat i en Busan-deklaration som lägger grunden för ett bredare och mer inkluderande partnerskap. Dokumentet bekräftar de viktiga åtagandena från Paris och Accra. Det lyfter även den privata sektorns centrala roll i att främja innovation, skapa välbefinnande, inkomst och arbeten samt att mobilisera inhemska resurser. Överenskommelsen inkluderar även de nya givarna, som Kina och Brasilien, även om åtagandena inte är bindande för deras samarbete. I tillägg till deklarationen gjordes mer långtgående åtaganden av ett antal länder och aktörer, där Sverige har gjort utfästelser om bland annat resultat, transparens, privata sektorn, sviktande stater och effektiva institutioner.

För att följa upp åtagandena har en post-Busan-agenda initierats.

Färre och större insatser

Sida ska öka insatsernas genomsnittliga storlek och längd. Det totala antalet insatser ska minska. Större insatser ska kompletteras med strategiska mindre insatser av katalytisk karaktär.

Målet att minska antalet insatser har uppnåtts, bland annat genom att det under 2011 har pågått ett stort arbete med att få in slutrapporter och därmed kunna avsluta insatser i portföljen.

Målet att öka insatsavtalens längd har inte uppfyllts eftersom Sida i högre utsträckning stödjer insatser inom till exempel Business for Development (B4D) och Innovations Against Poverty (IAP) som är korta till sin natur.

Det finns en motsättning mellan målet att ha längre insatser och målet att komplettera större insatser med strategiska insatser av katalytisk karaktär eftersom de senare ofta är korta. Det är en utmaning för Sida att fortsätta öka effektiviteten i biståndet samtidigt som nya innovativa och katalytiska stödformer introduceras och nya aktörer involveras i utvecklingssamarbetet.

Målet att öka insatsavtalens medel- och medianvo-

Tabell 30. Antal insatser och fördelning av insatsernas längd och volym

Sida totalt	2009	2010	2011
Antal insatser	1 032	991	834
Insatsavtalens medianlängd, månader	26	24	24
Insatsavtalens medellängd, månader	27	27	27
Insatsavtalens medianvolym, tkr	4 300	4 800	5 450
Insatsavtalens medelvolym, tkr	19 428	17 559	15 962

I tabellen ingår insatser med avtalsstart under aktuellt år.

lym har däremot uppnåtts, sett till medianvolym men inte medelvolym. Detta är delvis hänförligt till de länder där Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete bland annat genom sektorprogramstöd med ofta stora volymer. Att insatsernas medianvolym har ökat i länder med långsiktigt utvecklingssamarbete framgår av tabell 30.

Antalet nya biståndsinsatser har minskat från 177 stycken 2009 till 108 insatser 2011. Längden på insatserna har legat konstant medan volymen har ökat signifikant. I det långsiktiga samarbetet har flertalet landprogram koncentrerats till en rimlig storlek i förhållande till volymerna. Med några undantag (bland annat Etiopien, Bolivia och Kenya) är fortsatt koncentration i form av ett minskat antal insatser inte en framkomlig väg för att ytterligare effektivisera verksamheten. I de flesta samarbetsländer har insatsavtalens medianvolym ökat över tid. Samarbetsländer där volymmässigt mindre, men också något kortare insatser, avtalades under 2011 var landsamarbeten i slutet av en strategiperiod eller i avvaktan på nya samar-

Tabell 31. Antal insatser och fördelning av insatsernas längd och volym

Långsiktigt utvecklingssamarbete	2009	2010	2011
Antal insatser	177	153	108
Insatsavtalens medianlängd (månader)	31	29	30
Insatsavtalens medellängd (månader)	32	31	32
Insatsavtalens medianvolym, tkr	7 000	7 888	12 025
Insatsavtalens medelvolym, tkr	37 717	25 008	28 527

I tabellen ingår insatser med avtalsstart under aktuellt år.

betsstrategier (till exempel Mali, Burkina Faso och Zambia). En särskild utmaning för fortsatt ökad biståndseffektivitet ligger också i att samtidigt som biståndseffektivitetsagendan genomförs hantera prioriteringarna om att introducera innovativa och katalytiska stödformer, involvera nya aktörer i utvecklings-samarbetet, stärka resultattributionen samt balansera riskbenägenhet med ökad kontroll av svenska biståndsinsatser.

Nazife Jonuzi är föreståndare på Kvinnocentret Liria i Kosovo. Organisationen jobbar för att motverka mäns våld mot kvinnor, bland annat med stöd av Sida. De erbjuder juridisk rådgivning, psykologiskt stöd, kurser och skyddat boende. De genomför också kampanjer för att informera om kvinnors rättigheter och påverka samhällets syn på problemet. Liria har även deltagit i utarbetandet av en ny lag som ska öka kvinnors rättigheter och ge ett bättre skydd mot våld i hemmet.

Foto: Frida Brännlund

4. Myndighetens övriga verksamhet

4. MYNDIGHETENS ÖVRIGA VERKSAMHET

Sida genomför uppdrag och bidrar med expertis till regeringen i flera frågor. Den verksamheten redovisas här, liksom verksamhet som finansieras på anslaget för samarbete inom Östersjöområdet och stödet till aktörer som utvärderar Sidas verksamhet.

4.1 Sida som expertstöd till regeringen

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare: bistå regeringen med expertstöd, bedömning, analys, resultatredovisning och annat underlag som är nödvändigt för regeringens utformning av biståndspolitiken och för genomförande av det bilaterala och multilaterala biståndet samt det gemensamma EU-biståndet.

4.1.1 Expertstöd

Sida har ett uppdrag att bidra med underlag och expertis när regeringen ska utforma biståndspolitiken. Underlagen gäller strategier, metodriktlinjer och policyer.

Prestationer

Fyra bedömningsunderlag har utarbetats enligt de nya riktlinjerna för samarbetsstrategier och lämnats till regeringen avseende Zambia, Tanzania, Västbanken och Gaza samt Sudan. Inga underlag till metodriktlinjer lämnades till regeringen 2011.

Sida har bistått regeringen med att ta fram följande policyer under 2011:

- Policy för hälsa och utbildning.
- Policy för marknadsutveckling.

Under 2009 och 2010 hade Sida formella regeringsuppdrag att ta fram policyer, vilket innebar att Sida skapade arbetsgrupper och skrev underlagen. Under

2011 har arbetet med policyer bedrivits utan sådana uppdrag, Utrikesdepartementet har tagit fram underlagen i dialog med Sida. Detta förändrade arbetssätt förklarar de minskade förvaltningskostnaderna.

Arbetet med underlaget till ny policy om migration och utveckling, som lämnades 2010, bidrog till att förstärka Sidas kompetens på området och myndigheten deltog 2011 som expert till den av regeringen skapade parlamentariska kommittén om cirkulär migration och utveckling.

Uppdrag: Ämnesfokusering

Sida gavs i regleringsbrevet för 2011 i uppdrag att presentera förslag med konsekvensanalys om hur verksamheten kan koncentreras till färre sektorer eller delar av sektorer. Sida lämnade sitt förslag den 30 juni, med slutsatser från den internationella biståndspolitiska debatten, den förändrade biståndssarkitekturen och effekterna på mänsklig sårbarhet av de aktuella kriserna – livsmedelskris, finansiell kris, klimatkris och energikris.

Sida finner i sitt förslag att en väsentlig minskning av antalet sektorer skulle ha stora negativa konsekvenser, framför allt med tanke på att utvecklingsutmaningarna är mångdimensionella och inte begränsade till enskilda sektorer.

Tabell 1. Bedömningsunderlag samt underlag till policyer och metodriktlinjer inskickade till regeringen, antal och förvaltningskostnad, tkr

Prestationstyp	Antal			Förvaltningskostnad		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Bedömningsunderlag inskickade till regeringen	13	14	4	16 284	17 800	5 084
Underlag till policyer inskickade till regeringen	2	4	2	1 909	2 906	250
Underlag till metodriktlinjer inskickade till regeringen	3	0	0	2 021	0	0

Uppdrag: Produktivitetsökningar i jordbruket

Sida fick i regleringsbrevet 2011 i uppdrag att redovisa sina erfarenheter av insatser inom livsmedelstrygghet och jordbruk, särskilt vad gäller insatser för produktivitetsökningar och bioteknologi. I sitt svar finner Sida att ett långsiktigt perspektiv är av avgörande betydelse, och att fokus på de småskaliga jordbruksföretagen och främjande av jämställdhet har varit särskilt framgångsrika.

Det är viktigt att investera i utbildning, att klargöra markrättigheter, att använda miljövänliga bruksmetoder samt att ta klimathänsyn (genom tekniker som minimerar utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser och i stället utnyttja jordarnas förmåga att binda kol), liksom att satsa på marknadsutveckling med krediter och infrastruktur.

Mot bakgrund av analysen i skrivelsen ombads Sida att inkomma med förslag på insatser att stödja inom ramen för regeringens särskilda satsning för livsmedelstrygghet och jordbruk. Sida föreslog bland annat utökat stöd till pågående program inom jordbruksrådgivning, markförvaltning, reformer inom jordbruksutbildningen, rehabilitering av dammar för insamling av regnvatten samt insatser för att underlätta övergången från humanitära insatser till långsiktigt bistånd.

Uppdrag: Klimatrelaterat bistånd

Sida har rapporterat till regeringen om det klimatrelaterade biståndet i form av en formell rapport enligt uppdrag i regleringsbrevet och i en analys inför utarbetandet av EU:s ställningstagande i de internationella klimatförhandlingarna.

Sida finner att de insatser som finansieras inom ramen för den fyraåriga klimatsatsningen har haft goda resultat och byggt viktiga erfarenheter som kan användas för att vidareutveckla ett utvecklingssamarbete där klimatmålen är väl integrerade. Samtidigt visar Sidas erfarenheter och aktuella studier att samarbetsländerna ofta saknar konkreta klimatstrategier och planer. Klimatbiståndet blir därför i hög grad utbudsstyrt och har svårt att integreras i ländernas normala planerings- och budgetprocesser.

Uppdrag: Portföljanalyser

Sida har under året utfört analyser av sammansättningen av insatser inom flera tematiska områden, bland annat utbildning, urbanutveckling, energi, lantbruk, miljö och klimat samt marknadsutveckling. Dessa så kallade portföljanalyser ger en bild av finansieringstrender och fördelning mellan olika samarbetsländer och samarbetsorganisationer över tid.

Från 2011 års analyser kan särskilt nämnas den förändring av stödet till utbildning som ägt rum de senaste sex åren. En relativt stabil årlig nivå på 800–900 miljoner kronor har i ökande grad förmedlats till globala aktörer. Det globala partnerskapet för utbildning (Global Partnership for Education) har blivit den viktigaste globala plattformen för dialog och policyformulering kring utbildningens roll för fattiga länders utveckling. Analysen visar också att en ökande andel av svenskt utbildningsstöd går till länder i konflikt – 48 procent under 2010 – med Afghanistan som största mottagarland.

4.1.2 Multilateralt bistånd

Sidas expertstöd till Regeringskansliet om det multilaterala utvecklingsarbetet är omfattande. Sida har bland annat samverkat med UD i syfte att förbättra samstämmighet, systematik i bedömning och uppföljning av det multilaterala biståndet.

Under 2011 har Sida berett och utformat underlag till svensk instruktion samt företrätt Sverige i 13 beslutsmöten i EU:s genomförandekommitté (European Development Fund, EDF, och Development Cooperation Instrument, DCI). Inför mötena har ett omfattande underlag inhämtats från berörda utlandsmyndigheter och avdelningar på UD. Kommittéerna beslutar om och följer upp EG-biståndet på cirka 400 miljarder kronor per sexårsperiod, 55–60 miljarder kronor per år.

Fokusområden har varit att minska ländernas sårbarhet som en följd av energi-, mat- och ekonomisk kris, samt att öka finansieringen av andelen budget som inriktas på att nå millenniemålen.

Inför styrelsemöten liksom högnivåöverläggningar i FN:s utvecklingsprogram (UNDP), FN:s barnfond (Unicef) och Världsbanken har Sida bidragit med underlag från land- och regionsarbeten. Inför UNDP-dialogen inhämtade och bearbetade Sida analyser från utlandsmyndigheter i 20 länder i Afrika, Latinamerika och Asien med fokus på UNDP:s roll och resultat. Inför en tematisk diskussion i Unicefs styrelse bidrog Sida med expertis och underlag för att betona vikten av Unicefs fortsatta arbete med området skydd av utsatta barn, liksom Unicefs framträdande roll inom området. Sida bidrog härmed till att påverka Unicef i organisationens fortsatta arbete med att utforma en ny strategisk plan för Unicef som helhet. Sida bidrog med underlag och deltagande i Världsbankens överläggningar med Sverige, som under 2011 betonade vikten av att bättre integrera jämställdhetsarbetet i bankens bistandsverksamhet som helhet.

Sida har samverkat med UD i syfte att förbättra samstämmighet, systematik i bedömning och uppföljning av det multilaterala biståndet. Det var också syftet med att genomföra en av de första gemensamma så kallade MultiHUM-dagarna, som samlade representanter från UD, Sida, utlandsmyndigheterna och representationerna i Genève, New York och Bryssel.

Sida har även bidragit med expertstöd till de gemensamma verktyg som tagits fram för styrning av det multilaterala biståndet i linje med regeringens multilaterala strategi. Det inkluderar det fortsatta arbetet med organisationsstrategier¹, organisations-samråd², Sida/UD:s multiresor med fokus på FN:s reformarbete, Afrikabanken och EU:s arbete i respektive land.

Sida har bidragit till den svenska dialogen på ledningsnivå, inom ramen för överenskommen samverkan med UD, i syfte att föra fram svenska prioriteringar och kopplingar mellan globalt, regionalt och bilateralt bistånd, utmaningar i förändrad biståndarkitektur samt innovativa metoder och instrument.

Lika viktigt som att framföra våra svenska erfarenheter på nationell nivå i de globala dialogerna har varit att förmedla vad som händer i de globala dialogerna, och vilka frågor Sverige driver där, till utsända på utlandsmyndigheter och sektionskanslier. Detta har gjorts genom att regelbundet sammanställa och distribuera Multinews, numera i tätt samarbete med UD.

Särskilda insatser har genomförts för att förstärka styrning och förbättra kvalitet, inklusive en övergripande genomlysning av Sveriges och Sidas stora multi-bi-stöd via fonder i Världsbanken (så kallade trust funds), i samverkan med banken samt portföljanalyser av Sidas stöd till de 19 största multilaterala organisationerna.

4.2 Uppföljnings- och utvärderingsverksamhet samt statistikhantering

4.2.1 Uppföljningar och utvärderingar visar resultat

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare bistå Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) och andra aktörer som bedriver uppföljning och utvärdering inom Sidas verksamhetsområde.

Sida har under 2011 arbetat med elva strategiska utvärderingar, varav åtta internationella samutvärderingar och tre bilaterala utvärderingar.

Utvärderingarna visar bland annat att Sveriges långvariga bistånd till Sri Lanka, Vietnam och Laos har bidragit till institutionsutveckling och hållbara utvecklingsresultat i dessa länder. Till exempel stödde Sverige framgångsrikt genomförandet av ekonomiska, juridiska och administrativa reformer i Vietnam.

Sida har också utfört cirka 80 utvärderingar på avdelnings-, enhets- och ambassadnivå.

Under 2011 har Sida bistått Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) i sex utvärderingar som berör Sidas verksamhetsområde, varav en har genomförts i samarbete med Sida. Sida har även bistått Statskontoret i två utvärderingar samt Riksbankens jubileumsfond.

Sidas utvärderingsverksamhet har under året baserats på utvärderingsplanen för 2011. Sida har stärkt sin uppföljnings- och utvärderingsverksamhet för att främja resultatstyrning genom att upphandla ett ramavtal för utvärderingstjänster och rådgivning kring resultatramverk och uppföljning. Ramavtalet underlättar upphandlingen av utvärderingstjänster samt ger möjligheten för Sidas partners att få stöd i utvecklandet av resultatstyrning och uppföljningsmetoder.

Sida har även genomfört en utbildning med fokus på resultatrapportering och uppföljning i insatshanteringsprocessen.

Sida har under 2011 varit aktivt involverad i upphandling av utvärderingskonsulter samt kvalitetssäkring av processer och produkter. Det har varit särskilt fokus på förankring av utvärderingar hos användare, samt spridning av utvärderingsresultat och kunskap.

4.2.2 Statistikhantering

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare: sammanställa och till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) och OECD:s biståndskommitté (DAC) rapportera statistik enligt direktiv från DAC.

Sida har under 2011 samlat in, sammanställt och rapporterat statistik enligt direktiv från OECD:s biståndskommitté (DAC). Rapporteringen består av tre delar; en preliminär rapport med aggregerad statistik som lämnades i mars, den så kallade Advance Questionnaire och två betydligt mer omfattande rapporter som lämnades i juni, DAC-tabellerna och CRS++ (Creditor Reporting System). DAC-tabellerna fylls i med statistik fördelat på bland annat land, sektor och samarbetsform. CRS++-rapporten består av detaljerad information på komponentnivå. För att sammanställa rapporterna samlar Sida in data från andra myndigheter som tilldelas medel från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd samt i vissa fall

¹ Framtagande av organisationsstrategi för UNICEF pågår.

² Sida har bidragit till samråden för UNODC, GAVI, IFAD, UNOCHA, Världsbanken, UNDP, UNICEF, UNFPA, FAO, WHO. Samråden dokumenteras av UD.

utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Sidas data bygger på information ur Sidas planeringssystem.

4.3 Samarbete inom Östersjöregionen

4.3.1 Sidas Östersjöenhet

En viktig målsättning för Sida är att ge stöd till livskraftiga samarbeten inom Östersjöregionen som kan bestå efter projektens slut. För att nå målet arbetar Sida med en rad aktörer och har fokus på EU:s strategi för Östersjöregionen.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare: Vid myndighetens Östersjögrupp på Gotland utveckla Sveriges relationer med Östersjöregionen

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet: analysera och kommentera kostnader för Sidas Östersjöteam; redovisningen ska ske per sektor, land samt per samarbetspartner (civilsamhällesorganisationer, statliga myndigheter, regioner/kommuner och länsstyrelser).

SYFTET MED SAMARBETET

Sida stödjer samarbeten med Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland under anslagsposten Samarbete inom Östersjöregionen. Syftet är att utveckla Sveriges relationer med Östersjöregionen.

De svenska aktörer som omfattas är statliga myndigheter, kommuner, landsting och enskilda organisationer. Näringslivets organisationer och icke-vinstdrivande bolag kan också omfattas, samt internationella organisationer med bas i Sverige. Under året har stort fokus legat på att förbereda och underlätta genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen.

Rådgivning om projektfinansiering från EU och andra källor genomsyrar verksamheten, liksom informationsspridning kring EU:s strategi för Östersjöregionen. En uppgift för Sida är därför att kommunicera kring Östersjöstrategins olika delar och hur projekt bör utformas för att passa in i strategin. Detta ökar

Tabell 2. Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per typ av samarbetspartner, tkr

Samarbetspartner	2009	2010	2011
Enskilda organisationer	9 080	10 751	7 299
Kommuner/Regioner	5 697	4 799	2 839
Statliga myndigheter	8 460	8 574	10 542
Länsstyrelser	739	82	231
Privata företag	266	0	0
Totalt	24 242	24 206	20 911

Tabell 3. Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per land, tkr¹

Land	2009	2010	2011
Ryssland	8 924	7 416	4 233
Polen	2 780	4 082	4 789
Estland	4 420	4 336	3 953
Lettland	4 191	3 609	3 392
Litauen	3 550	4 349	3 887
Kroatien	0	0	207
Regionalt	378	47	0
Vitryssland	0	367	450
Totalt	24 242	24 206	20 911

¹ Beslut om en TAIEX-insats till Kroatien fattades 2010 då Kroatien var ett ODA-land. När kostnaden för insatsen uppstod 2011 var Kroatien inte längre ett ODA-land, vilket innebär att kostnaden inte kan belasta utgiftsområde 7 utan utgiftsområde 5.

möjligheterna för att insatserna senare kan beviljas EU-stöd.

Verksamheten har under 2011 påverkats av enhetens övergång till Svenska institutet från och med 1 januari 2012.

Samarbetsområden

Under 2011 beviljade Östersjöenheten ett sammanlagt stöd på 27 miljoner kronor till 96 projekt. Ungefär en fjärdedel av ansökningarna under året har kommit från nya aktörer. De övriga är aktörer som tidigare fått stöd och återkommer med förslag på nya projekt eller en utökning av pågående projekt till fler länder och fler/nya aktörer.

Stödet till enskilda organisationer har minskat under 2011. Stödet till kommuner har minskat likaså. Andelen statliga myndigheter är relativt stabil, men något hög i förhållande till övriga aktörer. Detta beror till stor del på att myndigheterna har större kapacitet för att ansöka. Enheten avser att arbeta för en jämnare fördelning under kommande år.

Stödet till samarbeten med Estland, Lettland och Litauen har minskat. Detta beror till stor del på nedgången i ekonomin och att det blivit svårare för dessa länder att finansiera sin medverkan i projekt. Stödet till samarbeten med nordvästra Ryssland har minskat sedan det initierades år 2009, då intresset initialt var mycket stort. En mindre del av stödet beviljas projekt där Vitryssland ingår som en av flera parter.

Stödet till social- och hälsosektorn har hållits relativt stabilt jämfört med tidigare år. Ämnesområdet regional utveckling har minskats eftersom det inte är ett prioriterat område i enlighet med regleringsbrevet. Civil säkerhet har inte ett jämnt inflöde av projektför-

Tabell 4. Samarbete inom Östersjöregionen, kostnad per sektor, tkr

Sektor	2009	2010	2011
Miljö	7786	8804	5595
Energi	3150	1624	2369
Social- och hälsosektorn	5546	4861	2227
Regional utveckling	4098	2909	3677
Civil säkerhet	1312	4729	4615
Analys och kommunikation	1833	1469	2428
Totalt	23722	24396	20911

slag, vilket innebär siffrorna varierar mycket mellan åren.

En viktig målsättning för Sida är att ge stöd till livskraftiga samarbeten som kan bestå efter projektens slut. Att de Sidafinansierade projekten bidrar till att skapa större EU-projekt är ett steg på vägen mot bestående samarbeten. Sida har under året gett stöd till ett flertal projekt för att utarbeta förstudier inför EU-ansökningar. Flera av de projekt som tidigare stötts av Sida har också beviljats EU-medel under året.

4.3.2 Demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland

Med utgångspunkt i rättighetsperspektivets principer driver Sverige frågan om vikten av demokratisering som ett nödvändigt element i Rysslands moderniseringspolitik.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare: Inom ramen för samarbete inom Östersjöregionen ansvara för samarbete med Ryssland /.../ inom området demokrati och mänskliga rättigheter.

BAKGRUND OM SAMARBETET 2011

Sida ansvarar för samarbete med Ryssland inom området demokrati och mänskliga rättigheter inom ramen för samarbete inom Östersjöregionen. Verksamheten styrs av strategin för stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland 2010–2013. Strategins övergripande mål är att bidra till en demokratisk utveckling i det ryska samhället och till ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Den internationella samverkan med Ryssland prioriterar frågor som rör medier, jämställdhet och partinära samarbete, inklusive närliggande politiska rörelser och organisationer. Inom prioriteringen av massmedier läggs särskild vikt vid att stärka yttrande-

friheten. Detta görs till exempel med stöd till undersökande journalistik, genom stöd till kanaler för nya medier via den kaukasiska websidan "Caucasian Knot" och tidningen "Dosh" samt främjandet av medborgarjournalistik och sociala medier genom utbildning av förespråkare för mänskliga rättigheter. Oberoende press och radio erhåller även stöd, liksom journalister som särskilt följer och bevakar situationen i Norra Kaukasus.

Prioriteringen av ökad respekt för och efterlevnad av kvinnors och mäns lika rättigheter och möjligheter lägger vikt vid förändring av attityder och diskriminerande strukturer. Stödet består av arbete för förändring av könsrollerna och till insatser mot könsrelaterat våld. Via den svenska organisationen Män för Jämställdhet stödjer Sida en faderskapsutbildning som har genomförts i form av pappaskolor i nordvästra Ryssland. Sidas stöd till terapi för våldsamma män har resulterat i att ett center har skapats, där sammanlagt 30 män genomgått terapi. Sida stödjer även en nystartad insats mot könsbaserat våld i nordvästra Ryssland, via Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riks-förbund.

Medborgarnas ökade insyn, inflytande och deltagande i demokratiska processer har under året främjats via insatser av Swedish International Liberal Centre (SILC) och Olof Palmes Internationella Centre.

Homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter har tillvaratagits inom flera insatser, så som stöd till män som har sex med män och deras tillgång till sjuk- och hälsovård samt stöd till en hotline och ett nätverk för homosexuella, bisexuella och transpersoner.

Allokeringen för stödet uppgick 2011 till 34 miljoner kronor. I enlighet med strategins tre prioriterade tematiska områden och geografiska inriktning (främst nordvästra Ryssland men även Norra Kaukasus) har Sida fattat sex nya insatsbeslut under 2011. En insats har avslutats. För att säkra insatsernas effektivitet och kvalitet under året har en insats systemreviderats och flera internkontroller har utförts av nya samarbetsparter. Genom detta har Sida både ökat diversifieringen av samarbetsorganisationer och stärkt existerande parter.

4.3.3 Miljösamarbete med Ryssland minskar utsläpp

Sida har bidragit till stora investeringar inom miljöområdet i nordvästra Ryssland. Resultaten förväntas bli att utsläppen av bland annat fosfor och kväve minskar.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 3 § Myndigheten ska vidare: Inom ramen för samarbete inom Östersjöregionen ansvara för samarbete med Ryssland inom miljöområdet.

I enlighet med regleringsbrevet har medlen använts för stöd till investeringar inom miljöområdet i nordvästra Ryssland.

Sida bidrar med finansiering till utbyggnaden av reningsverk som gör det möjligt att minska utsläppen av fosfor och kväve i Östersjön från tätorter i nordvästra Ryssland. Sida stödjer även investeringar inom avfallshantering och fjärrvärme, utredningar och överföring av kunskap om hur man på ett kostnadseffektivt sätt kan nå målet att uppfylla Helsingforskommissionens och EU:s standard för dessa verksamheter.

Sidas insatser består i huvudsak av stöd till projekt som genomförs inom ramen för Northern Dimension Environmental Partnership (NDEP), som är ett samarbete mellan internationella finansiärer, EU och den ryska federala regeringen med syfte att få till stånd miljöinvesteringar i nordvästra Ryssland med gränsöverskridande effekter.

Sida bidrar till den multilaterala NDEP Support Fund och bilateralt genom projektspecifika bidrag i samarbete med Europeiska Utvecklingsbanken, Europeiska Investeringsbanken, Nordiska Investeringsbanken och Nordiska Miljöfinansieringsbolaget. NDEP har sedan 2001 beviljat finansiering till 23 projekt med en total budget på cirka 30 miljarder kronor. Ett projekt är till fullo genomfört och de övriga är i olika grad av genomförande. Förväntat resultat av hittills beslutade projekt är bland annat minskade utsläpp av fosfor med mer än 2 000 ton per år och av kväve med över 6 000 ton per år.

Anslaget för 2011 uppgick till 35 miljoner kronor. Under 2011 har beslut fattats om en ny insats och om en utökad finansiering av en pågående insats. Det totala antalet insatser är 12. Ingen insats har avslutats under året.

Den här mannen bor i Amhararegionen i Etiopien där Sida jobbat med frågor som rör markanvändning och livsmedelssäkerhet. Det handlar om att ge bönderna lagstadgad rätt till sin mark och stärka deras rättigheter. Det är ett brett program som bland annat inbegriper universitetsutbildning av lantmätare i samarbete med KTH i Stockholm.

Foto: Johan Bergqvist

5. Förutsättningar för verksamhetens genomförande

5. FLERA FÖRÄNDRINGAR FÖRBÄTTRAR SIDA

5.1 Intern styrning och kontroll

Förordning (2010:1080) med instruktion för Sida, 8§:

Myndighetens verksamhet ska organiseras så att den bedrivs på ett ändamålsenligt, resultatinriktat, kostnadseffektivt och uppföljningsbart sätt. Myndighetens verksamhet ska organiseras så att oegentligheter och korruption i biståndet motverkas.

Regleringsbrev för budgetåret 2011: Myndigheten ska säkerställa en god intern styrning och kontroll.

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll: Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3§ *myndighetsförordning* (2007:515). Enligt denna ansvarar myndighetens styrelse inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

I detta avsnitt presenteras kvalitetssäkring av Sidas årsredovisning 2011 (5.1.1), riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida och Sidas process för intern styrning och kontroll (5.1.2), handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida, inklusive vidtagna åtgärder 2011 (5.1.3), samt kvarstående brister avseende intern styrning och kontroll, inklusive de åtgärder Sida kommer att vidta för att komma tillrätta med de kvarstående bristerna (5.1.4).

5.1.1 Kvalitetssäkring av Sidas årsredovisning 2011

För att kvalitetssäkra innehållet i Sidas årsredovisning 2011 har Sida genomfört följande:

- De finansiella dokumenten i årsredovisningen har upprättats enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och baseras på information från Sidas ekonomisystem. I samband med upprättandet av delårsrapport och årsredovisning har analyser och kvalitetssäkring av utfall utförts, vilka sammanfattas i kommentarer och noter till de finansiella dokumenten i årsredovisningen. Som ett led i kvalitetssäkringen har kontroll även skett av att de finansiella dokumenten i årsredovisningen omfattar all begärd återrapportering enligt regleringsbrev och övriga regerings-

beslut. Ansvarig avdelningschef och Sidas överdirektör har vidare kontrollerat de finansiella dokumenten i årsredovisningen inför styrelsens beslut som ytterligare ett led i kvalitetssäkringen.

- Uppgifterna i resultatredovisningen om statistik och kostnader har tagits fram av Sidas statistikfunktion för att säkerställa enhetlighet. Kvalitetssäkring har skett av Sidas statistikfunktion i dialog med ansvariga chefer.
- Samtliga avdelningschefer har till generaldirektören skriftligt intygat att redovisningen inom respektive avdelningschefes ansvarsområde ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kostnader.
- Generaldirektören har fått en avrapportering av arbetet med att kvalitetssäkra innehållet i Sidas årsredovisning 2011 för att kunna säkerställa huruvida den ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning som underlag till hennes skriftliga intygande om en rättvisande bild till Sidas styrelse.
- Samtliga avdelningschefer har till generaldirektören skriftligt lämnat en bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom respektive avdelningschefes ansvarsområde.
- Generaldirektören har till styrelsen skriftligt intygat att Sidas årsredovisning 2011 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Bedömningen omfattar inte de ekonomiska åtaganden som ingått av Regeringskansliet inom de anslagsposter som Regeringskansliet beslutar om men som Sida administrerar utbetalningar för.
- Generaldirektören har till styrelsen skriftligt redovisat sin sammanfattande bedömning av nivån på intern styrning och kontroll vid Sida och med detta som underlag bedömt att den interna styrningen och kontrollen har kvarstående brister som redovisas under 5.1.4.

Sidas styrelse bedömer utifrån generaldirektörens skriftliga intygande, trots de kvarstående brister som föreligger avseende den interna styrningen och kontrollen, att Sidas årsredovisning 2011 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Bedömningen omfattar inte de ekonomiska åtaganden som ingått av Regeringskansliet inom de anslagsposter som Regeringskansliet beslutar om men som Sida administrerar utbetalningarna för.

5.1.2 Riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida och Sidas process för intern styrning och kontroll

Enligt arbetsordning för Sidas styrelse ska styrelsen bland annat besluta om verksamhetsplan för myndigheten, säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt och besluta om riktlinjer för intern styrning och kontroll. Styrelsen fastställde sådana riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida i september 2011. Styrelsen fastställde samtidigt en uppdaterad beskrivning av Sidas process för intern styrning och kontroll som utgör en bilaga till dessa riktlinjer. Riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida reglerar ansvar och roller för samt styrning och uppföljning av intern styrning och kontroll, och Sidas process för intern styrning och kontroll utgör ett ramverk för Sidas arbete med intern styrning och kontroll. Syftet med Sidas process för intern styrning och kontroll är att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter och når sina mål för verksamheten med beaktande av verksamhetsansvaret enligt 3§ myndighetsförordning (2007:515).

Sidas process för intern styrning och kontroll ska vara en integrerad del i hela verksamheten och dess processer i form av huvudprocesser, lednings- och styrningsprocesser samt stödprocesser. Processen för intern styrning och kontroll omfattar momenten kontrollmiljön, riskanalys, kontrollåtgärder, informa-

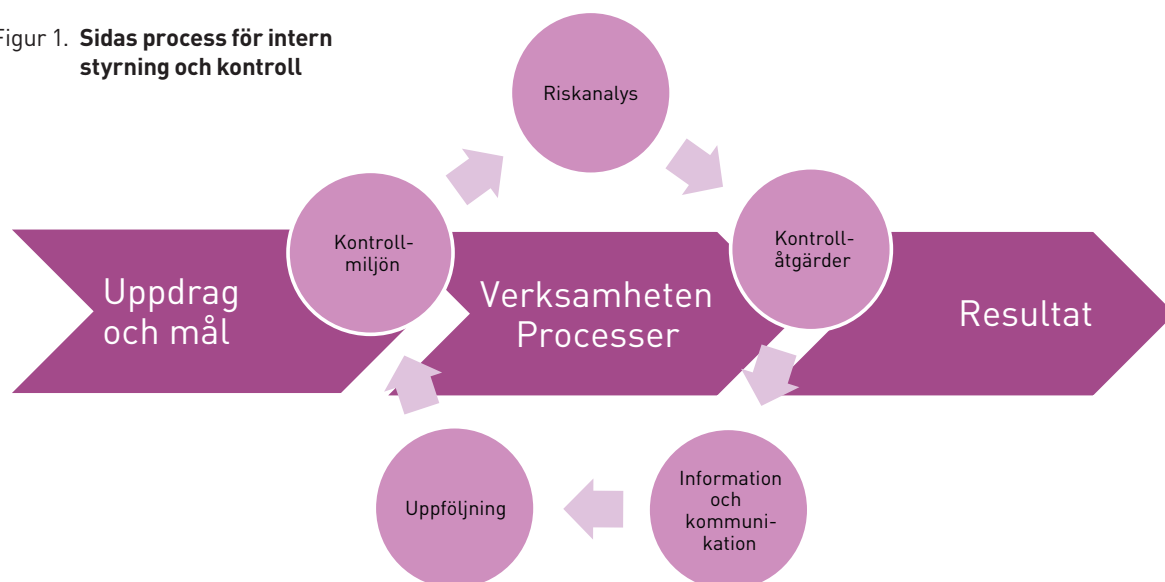
tion och kommunikation, samt uppföljning. Därtill kommer att processen för intern styrning och kontroll ska dokumenteras. Sidas process för intern styrning och kontroll, som illustreras i nedanstående figur, tar sin utgångspunkt i förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll, Ekonomistyrningsverkets föreskrifter, allmänna råd och handledning, samt i COSO-ramverket.¹ De olika momenten i Sidas process för intern styrning och kontroll beskrivs nedan.

Kontrollmiljön

En väl fungerande kontrollmiljö är en förutsättning för att andra moment i processen för intern styrning och kontroll, som exempelvis riskanalys och kontrollåtgärder, ska kunna fungera. De värderingar, den etik och den ledarstil som präglar styrelsens, generaldirektörens, ledningsgruppens och chefers arbete är en del av kontrollmiljön liksom organisationsstruktur, beslutsvägar, befogenheter, ansvar samt medarbetarnas kompetens. Externa regelverk samt interna regelverk som de uttrycks i Sidas interna styrande dokument sätter ramarna för kontrollmiljön. Styrelsen har det övergripande ansvaret för den interna styrningen och kontrollen vid Sida och ska säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Generaldirektören ansvarar för att upprätthålla en effektiv kontrollmiljö och för det löpande arbetet med den interna styrningen och kontrollen, som syftar till att säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryg-

¹ Ramverket för intern kontroll utgivet av the Committee of the Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), www.coso.org.

Figur 1. Sidas process för intern styrning och kontroll

gande sätt med riskanalys, kontrollåtgärder, information och kommunikation, uppföljning och dokumentation. En chef vid Sida har ansvar för att säkerställa att verksamheten inom det egna ansvarsområdet bedrivs med en betryggande intern styrning och kontroll. Alla anställda vid Sida har ansvar för att efterleva externa och interna regelverk. Sidas chefscontroller ska bistå generaldirektören med råd och stöd i arbetet med att upprätthålla en effektiv kontrollmiljö och för det löpande arbetet med den interna styrningen och kontrollen. I Sidas organisation finns en självständig funktion för hantering av korruptionsfrågor som rapporterar till generaldirektören. Sida har även beslutat att inrätta en så kallad whistle blowing-funktion. Sidas Internrevisionsfunktion har till uppgift att på uppdrag av styrelsen utföra oberoende granskning av den interna styrningen och kontrollen.

Riskanalys

Sida arbetar i riskfyllda miljöer med en verksamhet som är förenad med risker. Sidas förmåga att hantera risker är därför grundläggande för att Sida med rimlig säkerhet ska kunna fullgöra sina uppgifter och nå målen för verksamheten och utgör en viktig del av styrningen och kontrollen av Sida. Riskanalysen omfattar att identifiera händelser som medför risk, värdera dessa risker, besluta om hur riskerna ska hanteras, följa upp riskerna och vid behov uppdatera riskanalysen. Sida analyserar risker både inom ramen för myndighetens verksamhetsplanering som definierar årliga mål för verksamheten och inom ramen för insatshanteringsprocessen.

Under 2011 har ett utvecklingsarbete skett för att förbättra riskanalyser både på avdelnings- och myndighetsnivå inom ramen för verksamhetsplaneringen. Riskmatriser, som är ett verktyg för att dokumentera risker, har tagits fram och avdelningscontrollers har fått särskilt stöd för att kunna samordna riskanalyser på avdelningsnivå.

Utformningen av den reviderade insatshanteringsprocessen innehåller krav på och stöd för Sidas arbete med riskanalys i insatshanteringen. Processen är framtagen med utgångspunkt i förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Riskanalysen ska sammanställas i ett riskregister, som ska biläggas beslut om stöd till insats och som ska följas upp under genomförandet av insatsen.

Den myndighetsövergripande riskanalysen för 2012 har genomförts i flera steg. I ett inledande steg har avdelningarna genomfört riskanalyser. Avdelningarna har i ett nästa steg tagit fram förslag till kontroll-

åtgärder för att identifierade risker ska hanteras på ett effektivt sätt och med en betryggande intern styrning och kontroll. Utöver avdelningarnas riskanalyser har även en säkerhetsriskanalys genomförts i säkerhetsgruppen. Med utgångspunkt i dessa riskanalyser har en riskworkshop genomförts i Sidas ledningsgrupp. Resultatet av denna ligger till grund för Sidas riskanalys, inklusive kontrollåtgärder som behandlats av Sidas styrelse.

Kontrollåtgärder

Risker ska hanteras genom kontrollåtgärder på myndighetsövergripande nivå, inom avdelningar och enheter, samt i Sidas olika processer för att med rimlig säkerhet kunna fullgöra sina uppgifter och nå målen för verksamheten. Kontrollåtgärderna ska säkerställa såväl effektivitet i myndighetens processer som en god intern styrning och kontroll. De kan vara organisatoriska, administrativa, automatiska eller manuella. De kan också vara antingen förebyggande eller utgöras av efterhandskontroller. Hanteringen av risker kan ske genom att riskerna accepteras alternativt begränsas, delas eller elimineras. De accepterade riskerna medför inga kontrollåtgärder alls annat än att utvecklingen följs noga.

I samband med Sidas myndighetsövergripande riskanalys för 2011 identifierades ett antal övergripande kontrollåtgärder:

1. Handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida 2011–2012
2. Projektet Så arbetar Sida, särskilt insatshanteringsprocessen,
3. Ändringar i arbetssätt som en del av den nya organisationen, samt
4. Säkerställande av den nya controllerfunktionen.

Under 2011 har Sida arbetat för att genomföra dessa kontrollåtgärder. Se vidare 5.1.3 Handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida. Som ett led i att utveckla och dokumentera Sidas processer pågår ett arbete med att definiera olika kontrollåtgärder i processerna.

Information och kommunikation

Information och kommunikation sker såväl externt som internt. Under 2011 har ett utvecklingsarbete bedrivits för att ta fram en kommunikationspolicy som innehåller styrande riktlinjer för Sidas kommunikation.

Extern information och kommunikation riktar sig exempelvis mot samarbetspartners men också till regeringen och andra myndigheter. Inom ramen för

transparensgarantin har informationstjänsten Openaid lanserats och övertagits av Sida.

Intern information och kommunikation handlar om att skapa medvetenhet hos myndighetens medarbetare om externa samt interna regelverk som de uttrycks i Sidas interna styrande dokument inklusive befogenheter och ansvar. Intern information och kommunikation handlar också om att den information som genereras i Sidas process för intern styrning och kontroll, till exempel med avseende på hur väl den interna styrningen och kontrollen fungerar, återkopplas till Sidas styrelse, generaldirektör, ledningsgrupp och chefer som underlag för att kunna fatta välgrundade beslut. Det åligger därför generaldirektören ett ansvar att rapportera till styrelsen och en chef vid Sida ett ansvar att rapportera till generaldirektören om hur den interna styrningen och kontrollen fungerar. Inför avgivandet av årsredovisningen har samtliga avdelningschefer till generaldirektören skriftligt lämnat en bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom respektive avdelningsansvarsområde. Tillika har generaldirektören skriftligt redovisat sin sammanfattande bedömning av nivån på intern styrning och kontroll vid Sida till styrelsen.

Vad gäller den interna informationen och kommunikationen har Sida arbetat fram en ny IT-plattform i form av ett intranät, som underlättar delande av information och viktiga dokument (se avsnitt 5.4). Ett internt chefsnätverk har etablerats som ska vara plattform för intern information och kommunikation inom Sida. Dessutom har det kontrollernätverk som finns etablerat, en viktig roll vad gäller intern information och kommunikation.

Viktiga inslag i myndighetens interna information och kommunikation är Sidas antikorrupsionsregel som klargör att varje medarbetare har rätt att utan några efterverkningar rapportera om misstanke om lag- eller regelbrott. Sida har även beslutat att inrätta en whistle blowing-funktion.

Uppföljning

Det åligger styrelsen, generaldirektören, ledningsgruppen, avdelnings- och enhetschefer i sina respektive roller ett ansvar att genom systematisk och regelbunden uppföljning säkerställa effektiviteten i processen för intern styrning och kontroll. Uppföljning innebär uppföljning av månatliga finansiella rapporter mot budget, tertialuppföljningar av verksamheten och uppföljning av risker, men även uppföljning av effektiviteten i Sidas övergripande kontrollåtgärder och efterlevnad av externa och interna regelverk. Uppföljning handlar även om att följa upp

åtgärder i handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida, liksom väsentliga projekt till exempel det nu avslutade Så arbetar Sida.

Sida har under året arbetat för att förbättra uppföljningen av den interna styrning och kontrollen. I de tertialuppföljningar av verksamheten som har gjorts har de kontrollåtgärder som ålagts avdelningarna som ett resultat av Sidas riskanalys för 2011 följts upp. Uppföljning har även gjorts av åtgärder i handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida och projektet Så arbetar Sida, som rapporterats löpande till Sidas ledningsgrupp, generaldirektör och styrelse.

Ett instrument för uppföljning av den interna styrningen och kontrollen vad avser utvecklingssamarbetet på utlandsmyndigheterna är inspektioner. Inspektioner genomförs i samarbete med UD:s inspektörer, men Sida kan även genomföra egna besök när så är påkallat. Under 2011 har sex inspektioner genomförts. Ett utkast till riktlinjer för genomförande och uppföljning av inspektioner har tagits fram med syfte ”att tillse att arbetet med utvecklingssamarbetet på utlandsmyndigheterna genomförs i för Sidas uppdrag ändamålsenliga och effektiva former.

Som en del av uppföljningen av den interna styrningen och kontrollen har en självutvärdering genomförts av insatshanteringsprocessen i december 2011. Den bestod av en enkät som skickades ut till Sidas enheter med ansvar för insatshandling, samt till utlandsmyndigheterna. Enkäten gällde tio insatser per enhet/utlandsmyndighet. Enkäten bestod av 21 frågor uppdelade på fyra avsnitt: riskanalys, avtal, revision och rapportering.

Sidas uppföljning innebär också att fortlöpande följa upp iakttagelser och rekommendationer från såväl Riksrevisionen som Internrevisionen. Det sker inom ramen för Sidas process för Management Response. Sida har haft brister i hanteringen av processen för Management Response, vilket har inneburit att ställningstaganden till framför allt Internrevisionens granskningar väsentligt försenats. Under 2011 har dock denna eftersläpning åtgärdats.

Dokumentation

För att säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt behöver Sidas process för intern styrning och kontroll och dess olika moment dokumenteras. Dokumentation är nödvändig för att det ska vara möjligt att följa och få en överblick av Sidas process för intern styrning och kontroll. Det ska vara möjligt att utifrån dokumentationen kunna förstå hur

processen för intern styrning och kontroll fungerar integrerad i Sidas verksamhet och processer i form av huvudprocesser, lednings- och styrningsprocesser samt stödprocesser, samt utläsa hur arbetet med den interna styrningen och kontrollen hänger samman med den bedömning som Sidas styrelse gör i årsredovisningen. Dokumentation är även ett verktyg för att sprida information om hur processen för intern styrning och kontroll fungerar integrerad i Sidas verksamhet och processer.

Sidas dokumentation ska bland annat omfatta genomförd riskanalys med identifierade väsentliga risker kopplade till uppgifter och mål för verksamheten och hanteringen av riskerna genom kontrollåtgärder. Den ska också omfatta minimikrav för god intern styrning och kontroll definierade i interna styrande dokument samt processbeskrivningar och kontrollbevis. Den ska även omfatta resultatet av uppföljningen för att bedöma effektiviteten i processen för intern styrning och kontroll. Detta som underlag för den bedömning som Sidas styrelse gör i årsredovisningen.

Inom ramen för handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida har ett utvecklingsarbete genomförts under 2011 vad gäller ett antal processbeskrivningar. Fortfarande återstår dock att utveckla och dokumentera ett relativt stort antal processer. Ett utvecklingsarbete har även genomförts under 2011 för att förbättra riskanalyser med riskmatriser för att dokumentera risker vilket förbättrat förutsättningarna för en bättre dokumentation på detta område. Den uppföljning som beskrivits ovan har dokumenterats i olika former. Dokumentation inom ramen för insatshanteringsprocessen behöver fortsatt stärkas (se 5.1.3 och 5.1.4 nedan) och därför har arbetet med revideringen av insatshanteringsprocessen inkluderat att förbättra formerna för dokumentation i insatshanteringen. Vad gäller Sidas generella dokumentation av ärenden upphandlas ett nytt system som ska tas i bruk 2012. Upphandling av leverantörer har pågått under senare delen av 2011. Syftet med det nya systemet är att förbättra dokumenthanteringen på Sida.

5.1.3 Handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida

I april 2011 fattade Sidas styrelse beslut om en handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida för 2011–2012. Den omfattar åtgärder som ska genomföras i syfte att successivt integrera en förbättrad intern styrning och kontroll i Sidas verksamheter och processer. Den utarbetades bland annat med ledning av Sidas riskanalys för 2011, resultat av uppföljningen av

hantering av risker till följd av 2010 års riskanalys, samt iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen, Internrevisionen och Ekonomistyrningsverket lämnat. Den inbegriper åtta åtgärder. Nedan beskrivs vad Sida har gjort under 2011 inom ramen för dessa åtgärder.

Riktlinjer för intern styrning och kontroll

Sidas styrelse fastställde i september 2011 riktlinjer för intern styrning och kontroll vid Sida. De reglerar ansvar och roller för, samt styrning och uppföljning av intern styrning och kontroll. Enligt riktlinjerna ska styrelsen besluta om Sidas verksamhetsinriktning och strategiska mål. Det innefattar att precisera önskvärd nivå för intern styrning och kontroll inom Sida. Verksamhetsinriktningen ligger till grund för de mål som ska preciseras i en årlig verksamhetsplan, som inkluderar en riskanalys.

En samlad översyn av interna regler

Enligt handlingsplanen ska en samlad översyn av Sidas interna regler genomföras i syfte att säkerställa att de är ändamålsenliga och effektiva, samt beslutade och kommunicerade.

Under 2011 har de flesta väsentliga befintliga interna regler för Sida setts över och reviderats i syfte att förbättra den interna styrningen och kontrollen. Översynen har lett till att flera otydliga eller obsoleta interna regler har tagits bort.

Insatshanteringsprocessen

För att komma till rätta med brister rörande intern styrning och kontroll i insatshanteringsprocessen, som är en av Sidas huvudprocesser, har ett omfattande arbete skett under 2011 för att revidera denna process. Arbetet har skett inom ramen för projektet Så arbetar Sida (se vidare 5.4). En dokumentation har tagits fram som innefattar processbeskrivningar i form av flödesschema, aktivitetssteg och kontrollpunkter. Sidas generaldirektör har beslutat om minimikrav för intern styrning och kontroll i insatshanteringsprocessen som ska gälla för det fortsatta utvecklingsarbetet. Processen ska implementeras i ett IT-system, som är under utarbetande.

Kvalitet i Sidas insatshanteringsprocess

En struktur för kvalitetssäkring av Sidas insatshanteringsprocess är under utveckling och ska implementeras 2012. Strukturen ska vara heltäckande och beskriva samtliga funktioner och rutiner som syftar till att kvalitetssäkra insatser och beredningen av dem. Strukturen innehåller tre kontrollnivåer; kvalitets-

säkring i genomförandet av insatserna, kontroller av regelefterlevnad, samt oberoende granskningar. För att stärka kvalitetssäkringen av insatshanteringsprocessen fattade generaldirektören i mars 2011 beslut om att inrätta en verksövergripande insatskommitté, samt en struktur för insatskommittéer på operativa avdelningar, enheter och biståndsdelegerade utlandsmyndigheter. Kommittéerna ska kontrollera att beredningar och beslutsunderlag följer det interna regelverket inklusive minimikraven för insatshanteringsprocessen.

En viktig del i insatshanteringsprocessen är väl fungerande processer och rutiner för kvalitetssäkring av statistisk information samt utbetalningar av biståndsmedel. För att ytterligare stärka och vidareutveckla den interna styrningen och kontrollen samt kvalitet är dessa frågor särskilda utvecklingsområden i handlingsplanen och den pågående verksamhetsutvecklingen. En nulägesanalys kring statistikmodellen har tagits fram som utgångspunkt för fortsatt arbete med bland annat kvalitetssäkring och systemstöd.

Ytterligare ett utvecklingsarbete som har genomförts under 2011 är en kartläggning och revidering av processen för "Management Response" avseende iakttagelser och rekommendationer från Riksrevisionen och Internrevisionen. Den beräknas bli klar i början av 2012, med efterföljande implementering.

Stärkt controllerfunktion på Sida

Ett utvecklingsarbete för att ta fram riktlinjer för hur Sidas controllers ska arbeta har bedrivits under 2011 och beslut har fattats av generaldirektören om controller-nätverkets arbetsformer. Dessutom är specifika kontrollmoment, som controllers ska utföra i insatshanteringsprocessen, under utarbetande. Antalet controllers har utökats på myndigheten, bland annat genom ett antal externrekryteringar. Sidas controllers är nu uppdelade i avdelningscontrollers, som har fokus på avdelningens finansiella interna styrning och kontroll, och verksamhetscontrollers, som har fokus på intern styrning och kontroll i insatshanteringsprocessen. Inom ramen för controller-nätverket har en omfattande utbildningssatsning gjorts i form av en fördjupningsutbildning för samtliga controllers, inklusive de som arbetar på utlandsmyndigheterna.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling som fokuserar på prioriterade områden för att förbättra Sidas interna styrning och kontroll har vidtagits. Se vidare 5.3.

Lednings- och styrningsprocesser, samt stödprocesser

Nulägesanalyser har tagits fram för Sidas väsentligaste lednings- och styrningsprocesser; att utarbeta verksamhetsplaner, att genomföra verksamhetsuppföljning, samt att upprätta Sidas budget och prognoser. Ett arbete har påbörjats med att ta fram en ny ekonomimodell som bättre stödjer externa och interna krav, vilket innefattar en ny konto- och objektplan, ny avräkningsmodell och ny budgetmodell. För att åtgärda de brister i löneprocessen som Riksrevisionen påtalat, har Sida vidtagit direkta åtgärder för att hantera dessa, samt genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra processen som helhet på lite längre sikt. Ett arbete återstår dock med att utveckla och dokumentera processer utifrån risk och väsentlighet.

Information och kommunikation

Under 2011 har ett utvecklingsarbete bedrivits för att ta fram en kommunikationspolicy som innehåller styrande riktlinjer för Sidas kommunikation. Den ska ge tydlighet i ansvar för kommunikation. Syftet med policyn är att få en kommunikation som bidrar till att driva verksamheten mot uppsatta mål.

5.1.4 Kvarstående brister avseende intern styrning och kontroll

I det följande återges de områden inom vilka Sida har kvarstående brister, som riskerar att försvåra för myndigheten att fullgöra sitt instruktionsenliga uppdrag, samt med rimlig säkerhet fullgöra sina uppgifter och nå sina mål för verksamheten med beaktande av verksamhetsansvaret enligt 3§ myndighetsförordning (2007:515). Redovisningen av kvarstående brister tar sin utgångspunkt i resultatet av Sidas riskanalys för 2012, iakttagelser och rekommendationer från Riksrevisionen och Internrevisionen, uppföljning av handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida, resultatet från den självutvärdering av intern styrning och kontroll i insatshanteringsprocessen, som gjordes i december 2011, samt iakttagelser och rekommendationer till följd av Sidas inspektionsverksamhet. Ytterligare en utgångspunkt har varit rapporten från den interna organisationsuppföljning som Sida genomförde under hösten 2011. I det följande återges även de åtgärder Sida kommer att vidta för att komma till rätta med de kvarstående bristerna. I årsredovisningen för 2010 redovisades att Sidas interna regelverk var en kvarstående brist. Sida bedömer nu att det interna regelverket har förbättrats i och med den översyn och revidering som genomförts under 2011. Översynen har lett till att flera otydliga eller obsoleta regler har

tagits bort och att andra regler har anpassats för att förbättra den interna styrningen och kontrollen. De interna regler som i första hand setts över och reviderats är regeln för insatshantering, biståndsavtalsregeln, revisionsregeln och anti-korrupsionsregeln. Avsikten är att under början av 2012 avsluta översynen med att fastställa en ny insatsregel där alla de olika interna regler som idag styr insatshanteringsprocessen samlas i en gemensam intern regel. En ny intern regel om informationssäkerhet har dessutom beslutats under 2011. Översynen och revideringen av det interna regelverket har förbättrat förutsättningarna för en god intern styrning och kontroll. Sida kommer under 2012 att prioritera efterlevnad och uppföljning av Sidas interna regelverk, för att säkerställa att de reviderade interna reglerna får genomslag i praktiken.

Brister i implementeringen av förordning om intern styrning och kontroll

Under 2011 har Sida vidtagit ett antal åtgärder för att implementera förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll i Sidas verksamhet och processer. Sida bedömer att detta har förbättrat förutsättningarna för en god intern styrning och kontroll. Sida gör samtidigt bedömningen att det finns kvarstående brister i implementeringen av förordningen om intern styrning och kontroll.

Risikanalys har gjorts på avdelningar och på myndighetsövergripande nivå, men Sida bedömer att kvaliteten ytterligare kan förbättras och att dokumentationen kan bli bättre. Avseende insatshanteringsprocessen finns brister framför allt vad avser riskanalys och dokumentation (se nedan).

Tertialuppföljningar av verksamheten, självutvärdering av insatshanteringsprocessen och ett utvecklingsarbete för en bättre process för Management Response har förbättrat formerna för uppföljning, men omfattningen av och/eller kvaliteten på dessa kan fortsatt förbättras.

Ännu kvarstår att utveckla och dokumentera ett antal processer, vilket innebär att tydliga kontrollåtgärder saknas för flera områden. Det gäller lednings- och styrningsprocesser, samt stödprocesser som till exempel juridiskt stöd, dokumenthantering, rekrytering och löpande redovisning. Den fortsatta utvecklingen har i december flyttats över till linjen på grund av brister i styrningen av projektet Så arbetar Sida (se vidare 5.4). Projektet Så arbetar Sida har av olika anledningar försenats, vilket har bidragit till att åtgärder inom handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida också försenats.

Avseende upphandlingsområdet finns brister som bland annat beror på att kompetensen inom myndigheten generellt behöver stärkas inom detta område. För att åtgärda bristerna behöver Sida utveckla interna processer för olika former av upphandlingar och då se över hur myndigheten mest effektivt kan genomföra upphandlingar med beaktande av kompetens och ansvarsfrågor.

Förståelsen för vad intern styrning och kontroll betyder i praktiken behöver alltså förbättras och kompetensutveckling inom flera viktiga områden behöver genomföras. Sida har under hösten 2011 genomfört en organisationsuppföljning som visar att det finns brister i kontrollmiljön. Rapporten från uppföljningen pekar på en otydlig roll- och ansvarsfördelning i organisationen. Det bidrar till att organisationen i viktiga avseenden ännu inte samverkar på ett samstämt och effektivt sätt vilket kan påverka kvaliteten på den interna styrningen och kontrollen.

Sidas controllerfunktion har under året stärkts, men kan stärkas ytterligare. Ett enhetligt arbetssätt och definierade kontrollpunkter inom insatshanteringsprocessen är under utarbetande. Under 2011 har dock controllers kvalitetssäkring inte skett i systematiska och väl dokumenterade former.

Konsekvenserna av att det finns brister i implementeringen av intern styrning och kontroll kan vara att myndigheten inte arbetar tillräckligt effektivt och att resultatet av arbetet inte i tillräcklig omfattning bidrar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter och når sina mål för verksamheten med beaktande av verksamhetsansvaret enligt 3§ myndighetsförordning (2007:515). Bristerna kan innebära att styrelsen, generaldirektören, ledningsgruppen och chefer vid myndigheten inte föreläggs ett ändamålsenligt, fullständigt och rättvisande beslutsunderlag, vilket kan påverka resultatet av insatshanteringen. Det kan också få konsekvenser på resurstilldelning inom myndigheten. Dessutom kan brister i kontrollmiljön påverka arbetsförhållanden på ett negativt sätt.

Åtgärder

Intern styrning och kontroll är prioriterat i Sidas verksamhetsplanering för 2012. Sida kommer att fokusera på implementering, uppföljning och kommunikation om intern styrning och kontroll. De åtgärder i handlingsplan för intern styrning och kontroll vid Sida för 2011–2012 som vidtagits under 2011 måste åtföljas av efterlevnad av interna regler och processer. Dessutom måste de åtgärder i handlingsplanen som ännu inte är klara slutföras. Styrelsen

har vidare givit generaldirektören i uppdrag att lämna förslag till fortsatta prioriteringar avseende intern styrning och kontroll i Sidas verksamhet och processer i ett treårsperspektiv. Sidas generaldirektör har beslutat att avsluta projektet Så arbetar Sida som projekt och föra över utvecklingsarbetet till linjen. Målsättningen är att slutföra det arbete som återstår under 2012. En stor arbetsinsats krävs för att den nya insatshanteringsprocessen på ett effektivt sätt ska kunna implementeras i organisationens alla delar.

Som ett resultat av organisationsuppföljningen har beslut tagits om vissa organisatoriska förändringar. Ett arbete kommer att vidtas för att förtydliga betydelsen av gemensamma arbetssätt och stärka myndighetens gemensamma värderingar.

För att förbättra kompetensen gällande intern styrning och kontroll inom myndigheten kommer både Sidas chefer och medarbetare genomgå kompetensutveckling under 2012. Dessutom kommer Sida att vidta specifika kommunikationsinsatser för att öka förståelsen för vad intern styrning och kontroll betyder i praktiken inom hela organisationen.

Brister i hantering av biståndsinsatser

I Sidas insatshanteringsprocess föreligger brister vad gäller användning av revision som kontrollmetod, riskanalyser, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation. Både Riksrevisionen och Internrevisionen har påtalat att det finns brister i Sidas riskanalyser och riskhantering, inklusive risk för korruption, samt att Sida inte gör tillräckliga bedömningar av samarbetspartners kapacitet och kontrollmiljö, särskilt avseende finansiella system. Vidare finns brister vad gäller användning av revision som kontrollmetod, rutiner för bedömning av avtalsenlig rapportering, hantering av inköp och upphandling, samt uppföljning av biståndsmedel som kanaliseras i flera led. Revisionerna visar framför allt att även om många åtgärder genomförts inom ovanstående områden, så saknas ofta riskanalys, uppföljning och dokumentation. Till exempel identifieras risker, men de värderas inte alltid och utförande av kontrollåtgärder brister. Detta gäller inte enbart enskilda insatser utan även bedömningar av övergripande karaktär, som ett lands offentliga finansiella system eller nationella revisionsorgan. Ett annat problem är att revisionsregeln inte alltid har efterlevts i beredningar och i uppföljning av enskilda insatser.

Sida delar de uppfattningar som framkommer i revisionerna om att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att säkerställa en väl fungerande intern styrning och kontroll. Den självutvärdering av insatshan-

teringsprocessen som genomfördes i december 2011 visar på följande:

- Av svaren att döma har en riskanalys genomförts för de flesta insatser, men det finns brister i riskanalysernas kvalitet. Det saknas ännu centrala anvisningar och metoder om vad en riskanalys ska innehålla och det medför en risk att riskanalysen stannar vid riskidentifiering.
- Sida saknar anvisningar och metoder för bedömning och dokumentation av mottagarens kontrollmiljö.
- I de fall där revisionsklausulen har inkluderats i avtal enligt Sidas krav, tyder svaren på att regelverket efterlevs. Det finns dock uppenbara problem med tillämpningen i samarbetet med multilaterala organisationer och anvisningar för användning av revision som kontrollmetod behöver anpassas till vissa biståndsformer som samarbetet med multilaterala organisationer.
- Efterlevnad vad det gäller rapportering är hög, men dokumentation av Sidas analyser av rapporterna brister.

Bristerna inom insatshanteringsprocessen kan få olika konsekvenser. Det kan vara svårt att förvissa sig om att beslut om insatser baseras på ett korrekt underlag och att effektiva kontrollåtgärder identifieras. Detta kan påverka insatshanteringen så att uppföljningen inte blir tillräckligt effektiv, vilket kan påverka resultatet av biståndsinsatsen negativt. En annan konsekvens kan vara att Sida stödjer myndigheter och organisationer utan att ha ett tillräckligt underlag, vilket kan innebära att målen med Sidas verksamhet inte uppfylls. Därtill kommer möjliga konsekvenser i form av ökad risk för korruption.

Åtgärder

Syftet med det omfattande arbete med att revidera insatshanteringsprocessen, som under 2011 skett inom ramen för projektet Så arbetar Sida, är att komma tillrätta med de brister som beskrivs ovan. Även den övergripande strukturen för kvalitetssäkring som är under utveckling, ska förbättra den interna styrningen och kontrollen i insatshanteringsprocessen. Genom att kartlägga hela processen och utforma den utifrån risk och väsentlighet samt definiera kontrollåtgärder bedömer Sida att förutsättningarna för en god intern styrning och kontroll inom biståndshanteringen kommer att förbättras. I praktiken ska interna regler, riktlinjer och metodstöd ge handläggaren tydliga instruktioner om vad som ska göras och hur. Det gäller både beredning, avtal och uppföljning. Därtill

kommer de identifierade kontrollmomenten som controllers, programadministratörer och kommittéer ska utföra. Visst arbete återstår dock gällande utformning och klargörande kring kontrollåtgärderna. Särskilt stor vikt kommer att läggas vid riskanalys i beredningsfas och uppföljning av riskhanteringen. Utvecklingsarbete avseende riktlinjer för riskanalys har skett under 2011. Avseende revision som kontrollmetod genomför Sida ett utbildningsarbete för att höja kompetensen kring revisionsfrågor. Särskilt stöd ges till controllers både i form av utbildning och löpande råd avseende specifika revisionsfrågor. Sida bedömer att den reviderade revisionsregeln kommer att ge förutsättningar att förbättra Sidas tillämpning av revision som kontrollmetod. Vad gäller Sidas arbete mot korruption fortsätter arbetet både för att motverka korruption inom Sidas biståndsinsatser, och att ge stöd till utvecklingsprogram vars primära mål är att motverka korruption i ett land.

5.2 En förbättrad organisation

Sidas nya organisation trädde i kraft den 1 januari 2011. Ett intensivt omställningsarbete pågick under hela 2010 och även under första halvåret 2011. Den nya organisationen återspeglar också ett delvis förändrat uppdrag för Sida med en ny myndighetsinstruktion som bland annat betonar kostnadseffektiv hantering av biståndsmedel och nytänkande i biståndet.

Uppgift enligt Sidas instruktion: 8 § Myndighetens verksamhet ska organiseras så att den bedrivs på ett ändamålsenligt, resultatnriktat, kostnadseffektivt och uppföljningsbart sätt. Myndighetens verksamhet ska organiseras så att oegentligheter och korruption i biståndet motverkas.

Den organisation som trädde i kraft den 1 januari 2011 innebar att Sida blev en mindre myndighet – knappt 600 heltidstjänster mot cirka 800 vid ingången av 2010. Organisationens struktur har förtydligats och förenklats, bland annat har antalet avdelningar minskat från nitton till nio och antalet chefer har nästan halverats.

Förändringarna påkallades av Sidas svåra ekonomiska läge och de brister som uppmärksammats både internt på myndigheten och av externa granskare. Den nya organisationen återspeglar också ett delvis förändrat uppdrag för Sida med en ny myndighetsinstruktion som bland annat betonar kostnadseffektiv hantering av biståndsmedel och nytänkande i biståndet.

Den pågående förskjutningen av verksamheten från huvudkontor till utlandsmyndigheterna var och förblir en annan viktig utgångspunkt för myndighe-

tens förändringsarbete.

Sidas nya organisation ska tillsammans med moderniserade arbetssätt bland annat förbättra de olika leden i insatshanteringsprocessen och systematiskt ta tillvara och föda tillbaka kunskapen om vad som fungerar bra eller mindre bra i verksamheten. Sida ska stärka arbetet med att redovisa resultat och lärdomar på ett enkelt, balanserat och rättvisande sätt.

En annan viktig aspekt av den nya organisationen är en förtydligad roll- och ansvarsfördelning på myndigheten. Viktiga processer för att till exempel kompetensutveckla och -försörja organisationen har flyttat från nätverken till cheferna i linjeorganisationen. Chefers ansvar för uppföljning och hushållande med förvaltningsanslaget har också tydliggjorts.

Slutligen ska den nya organisationen skapa förutsättningar för fortsatt förändringsarbete.

Som ett led i omorganisationen genomförde Sida i oktober 2011 en uppföljning för att utreda i vilken grad den nya organisationen är fullt genomförd, vad som visat sig fungera respektive inte fungera samt att utarbeta förslag till justeringar på kort och lång sikt. Slutrapporten från uppföljningen visade bland annat att Sida inte samverkar på ett samstämt och effektivt sätt i flera viktiga avseenden. En av de främsta orsakerna till detta är en otydlig roll- och ansvarsfördelning i organisationen, vilket leder till gränsdragningsproblem och ineffektiva arbetssätt.

Rapportförfattarna påtalade också vikten av att ledningen klargör de grundläggande principer som finns för hur organisationen ska arbeta för att skapa bättre förutsättningar för ett effektivt arbete.

Sida har under året ingått ett nytt samverkansavtal med de fackliga organisationerna, vilket förväntas träda i kraft den 1 mars 2012. Med det nya samverkansavtalet skapas möjligheter till ett effektivt samarbete där medarbetarnas kunskaper och erfarenheter bättre tas tillvara i organisationens utveckling.

Under 2011 har Sida också inrättat ett chefsnätverk för att stärka samarbetet mellan chefer i Sverige och de som är placerade på utlandsmyndigheter (UM). Genom nätverket får Sida också en kanal att arbeta med lednings- och styrningsfrågor.

Efter regeringsbeslut har Sida arbetat med en verksamhetsövergång av Östersjöenheten i Visby, där verksamheten och dess 15 årsarbetskrafter övergår till Svenska institutet från och med 1 januari 2012. Sida har också förberett för Utrikesdepartementets (UD) övertagande av det administrativa ansvaret för de utlandsmyndigheter i Burkina Faso, Bolivia, Kamerobodja, Liberia och Rwanda som uppgraderats till ambassader.

Tabell 1. Personalstatistik – antal anställda

Personalstatistik	2010	2011
Sida Sverige	556	499
Sida UM (Varav BBE 4 st ¹)	135	146
NPO ² (anställda av respektive utlandsmyndighet)	108	112
Tjänstlediga	125	90 ¹
Totalt antal anställda vid Sida 2010-12-31 ³ och 2011-12-31 ⁴ (exklusive NPO)	816	735
Andelen utsända Sida anställda och NPO av totalt antal Sida-anställda i tjänst	29,8%	35,1%
Andelen Sida utsända av totalt antal anställda i tjänst	16,5%	19,9%

1 Bilateral Biträdande Expert (BBE).

2 Nationell programhandläggare (National Program Officer, NPO).

3 Av den totala summan anställda vid Sida 2010-12-31 har 48 sagts upp p.g.a. arbetsbrist och 32 medarbetare har begärt frivillig avgång, då de har avstått turordningen för en kollega mot att de får del av Trygghetsavtalet i Trygghetsstiftelsens regi. Utöver dessa har 24 personer i åldrarna 60–66 år fått en pensionslösning. Totalt antal uppsagda 2010-12-31 är 104 personer. Under 2009 och 2010 har antalet tidsbegränsat anställda också minskat.

4 Exklusive de som är uppsagda och tjänstlediga med lön från Sida.

Som en del i arbetet med förbättring av den interna styrningen och kontrollen har Sida antagit en handlingsplan för intern styrning och kontroll¹ som ska genomföras under 2011 och 2012. Det har bland annat inneburit att Sida under 2011 genomfört en större controllersatsning, inklusive ett utbildningsprogram i syfte att höja kompetensen och tydliggöra och stärka denna grupps roll i organisationen. 40 personer har genomgått programmet som utvecklats i samarbete med Ekonomistyrningsverket.

I Sidas organisation finns en självständig funktion för hantering av korruptionsfrågor som rapporterar till generaldirektören och som hanterar inkomna misstankar och samordnar utredningar om korruption. Sida har beslutat att inrätta en så kallad whistle blowing-funktion med möjlighet för individer att anmäla misstankar om oegentligheter och korruption. Sida har även en funktion som arbetar med samordning, rådgivning, stöd och metodutveckling inom anti-korruptionsområdet. Anti-korruptionsarbetet inom Sida har också stärkts tack vare att det finns en särskild arbetsgrupp som består av medarbetare från de operativa avdelningarna med uppgift att ytterligare integrera och sprida anti-korruptionsmedvetandet i organisationen. Det är Sidas bedömning att arbetet för att motverka oegentligheter och korruption i biståndet har stärkts.

Som ett led i arbetet med biståndseffektivitet och förbättrade förutsättningar för ansvarsutkrävande har Sida fortsatt att utveckla arbetet med individuella resultatkontrakt på samtliga nivåer i organisationen, vilket skapar bättre förutsättningar för uppföljning. Arbetet med resultatkontrakt kommer att vidareut-

vecklas under 2012, men Sidas bedömning är att det redan i dess nuvarande form tydligt stärkt verksamhetens resultatfokus.

Andelen utlandsstationerat personal har, i enlighet med kraven i regleringsbrevet 2010, ökat. Andelen personer i fält ska fortsätta att öka fram till och med 2014.

5.3 Kompetensförsörjning i en ny organisation

Den nya organisationen ställer nya krav på kompetensförsörjning inom Sida. Studier har genomförts under hösten och lägger tillsammans med den kommande HR-strategin grund för ett mer aktivt arbete under 2012.

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), 3 kap, 3 §: Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 §. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

De uppgifter som avses är de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion (FÅB, 3 kap, 1 § första stycket).

Det första halvåret av 2011 präglades till stor del av att Sidas nya organisation trädde i kraft den 1 januari 2011. Omställningsarbetet innebar att personalstyrkan minskade med cirka en fjärdedel. I syfte att belysa konsekvenserna och förutsättningarna för att genomföra Sidas uppdrag ur ett kompetensperspektiv genomfördes en studie av ett externt konsultbolag på uppdrag av Sida. Resultatet visar att Sida som helhet besitter de kompetenser som behövs för att klara uppdraget samtidigt som studien pekade på ett antal områden som behöver förstärkas på verksnivå och

1 Sidas arbete med intern styrning och kontroll beskrivs i avsnitt 5.1.

avdelningsnivå för att förbättra kvalitet och effektivitet. De kompetensområden som behöver förstärkas är revision som kontrollmetod, upphandling, IT och personal.

Med utgångspunkt från bland annat ovannämnda studie startade Sida under 2011 ett arbete med att ta fram en ny HR-strategi där kompetensförsörjningsfrågor är en central del. HR-strategin ska ge en samlad bild av hur Sida ska attrahera, rekrytera, behålla, utveckla och avsluta kompetens.

Under hösten 2011 genomförde Sida en intern kompetensgapsanalys där avdelningschefer och enhetschefer redogjorde för behov av kompetensförstärkning och risker för nya kompetenstapp. Resultatet visar att det största behovet av kompetensförstärkning finns inom olika ämnesområden som till exempel demokrati och mänskliga rättigheter, hälsa, barnrättsfrågor, samhällsbyggnad, offentlig finansiell styrning, utbildning och konfliktkänslighet samt inom exempelvis insatshanteringsprocessen, riskhantering och -analys, upphandling och juridik samt mål- och resultatstyrning. Vad gäller risker för framtida kompetenstapp återfinns ämneskompetens och den risk som varje förändring i personalsammansättningen innebär då kompetensen inom vissa områden är utspridd i organisationen.

Kopplat till den nya organisationen, den omfattande personalminskningen och det faktum att kompetensen inom vissa områden är hårt belastad, var årets arbetsmiljöplansarbete extra viktigt. Det har genomförts på varje avdelning och en rapport som analyserar planerna har sammanställts av företagshälsovården, Betania. De områden som tas upp i rapporten är stress och hög arbetsbelastning, otydlighet kring ledarskap, roller och mål, brister i samarbetet mellan avdelningar samt kompetensutveckling och att medarbetarna inte tycker att deras kompetens används fullt ut. Även för att förbättra detta är den kommande HR-strategin viktig för att ge tydlighet kring kompetens- och karriärmöjligheter inom verket.

Sammanfattningsvis har effekterna av omställningen i relation till Sidas uppdrag belysts på fyra olika sätt under året: en analys av konsekvenserna ur ett kompetensperspektiv, en kompetensgapsanalys i samband med verksamhetsplaneringen, en uppföljning av den nya organisationen¹ och en sammanställning av arbetsmiljöplanerna.

Sidas uppdrag har under 2011 ändrats utan att komplexiteten minskat samtidigt som antalet personer att genomföra uppdraget väsentligt reducerats.

Detta har bland annat inneburit både över- och snedbelastning i organisationen. För att hantera detta har en organisationsjustering genomförts och en effektivare insatshanteringsprocess som är både säkrare och mer resurssnål håller på att implementeras. Ett bättre nyttjande av Sidas samarbetsplattform bidrar också till ökad effektivitet och mindre belastning på medarbetarna.

Genomförd kompetensutveckling

Utifrån analyser och tidigare identifierade behov har en kraftfull satsning gjorts på controllers – både för att öka antalet och för att stärka deras kompetens. Ett controllernätverk finns för både kvalitetssäkring och intern kontroll samt kompetensöverföring. Under året har Sida också etablerat ett chefsnätverk. Det syftar till att ge chefer möjlighet att dela kunskaper och erfarenheter för att bidra till en mer effektiv organisation.

Ambitionshöjningar inom riskhantering, anti-korruption, revision som kontrollmetod och resultatstyrning har lett till att specifika kompetenshöjande aktiviteter har genomförts inom dessa områden.

Under året har introduktion till den nya insatshanteringsprocessen påbörjats, med bland annat workshops på utlandsmyndigheter² och avdelningar på huvudkontoret. Sammanlagt har 112 personer (handläggare, chefer, controllers och programadministratörer) deltagit i utbildningen.

De uttryckta behoven av kompetensförstärkning inom ämneskompetens speglas i de kompetensutvecklingsinsatser som genomförts inom de tematiska områdena, både för personal på huvudkontoret och på utlandsmyndigheterna. Detta har stärkt kompetensen i de interna nätverken.

Sammantaget har de vidtagna åtgärderna stärkt möjligheterna till en kvalitetshöjning av Sidas insatshanteringsprocess och en bättre intern styrning och kontroll samt lagt grunden till ett långsiktigt och strategiskt kompetensförsörjningsarbete.

¹ Se avsnitt 5.2 En förbättrad organisation.

² Bosnien-Hercegovina, Uganda, Zambia, Bangladesh, Etiopien, Thailand och Kambodja.

5.4 Verksamhetsutveckling – utveckling av Sidas arbetssätt

Den största delen av Sidas verksamhetsutveckling har samlats under projektet Så arbetar Sida. Det har bestått av flera delar, varav insatshanteringsprocessen är den mest centrala. Utvecklingsarbetet syftar till att göra handläggningen lättare och mer effektiv med en tydligare ledning, styrning och uppföljning.

Projektet Så arbetar Sida

Projektet Så arbetar Sida inleddes 2009 i syfte att uppdatera och förenkla då gällande interna regler och riktlinjer främst för insatshanteringsprocessen, men också vad gäller samarbetsstrategiprocessen.

Projektets omfattning kom under slutet av 2009 att breddas med ett övergripande syfte att effektivisera och förändra Sidas arbetssätt. Ett utvecklingsarbete påbörjades av flera av Sidas processer. Den underliggande tanken har varit att skapa enhetliga processer som säkerställer att myndigheten lever upp till förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Att organisera förändringsarbetet som ett separat projekt har över tid visat sig vara ineffektivt, dels eftersom kunskaper och erfarenheter i linjeorganisationen inte tagits tillvara i tillräcklig utsträckning, dels på grund av brister i styrningen av projektet som lett bland annat till inadekvat bemanning och brister i budgetering och uppföljning.

Därför beslutade generaldirektören i december om att föra den fortsatta utvecklingsverksamheten till linjen. Beslut fattades också om att överlämna en grundversion av insatshanteringsprocessen. Den omfattar fyra delar: initiera/planera beredning, bereda/avtala, följa upp/resultatstyrning samt avsluta insatser.

Genom beslutet har ambitionshöjningar skett avseende resultatstyrning och riskanalys. Dessutom fokuserar processen mer på en strukturerad och dokumenterad uppföljning än tidigare.

Som en del av utvecklingsarbetet har en ny IT-plattform etablerats. Den ska vidareutvecklas med verktyg för att styra och stödja verksamhetsprocesserna. Plattformen är ännu inte tillgänglig på utlandsmyndigheterna, vilket är en förutsättning för att tillgängliggöra denna. Dessutom har utvecklingen visat sig mer komplicerad än förväntat vilket lett till förseningar.

Sida har också kartlagt processen för att bereda och följa upp samarbetsstrategier. En struktur har tagits fram för hur arbetet ska bedrivas effektivt i enlighet med de riktlinjer för samarbetsstrategier som regeringen beslutade om 2010. Sida förutser att regeringen kommer att förändra processen för att utveckla strategier inom kort, varför slututvecklingen av processen kommer att ske därefter.

Ökad kvalitet och bättre arbetssätt

Intern styrning och kontroll, inklusive metodutveckling och förbättrad informationssäkerhet är några områden som Sida har prioriterat i verksamhetsutvecklingen. Nedan ges exempel på utvecklingsarbeten som genomförts utöver vad som beskrivs i avsnitt 5.1.

Sida har etablerat en struktur för metodutveckling och metodsamordning som utgår från ett metodnätverk med tillhörande arbetsgrupper. Syftet är att samordna återrapporteringskrav, rådgivning och kompetensutveckling, liksom att dela erfarenheter mellan avdelningar för att effektivisera arbetet. Tre arbetsgrupper har etablerats hittills, kring anti-korruption, biståndseffektivitet och resultat

Utöver arbetsgrupperna pågår också ett projekt kring innovationer och flexibilitet i biståndet (INNO-BIS) med målsättning att kartlägga vad Sida redan nu gör inom området och att föreslå åtgärder samt kring nya former av programstöd i syfte att stärka instrumentens resultatorientering och tillämpbarhet.

Sida har aktivt drivit arbetet att stegvis förbättra myndighetens informationssäkerhet. En ny regel och instruktioner för användare och förvaltare av IT-system har tagits fram, vilket kommer att innebära att Sida bättre svarar upp mot kraven på säkerhet för informationstillgångar avseende förmåga att upprätthålla önskad sekretess, riktighet och tillgänglighet.

För att utveckla ett processorienterat arbetssätt och förbättra effektiviteten har Sida under hösten drivit ett pilotprojekt med så kallad Lean-metodik för två utvalda processer; lönehantering samt den del av utbetalningsprocessen som hanteras inom ekonomifunktionen. Metodiken bygger på att de som arbetar i processen på ett strukturerat sätt kontinuerligt utvecklar och förbättrar arbetssätt och verktyg. Projektet kommer att utvärderas under början av 2012 för att samla erfarenheter och besluta om fortsatt utveckling.

Sida stödjer sedan år 2000 ungdomsmottagningen Naguru i Ugandas huvudstad Kampala, där den här kvinnan bor. Mottagningen startade i liten skala men har nu omkring 50 000 besökare om året som får behandling för sexuellt överförbara sjukdomar, testar sig för hiv och får sexuell rådgivning. Det har blivit en del av Ugandas framgångsrika kamp mot aids.

Foto: Helena Landstedt

6. Not till årsredovisningen

6. NOT TILL ÅRSREDOVISNINGEN

6.1 Allmänt

Sidas uppgifter anges i förordningen (2010:1080) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida). Resultatredovisningen omfattar Sidas verksamhet i förhållande till instruktionen samt åiterrapporteringskrav enligt regleringsbrev och andra regeringsbeslut. Sida har valt att redovisa verksamheten utifrån följande paragrafer i instruktionen:

1 § Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ansvarar för att hantera bidrag eller annan finansiering till stöd för insatser som kostnadseffektivt bidrar till att uppfylla målen för det internationella utvecklingssamarbetet inklusive det humanitära biståndet och reformsamarbetet i Östeuropa, som en del i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling.

2 § För att uppfylla de biståndspolitiska målen ska myndigheten i sin insatshantering särskilt

1. skapa utrymme för flexibilitet och innovation,
2. beakta skilda förutsättningar och behov i olika miljöer,
3. motverka oegentligheter och korruption,
4. komplettera och stimulera andra finansiella resurser som kan bidra till fattigdomsbekämpning och långsiktigt hållbar utveckling,
5. bidra till efterlevnaden av regeringens internationella åtaganden för biståndseffektivitet.

3 § Myndigheten ska vidare

1. bistå regeringen med expertstöd, bedömning, analys, resultatredovisning och annat underlag som är nödvändigt för regeringens utformning av biståndspolitiken och för genomförande av det bilaterala och multilaterala biståndet samt det gemensamma EU-biståndet,
2. inom ramen för den egna verksamheten och i samarbete med andra aktörer bidra till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling,
3. bistå Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) och andra aktörer som bedriver uppföljning och utvärdering inom Sidas verksamhetsområde,
4. sammanställa och till Regeringskansliet (Utrikesde-

- partementet) och OECD:s biståndskommitté (DAC) rapportera statistik enligt direktiv från DAC,
5. aktivt och digitalt tillgängliggöra information om sin verksamhet,
6. vid myndighetens utbildningscentrum i Härnösand anordna utbildning och kompetensutveckling för Sidas samarbetspartner inom utvecklingssamarbetet,
7. vara nationell kontaktpunkt för myndighetssamarbete (Twinning och Technical Assistance Information Exchange, TAIEX) finansierat genom EU:s biståndsbudget,
8. inom ramen för samarbete inom Östersjöregionen ansvara för samarbete med Ryssland inom miljöområdet samt inom området demokrati och mänskliga rättigheter, och
9. vid myndighetens Östersjögrupp på Gotland utveckla Sveriges relationer med Östersjöregionen.

8 § Myndighetens verksamhet ska organiseras så att den bedrivs på ett ändamålsenligt, resultatinriktat, kostnadseffektivt och uppföljningsbart sätt. Myndighetens verksamhet ska organiseras så att oegentligheter och korruption i biståndet motverkas.

Resultatredovisningen i årsredovisningen omfattar myndighetsnära prestationer medan resultaten av utvecklingssamarbetet redovisas i en bilaga till årsredovisningen, resultatbilagan. Resultatbilagan är framtagna i enlighet med anvisningarna i ett regeringsbeslut¹ och omfattar dels den tematiska prioriteringen demokrati och mänskliga rättigheter, dels de länder och ett område som avslutat en samarbetsstrategiperiod under 2011². De insatser som tas upp i årsredovisningen är exempel för att illustrera verksamheten under 2011, urvalet av insatser är inte systematiskt. Urvalet i resultatbilagan är gjort på ett systematiskt sätt i enlighet med regeringens anvisningar.

För 2011 har nya strategier och anslagsposter tillkommit som påverkar dispositionen av årsredovisningen i kapitlet om tematiska strategier liksom tabel-

¹ UF2011/39469/UD/USTYR

² Sudan, Tanzania, Västbanken och Gaza samt Zambia. I Sidas regleringsbrev för 2012 anges att de fyra strategierna förlängs att gälla till dess att beslut fattats av regeringen om nya strategier.

lerna. Strategierna för globala ämnesstrategiska insatser, kapacitetsutveckling och samverkan och särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer är nya för 2011, de ingick 2010 i anslagsposten globala utvecklingsinsatser.

I resultatredovisningen räknas utgifter och utbetalningar som belastat anslag eller externa medel som kostnader. I resultaträkningen räknas samtliga intäkter och kostnader, det vill säga även verksamhet som inte belastat anslaget, exempelvis intäkter och kostnader hänförliga till Sidas garantier för U-krediter och periodiseringsposter. I tabellen Redovisning av vissa kostnader i kapitel 7 Finansiella dokument förklaras skillnaden mellan redovisade kostnader i resultatredovisningen och kostnader i resultaträkningen.

De finansiella och statistiska uppgifterna är hämtade från Sidas ekonomi- och planeringssystem A+. De statistikuppgifter om biståndseffektivitet som redovisas i avsnitt 3.1, 3.2, 3.3 och 3.11 kommer från Paris monitoring survey.¹

Uppgifter om statistik och kostnader i resultatredovisningen har tagits fram av Sidas statistikfunktion för att säkerställa enhetlighet. Treåriga tidsserier redovisas i enlighet med förordningen om årsredovisning och budgetunderlag där det är möjligt. Statistikuppgifter för samtliga år som redovisas är hämtade från 2011 års databas. I årsredovisningen 2010 hämtades samtliga data från 2010 års databas. Detta innebär att siffrorna för 2009 och 2010 i årsredovisningen 2011 kan skilja sig från de som redovisas i årsredovisningen 2010 eftersom de insatsrelaterade siffrorna uppdateras retroaktivt. Negativa belopp beror på att återbetalningar skett.

6.2 Anslagsstruktur

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd omfattar tre anslag: 1:1 *Biståndsverksamhet*, 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* (Sida) och 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa*. Två nya anslagposter, Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder (Miljölån) samt Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet, tillkom 2009. Samtidigt avslutades anslagsposten U-krediter.

För 2011 har ytterligare tre anslagposter tillkommit: globala ämnesstrategiska insatser, kapacitetsutveckling och samverkan och särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer. Samtidigt avslutades Globala utvecklingsinsatser. Detta innebär att treåriga jämförelser för dessa anslagposter inte kan göras.

Inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan disponerar Sida medel under anslag 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen*.

6.3 Definitioner

Region: I bilaga 1 och 2 redovisas utvecklingssamarbetet per anslagspost och region samt per region och huvudsektor. De regioner som används är:

- Afrika söder om Sahara
- Asien, Mellanöstern och Nordafrika
- Latinamerika
- Europa och Centralasien (som delas upp i ODA- och icke-ODA-länder)
- Globalt

En insats kan tillhöra en eller flera regioner. I det senare fallet används en fördelningsmall och utfallet fördelas på regionerna procentuellt. Liksom i årsredovisningarna för 2009 och 2010 inkluderas även länder som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) inte räknar som utvecklingsländer och som därför inte får offentligt utvecklingsbistånd (ODA). Länder som i årsredovisningen kategoriseras som icke-ODA-länder och som Sida samarbetar med är Estland, Lettland, Litauen, Polen, Bulgarien, Rumänien, Ryssland och Slovenien.

Landkategori: De länder som Sida bedriver utvecklingssamarbete med är fördelade på landkategorier (se även inledningen till kapitel 3). De är:

1. Länder som Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete med.
2. Länder och områden i konflikt- och/eller postkonfliktsituation som Sverige ska bedriva utvecklingssamarbete med.
3. Länder i Europa som Sverige ska bedriva reformsamarbete med.
4. Länder där Sverige ska bedriva demokrati- och mänskliga rättighetsfrämjande insatser i alternativa former.
5. Utfasningsländer där Sverige ska bedriva selektivt samarbete.
6. Utfasningsländer där relationerna främjas på annat sätt än via det bilaterala utvecklingssamarbetet.

I tabellerna har ytterligare en kategori lagts till som innehåller globala, regionala samt övriga länders kostnader.

¹ Se vidare under Biståndseffektivitet nedan.

Strategistyrd verksamhet: Utvecklingssamarbetet styrs av strategier som beslutats av regeringen. För 2011 styrdes verksamheten, utöver samarbetsstrategier för länder/regioner, av följande strategier:

- Strategi för humanitärt bistånd genom Sida.
- Strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället.
- Strategi för globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser.
- Strategi för kapacitetsutveckling och samverkan.
- Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer.
- Strategi för Sidas stöd till forskningssamarbete.
- Strategi för information och kommunikationsverksamhet, inklusive genom organisationer i det civila samhället.
- Strategi för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet.
- Strategi för finansiering av utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder (miljölån).
- Svensk strategi för multilateralt utvecklingssamarbete.

Samarbetsform: Under 2009 ersattes begreppet biståndsform med samarbetsform. De tio samarbetsformerna delas in i tre huvudgrupper:

1. Program
 - a. Generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning
 - b. Organisationsstöd
 - c. Sektorbudgetstöd
 - d. Sektorprogramstöd med poolfinansiering
 - e. Stöd till specifikt program genom en organisation
2. Projektstöd
3. Experter
 - a. Personalbistånd
 - b. Utbildningsprogram i Sverige
 - c. Utbildningsprogram i samarbetsländer
 - d. Resursbasutveckling

Genomförandekanal: Redovisningen av genomförandekanaler för utvecklingssamarbetet utgår från statistikbegreppet ”genomförandekanal”. Det finns fem olika genomförandekanaler:

- Multilaterala organisationer innehåller bland annat FN-organisationer och Världsbanken.
- Svenska organisationer innehåller genomförare i Sverige, till exempel myndigheter, enskilda organisationer, universitet och skolor.
- Samarbetsländernas organisationer innehåller genomförare från samarbetsländerna.
- Övriga länders organisationer innehåller genomförare från övriga världen.

- Internationella enskilda organisationer innehåller genomförare som till exempel Internationella Rödakorskommittén (ICRC).

Sektor: I tabellerna redovisas kostnader per huvudsektor enligt Sidas sektorklassificering. Följande sektorer används:

- Hälsa
- Utbildning
- Forskning
- Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet
- Konflikt, fred och säkerhet
- Humanitärt bistånd
- Hållbar samhällsbyggnad
- Marknadsutveckling
- Miljö
- Jordbruk och skogsbruk
- Budgetstöd för fattigdomsbekämpning
- Övrigt

Tematiska områden: Enligt regleringsbrevet 2011 ska Sida redovisa hur regeringens tre tematiska prioriteringar fått genomslag i verksamheten. De tre tematiska prioriteringarna är:

- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling
- Miljö och klimat

6.4 Sidas prestationer

För den strategistyrda verksamheten är de prestationer som redovisas i resultatredovisningen samma som i årsredovisningen 2010. De speglar de olika momenten i Sidas insatshanteringsprocess och bedöms därmed vara väsentliga för att redovisa Sidas verksamhet. De prestationer som redovisas är antal beslutade insatser¹, antal insatser med kostnader² och antal avslutade insatser³. Antal beslutade insatser omfattar beredning och beslut. Prestationen antal insatser med kostnader omfattar exempelvis dialogmöten, genomgång och analys av rapporter (inklusive revisionsrapporter) och procedurer för utbetalningar. Prestationen antal avslutade insatser omfattar arbetet med slutrapportering. Uppgifterna om volymer (antal insatser) hämtas ur Sidas statistiksystem.

Även för den övriga verksamheten som inte i första hand styrs av strategier redovisas ett antal väsentliga prestationer där det är relevant. Uppgifterna om

¹ Antal beslutade insatser är insatser med avtalsstart mellan den 1 januari och den 31 december aktuellt år.

² Antal insatser med kostnader är aktiva insatser som haft minst en utbetalning under det aktuella året.

³ Antal avslutade insatser är insatser där status ändrats från agreed till closed i Sidas planeringssystem.

volymer har hämtats från Sidas statistiksystem eller andra underlag.

6.5 Fördelning av förvaltningskostnader

Redovisningen och analysen av Sidas förvaltningskostnader bygger på Sidas tidsstudie 2011 som omfattar all personal som finansieras av förvaltningsanslaget¹. Studien visar förvaltningskostnadernas fördelning på olika delar av Sidas verksamhet. Grunduppdelningen i tidsstudien 2011 är mellan å ena sidan huvudprocesser och å andra sidan lednings-, styrnings- och stödjande processer. Denna uppdelning skiljer sig från tidigare års tidsstudier där man i stället gjort en grunduppdelning i förhållande till verksamhetsmål².

Huvudprocesserna är Sidas kärnverksamhet enligt Sidas instruktion medan ledningsprocesser, styrningsprocesser och stödjande processer skapar förutsättningar och är stöd för huvudprocesserna. De som i första hand arbetar med genomförande av strategier (huvudprocesser) har fördelat sin tid på samarbetsform, huvudsektor, anslagspost och land/region. Övrig personal som arbetar inom stöd- och lednings-/styrningsprocesser har fördelats ut procentuellt efter hur tiden i huvudprocesserna fördelats. Att ta fram bedömningsunderlag och bedriva internationell samverkan ingår i Sidas huvudprocesser men kan inte hänföras till samarbetsform eller anslagspost. Däremot kan de fördelas på huvudsektor och i vissa fall på land/region. Detta redovisas därför separat under benämningen tematiska processer i tidsstudien.

Årsarbetskrafter (ÅAK) används i tidsstudien för att fördela Sidas förvaltningskostnader på huvudprocesser eller lednings-, styrnings- och stödprocesser samt på de parametrar som Sida är ålagda att kostnadsberäkna enligt regleringsbrevet (samarbetsform, huvudsektor och strategistyrd verksamhet). En årsarbetskraft motsvarar en heltidstjänst.

Förvaltningskostnader för ledning, styrning och stöd fördelas ut proportionerligt över parametrarna inom huvudprocesserna för att fånga upp indirekta kostnader.

Sida bedömer att man trots den nya uppdelningen 2011 kan göra en treårig tidsserie. Tabell 1 illustrerar denna uppdelning och fördelningen av kostnader mellan de olika processerna. Andelen ÅAK som arbetar med ledning, styrning och stöd har under treårsperioden varit konstant ungefär 45 procent.

Andelen ÅAK som arbetar med Sidas huvudprocesser har ökat, vilket reflekterar den ökade fokuseringen på Sidas kärnverksamhet. Policyrelaterat arbete och internationell samverkan, som enligt den tidigare indelningen rapporterades under Verksamhetsmål 1 och 3, benämns enligt den nya indelningen Tematiska processer. Detta är en del av Sidas huvudprocesser men särskiljs då det inte rör strategigenomförande. Tabell 1 visar att antalet ÅAK i denna verksamhetsgren minskat avsevärt i förhållande till tidigare år, vilket beror på Sidas omstrukturering i vilken det policyrelaterade arbetet skalades ned.

6.6 Kostnad per prestation

Fördelningen av förvaltningskostnader på prestationer (nya insatser, insatser med kostnader och avslutade insatser) har liksom föregående år beräknats genom en enkätundersökning som omfattar ett urval av handläggare inom Sidas huvudprocesser, totalt 32 handläggare.

Tabell 1. Förvaltningskostnad per process, andel och tkr

	Förvaltningskostnad			Förvaltningskostnad inklusive OH			Procentuell fördelning, %			Procentuell fördelning inklusive OH, %
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2011
Huvudprocesser ¹	432 466	424 176	475 544	789 063	769 493	886 051	46	46	52	97
Tematiska processer ²	81 592	84 309	14 688	148 871	152 945	27 404	9	9	2	3
Lednings-, styrnings- och stödjande processer ³	423 875	413 952	423 224	–	–	–	45	45	46	–
Totalt	937 933	922 438	913 455	937 933	922 438	913 455	100	100	100	100

1 Verksamhetsmål 2 i årsredovisning 2009 och 2010.

2 Verksamhetsmål 1 och 3 i årsredovisning 2009 och 2010.

3 Verksamhetsmål 4 i årsredovisning 2009 och 2010.

Det begränsade urvalet innebär att uppskattningarna av arbetstid på prestationer innehåller en statistisk osäkerhet. För både tidsstudien och enkäten gäller att uppskattningarna är gjorda i efterhand, vilket också är en källa till osäkerhet. De siffror som tidsstudien genererat, och som används för att fördela förvaltningskostnader på samarbetsform, huvudsektor och land/region samt prestation, bör därför ses som rimliga uppskattningar snarare än exakta mått.

Enkätundersökningen är kvalitetssäkrad genom att ansvariga chefer signerat de fördelningar och uppskattningar som gjorts, i enlighet med Riksrevisionens rekommendation från 2010.

Jämförelser kan endast göras fullt ut med 2010 eftersom den enda prestation som redovisades 2009 var antal nya insatser.

6.7 Biståndseffektivitet

Parisdeklarationen antogs i mars 2005. Den innebär att samarbetsländerna tar ett större ansvar för sin egen utveckling genom ekonomiska och politiska reformer. Samtidigt åtar sig biståndsgivarna att anpassa biståndet till samarbetsländernas prioriteringar och administrativa system samt att samordna och förenkla givarprocedurer. I samband med deklarationen skapades tolv indikatorer som syftar till att mäta hur väl deklarationen efterlevs. Nio av dessa berör biståndsgivarnas åtaganden. OECD:s utvecklingskommitté (DAC) följde upp Parisdeklarationen för första gången 2007/2008 och en slutgiltig utvärdering har färdigställts under 2011 (Paris Monitoring Survey). De nio indikatorer som berör givarnas åtaganden är:

Indikator 3: Andel av det bilaterala biståndet som rapporteras i samarbetslandets budget.

Indikator 4: Andelen koordinerat tekniskt samarbete.

Indikator 5a: Andel av det bilaterala biståndet som använder samarbetsländernas system för offentlig finansiell styrning.

Indikator 5b: Andel av det bilaterala biståndet som använder samarbetsländernas system för upphandling.

Indikator 6: Minskning av antalet parallella enheter för genomförande av projekt (i antal).

Indikator 7: Förutsägbarhet (utbetalningar jämfört med finansiella utfästelser).

Indikator 9: Andel programansatser.

Indikator 10a: Gemensamma landbesök (joint missions).

Indikator 10b: Gemensamt analytiskt arbete (joint country analytic work).

Sida har valt att redovisa resultaten av de indikatorer som är målsatta eller som uttryckligen ska öka, det vill säga andelen bistånd som rapporteras i samarbetslandets budget (indikator 3), andelen bistånd som använder samarbetsländernas system för offentlig finansiell styrning (indikator 5a) och andelen programansatser (indikator 9).

Resultatredovisningen för 2011 omfattar endast det bilaterala stödet till Sveriges fokusländer i landkategorier 1–3 utifrån uppdraget i regleringsbrevet för 2010. Redovisningen av resultat för indikatorerna utgår från 2010 års rapporteringsunderlag i Paris Monitoring Survey som genomfördes av DAC i januari 2011.

Indikator 3 representerar andelen av det bilaterala biståndet som rapporteras i samarbetslandets statsbudget. Indikatorn syftar till att mäta hur väl givarna anpassar sig till samarbetslandets egna prioriteringar genom att mäta den totala volymen bistånd som finns rapporterad i samarbetslandets årliga budget som en procentsats av givarens totala utbetalningar. En högre andel bistånd reflekterad i samarbetslandets budget ökar transparensen och därmed möjligheten till ansvarsutkrävande och ett mer effektivt användande av medlen.

Indikator 5a mäter andelen av det bilaterala biståndet som hanteras av samarbetsländernas nationella system för offentlig finansiell styrning. De delar som inkluderas i system för offentlig finansiell styrning är budgetering, finansiell rapportering, genomförande, uppföljning och utvärdering samt revision. Genom att i högre grad använda ländernas system stärks dessa, vilket är en förutsättning för att förbättra den offentliga styrningen och genomförandet av beslutade policyer. Ett stabilt system för offentlig finansiell styrning är mycket viktigt för att samarbetslandets ansträngningar för att uppnå sina utvecklingsmål ska fungera.

Indikator 9 mäter hur stor andel av Sidas insatser som har en programbaserad ansats (PBA). En programbaserad ansats är ett sätt att engagera sig i utvecklings-samarbete baserat på principen om samordnat stöd för ett lokalt ägt utvecklingsprogram, såsom en nationell strategi för fattigdombekämpning, ett sektorprogram, ett tematiskt program eller ett organisationsprogram. Sida ska alltid utgå från en programbaserad ansats, vilket innebär att stödet är anpassat till samarbetslandets eller organisationens planering och arbetscykel samt deras process för beslutsfattande och den existerande kapaciteten. Indikator 9 inkluderar

både stat till stat-stöd och stöd som går till det civila samhället i samarbetsländerna.

Sida ska enligt regleringsbrevet öka insatsernas genomsnittliga storlek och längd. Det totala antalet insatser ska minska. Sida har tidigare år (2009 och 2010) redovisat detta utifrån pågående insatser, det vill säga insatser med avtalsstart före den 31 december och avtalsslut efter den 1 januari aktuellt år. I årsredovisningen för 2011 väljer Sida att i stället redovisa utifrån nya insatser, det vill säga enbart insatser med avtalsstart under aktuellt år. Siffrorna för 2009 och 2010 är ändrade så att de är jämförbara med 2011 års siffror. Sida bedömer att det ger en mer rättvisande bild att redovisa nya insatser eftersom vi då kan följa målen färre, större och längre insatser årsvis utan att siffrorna innehåller en eftersläpning. Sida har också internt under året följt upp målen utifrån det nya sättet att redovisa.

"Tack vare vattnet kan vi försörja våra familjer", berättar Margarita Losse Dzogo. Byn där hon bor ingår i det Sidastödda Pungweprogrammet i Moçambique, som är inriktat på att förbättra hanteringen av vattenresurserna från floden Pungwe.

Foto: Klas Palm

7. Finansiella dokument

7. FINANSIELLA DOKUMENT

7.1 Kommentarer

Resultat- och balansräkning

Under verksamhetens intäkter och kostnader redovisas Sidas förvaltning samt även viss verksamhet som finansieras från biståndsanslaget, bland annat kursverksamhet i Härnösand samt informations- och kommunikationsverksamhet som från och med 2011 även innefattar Openaid. Verksamhetens totala kostnader har minskat jämfört med föregående år, vilket främst beror på lägre personalkostnader.

Som uppbörd redovisas inkomster som Sida inte disponerar. Uppbördsintäkterna har minskat betydligt jämfört med föregående år på grund av inleverans 2010 till statens budget av överskott inom de äldre systemen för U-krediter.

Sidas sakanslagsfinansierade verksamhet redovisas i huvudsak under avsnittet transfereringar. Från och med räkenskapsåret 2011 hanterar Sida även Regeringskansliets bidragsutbetalningar inom utgifts-

område 7 Internationellt bistånd, vilket medfört att lämnade bidrag internationellt ökat kraftigt jämfört med föregående år.

Årets kapitalförändring är främst hänförlig till Sidas garantiverksamhet.

Balansräkningen omfattar Sidas tillgångar, skulder och myndighetskapital. De beloppsmässigt största posterna avser Sidas lån- och garantiverksamhet. Några av dessa poster har förändrats väsentligt jämfört med föregående år på grund av omplaceringar av likvida medel och värdepapper.

Sidas samlade immateriella och materiella anläggningstillgångar utgörs till stor del av balanserade kostnader för verksamhetsutveckling. Dessa anläggnings-tillgångar finansieras med lån i Riksgälden i samband med driftsättning.

Posten Avräkning med statsverket visar Sidas fordringar och skulder mot statens budget och statens centralkonto. Behållningen på Sidas räntekonto i Riksgälden har ökat jämfört med föregående år vilket bland annat beror på att den tidigare utnyttjade anslagskrediten har vänts till ett sparande.

I posten Avsättningar ingår förutom avsättningar avseende garantiverksamheten även omställningskostnader.

Anslagsredovisningen

För genomförandet av sitt uppdrag disponerar Sida medel inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd samt även inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 uppgår Sidas tilldelade medel inom anslaget 7 1:1 *Biståndsverksamhet* till 27 004 miljoner kronor. Totalt disponibla medel, inklusive ingående sparande, om disponeringar och indragningar uppgår till 27 552 miljoner kronor.

Sida har därutöver dispositionsrätt till 7 2:1 anslagspost 6 *Reformsamarbete i Östeuropa* samt till anslagsposten 5 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen*.

Årets tilldelade medel på Sidas förvaltningsanslag uppgick till 962 miljoner kronor, inklusive 15 miljoner kronor tilldelat i vårändringsbudgeten. Ingående utnyttjad anslagskredit uppgick till 24 miljoner kronor och totalt disponibla medel till 937 miljoner kronor. Sida har under året begärt och fått beviljat en utökad

Anslag, tkr		
7 1:1	Biståndsverksamhet¹	
	Totalt disponibla medel	27 552 437
	Utfall	26 489 516
	Utfall av disponibla medel	96%
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa²	
	Totalt disponibla medel	12 688 67
	Utfall	12 501 28
	Utfall av disponibla medel	99%
5 1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	
	Totalt disponibla medel	93 168
	Utfall	89 714
	Utfall av disponibla medel	96%
7 1:2	Sida (förvaltningsanslag)	
	Totalt disponibla medel	937 133
	Beviljad anslagskredit	46 483
	Utfall	923 754
	Utfall av disponibla medel	99%

1 Varav Regeringskansliet/UD disponibelt 11 736 733 tkr, utfall 11 381 052 tkr, 97% och Sida disponibelt 15 815 704 tkr, utfall 15 108 464 tkr, 96%.

2 Varav Regeringskansliet/UD disponibelt 77 061 tkr, utfall 74 351 tkr, 96% och Sida disponibelt 1 191 807 tkr, utfall 1 175 777 tkr, 99%.

Sidas verksamhet, Utfall, tkr				
7 1:1	Biståndsverksamhet	Totalt disponibla medel	Utfall	Utfall, %
7 1:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	3 160 851	3 061 859	97
7 1:1.2	Informations- och kommunikationsverksamhet	96 601	96 061	99
7 1:1.5	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	1 417 321	1 372 954	97
7 1:1.6	Asien	1 495 330	1 397 992	93
7 1:1.7	Latinamerika	584 730	572 410	98
7 1:1.9	Afrika	5 308 736	5 080 852	96
7 1:1.17	Mellanöstern och Nordafrika	584 459	553 080	95
7 1:1.21	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	1 624 098	1 609 739	99
7 1:1.22	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	135 600	117 291	86
7 1:1.23	Miljölån	159 500	154 047	97
7 1:1.24	Kapacitetsutveckling och samverkan	618 000	497 262	80
7 1:1.25	Särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)	75 000	74 512	99
7 1:1.26	Östeuropa och Centralasien			
7 1:1.26.1	Östeuropa och Centralasien, ODA-länder	1 800	807	45
7 1:1.26.2	Östeuropa och Centralasien, icke ODA-länder	0	-5 607	
7 1:1.26	Summa Östeuropa och Centralasien	1 800	-4 800	
7 1:1.32	Forskningssamarbete	553 678	525 203	95
7 1:1.33	U-krediter	0	0	
7 1:1	Totalt Biståndsverksamhet	15 815 704	15 108 464	96
7 1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete			
7 1:2.1	Sida (Förvaltning)	937 133	923 754	99
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa			
7 2:1.6.1	Reformsamarbete i Östeuropa	1 149 481	1 135 566	99
7 2:1.6.2	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	42 326	40 211	95
7 2:1.6	Totalt Reformsamarbete i Östeuropa	1 191 807	1 175 777	99
5 1:11	Samarbete inom Östersjöregionen			
5 1:11.1.1	Sidas Östersjöteam	24 168	20 911	87
5 1:11.1.2	Samarbete inom miljöområdet	35 000	34 926	100
5 1:11.1.3	Samarbete inom området demokrati och mänskliga rättigheter	34 000	33 876	100
5 1:11	Totalt Samarbete inom Östersjöregionen	93 168	89 714	96
Summa utfall för verksamhet som genomförs av Sida		18 037 812	17 297 706	96

anslagskredit med 18 miljoner kronor med anledning av omstruktureringskostnader för lokaler och den totala krediten uppgick till 46 miljoner kronor.

Årets disponibla medel samt utfall per den 31 december 2011 för Sidas tilldelade anslag framgår av tabellen Anslag.

Anslagsutfall, Sidas verksamhet

7 1:1 Biståndsverksamhet

Utfallet för 2011 anslaget 7 1:1 Biståndsverksamhet uppgick till 15 109 miljoner kronor, vilket var 868 miljoner kronor högre än 2010. Anslagsutnyttjandet var högre 2010 i procent (98%) av disponibla medel än 2011 (96%), men i kronor har mer medel betalats ut 2011. Outnyttjade medel uppgick till 707 miljoner kronor.

Utbetalningstakten ser i stort ut som tidigare år, men med viss förskjutning från oktober/november till december. Att en stor del av anslaget betalas ut i slutet av året är en osäkerhetsfaktor i Sidas utfallsprognoser samt problematiskt då det är svårt att få full effekt av beslut om omprioriteringar som sker sent på året.

Ytterligare förklaringar till att anslagssparande har uppkommit är huvudsakligen att förväntade slutredovisningar inte inkommit från samarbetspartnern i tid för att medel kunnat betalas ut under 2011. Dessutom är osäkerheter om återbetalningar sent på året en förklarande faktor till överskottet. Återbetalningar för 2011 uppgår totalt till 290 miljoner kronor. Utfall per anslagspost framgår av tabellen och anslagsposterna kommenteras nedan.

Anslagsposten 1 *Humanitära insatser och konflikthantering* var hårt ansträngd under 2011 vilket till stor del berodde på de stora insatser som gjorts på Afrikas horn samt i Libyen och Elfenbenskusten. Katastroferna i Haiti och Pakistan under 2010 medförde medelsbehov även 2011 eftersom de humanitära konsekvenserna kvarstår. Sidas regeringsskrivelse i november innehöll behov av ytterligare 240 miljoner kronor, varefter regeringen beslutade om en omfördelning till anslagsposten med 160 miljoner kronor. Ytterligare medel om 95 miljoner kronor tillfördes Sida i december 2011. Dessa utgör ingående sparande för 2012.

För anslagspost 5 *Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället* blev anslagsutfallet lägre än förväntat. Sida fick för 2011 en ökning av anslaget med 340 miljoner kronor samt disponerade också sparande från föregående år med drygt 30 miljoner kronor. Av anslaget skulle 200 miljoner kronor användas för en särskild barn- och ungdomssatsning. Ansökningar för dels denna särskilda satsning, dels allmänna tillägsansökningar nådde inte upp till de belopp som behövdes för ett fullt anslagsutnyttjande, bland annat beroende på att ansökningarna kom för sent på året för att kunna beredas med kvalitet och vara färdiga för utbetalning 2011. Efter Sidas regeringsskrivelse i november beslutade regeringen om en omfördelning från anslagsposten på 120 miljoner kronor. Av disponibla 1 417 miljoner kronor utbetalades slutligen 1 373 miljoner kronor, vilket låg i linje med den bedömning av anslagsutfall som Sida gjorde i slutet av oktober. Återbetalningar på anslagsposten uppgick till cirka 26 miljoner kronor.

Sidas oktoberprognos för anslagspost 6 *Asien* visade att årets disponibla medel inte kunde nyttiggöras. En omfördelning beslutades därför av regeringen i

november varefter disponibla medel uppgick till 1 495 miljoner kronor. Av dessa nyttiggjordes 93% vid årets slut. De huvudsakliga orsakerna till det låga utfallet är följande. Gällande selektivt samarbete (Indien, Indonesien och Kina) kan konstateras att aktörssamverkansinstrumentet med hantering av många små insatser, ofta med nya aktörer, är arbetskrävande och tar tid att starta upp. Det har medfört förseningar i genomförandet motsvarande cirka 48 miljoner kronor. Avseende regionala insatser är orsakerna till lägre utfall än beräknat, förseningar i beredningar, för sent inkommen rapportering samt återbetalningar. Utfallet har som följd påverkats negativt med cirka 30 miljoner kronor.

Utfallet på anslagspost 7 *Latinamerika* uppgår till 98% av disponibla medel på 485 miljoner kronor. Anslagsnivån var cirka 100 miljoner kronor lägre än för 2010. Orsak till lägre utfall är huvudsakligen att Sida i samband med att projekt har avslutats, sent på året har fått återbetalningar från samarbetsparter av icke utnyttjat stöd. Nivån på dessa återbetalningar har varit svår att förutse och medlen har därmed inte kunnat nyttjas innevarande år. Återbetalningarna har totalt uppgått till cirka 30 miljoner kronor på anslagsposten. Avtalsnivån är mycket hög även för kommande år och under året har ett utgående sparande därför varit en strategisk fråga.

Ursprungliga disponibla medel för anslagspost 9 *Afrika* uppgick till 5 630 miljoner kronor, vilket var 1 101 miljoner kronor högre än för 2010. Under året har regeringen beslutat om ett antal omallokeringar då Sida signalerat ett lägre anslagsutnyttjande. I oktober lämnade Sida en utfallsprognos på 5 389 miljoner kronor för anslagsposten. Sida uppmärksammade under hösten att det generellt fanns risk för förseningar på grund av för sent inkommande rapportering, vilket visade sig vara en riktig bedömning. Dessutom återbetalades cirka 64 miljoner kronor till anslaget som helhet. Utfallet blev slutligen ytterligare 300 miljoner lägre och uppgick till 5 081 miljoner kronor, vilket är knappt 600 miljoner kronor högre än för 2010.

I oktober lyfte Sida osäkerheter avseende Malis och Burkina Fasos möjligheter att nyttiggöra sina medel på grund av avsaknad av strategibeslut. Även förseningar i Zambia kopplat till omläggning av biståndet mot nya biståndsformer är en förklaring till lägre utfall än prognostiserat på anslaget. I Kenya uppstod förseningar som påverkat utfallet negativt på grund av evakuering och svåra arbetsförhållanden på ambassaden.

Endast 33% av disponibla medel avseende Bot-

swana kunde nyttiggöras under året. Orsaken är återbetalningar på cirka 8 miljoner kronor samt förseningar i genomförandet. Även Sydafrika har fått återbetalningar på cirka 9 miljoner kronor och dessutom har färre avtal än beräknat slutits.

Regeringen har beslutat att Sierra Leone ska fasas ut samt att pågående stöd kan fortsätta längst till och med 31 december 2012. Den insats Sida har avtalad kring utbildning går mycket långsammare än vad som är planerat kopplat till genomförandekapacitet. Sida arbetar tillsammans med den brittiska biståndsmyndigheten Department for International Development (DFID) eftersom ingen egen närvaro finns i Sierra Leone. Givet utfasning och eftersom Sida har fått i uppdrag att korta ned strategiperioden har inget stöd utbetalats och allokerade resurser på 40 miljoner innebär ett sparande.

Sida såg en möjlighet att i Rwanda och Somalia nyttiggöra mer modell än de ytterligare 10% av strategibeloppet som enligt regeringsbrevet får beslutas av Sida. Genom att i dessa länder ansvarsfullt ytterligare stödja upparbetade samarbeten inom områden där Sida redan är engagerade kunde andra förseningar inom anslaget mötas. På detta sätt har Sida bidragit till ett effektivt anslagsutnyttjande för Afrika under 2011, samtidigt som ökningen inte har inneburit något utökat ekonomiskt åtagande för Sida på längre sikt.

På anslagspost 17 *Mellanöstern och Nordafrika* blev stödet till OECD uppskjutet till 2012. Detta förklarar ett sparande som överstiger 3%.

För anslagspost 21 *Globala ämnesstrategiska insatser* har 99% av disponibla medel utbetalats. Anslagsposten fick ett tillskott på 168 miljoner kronor i december och utfallet nådde nästan upp till den extra tilldelningen med endast 14 miljoner kronor outnyttjat.

Utfallet på anslagspost 22 *Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet* blev lägre än förväntat, av disponibla 135 miljoner kronor har 117 miljoner kronor utbetalats. Orsakerna till det låga utfallet är kopplade till flera faktorer som bidrog till att utbetalningar inte kunde ske som planerat. Exempelvis kan nämnas behov av ytterligare kontroller och uppföljning för att säkerställa att samarbetspartens system för intern styrning och kontroll. Vidare rekvirerades lägre bidragsbelopp från ramorganisationerna i slutet av året än vad som hade aviserats.

Utfallet på anslagspost 24 *Kapacitetsutveckling och samverkan* blev lägre än förväntat. Av disponibla 618 miljoner kronor har endast 497 miljoner kronor utbetalats. Flera osäkerhetsfaktorer sent på året medförde svårigheter att prognostisera anslagsutfallet och

möjligheterna att göra omprioriteringar. Förseningar i programmen, oväntat stora återbetalningar från FN-organisationerna samt försenade slutredovisningar från samarbetspartner är faktorer som bidragit till årets låga utfall.

För anslagspost 32 *Forskningssamarbete* uppgick det slutliga utfallet till 525 miljoner kronor (95%). Utfallet var något lägre än beräknat och huvudorsakerna var uteblivna rekvisitioner i slutet av året.

7 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa*

Anslagsdelpost 2:1.6.1 *Reformsamarbete i Östeuropa* har högt utnyttjande av anslaget. Utfallet uppgår till 99% av disponibla medel i enlighet med de prognoser som lämnats under hösten.

7 1:2 *Sidas förvaltningsanslag*

Utfallet för Sidas förvaltningsanslag uppgick till 924 miljoner kronor. Motsvarande utfall 2010 uppgick till 937 miljoner kronor, det vill säga en minskning med cirka 1,5% för 2011. Årets utfall innebär att Sida har ett anslagssparande på 13 miljoner kronor och kreditmöjlighet har inte behövt utnyttjas så som ursprungligen prognostiserades. I utfallet ingår avsättning för omstruktureringskostnader för lokaler på 17 miljoner kronor. Differensen mellan disponibelt belopp och utfall förklaras i huvudsak av att Sidas andel av driftkostnader för ambassader, där Regeringskansliet ansvarar för administrationen, blev betydligt lägre än aviserad budget från Regeringskansliet. Vidare har omställning till ny organisation givit effekt under året. Utfallet har även påverkats positivt av intäkter till följd av nytt ramavtal med banker. Målet om en ekonomi i balans för Sidas förvaltning senast vid utgången av 2012 har därmed uppnåtts redan 2011.

Beställningsbemyndiganden, Sidas verksamhet

Sida hade 2011 en bemyndiganderam på totalt 23 miljarder kronor inklusive Reformsamarbete Östeuropa och Samarbete inom Östersjöregionen. Utnyttjandet uppgick till cirka 18 miljarder kronor eller 77% av ramen, vilket är drygt 1 miljard kronor lägre än föregående år. Då Sidas löpande uppföljning under året visade att behov fanns för omfördelning har regeringen beslutat om en minskning på 900 miljoner kronor av ramen för anslagspost 7 1:1.9 *Afrika* och motsvarande ökning av anslagspost 7 1:1.6 *Asien*.

För anslaget 7 1:1 *Biståndsverksamhet* är det huvudsakligen inom anslagsposten *Afrika* som Sida inte når upp till samma nivå som 2010 gällande utestående

åtaganden. Ungefär 1 miljard kronor mer infriades 2011 jämfört med 2010 samtidigt som nya åtaganden var cirka 1 miljard kronor lägre än 2010. Förklaringar till lägre åtaganden är flera. Bland annat får osäkerheten runt de länder som saknar strategier konsekvenser för den långsiktiga planeringen, liksom olika villkor i regleringsbrevet som reglerar Sidas möjlighet att avtala om ekonomiska åtaganden. Även det faktum att regeringen har beslutat om ett antal utfasningar påverkar de totala åtagandena. Omläggning av biståndet mot nya strategier, exempelvis avseende Zambia, tar tid. Givet detta är Sidas bedömning att utestående åtaganden uppgår till 81 % av bemyndiganderamen på biståndsanslaget är en rimlig nivå.

Endast 48 % av bemyndiganderamen för anslagspost 7 2:1.6 *Reformsamarbete i Östeuropa* utnyttjades 2011. Avtalslängd och avtalsbelopp har inte ökat i den omfattning som var planerat. Ramen har varit högt beräknad 2011 och kommer att sänkas till en mer rimlig nivå 2012.

Endast 58 % av bemyndiganderamen för anslagspost 5 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* har utnyttjats. Variationen mellan anslagsposterna har varit stor. Förklaringen är framför allt att anslagsdelpost 1:11.1.2 *Samarbetet inom miljöområdet* behöver en väl tilltagen bemyndiganderam i de fall förutsättningarna för beslut om väntade stora miljöinvesteringar uppfylls under året. Stor osäkerhet råder kring tidpunkten för detta.

Anslagsutfall och beställningsbemyndiganden, Regeringskansliets verksamhet

Under 2011 har Sida utöver egna medel utbetalat 11 737 miljoner kronor avseende 7:1.1 *Biståndsverksamhet* samt 77 miljoner kronor avseende 7:2.1 *Reformsamarbete i Östeuropa* för Regeringskansliets räkning. Utbetalningstakten för dessa medel liknar Sidas och 97 % har nyttiggjorts av disponibla medel.

Sida rapporterar i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet ovan de ekonomiska åtaganden som

Sidas verksamhet, Beställningsbemyndigande, tkr

7 1:1	Biståndsverksamhet	Bemyndiganderam	Utestående åtaganden	Utfall, %
7 1:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	1 050 000	1 047 632	100
7 1:1.2	Informations- och kommunikationsverksamhet	100 000	80 373	80
7 1:1.5	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	1 200 000	1 198 759	100
7 1:1.6	Asien	2 900 000	2 375 007	82
7 1:1.7	Latinamerika	900 000	727 885	81
7 1:1.9	Afrika	9 600 000	7 723 632	80
7 1:1.17	Mellanöstern och Nordafrika	700 000	516 841	74
7 1:1.21	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	1 800 000	1 661 304	92
7 1:1.22	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	150 000	43 828	29
7 1:1.23	Miljölån	500 000	30 326	6
7 1:1.24	Kapacitetsutveckling och samverkan	700 000	602 676	86
7 1:1.32	Forskningsamarbete	600 000	286 960	48
7 1:1	Totalt Biståndsverksamhet	20 200 000	16 295 224	81
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa			
7 2:1.6.1	Reformsamarbete i Östeuropa	2 800 000	1 365 047	49
7 2:1.6.2	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	80 000	29 667	37
7 2:1.6	Totalt Reformsamarbete i Östeuropa	2 880 000	1 394 714	48
5 1:11	Samarbete inom Östersjöregionen			
5 1:11.1.1	Sidas Östersjöteam	6 000	3 011	50
5 1:11.1.2	Samarbete inom miljöområdet	61 000	27 320	45
5 1:11.1.3	Samarbete inom området demokrati och mänskliga rättigheter	50 000	38 072	76
5 1:11	Totalt Samarbete inom Östersjöregionen	117 000	68 403	58
Summa beställningsbemyndigande för verksamhet som genomförs av Sida		23 197 000	17 758 341	77

Regeringskansliets verksamhet, Utfall, tkr

7 1:1	Biståndsverksamhet	Totalt disponibla medel	Utfall	Utfall, %
7 1:1.27	Internationella finansieringsinstitutioner	3 226 207	3 130 208	97
7 1:1.34	Europeiska utvecklingsfonden	841 755	818 465	97
7 1:1.35	FN:s ekonomiska och sociala verksamhet			
7 1:1.35.1	Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 572 842	3 473 000	97
7 1:1.35.2	Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet	20 796	19 753	95
7 1:1.35	Summa FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 593 638	3 492 753	97
7 1:1.36	Konflikthantering	315 547	298 764	95
7 1:1.37	Organisations- och temastöd	3 536 852	3 425 073	97
7 1:1.38	Ekonomiska program	221 370	214 425	97
7 1:1.39	Östeuropa och Centralasien, icke ODA-länder	1 364	1 364	100
	Totalt Biståndsverksamhet	11 736 733	11 381 052	97
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa			
7 2:1.3	Reformsamarbete i Östeuropa	77 061	74 351	96
7 2:1.3	Totalt Reformsamarbete i Östeuropa	77 061	74 351	96
	Summa utfall för verksamhet som genomförs av Regeringskansliet	11 813 793	11 455 403	97

Regeringskansliets verksamhet, Beställningsbemyndigande, tkr

7 1:1	Biståndsverksamhet	Bemyndiganderam	Utestående åtaganden	Utfall, %
7 1:1.27	Internationella finansieringsinstitutioner	17 150 000	16 903 637	99
7 1:1.34	Europeiska utvecklingsfonden	6 100 000	6 084 622	100
7 1:1.37	Organisations- och temastöd	3 300 000	2 684 753	81
7 1:1.38	Ekonomiska program	3 450 000	3 421 495	99
Summa	Totalt Biståndsverksamhet	30 000 000	29 094 508	97
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa			
7 2:1.3	Reformsamarbete i Östeuropa	75 000	49 800	66
7 2:1.6	Totalt Reformsamarbete i Östeuropa	75 000	49 800	66
	Summa beställningsbemyndigande för verksamhet som beslutas av Regeringskansliet	30 075 000	29 144 308	97

Sidas garantier för U-krediter, tkr

	111231	101231
Produktion under året		
– offerter	0	0
– garantier	65 000	91 000
Summa produktion under året	65 000	91 000
Utestående engagemang		
– offerter	118 000	249 000
– garantier	1 033 000	1 048 000
Summa engagemang avseende garantier för U-krediter	1 151 000	1 297 000

Fristående garantier, tkr

	111231	101231
Produktion under året		
– offerter	0	1 950 000
– garantier	14 990	6 772
Summa produktion under året	14 990	1 956 772
Utestående engagemang		
– offerter	2 617 460	2 824 216
– garantier	166 764	173 174
Summa engagemang avseende fristående garantier	2 784 224	2 997 390

Regeringskansliet har beslutat att ingå med stöd av bemyndiganderamar (UF2011/74310/UD/USTYR). Eftersom avtal och beslut om utbetalning av dessa medel fattas av Regeringskansliet kommenterar Sida inte utfallet närmare. Se även Allmänt under avsnitt 7.7 Noter. Redovisning av Sidas administrativa uppdrag framgår av avsnitt 3.7.

Garantiåtaganden

Sida ska enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 redovisa garantiåtaganden i enlighet med Riksgäldens rekommendationer om gemensam kostnads- och riskredovisning (dnr. 2004/641).

Regeringen har beviljat Sida en garantiram på 10 miljarder kronor. Sidas totala engagemang (offerter och garantier) uppgick till 3 935 miljoner kronor per den 31 december 2011. Motsvarande belopp per den 31 december 2010 var 4 294 miljoner kronor.

Sidas garantier för U-krediter

Inga nya offerter för U-krediter kommer att ske till följd av förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete och någon offert har dämed inte utfärdats under 2011. Sida hade per den 31 december 2011 utestående offerter och garantier i 11 länder. Störst var engagemanget i Sri Lanka (816 miljoner kronor) och Kina (163 miljoner kronor). Engagemanget i Filippinerna har avslutats då en ramkredit löpt ut. Nya garantier (produktion) utifrån tidigare ställda offerter om sammanlagt 65 miljoner kronor avser Sri Lanka och utbetalningar inom befintligt engagemang.

Under året har Sida inte betalat ut några skadeersättningar till svenska exportörer och långivare. Under året har återvinningar om 10 miljoner kronor fördelats varav merparten avsåg Pakistan.

Resultatet för Sidas garantiverksamhet för U-krediter är 54 miljoner kronor jämfört med 36 miljoner kronor för motsvarande period föregående år. Att resultatet ökat beror främst på valutakurseffekter och att den negativa resultatpåverkan avseende förändringen av försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar är lägre än föregående år. Samtidigt påverkas resultatet av förändringar i riskavsättningen. Det minskade engagemanget, samt kortare risktid, medför lägre risk vilket också påverkar riskavsättningen och därmed resultatet positivt. Denna effekt var dock betydligt större föregående år. Resultatet har också påverkats av betydligt lägre nettoåtervinningsintäkter än föregående år då resultatet påverkades av stora återvinningar i Angola.

Sidas totala engagemang för U-krediter uppgår till 1 151 miljoner kronor, en minskning med 146 miljoner kronor jämfört med 2010. Reserveringen för förväntad förlust för engagemanget beräknades till 131 miljoner kronor. Reserveringen för riskkoncentration (oförväntad förlust) redovisas inte längre (se Ändrade redovisningsprinciper), men kan uppskattas till 307 miljoner kronor avseende försäkringsteknisk beräknad risk i engagemanget (jämfört med 259 miljoner kronor 2010) och till 52 miljoner kronor avseende försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar (jämfört med 55 miljoner kronor 2010). Likvida medel i reserven för garantier för U-krediter uppgår till 1 578 miljoner kronor inklusive kort- och långfristiga placeringar.

Medel för U-krediter

Medel för att täcka kommande räntesubventioner för beviljade U-krediter fram till 2025 har satts av till ett konto hos Riksgälden och anslaget har avräknats och redovisats mot Statskapital. Inga nya avsättningar kommer att ske till följd av förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete.

Sidas utestående åtaganden avseende kommande räntesubventioner samt kapitalbelopp för någon kredit uppgår till drygt 851 miljoner kronor per den 31 december 2011 (inklusive en reserv på 100 miljoner kronor för valutakursförändringar), medan avsatta medel hos Riksgälden för U-krediter uppgår till 904 miljoner kronor. Överskottet beräknas uppgå till 53 miljoner kronor per den 31 december 2011.

Utestående åtagande uppgick till 847 miljoner kronor vid motsvarande tidpunkt föregående år. Förändringen är främst hänförlig till utbetalningar inom två krediter avseende Sri Lanka samt en återbetalning till inkomsttitel av en ramkredit till Filippinerna på 28 miljoner kronor vilken aldrig utnyttjats. Samtidigt har en ny beräkning ökat behovet av medel till räntesubvention (Sida beslut 2012-000219).

Fristående garantier

Sidas totala engagemang för fristående garantier uppgår till 2 784 miljoner kronor per den 31 december 2011. Minskningen av engagemanget jämfört med föregående år beror främst på offerter som tagits bort under året, då garantin för lånet i Angola inte kommer bli högre än utestående lån och räntekostnader, vilket också gäller för garantin för lånet i Moçambique Maputo Port.

Sida har sex garantier bestående av:

- en kursriskgaranti för transmissionsinvesteringar för att förbättra tillgången på elenergi i Namibia (0,1 miljoner kronor),
- återuppbyggnad av hamnen i Maputo för att underlätta Moçambiques utrikeshandel (32 miljoner kronor),
- ett fiberkabelprojekt i Angola (107 miljoner kronor),
- en garanti till Vietstar (13 miljoner kronor) inom en garanti till Swedfund där avtalet uppgår till 45 miljoner kronor,
- en nyttillkommen garanti till Kurdmed i Irak (13 miljoner kronor) inom en garanti till Swedfund där avtalet uppgår till 45 miljoner kronor
- en nyttillkommen garanti i Bosnien (2 miljoner kronor) inom USAID-avtalet.

Under året har garantin för African Infrastructure Fund (AIG) för finansiering av infrastrukturinvesteringar i Afrika löpt ut då lånet har lösts i förtid och det endast återstår en premiefordran.

Under 2009 ingick Sida ett engagemang med Asiatiska Utvecklingsbanken (ADB) på 650 miljoner kronor vilket redovisas som en offert då inga medel ännu är tagna i anspråk. Under 2010 ingick Sida ett avtal med International Finance Corporation (IFC). Utestående offert uppgår till 1 200 miljoner kronor, men inga medel är ännu tagna i anspråk. Sida och IFC för en dialog kring vissa juridiska frågor som i dag stoppar användningen utav ramen för faktiska garantier. Förhoppningen är att dessa frågor kan lösas ut och att avtalet kan användas för garantigivning.

Till USAID tillkom ett avtal på 750 miljoner kronor under 2010 där två garantiavtal trätt i kraft för två bosniska banker som ställer ut lån till småföretagare (totalt 34 miljoner kronor). Ytterligare ett garantiavtal har trätt i kraft för en bank i Moçambique (Banco terra) vilket också är ett portföljupplägg med bankgarantier till småföretagare där garanterat lånebelopp uppgår till 16 miljoner kronor men där inga garantier ställts ut under 2011. Under 2011 har avtalats om utnyttjande av garantin då ett lån om 2 miljoner kronor utbetalats på en av garantierna i Bosnien. Således kvarstår 748 miljoner kronor i offert för USAID.

Sidas totala engagemang för fristående garantier uppgår till 2 784 miljoner kronor. Reserveringen för förväntad förlust för engagemanget beräknas till 30 miljoner kronor. Uppgift om riskkoncentration (oförväntad förlust) kan inte lämnas då Sida inte kunnat erhålla denna uppgift från EKN och saknar eget systemstöd för en sådan beräkning.

Resultatet för Sidas fristående garantier uppgår till 17 miljoner kronor jämfört med 21 miljoner kronor föregående år. Att resultatet minskat beror främst på förändringar i riskreserveringen. Samtidigt har nettopremieintäkter ökat vilket främst beror på att överlämning av förvaltningen till EKN medfört att Sida redovisar beräknade premier på offerter.

EKNs beräkning av riskkoncentration (oförväntad förlust) delades i samband med delårsrapporten 2011 upp av EKN på de två portföljerna som Sida har, det vill säga U-krediter och fristående garantier. Sida anser att dessa framöver bör ses samlat och att riskkoncentrationen bör beräknas för Sidas totala portfölj. Likvida medel i reserven för fristående garantier uppgår till 74 miljoner kronor.

Premiereserver, avgifter och nya förordningar

Övervägande delen av Sidas medel för säkerhetsreserverna för både garantierna för U-krediter och fristående garantier förvaltas i kronor hos Riksgälden. En mindre del av reserverna för U-krediterna (328 miljoner kronor) förvaltas av EKN i annan valuta placerat i svenska banker. Sida lyder sedan 2009 under förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete som anger att Sidas båda reserver ska slås ihop, samt att förvaltning av dessa ska ske på konto i svenska kronor i Riksgälden. Av § 23 i den nya förordningen (2011:211) om utlåning och garantier som gäller från den 1 april 2011 (med undantag av vissa paragrafer som gäller från den 1 januari 2012) framgår dock att reserver kan hållas i andra valutor.

Enligt den nya förordningen ska administrativa avgifter för garantierna tas ut och särredovisas från och med den 1 januari 2012. Samtidigt har Sida enligt förordningen från 2009 möjlighet att subventionera premier.

Sida har uppmärksammat Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) på att de båda förordningarna har motstridiga regler. Det råder oklarheter kring de delar som rör placering i annan valuta och hantering av administrativ avgift vilket gör att Sida väntar på ytterligare besked ifrån Regeringskansliet i denna fråga. Till dess Sida vet vilket regelverk som ska användas och i vilka delar görs inga förändringar av placeringen av medel utan de kvarstår tillsvidare på valutakonton. Hur nya regler för administrativa avgifter ska tillämpas för garantiverksamhet som avser utvecklingssamarbete kommer utredas ytterligare när Sida får besked om hur regelverket i dessa delar ska tillämpas.

7.2 Resultaträkning, tkr

Verksamhetens intäkter	Not	110101–111231	100101–101231
Intäkter av anslag	1	965 577	986 874
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	16 446	16 856
Intäkter av bidrag	3	1 786	240
Finansiella intäkter	4	12 900	3 383
Summa		996 709	1 007 354
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-572 213	-612 669
Kostnader för lokaler	6	-86 974	-70 902
Övriga driftkostnader	7	-307 003	-294 694
Finansiella kostnader	8	-2 451	-2 258
Avskrivningar och nedskrivningar	15,16	-28 068	-26 830
Summa		-996 709	-1 007 354
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av Sida		66 924	709 650
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-68 076	-716 512
Saldo uppbördsverksamhet	9,36	-1 152	-6 862
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1	27 780 460	15 450 709
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		643	500
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	10	59 277	79 367
Finansiella intäkter	11	65 091	31 466
Finansiella kostnader	12	-1 301	-35 286
Lämnade bidrag	13	-27 857 421	-15 487 583
Saldo transfereringar		46 748	39 174
Årets kapitalförändring	14	45 596	32 312

7.3 Balansräkning, tkr				forts. >>
Tillgångar	Not	2011-12-31	2010-12-31	
Immateriella anläggningstillgångar				
Balanserade utgifter för utveckling		75 670	66 173	
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		3 669	5 480	
Summa immateriella anläggningstillgångar	15	79 339	71 653	
Materiella anläggningstillgångar				
Förbättringsutgifter på annans fastighet		24 195	22 601	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		14 234	25 689	
Pågående nyanläggningar		1 131	–	
Summa materiella anläggningstillgångar	16	39 561	48 290	
Finansiella anläggningstillgångar				
Långfristiga fordringar hos andra myndigheter		800 000	600 000	
Andra långfristiga fordringar		239 742	260 804	
Summa finansiella anläggningstillgångar	17	1 039 742	860 804	
Utlåning	18	248 049	278 045	
Fordringar				
Kundfordringar		220	485	
Fordringar hos andra myndigheter		38 095	45 055	
Övriga fordringar		12 227	29 841	
Summa fordringar	19	50 542	75 381	
Periodavgränsningsposter				
Förutbetalda kostnader		20 490	26 380	
Upplupna bidragsintäkter		295	137	
Övriga upplupna intäkter		37 572	26 551	
Summa periodavgränsningsposter	20	58 357	53 068	
Avräkning med statsverket	21	129 199	136 015	
Kortfristiga placeringar	22	408 153	67 613	
Kassa och bank				
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23	56 240	–	
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	24	1 332 711	1 637 497	
Kassa och bank	25	34 741	306 524	
Summa kassa och bank		1 423 691	1 944 021	
Summa tillgångar		3 476 632	3 534 890	

7.3 Balansräkning, tkr

Kapital och skulder	Not	2011-12-31	2010-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	26	1 505 476	1 616 467
Balanserad kapitalförändring	27	1 363 292	1 281 908
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	14	45 596	32 312
Summa myndighetskapital		2 914 364	2 930 687
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	28	2 488	3 143
Övriga avsättningar	29	185 685	175 840
Summa avsättningar		188 172	178 983
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	30	83 642	88 921
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret		–	7 694
Skulder till andra myndigheter		129 000	144 007
Leverantörsskulder		103 046	90 086
Övriga skulder	31	12 968	44 839
Summa skulder m.m.		328 656	375 547
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		43 220	49 633
Oförbrukade bidrag		991	–
Övriga förutbetalda intäkter		1 227	40
Summa periodavgränsningsposter	32	45 439	49 673
Summa kapital och skulder		3 476 632	3 534 890

7.4 Anslagsredovisning

7.4.1 Anslagsredovisning, Redovisning mot anslag, tkr

Anslag	Benämning	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	
			Not 33	Not 34	
7 1:1	Biståndsverksamhet (Ramanslag samtliga anslagsposter)				
7 1:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering		851	2 705 000	
7 1:1.2	Informations- och kommunikationsverksamhet		301	96 300	
7 1:1.5	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället		31 621	1 497 700	
7 1:1.6	Asien		53 818	1 524 000	
7 1:1.7	Latinamerika		17 730	567 000	
7 1:1.9	Afrika		31 736	5 598 000	
7 1:1.17	Mellanöstern och Nordafrika		9 459	450 000	
7 1:1.21	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser		0	1 408 500	
7 1:1.22	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet		29 030	150 000	
7 1:1.23	Miljölån		4 519	250 000	
7 1:1.24	Kapacitetsutveckling och samverkan		0	680 000	
7 1:1.25	Särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)		0	75 000	
7 1:1.26	Östeuropa och Centralasien				
7 1:1.26.1	Östeuropa och Centralasien, ODA-länder		3 512	0	
7 1:1.26.2	Östeuropa och Centralasien, icke ODA-länder		7 156	0	
7 1:1.26	Summa Östeuropa och Centralasien		10 667	0	
7 1:1.27	Internationella finansieringsinstitutioner ¹		0	3 168 826	
7 1:1.32	Forskningssamarbete		11 678	550 000	
7 1:1.33	U-krediter		0	0	
7 1:1.34	Europeiska utvecklingsfonden ¹		0	972 735	
7 1:1.35	FN:s ekonomiska och sociala verksamhet ¹		0		
7 1:1.35.1	Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet ¹		0	3 449 000	
7 1:1.35.2	Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet ¹		0	60 000	
7 1:1.35	Summa FN:s ekonomiska och sociala verksamhet ¹		0	3 509 000	
7 1:1.36	Konflikthantering ¹		0	319 000	
7 1:1.37	Organisations- och temastöd ¹		0	3 255 852	
7 1:1.38	Ekonomiska program ¹		0	227 000	
7 1:1.39	Östeuropa och Centralasien, icke ODA-länder ¹		0	0	
7 1:1	Summa biståndsverksamhet		201 410	27 003 913	
7 1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Ramanslag)				
7 1:2.1	Sida (förvaltning)		-24 377	961 510	
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa (Ramanslag samtliga anslagsposter)				
7 2:1.3	Reformsamarbete i Östeuropa (UD) ¹		0	74 510	
7 2:1.6	Reformsamarbete i Östeuropa				
7 2:1.6.1	Reformsamarbete i Östeuropa		3 981	1 140 500	
7 2:1.6.2	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället		23	47 303	
7 2:1.6	Summa reformsamarbete i Östeuropa		4 004	1 187 803	
7 2:1	Summa reformsamarbete i Östeuropa		4 004	1 262 313	

¹ Anslagsposter som disponeras av Sida men där medlen utbetalas efter beslut av Regeringskansliet,

forts. >>

	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av med- givet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
	Not 34		Not 33			
	455 000	0	0	3 160 851	3 061 859	98 992
	0	0	0	96 601	96 061	539
	-112 000	0	0	1 417 321	1 372 954	44 367
	-77 000	0	-5 488	1 495 330	1 397 992	97 338
	0	0	0	584 730	572 410	12 320
	-321 000	0	0	5 308 736	5 080 852	227 883
	125 000	0	0	584 459	553 080	31 379
	215 598	0	0	1 624 098	1 609 739	14 359
	-18 000	0	-25 430	135 600	117 291	18 309
	-95 000	0	-19	159 500	154 047	5 453
	-62 000	0	0	618 000	497 262	120 738
	0	0	0	75 000	74 512	488
	0	0	-1 712	1 800	807	993
	0	0	-7 156	0	-5 607	5 607
	0	0	-8 867	1 800	-4 800	6 600
	57 381	0	0	3 226 207	3 130 208	95 999
	-8 000	0	0	553 678	525 203	28 475
	0	0	0	0	0	0
	-130 980	0	0	841 755	818 465	23 290
	123 842	0	0	3 572 842	3 473 000	99 842
	-39 204	0	0	20 796	19 753	1 043
	84 638	0	0	3 593 638	3 492 753	100 885
	-3 453	0	0	315 547	298 764	16 782
	281 000	0	0	3 536 852	3 425 073	111 779
	-5 630	0	0	221 370	214 425	6 945
	1 364	0	0	1 364	1 364	0
	386 918	0	-39 804	27 552 437	26 489 516	1 062 921
	0	0	0	937 133	923 754	13 379
	2 551	0	0	77 061	74 351	2 709
	5 000	0	0	1 149 481	1 135 566	13 915
	-5 000	0	0	42 326	40 211	2 115
	0	0	0	1 191 807	1 175 777	16 030
	2 551	0	0	12 688 667	12 501 128	18 739

7.4.1 Anslagsredovisning, Redovisning mot anslag, tkr

Anslag	Benämning	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	
			Not 33	Not 34	
5 1:11	Samarbete inom Östersjöregionen (Ramanslag samtliga anslagsposter)				
5 1:11.1	Samarbete inom Östersjöregionen				
5 1:11.1.1	Sidas Östersjöteam		1	24 168	
5 1:11.1.2	Samarbete inom miljöområdet		5	35 000	
5 1:11.1.3	Samarbete inom området demokrati och mänskliga rättigheter		29	34 000	
5 1:11	Summa samarbete inom Östersjöregionen		35	93 168	
	Totalsumma		181 072	29 320 904	
	Avslutade anslag				
7 1:1.3	Globala utvecklingsinsatser		47 598	0	
	Summa avslutade anslag		47 598	0	
	Totalsumma inklusive avslutade anslag		228 671	29 320 904	

1 Anslagsposter som disponeras av Sida men där medlen utbetalas efter beslut av Regeringskansliet,

7.4.2 Anslagsredovisning, Redovisning mot inkomstitlar på statens budget, tkr

Inkomst-titel	Benämning	Not	Beräknat belopp	Inkomster
		36		
2394	Övriga ränteinkomster			39 351
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter			421
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet			28 304
4526	Återbetalning av övriga lån			33 918
	Summa			101 995

	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av med- givet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
	Not 34		Not 33			
	0	0	-1	24 168	20 911	3 257
	0	0	-5	35 000	34 926	74
	0	0	-29	34 000	33 876	124
	0	0	-35	93 168	89 714	3 454
	389 469	0	-39 840	29 851 606	28 753 112	10 984 93
	-47 598	0	0	0	0	0
	-47 598	0	0	0	0	0
	341 870	0	-39 840	29 851 606	28 753 112	10 984 93

7.4.3 Redovisning av beställningsbemyndigande, tkr

Anslag	Benämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden 111231	
		Not 37, 38	1	Not 39	
7 1:1	Biståndsverksamhet				
7 1:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	1 050 000	761 528	1 047 632	
7 1:1.2	Informations- och kommunikationsverksamhet	100 000	25 701	80 373	
7 1:1.5	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	1 200 000	1 229 024	1 198 759	
7 1:1.6	Asien	2 900 000	2 081 710	2 375 007	
7 1:1.7	Latinamerika	900 000	949 971	727 885	
7 1:1.9	Afrika	9 600 000	9 226 326	7 723 632	
7 1:1.17	Mellanöstern och Nordafrika	700 000	382 787	516 841	
7 1:1.21	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	1 800 000	1 538 991	1 661 304	
7 1:1.22	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	150 000	100 986	43 828	
7 1:1.23	Miljölån	500 000	181 987	30 326	
7 1:1.24	Kapacitetsutveckling och samverkan	700 000	598 497	602 676	
7 1:1.26.1	Östeuropa och Centralasien, ODA-länder	0	1 042	0	
7 1:1.27	Internationella finansieringsinstitutioner ¹	17 150 000	18 857 367	16 903 637	
7 1:1.32	Forskningssamarbete	600 000	411 822	286 960	
7 1:1.34	Europeiska utvecklingsfonden ¹	6 100 000	6 818 021	6 084 622	
7 1:1.37	Organisations- och temastöd ¹	3 300 000	1 621 402	2 684 753	
7 1:1.38	Ekonomiska program ¹	3 450 000	2 295 309	3 421 495	
	Summa 7 1:1	50 200 000	47 082 471	45 389 732	
7 2:1	Reformsamarbete i Östeuropa				
7 2:1.3	Reformsamarbete i Östeuropa (UD) ¹	75 000	41 600	49 800	
7 2:1.6.1	Reformsamarbete i Östeuropa	2 800 000	1 236 647	1 365 047	
7 2:1.6.2	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	80 000	42 904	29 667	
	Summa 7 2:1	2 955 000	1 321 151	1 444 514	
5 1:11	Samarbete inom Östersjöregionen				
5 1:11.1.1	Sidas Östersjöteam	6 000	1 425	3 011	
5 1:11.1.2	Samarbete inom miljöområdet	61 000	15 626	27 320	
5 1:11.1.3	Samarbete inom området demokrati och mänskliga rättigheter	50 000	40 577	38 072	
	Summa 5 1:11	117 000	57 628	68 403	
	Summa beställningsbemyndiganden	53 272 000	48 461 250	46 902 649	

¹ Anslagsposter som disponeras av Sida men där Regeringskansliet beslutar om att ingå åtaganden och där medlen utbetalas efter beslut av Regeringskansliet.

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016–	Totalt 2012–
						Not 39
	674 762	349 290	0	0	0	1 024 052
	62 848	10 826	5 450	5 450	0	84 574
	941 409	246 925	1 771	2 142	0	1 192 247
	1 256 055	653 131	228 085	424 876	8 000	2 570 146
	398 607	205 422	67 571	72 271	0	743 870
	4 430 572	1 572 460	631 801	763 291	0	7 398 124
	302 409	141 151	48 116	58 169	0	549 845
	894 230	456 465	204 437	276 437	5 000	1 836 568
	25 470	11 959	0	0	0	37 429
	17 710	10 000	0	0	0	27 710
	324 596	196 205	70 782	74 029	0	665 612
	0	0	0	0	0	0
	3 345 747	3 348 463	2 974 971	2 450 104	4 784 352	16 903 637
	149 702	81 285	34 932	41 074	0	306 993
	1 082 130	1 142 248	1 187 337	1 217 396	1 455 509	6 084 620
	957 077	898 258	173 309	130 565	525 544	2 684 753
	221 350	249 044	261 480	277 841	241 178	3 421 495
	15 084 673	9 573 132	5 890 041	5 793 644	9 190 185	45 531 675
	17 600	17 600	14 600	0	0	49 800
	754 946	405 213	110 771	121 373	0	1 392 302
	27 352	0	0	0	0	27 352
	799 897	422 813	125 371	121 373	0	1 469 453
	515	0	0	0	0	515
	17 315	10 000	0	0	0	27 315
	26 961	10 612	499	499	0	38 572
	44 791	20 612	499	499	0	66 402
	15 929 362	10 016 557	6 015 911	5 915 517	9 190 185	47 067 531

7.4.4 Finansiella villkor 2011, tkr¹⁸

forts. >>

Anslagspost	Benämning (land/region)	Villkor 2011	Beslutstyp	Högst/minst	Finansiellt villkor 2011	Utfall 2011
7 1:1 och 7 2:1.6.1	Bistånds- verksamhet/ Reform- samarbete i Östeuropa	Sida får finansiera viss metodutveckling, studier, utvärderingar och erfarenhetsredovisningar samt revisioner inom respektive anslagspost. Redovisning av utfall per anslagspost: ¹	Regl.brev	Ej beloppsstyrt	Ej beloppsstyrt	55054
		7 1:1.1 Humanitära insatser och konflikthantering				1990
		7 1:1.2 Informations- och kommunikationsverksamhet				727
		7 1:1.3 Globala utvecklingsinsatser				18490
		7 1:1.5 Stöd gm sv organisationer i det civila samhället				4814
		7 1:1.6 Asien				5155
		7 1:1.7 Latinamerika				605
		7 1:1.9 Afrika				15797
		7 1:1.17 Mellanöstern och Nordafrika				432
		7 1:1.22 Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet				98
		7 1:1.23 Miljölån				320
		8 1:1.24 Kapacitetsutveckling och samverkan				616
		7 1:1.32 Forskningssamarbete				4234
		7 2:1.6.1 Reformsamarbete i Östeuropa				1776
		Ca 445 000 tkr ska användas för insatser inom det bilaterala och regionala forskningssamarbetet.	Regl.brev	Ca	445 000	456443
		Sida får ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till en belopp av högst 10 000 000 000 kronor. Garantigivningen innefattar utställda biståndsgarantier för u-krediter och fristående garantier samt garantier inom systemet för finansiering av utvecklingslån och garantier.	Regl.brev	Högst	10 000 000	3 935 000
7 1:1.1	Humanitära insatser och konfliktrelaterad verksamhet	Högst 200 000 tkr får användas för insatser avseende konfliktrelaterad verksamhet. Medel för denna verksamhet ska användas i enlighet med policyn för säkerhet och utveckling samt regeringsbeslut om interimistisk styrning av Sidas anslagsposter. En utgångspunkt för dessa insatser är att de ska präglas av snabbhet och flexibilitet.	Regl.brev	Högst	200 000	85653
7 1:1.2	Informations- och kommunikationsverksamhet	Sida får högst använda 27 000 tkr för sin egen informations- och kommunikationsverksamhet.	Regl.brev	Högst	27 000	26504
7 1:1.5	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	Minst 200 000 tkr ska avse stöd till barn och ungdomars rätt till hälsa och utbildning.	Regl.brev	Lägst	200 000	229591
7 1:1.21	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	Av medlen ska Sida bereda och besluta om bidrag om sammanlagt högst 30 500 tkr till följande organisationer (samt 10 000 efter samråd med UD av villkor 1 nedan):	Regl.brev	Högst	40 500	40 173
		1) 2 000 tkr till svenska FN-förbundet samt ytterligare 10 000 tkr efter samråd med UD av villkor som fanns i strategin 2008–2010 i enlighet med ny strategi	Regl.brev	Högst	12 000	12 000
		2) 5 000 tkr till International Center for Transitional Justice	Regl.brev	Högst	5 000	5 000
		3) 9 000 tkr till International legal Assistance Consortium	Regl.brev	Högst	9 000	9 000
		4) 2 000 tkr till International Rehabilitation Council for Torture	Regl.brev	Högst	2 000	2 000
		5) 1 000 tkr till Small Arms Survey	Regl.brev	Högst	1 000	1 000
		6) 4 000 tkr till Geneva International Center for Humanitarian Demining	Regl.brev	Högst	4 000	4 000

7.4.4 Finansiella villkor 2011, tkr¹⁸

forts. >>

Anslagspost	Benämning (land/region)	Villkor 2011	Beslutstyp	Högst/minst	Finansiellt villkor 2011	Utfall 2011
		7) 200 tkr till Landmine Monitor	Regl.brev	Högst	200	200
		8) 3 300 tkr till Afghanistan Analysts Network	Regl.brev	Högst	3300	2973
		9) 4 000 tkr United nations Industrial Development Org	Regl.brev	Högst	4000	4000
		Minst 126 500 tkr ska avse stöd till insatser för fred och säkerhet inklusive de insatser inom området för fred och säkerhet som specificeras 1–9 ovan.	Regl.brev	Minst	126 500	136 005
7 1:1.24	Kapacitetsutveckling och samverkan	Medel för verksamhet vid SPF från anslagsposten kapacitetsutveckling och samverkan ska år 2011 uppgå till högst 28 miljoner kronor.	Strategi	Högst	28000	23085
7 1:1.32	Forsknings-samarbete	Av medlen ska minst 75 000 tkr avse forskning om sjukdomar som främst drabbar fattiga barn.	Regl brev	Minst	75000	76 132
		Minst 25 000 tkr ska avse forskning om framtida livsmedels-försörjning.	Regl brev	Minst	25000	131 000
7 1:2.1	Sida (förvaltning)	Belopp för icke ODA-länder ska vara högst 20 300 tkr.	Regl.brev	Högst	20300	17282
		- varav högst 15 300 tkr får användas för Sidas Östersjöenhet.	Regl.brev	Högst	15300	14447
		- varav 5 000 tkr avser samarbete med Ryssland.	Regl.brev	Högst	5000	2835
7 1:1 och 7 2:1.6.1	Bistånds-verksamhet/ Reformsam-arbete i Östeuropa	Sida medges att inom ramen för det totala strategibeloppet att inom ramen för beslutad anslagspost överstiga alternativt understiga årligt beslutat strategibelopp för land eller region med 10 procent. Åttersrapportering mot villkoret följer av redovisning av utfallet mot de årligen beslutade strategibeloppen för land eller region.	Regl.brev			
7 1:1.9	Afrika	Medlen ska användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.¹⁷				
	Burkina Faso	Stödet till Burkina Faso ska för 2011 uppgå till ca 260 milj kr, inkl. forskningssamarbete och regeringens särskilda klimatsatsning.	Reg.beslut	Ca	260000	234 119
	Etiopien	Stödet till Etiopien ska för 2011 uppgå till ca 195 milj kr, inkl. forskningssamarbete. ²	Reg.beslut	Ca	195000	144 560
	Kenya	Stödet till Kenya ska för åren 2011 uppgå till ca 375 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	375000	348 792
	Mali	Stödet till Mali ska för 2011 uppgå till ca 280 milj kr, inkl. regeringens särskilda klimatsatsning. ³	Reg.beslut	Ca	280000	209 565
	Moçambique	Stödet till Mocambique ska uppgå till ca 725 milj kronor per år (2010–2013).	Reg.beslut	Ca	725000	693 428
	Tanzania	Stödet till Tanzania ska för 2011 uppgå till ca 800 milj kronor.	Reg.beslut	Ca	800000	782 597
	Uganda	Stödet till Uganda ska för åren 2010–2013 uppgå till ca 260 milj kr per år, inkl. forskningssamarbete. ⁴	Reg.beslut	Ca	260000	232 426
	Zambia	För 2011 ska stödet till Zambia uppgå till ca 400 milj kronor. ⁵	Reg.beslut	Ca	400000	195 976
	Rwanda	Den planerade utbetalningen till Rwanda beräknas uppgå till ca 180 milj kronor 2011. ⁶	Samarbetsstrategi	Ca	180000	209 911
	Burundi	Planerad utbetalningsvolym kommer att minska under utfasningsperioden, till ca 26 milj under 2011. ⁷	Regl. Brev/Utfasningsplan	Ca	26000	20 315
	Dem. Rep.Kongo	Stödet till DRK ska för 2011 uppgå till ca 225 milj kr.	Reg.beslut	Ca	225000	243 922
	Liberia	Volymen på det totala utvecklingssamarbetet... för 2011 200 milj kr...	Samarbetsstrategi	Ca	200000	191 240
	Sierra Leone	Stödet till Sierra Leone ska för 2011 uppgå till ca 20 milj kr. ⁸	Regl. Brev/Utfasningsplan	Ca	20000	0
	Somalia	För 2011 planeras det mer långsiktiga biståndet fortsatt uppgå till 90 milj kr. ⁹	Förhållningssätt	Ca	90000	104 999

7.4.4 Finansiella villkor 2011, tkr¹⁸

forts. >>

Anslags- post	Benämning (land/region)	Villkor 2011	Beslutstyp	Högst/ minst	Finansiellt villkor 2011	Utfall 2011
	Sudan	Stödet till Sudan ska för 2011 uppgå till ca 275 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	275 000	265 679
	Zimbabwe	Volymen för stödet ska kunna uppgå till ca 200 milj kronor per år under strategiperioden.	Samarbets strategi	Ca	200 000	183 864
	Botswana	Sidas landallokering för Botswana ska uppgå till ca 40 milj per år för åren 2010 till 2013. ¹⁰	Samarbets strategi	Ca	40 000	13 313
	Namibia	Sidas landallokering för Namibia ska uppgå till ca 20 milj kr per år för perioden 2009 till 2013.	Samarbets strategi	Ca	20 000	19 458
	Sydafrika	Volymen för det selektiva samarbetet ska uppgå till ca 90 milj kr per år. ¹⁰	Samarbets strategi	Ca	90 000	72 627
	Regionalt Afrika	Utbetalningsbeloppet för 2010 och 2011 ska uppgå till ca 570 respektive ca 650 milj kr.	Samar- betsstra- tegi	Ca	650 000	633 979
		Av medlen får högst 300 000 tkr avsättas till regionala hiv och aids- insatser inom ramen för sexuell och preproduktiv hälsa och rättigheter, inklusive HBT-personers rättigheter.	Reg.beslut	Högst	300 000	284 772
7 1:1.6	Asien	Medlen ska användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.¹⁷				
	Bangladesh	Stödet till Bangladesh ska för åren 2010–2012 uppgå till ca 235 milj kr, inkl. regeringens särskilda klimatsatsning. ¹¹	Reg.beslut	Ca	235 000	194 685
	Afghanistan	För 2011 ska stödet uppgå till ca 500 milj kr.	Reg.beslut	Ca	500 000	528 540
	Kambodja	Stödet till Kambodja ska för 2011 uppgå till ca 180 milj kr, inkl. regeringens särskilda klimatsatsning.	Reg.beslut	Ca	180 000	170 148
	Östtimor	Stödet till Östtimor ska för åren 2010–2011 uppgå till ca 29 milj kr per år.	Utfasnings- plan	Ca	29 000	28 970
	Kina	Volymen för det selektiva samarbetet med Kina beräknas uppgå till ca 50 milj kr per år. ¹⁰	Strategi för selektivt samarbete	Ca	50 000	39 633
	Indien	Volymen för det selektiva samarbetet med Indien uppgår till ca 60 milj kr per år för perioden 2009–2013. ¹⁰	Strategi för selektivt samarbete	Ca	60 000	41 869
	Indonesien	Stödet till Indonesien ska för åren 2010–2012 uppgå till ca 35 milj kr per år. ¹⁰	Reg.beslut	Ca	35 000	15 441
	Vietnam	Stödet till Vietnam ska för 2011 uppgå till ca 90 milj kr inkl. forskningssamarbete.	Reg beslut	Ca	90 000	94 640
	Regionalt Asien	Det årliga beloppet ska vara ca 225 milj kr. ¹²	Strategi	Ca	225 000	192 529
	Laos	Indikativ volym 20 milj kr för 2011. ¹³	Utfasnings- strategi	Indika- tivt	20 000	17 232
7 1:1.17	Mellanöstern och Nordafrika	Medlen ska användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.¹⁷				
	Västbanken-Gaza	Stödet till Västbanken-Gaza ska för 2011 uppgå till ca 200 milj kronor.	Reg.beslut	Ca	200 000	218 321
	Irak	Den finansiella ramen för det svenska stödet för återuppbyggnad till Irak kommer under 2010 att uppgå till omkring 80 milj kr per år och föreslås därefter öka succesivt till högst 120 milj kr per år med reservation för att beloppet kan bli lägre om förutsättningarna väsentligen förändras.	Samarbets strategi	Ca	120 000	119 503
	Regionalt Mellanöstern och Nordafrika	Det regionala stödet till Mellanöstern ska för åren 2010–2011 uppgå till ca 230 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	230 000	215 256

7.4.4 Finansiella villkor 2011, tkr¹⁸

Anslags- post	Benämning (land/region)	Villkor 2011	Beslutstyp	Högst/ minst	Finansiellt villkor 2011	Utfall 2011
7 1:1.7	Latinamerika	Medlen ska användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.¹⁷				
	Bolivia	Stödet till Bolivia ska för åren 2010–2012 uppgå till ca 205 milj kr per år inkl forskningssamarbete och regeringens särskilda klimatsatsning.	Reg.beslut	Ca	205000	212874
	Colombia	Stödet till Colombia ska för åren 2011–2013 uppgå till ca 135 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	135000	147401
	Guatemala	Stödet till Guatemala ska för åren 2010–2013 uppgå till ca 160 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	160000	168802
	Nicaragua	Stödet till Nicaragua ska för 2011 uppgå till ca 11 milj kr, inkl. forskningssamarbete.	Utfasningsstrategi	Ca	11000	9779
	Regionalt Latinamerika	Det samlade regionala stödet till Latinamerika ska för 2011 uppgå till ca 40 milj kr. ¹⁴	Reg.beslut	Ca	40000	35553
7 2:1.6	Reformsamarbete i Östeuropa	Medlen ska användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.¹⁷				
	Albanien	Stödet till Albanien ska för åren 2010–2012 uppgå till ca 80 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	80000	82385
	Bosnien-Hercegovina	Stödet till Bosnien-Hercegovina ska för 2010 uppgå till ca 170 milj kr.	Samarbetsstrategi	Ca	170000	179663
	Kosovo	Volymen för det svenska utvecklingssamarbetet med Kosovo under perioden 2009–2012 ska vara 80 milj kr per år.	Samarbetsstrategi	Ca	80000	86216
	Makedonien	Stödet till Makedonien ska fasas ut under treårsperioden 2010–2012. beloppet ska under utfasningsperioden uppgå till maximalt 80 milj, för 2011 ca 25 milj kr. ¹⁶	Utfasningsstrategi	Ca	25000	19936
	Moldavien	Stödet till Moldavien ska för strategiperioden vara ca 110 milj kr per år.	Samarbetsstrategi	Ca	110000	110009
	Georgien	Volymen för utvecklingssamarbete med Georgien ska uppgå till ca 480 milj kr under perioden 2010–2013. Den årliga volymen bör vara ca 120 milj kr. ¹⁵	Samarbetsstrategi	Ca	120000	99506
	Serbien	Stödet till Serbien ska för åren 2010–2012 uppgå till ca 110 milj kr per år.	Reg.beslut	Ca	110000	115874
	Turkiet	Volymen för det svenska utvecklingssamarbetet med Turkiet under perioden 2010–2013 ska vara ca 73 miljoner kronor per år genom Sida.	Samarbetsstrategi	Ca	73000	65622
	Vitryssland	Stödet till Vitryssland ska för 2011–2013 uppgå till ca 120 milj kr.	Samarbetsstrategi	Ca	120000	129185
	Ukraina	Stödet till Ukraina ska för åren 2011–2013 uppgå till ca 217 milj kr.	Reg.beslut	Ca	217000	211167

1 Villkoret är inte beloppsmässigt reglerat.

2 Etiopien: Osäkerhet om nivå inför ny strategi. Gammal strategi förlängd enl RB samt samråd om nivån har skett med indikationer om att stödet bör ligga mellan 100 och 145 milj kronor.

3 Mali: Lägre takt i beredningar, beslut och utbetalningar pga osäkert strategiläge.

4 Uganda: Ingen förlängning av sektorbudgetstödet till hälsa, förseningar i forskningsstödet samt förstärkning av kronan som medfört att lokala org fått mer UGX för SEK och därmed förbrukat mindre SEK.

5 Zambia: Lågt utfall en konsekvens av omläggningen till biståndet. Förseningar i hälsosektorn och energistödet samt beredning av jordbruksstödet. Förändringar på regeringsnivå har skapat förseningar i avtal.

6 Rwanda: Samråd har skett om högre volym.

7 Burundi: Återbetalningar på 5 mnkr.

8 Sierra Leone: Utfasning och betalningsstopp.

9 Somalia: Samråd har skett om tillfälligt högre belopp, max 105 mnkr.

10 Selektiva samarbetsländer (Botswana, Sydafrika, Kina, Indien, Indonesien) där aktörssamverkansinstrumentet etablerats.

Det har visat sig vara tidskrävande att etablera nya samarbeten, ofta med nya aktörer inom biståndet, dessutom i små insatser.

11 Bangladesh: Förseningar i beredningar.

12 Regionalt Asien: Förseningar i vissa beredningar p g a utlokalisering 2011.

13 Laos: Kostnader för vissa insatser i samband med utfasningen har blivit lägre.

14 Regionalt Latinamerika: Återbetalningar förklarar lägre utfall.

15 Georgien: Enskild och stor utbetalning till Världsbanken som försenades (hann inte processas i tid inom WB).

16 Makedonien: Utfasningsland där utbetalningar sammanhänger med vilken slutrapportering som inkommer och godkänns.

17 Klimatsatsningen under åren 2009–2012 följs upp som finansiellt villkor i sin helhet 2012. Rapporteras i särskild ordning till regeringen för 2011.

18 Enligt regleringsbrevet har Sida inget ansvar för prognoser eller övriga återrapporteringskrav av de anslag som disponeras av Regeringskansliet, varför dessa inte ingår i redovisningen av finansiella villkor.

7.5 Finansieringsanalys, tkr

forts. >>

Drift	Not		110101– 111231		100101– 101231
					Not 44
Kostnader	40		-957 628		-966 607
Finansiering av drift					
Intäkter av anslag		965 577		986 874	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	41	15 740		14 765	
Intäkter av bidrag		1 786		240	
Övriga intäkter		12 900		3 383	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift			996 003		1 005 263
Förändring av Myndighetskapital hänförlig till övergångseffekten					
Förändring av Myndighetskapital hänförlig utredning					
Avräkning med statsverket					
Minskning av kortfristiga fordringar			90 456		2 709
Minskning av kortfristiga skulder			-19 454		-42 706
Kassaflöde från drift			109 377		-1 342
Investeringar					
Investeringar i materiella tillgångar		-10 430		-7 865	
Investeringar i immateriella tillgångar		-20 424		-35 504	
Summa investeringsutgifter	42		-30 854		-43 370
Finansiering av investeringar					
Lån från Riksgäldskontoret		27 625		48 041	
Amorteringar		-32 904		-29 733	
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten		–		97	
Försäljning av anläggningstillgångar		4 252		2 970	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar			-1 027		21 375
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder			-7 349		-811
Kassaflöde till investeringar			-39 230		-22 806
Låneverksamhet					
Nyutlåning och nedskrivning	43	-3 922		-81 283	
Amorteringar		33 918		66 477	
Summa låneutgifter			29 997		-14 806
Finansiering av låneverksamhet					
Minskning av statskapital med medel som tillförts statsbudgeten		-33 918		-66 477	
Summa medel som tillförts för finansiering av låneverksamhet			-33 918		-66 477
Kassaflöde till låneverksamhet			-3 922		-81 283

7.5 Finansieringsanalys, tkr

Uppbördsverksamhet	Not		110101– 111231		100101– 101231
Intäkter av avgifter och andra inkomster som inte disponeras av Sida		66 924		709 650	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		1 152		6 862	
Inbetalningar i uppbördsverksamhet			68 076		716 512
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet			-68 076		-716 512
Kassaflöde till uppbördsverksamhet			0		0
Transfereringsverksamhet					
Lämnat bistånd		-278 574 21		-154 875 83	
Finansiella intäkter		65 091		31 466	
Finansiella kostnader		-1 301		-35 286	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		-353 430		109 884	
Förändring av långfristiga fordringar		-250 995		268 328	
Utbetalningar i transfereringsverksamhet			-283 980 56		-15 113 191
Finansiering av transfereringsverksamhet					
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd		27 780 460		15 450 709	
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bistånd		643		500	
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd		59 277		79 367	
Minskning av statskapital med medel som erh. från statsbudgeten		-28 000		-687 000	
Summa medel som som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet			27 812 379		14 843 577
Kassaflöde till transfereringsverksamhet			-585 677		-269 614
Förändring av likvida medel			-519 452		-375 044
Specifikation av förändring av likvida medel					
Likvida medel vid årets början			20 723 342		24 473 386
Ökning av kassa och plusgiro			-271 783		248 100
Minskning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret			-240 852		-489 087
Minskning av avräkning med Statsverket			-6 816		-134 058
Summa förändring av likvida medel			-519 452		-375 044
Likvida medel vid årets slut			15 528 90		20 723 342

7.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Låneram i Riksgäldskontoret, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Beviljad låneram	110 000	110 000	110 000	100 000	147 500
Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	83 642	88 921	70 613	77 463	82 455

Kontokredit hos Riksgäldskontoret, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Beviljad kontokredit hos Riksgäldskontoret	47 036	85 000	33 000	28 000	20 000
Maximalt utnyttjad kontokredit	29 096	80 334	32 560	0	0

Räntekostnader och ränteintäkter på räntekonto, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Räntekostnader på räntekonto	30	232	11	0	0
Ränteintäkter på räntekonto	569	11	302	2 541	1 805

Avgiftsintäkter, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Avgiftsintäkter som myndigheten disponerar:	5 710	5 168	6 279	5 333	9 243
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	1	1	1	50 000	50 000
Avgiftsintäkter som myndigheten inte disponerar:	68 076	71 651	69 234	77 102	61 516
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	1	1	1	50 000	50 000

1 Belopp saknas i regleringsbrev.

Beviljad och utnyttjad anslagskredit, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Beviljad anslagskredit	46 483	48 000	70 000	26 458	18 666
Utnyttjad anslagskredit	0	24 377	48 077	0	0

Anslagssparande samt intecknade belopp, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Anslagssparande/reservationer	1 098 493 ¹	228 671	672 539	644 542	834 626
Därav intecknat	0	0	0	0	337

1 Varav 358 390 tkr avser anslagsposter inom utgiftsområde 7 där Sida disponerar medlen men vilka endast kan utbetalas efter beslut av Regeringskansliet.

Utestående åtaganden, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Tilldelad bemyndiganderam	53 272 000 ¹	26 376 042	29 985 000	26 023 000	28 000 000
Utestående åtaganden, not 39	46 879 037 ²	18 827 548	16 549 647	13 758 508	16 072 327

1 Varav 30 075 000 tkr avser anslagsposter inom utgiftsområde 7 där Sida disponerar medlen men vilka endast kan utbetalas efter beslut av Regeringskansliet.

2 Varav 29 144 307 tkr avser anslagsposter inom utgiftsområde 7 där Sida disponerar medlen men vilka endast kan utbetalas efter beslut av Regeringskansliet.

Antal årsarbetskrafter och medelantalet anställda, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Antal årsarbetskrafter	601 ¹	694	773	799	787
Medelantalet anställda	666 ¹	736	799	927	813

1 I antalet årsarbetskrafter och medelantalet anställda ingår 4 Biträdande Bilateral Expert (BBE) och 8 Nationella Experter (NE). Dessa finansieras från Sidas anslag för biståndsverksamhet.

Driftkostnad per årsarbetskraft, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Driftkostnad	966 189	978 265	989 375	982 117	1 017 225
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 608	1 410	1 280	1 229	1 293

Årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Årets kapitalförändring ¹	455 596	32 312	-49 401	244 621	130 502
Balanserad kapitalförändring ¹	1 363 292	1 281 908	1 760 656	1 419 597	1 311 758

1 Jämförelsetal justerade - se Ändrade redovisningsprinciper.

7.7 NOTER

Allmänt

Sida är bokföringsskyldig enligt förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Årsredovisningen är upprättad enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Sida har i skrivelse till regeringen (2011-000084/2011-014654) begärt en utökad låneram avseende materiella och immateriella anläggningstillgångar för innevarande budgetår för att dels finansiera behov av nyupplåning, dels ändra principen för låneupptag till att även inkludera pågående arbete. Enligt regeringens beslut om ändring av Sidas regleringsbrev (UF/2011/38292/UD/USTYR (delvis)), har Sidas låneram endast utökats för att genomföra nyupplåning enligt den princip som hittills tillämpats, det vill säga exklusive pågående arbete. Enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) allmänna råd till 1 § Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) bör pågående arbeten rymmas inom låneramen.¹ Storleken på Sidas låneram, 110 000 tkr, innebär att det allmänna rådet inte kan uppfyllas då anläggningstillgångarnas bokförda värde uppgår till 118 900 tkr.

Enligt särskilt regeringsbeslut från 2010 har Sida från och med 2011 fått ansvar för viss administrativ granskning samt utbetalning av medel och återkrav avseende bidrag som Regeringskansliet beslutar om inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (UF/2010/37907/USTYR). Uppdraget innebär att Sida, enligt regleringsbrevet, har dispositionsrätt till de aktuella anslagsposterna inom anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* samt en anslagspost inom 7.2.1 *Reformsamarbete i Östeuropa*. Medlen ska därmed ingå i myndighetens finansiella dokument. I föreliggande årsredovisning redovisas de därmed i Sidas resultat- och balansräkningar och finansieringsanalys samt i anslagsredovisningen och redovisningen av beställningsbemyndiganden. I regleringsbrevet för 2011 framgår vidare att de ekonomiska åtaganden som Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) ingått med stöd av bemyndiganderamar som tilldelats för tidigare år samt för 2011, ska rapporteras till Sida för införande och redovisning i Sidas årsredovisning. Enligt regleringsbrevet har Sida inget ansvar för prognoser eller övriga återrapporteringskrav avseende dessa medel, varför de inte ingår i redovisningen av finansiella villkor. Regeringskansliet har överlämnat en sammanställning över de ekonomiska åtaganden som enligt regleringsbrevet ska ingå i Sidas årsredovisning 2011 (2011-001369). I och med att Regeringskansliet har verksamhetsansvaret för dessa bidragsbeslut och åtaganden finns dokumentation inte att tillgå på Sida. Därmed ingår inte heller Regeringskansliets åtaganden i Sidas intygande om en rättvisande bild och den ekonomiska ställningen enligt FÅB.

Från och med den 1 januari 2012 övergår den verksamhet som Sida bedrivit avseende Östersjösamarbetet inom utgiftsområde 5 Internationellt samarbete till Svenska institutet (SI). Verksamheten redovisas i sin helhet i Sidas årsredovisning för 2011 men inför årsredovisningen har förberedelser genomförts för

¹ Det allmänna rådet till 1 § Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) utgör en regeländring som införts under löpande budgetår vilken innebär att utgifter under året för anskaffning av sådana anläggningstillgångar som kommer att finansieras med lån bör rymmas inom låneramen.

att bland annat kunna fastställa bokfört värde för anläggningstillgångar som ska övertas av SI. Motsvarande förberedelser har skett avseende de ambassader som Sida administrerat under 2011 (tidigare sektionskanslier) och för vilka verksamhetsansvaret övergår till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) från och med 2012. Sida avser att inkomma med skrivelse till regeringen med förslag om reglering av låneram med anledning av dessa verksamhetsövergångar.

Belopp anges i tusentals kronor (tkr) om inte annat framgår. Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser jämfört med manuella summeringar. Jämförelse görs med utfall från föregående år per den 31 december.

Redovisningsprinciper

Fordringar har värderats till högst det belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs. Fordringar värderas till balansdagens köpkurs, skulder till balansdagens säljkurs. Utlandsmyndigheternas behållning per den 31 december har för de icke konvertibla valutorna värderats till kurs som gällde vid senaste växlingstillfället eller till december månads genomsnittskurs.

Fordringar och skulder i utländsk valuta inom säkerhetsreserven för Sidas garantier för U-krediter och fristående garantier som förvaltas av Exportkreditnämnden (EKN)¹ är värderade till balansdagens kurs i enlighet med EKN:s bokslutskurser.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar utgörs av tillgångar för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en ekonomisk livslängd på minst tre år. För Balanserade utgifter för utveckling tillämpas dock en beloppsgräns på 500 tkr, och för reparations- och underhållskostnader avseende Förbättringsutgifter på annans fastighet är beloppsgränsen 100 tkr. Anläggningstillgångarna tas upp till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivningarna påbörjas från och med den månad då tillgången tas i bruk. Avskrivningstiden för Förbättringsutgifter på annans fastighet är tio år (exklusive i de fall hyresavtalet löper på kortare tid och med säkerhet inte kommer förlängas), för datorer (exklusive bärbara datorer som kostnadsförs) tre år och för övriga anläggningskategorier fem år.

Avsättning för framtida pensionsåtaganden beräknas till det samlade värdet av samtliga beslut enligt de försäkringstekniska grunder som Statens Pensionsverk (SPV) har fastställt. Värdet inkluderar särskild löneskatt.

Utgifter som klassificeras som transfereringar redovisas mot anslag enligt kassamässig princip i de fall utbetalningarna grundar sig på beslut om bidrag och erhållna rekvisitioner. Erhållna fakturor avseende levererade varor och tjänster som klassificeras som transfereringar redovisas mot anslag enligt kostnadmässig princip.

Sida tillämpar i samband med bokslut ett gränsvärde på 100 tkr för periodiseringar avseende verksamhetens intäkter och kostnader, och ett gränsvärde på 1 000 tkr avseende transfereringar i form av levererade varor och tjänster.

Villkorlån och biståndskrediter har värderats av EKN i enlighet med beslut 2008-000041, riktlinjer för värdering av Sidas finansieringsinstrument. Fristående garantier värderas halvårsvis av EKN.

Ändrade redovisningsprinciper

Premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet redovisades föregående år under balansposten Övriga fordringar. Då merparten av fordringarna

¹ Enligt förordning (2009:320) om finansiering och garantier för utvecklingssamarbete.

är långfristiga har omklassificering skett till balansposten Andra långfristiga fordringar. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal i balansräkning, finansieringsanalys och noter räknats om. I de fall jämförelsetalen innefattar beräkningar eller beskrivningar av förändring mellan åren har omräkning gjorts även av 2009 års belopp.

Medel avseende fristående garantier redovisades föregående år under posten Statskapital som inledningsvis bestod av överfört överskott i U-kreditsystemet (500 miljoner kronor), det vill säga redovisade anslagsmedel samt premieintäkter, ränteintäkter och finansiella kostnader. Då det tidigare överskottet i U-kreditsystemet utgjorde merparten av medlen klassificerades medlen som Statskapital. Under budgetåret 2010 levererades det tidigare överskottet i U-kreditsystemet in mot inkomsttitel varför återstående medel 2011 i sin helhet utgörs av premieintäkter, ränteintäkter och finansiella kostnader. Omklassificering har därför skett till Balanserad kapitalförändring. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om i balansräkning och noter. I de fall jämförelsetalen innefattar beräkningar eller beskrivningar av förändring mellan åren har även omräkning gjorts av 2009 års belopp.

Från och med räkenskapsåret 2011 redovisar Sida inte längre reservering eller avsättning för koncentrationsrisken (oförväntad förlust) inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet och förvaltas av EKN, vilket är i enlighet med rekommendationerna i Riksgäldskontorets rapport (2005-03-09, dnr 2004/671) om gemensam kostnads- och riskredovisning för statens myndigheter samt förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal i balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter räknats om. I de fall jämförelsetalen innefattar beräkningar eller beskrivningar av förändring mellan åren har även omräkning gjorts av 2009 års belopp.

Enligt 18 § förordningen (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete ska säkerhetsreserven för Sidas garantier förvaltas av EKN som sedan tidigare förvaltar reserven för Sidas garantier för U-krediter. Under 2011 har överföring av reserven för fristående garantier till EKN påbörjats. Överlämningen till EKN är inte fullt avslutad då samtliga garantier inte är inlagda i EKN:s ärendehanteringssystem per den 31 december 2011.

Överlämningen till EKN innebär att Sida använder EKN:s bokslutskurser för värdering av fordringar och skulder till balansdagens kurs. Vidare innebär det att Sida från och med budgetår 2011 tar upp beräknade premier för offerter avseende fristående garantier. EKN:s riskreservering exkluderar dessutom 15 procent motsvarande administrativa kostnader som tagits ut i premieavgiften, vilket Sida inte gjort tidigare. Sida följer från och med 2011 EKN:s begreppsdefinitioner. Produktion avser nya engagemang, offert motsvarar utfästelser och garanti motsvarar förbindelser. Begreppet garanti inom EKN innefattar dock högsta förlustbelopp och inte garanterat lånebelopp (vilket tidigare utgjorde Sidas redovisade förbindelser). Det har inte varit möjligt att räkna om berörda jämförelsetal då det saknas systemstöd för att justera de historiska talen. Skillnaden bedöms dock inte vara väsentlig.

Brytdagen för räkenskapsåret 2011 har tidigare lagts till den 5 januari 2012 enligt ESV:s föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Detta innebär att fakturor som ankommit till Sida efter detta datum, och som understiger Sidas beloppsgränser för periodisering, inte redovisats mot anslag 2011. Detta bedöms dock endast ha haft marginell påverkan på anslagsutfallet.

Undantag från EA-regler

Med undantag från förordning (2006:1097)¹ om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning medges Sida enligt regleringsbrevet för 2011 att;

- Överföra medel till konton som öppnas/innehas i utländska banker av sektionskanslier och utlandsmyndigheter.
- Eventuell räntegottgörelse avseende ovanstående konton ska bokföras på inkomstitel 2811 "Övriga inkomster av statens verksamhet".

Av regleringsbrevet för 2011 framgår även att:

- Kravet i 21 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring att hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt ska inte tillämpas på myndigheter inom Utrikesrepresentationen.
- Sida utan hinder av den begränsning som följer av 4 § andra stycket avgiftsförordningen (1992:191) medges ta ut avgifter för varor och tjänster med stöd av 4 § första stycket, för upplåtande av lediga lokaler på Vallhallavägen (Stockholm) till hyresgäst fram till och med juli 2016.

Resultaträkning

Not 1. Samband mellan intäkter av anslag enligt anslagsredovisning och resultaträkning		
	110101–111231	100101–101231
Anslagsutfall enligt anslagsredovisningen ¹	28 753 112	16 444 800
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen ²	-9 655 777	-9 868 874
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bistånd	-27 780 460	-15 450 709
Uttag semesterdagar från 2008 ³	-7 076	-7 217
Summa	0	0

1 Inkluderar intäkter av anslag avseende anslagsposter som Sida disponerar från och med 2011 och som utbetalas efter beslut av Regeringskansliet.

2 Intäkter av anslag enligt resultaträkningen inkluderar 48 898 tkr som finansierats från biståndsanslaget.

3 Anslagsbelastning avseende uttag av semesterdagar från 2008 redovisas direkt mot Avräkning med statsverket.

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	110101–111231	100101–101231
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen	4 511	4 560
Intäkter avgiftsfinansierad verksamhet	1 199	608
Övriga intäkter i verksamheten ¹	10 736	11 688
Summa intäkter	16 446	16 856

1 Varav realisationsvinst 706 tkr (2011) och 2 090 tkr (2010).

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har sammanlagt minskat med 410 tkr. Intäkterna enligt 4 § Avgiftsförordningen är i stort sett oförändrade medan intäkterna från den avgiftsfinansierade kursverksamheten vid Sida Partnership Forum har ökat med 591 tkr. Övriga intäkter i verksamheten har däremot minskat med 952 tkr, vilket främst förklaras av att realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar var större föregående år då fyra sektionskontor avvecklades. Årets realisationsvinster om 706 tkr härrör främst

¹ Enligt regleringsbrevet förordning (1994:14) som dock ersatts av förordning (2006:1097).

från försäljningen av möbler och inventarier till extern hyresgäst, se not 6.

Not 3. Intäkter av bidrag		
	110101–111231	100101–101231
Bidrag från Länsarbetsnämnden	118	117
Bidrag från andra myndigheter	36	–
Bidrag från övriga länder och EU	1 631	123
Summa intäkter av bidrag	1 786	240

Posten har ökat med 1 545 tkr jämfört med föregående år. Det är främst periodisering av bidragsintäkter från EU avseende Östersjöenhetens projekt Baltic compass samt bidragsintäkter från Norad avseende HIV/AIDS teamet i Zambia som ökat. Under 2012 kommer projektet Baltic compass att överlämnas till Svenska Institutet.

Not 4. Finansiella intäkter		
	110101–111231	100101–101231
Ränteintäkter Riksgälden	569	11
Övriga ränteintäkter	64	178
Kursdifferenser	34	64
Övriga finansiella intäkter	12 233	3 130
Summa finansiella intäkter	12 900	3 383

Ökningen jämfört med 2010 med 9 517 tkr beror i huvudsak på att Övriga finansiella intäkter har ökat till följd av att Sidas rabatt för valutaväxling i bankerna blev högre 2011 än föregående år, se not 20. Riksgäldens nya ramavtal för statliga myndigheter avseende betaltjänster har medfört bättre villkor för valutaväxlingar, samtidigt som Sidas volymer har ökat i och med att Sida från och med årsskiftet har tagit över Regeringskansliets bidragsbetalningar inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Vidare har ränteintäkterna ökat med 558 tkr avseende räntekonto hos Riksgälden främst på grund av att saldot under året till övervägande del varit positivt, och dessutom har snitträntan ökat.

Not 5. Kostnader för personal

Not 5:1. Kostnader för personal		
	110101–111231	100101–101231
Summa kostnader för personal	-572 213	-612 669
Varav lönekostnader	-308 220	-360 865
	110101–111231	100101–101231
Lön (exkl. sociala avgifter) ¹	292 339	307 133
Lön lokalanställda, exkl. sociala avgifter	10 352	15 057
Ersättning utlandsstationerad personal ²	95 653	98 131
Kostnadsersättningar (traktamente, bilersättning m.m.)	3 742	4 010
Sociala avgifter	172 850	176 794
Pensionskostnader	3 068	4 464
Kostnader för sjuk- och hälsovård	3 118	2 700
Kostnader för kompetensutveckling	3 413	2 076
Övriga personalkostnader, exkl. periodiseringar	5 275	4 140
Aktivering anläggningstillgångar	-4 879	-5 547
Övriga personalkostnader, periodiseringar	-12 718	3 712
Summa kostnader för personal	572 213	612 669

1 I posten Lön (exkl. sociala avgifter) ingår lön för utlandsstationerad personal med tillsvidareanställning (UVA).

Dock återfinns övriga kostnader relaterade till utlandstjänstgöring i posten Ersättning utlandsstationerad personal.

2 I posten Ersättning utlandsstationerad personal ingår lönekostnader för personer med tidsbegränsad anställning (URA).

Personalkostnaderna har minskat med 40 457 tkr. Det finns flera faktorer som påverkar men främst beror minskningen på att lönekostnader för personal stationerad i Sverige och utlandsstationerad personal med tillsvidareanställning (UVA) har minskat med 14 794 tkr, vilket främst förklaras med ca 60 genomsnittligt färre anställda. Detta har också medfört 3 944 tkr lägre sociala avgifter trots att dessa procentuellt har ökat. Vidare har lönekostnaderna för lokalanställda vid utlandsmyndigheterna minskat med 4 705 tkr vilket främst förklaras av att fyra sektionskanslier som administrerades av Sida avvecklats under 2010 samt att administrativt ansvar för ett sektionskansli, numera ambassad, överfördes till Regeringskansliet/UD från och med 2011. En annan förklaringsfaktor är att kostnaderna för omställning 2011 är betydligt lägre än 2010 vilket redovisningstekniskt redovisas som periodiseringar. Periodiserade kostnader har minskat totalt med 16 430 tkr.

Not 5:2. och 5:3. Ersättningar till styrelsens ledamöter samt uppgift om deras sidouppdrag

Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten i sin årsredovisning redovisa de skattepliktiga ersättningar och förmåner som betalats ut under året till styrelseledamöter och ledande befattningshavare som utsetts av regeringen. Nedan redovisas även uppdrag som dessa personer innehar i andra statliga myndigheter och i aktiebolag.

Not 5:2. Styrelse

Ledamot	Skattepliktig ersättning, tkr	Styrelseuppdrag
Sjöstrand, Mats, Ordförande	96	Trafikverket Försäkringskassan Statistiska Centralbyrån Radiotjänst i Kiruna AB
Petri Gornitzka, Charlotte, Generaldirektör	1 283	Vetenskapsrådet Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Runegrund, Rosita	48	Wallhamnbolagen AB
Båge, Lennart	48	Sveriges lantbruksuniversitet
Vibbleus Bergquist, Heléne	48	Renewable Energy Corporation ASA Trelleborg AB publ Trade Doubler AB publ Nordic Growth Market NGM AB Tyréns AB Try A Guide Stockholm AB Pertendo AB
Öberg Lindevall, Marie	48	Helseplan Consulting Group AB Seedoo Diagnostics AB
Becker, Torbjörn	48	–
Summa ersättning	1 619	

Not 5:3. Ledande befattningsghavare utsedda av regeringen

	Skattepliktig ersättning, tkr	Styrelseuppdrag
Netz, Bo, Överdirektör	1 115	AB Trav och Galopp
Summa ersättning	1 115	

Not 5:4. Redovisning av myndighetens sjukfrånvaro

I enlighet med 3 § 7 kap. förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgifter lämnas om myndighetens sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron i tabellen nedan anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid för respektive grupp.

Not 5:4. Sjukfrånvaro		
	110101–111231	100101–101231
Totalt	2,63%	2,52%
Varav långtidssjuka (≥60 dagar) av totalt sjukskrivna	52,24%	49,62%
Män	1,89%	1,51%
Kvinnor	3,04%	3,07%
Anställda–29 år	0,91%	0,90%
Anställda 30–49 år	2,12%	2,02%
Anställda 50 år–	3,50%	3,40%

Not 6. Kostnader för lokaler		
	110101–111231	100101–101231
Kostnader för lokaler	-69 436	-70 902
Avsättning för lokaler	-17 538	0
Summa kostnader för lokaler	-86 974	-70 902

Lokalkostnaderna har ökat med totalt 16 072 tkr vilket till största del beror på en avsättning för omstruktureringskostnader med 17 538 tkr. Antal anställda har minskat kraftigt till följd av omställning till ny organisation, vilket har inneburit att det inte längre finns behov av hela lokalytan som är förhyrd till och med juni 2016. Sida har under året medgetts tillstånd genom ändring av regleringsbrev (UF2011/54584/UD/USTYR), att hyra ut i andra hand till extern hyresgäst. Då Sidas hyreskostnad för perioden 2012–2016 beräknas bli högre än intäkterna har en avsättning gjorts av mellanskillnaden, se not 29. Däremot har övriga lokalkostnader minskat främst till följd av fyra nedlagda sektionskanslier som genomfördes under 2010 och överföring av det administrativa ansvaret för ett kansli, numera ambassad, till Regeringskansliet/UD från och med 2011.

Not 7. Övriga driftkostnader		
	110101–111231	100101–101231
Köpta tjänster	-261 854	-243 496
Tele- och post	-9 148	-14 750
Transporter och resor	-19 620	-18 620
Kontorsmaterial, trycksaker m.m.	-3 429	-4 085
Övrigt	-12 952	-13 744
Summa övriga driftkostnader	-307 003	-294 694

Övriga driftkostnader har ökat med 12 309 tkr. Kostnader för konsulttjänster har ökat med 20 292 tkr vilket främst avser IT-relaterade konsultkostnader eftersom resurskonsulter numera hanterar drift och support. Konsultkostnaderna omfattar även 5 705 tkr avseende pågående arbeten från tidigare år avseende projektet ”Så arbetar Sida/Förnyat IT-stöd” som kostnadsförts under 2011 baserat på en immateriell omprövning, se not 15. Kostnader för datatjänster har minskat med 4 375 tkr bland annat beroende på att Sida 2010 redovisade licenskostnad för mjukvara avseende 2009 med 3 035 tkr. Kostnader för tele- och posttjänster har minskat med 5 602 tkr, vilket delvis är ett led i Sidas besparingsåtgärder. Minskningen av kostnader för telefoni beror också på att Sida 2011 redovisat en del av dessa, 1 794 tkr, som hyra/leasing under delposten Övrigt. Resekostnader uppgår till 19 620 tkr vilket är en ökning med 1 000 tkr jämfört med 2010.

Not 8. Finansiella kostnader

	110101–111231	100101–101231
Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	-1 636	-363
Kursdifferenser	-202	-246
Övriga finansiella kostnader	-612	-1 650
Summa finansiella kostnader	-2 451	-2 258

Finansiella kostnader har ökat med 193 tkr. Det har skett en omfördelning från övriga finansiella kostnader till räntekostnader avseende lån hos Riksgälden, vilka har ökat med 1 274 tkr till följd av högre ränta. Den genomsnittliga räntesatsen har ökat med 1,28 procentenheter. Lånevolymen har däremot minskat med 5 279 tkr, vilket framgår av not 30. Minskningen inom posten Övriga finansiella kostnader förklaras dels av att räntekostnader för utnyttjad kredit på räntekontot har minskat med 202 tkr, dels av att i föregående års resultat ingick räntekostnader av engångskaraktär för retroaktiva premieavgifter avseende korttidsanställda med 791 tkr.

Not 9. Saldo uppbördsverksamhet

Saldot i uppbördsavsnittet har minskat med 5 710 tkr. Nettoförändringen beror på att upplupna ränteintäkter avseende FN-organisationer är lägre än 2010. Att de upplupna ränteintäkterna sjunkit de senaste åren beror framför allt på förändrade samarbetsformer och avtalsvillkor som innebär att räntekompensation i flera fall inte ingår.

Intäkter av avgifter med mera samt andra intäkter som inte disponeras av Sida har minskat. Förändringen beror i allt väsentligt på att 687 000 tkr av överskott inom de äldre systemen för U-krediter och garantier inlevererades mot inkomsttitel under 2010 i enlighet med Sidas regleringsbrev 2010. Samtidigt har 28 000 tkr motsvarande en avsatt kreditram för Filippinerna (U-kredit) som löpt ut och aldrig utnyttjats levererats in mot inkomsttitel under 2011.

Not 10. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag har minskat med 20 091 tkr. Förändringen förklaras framför allt av att återvinningar och ersättning för skuldavskrivning avseende säkerhetsreserven har minskat med 51 698 tkr (merparten av återvinningarna 2010 avsåg Angola). Därutöver har premieintäkter för fristående garantier minskat med 9 451 tkr. Samtidigt har Sida 2011 erhållit 40 573 tkr från den norska biståndsmyndigheten (NORAD) för delfinansiering av HIV/AIDS-teamet i Zambia.

Not 11. Finansiella intäkter transfereringar

	110101–111231	100101–101231
Ränteintäkter U-krediter	16 421	5 001
Ränteintäkter Fristående garantier	1 281	443
Ränteintäkter Sidas garantier för U-krediter	38 093	31 936
Valutakursvinster	9 297	-6 273
Övriga finansiella intäkter	0	359
Summa finansiella intäkter transfereringar	65 091	31 466

Finansiella intäkter avseende transfereringar har ökat med 33 625 tkr. Ränteintäkterna för U-krediter är 11 420 tkr högre än föregående år och ränteintäkterna för Sidas garantier för U-krediter är 6 157 tkr högre jämfört med förra året. Ökningen beror framför allt på att Riksgäldens årsgenomsnitt för ränta ökat med 1,28 procentenheter jämfört med 2010. Därutöver uppgår årets valutakursvinst till 9 297 tkr, att jämföra med förra årets valutakursförändring på -6 273 tkr, en nettoökning med 15 570 tkr.

Not 12. Finansiella kostnader transfereringar

	110101–111231	100101–101231
Räntekostnader Sidas garantier för U-krediter	0	-12
Valutakursförluster	-1 181	-35 230
Övriga finansiella kostnader	-120	-43
Summa finansiella kostnader transfereringar	-1 301	-35 286

Posten innefattar räntekostnader för Sidas garantier för U-krediter samt valutakursförluster. Posten har minskat med 33 984 tkr jämfört med föregående år vilket främst beror på att årets valutakursförluster är totalt 34 050 tkr lägre än 2010. Föregående år var merparten av valutakursförlusten hänförlig till Säkerhetsreserven som förvaltas av EKN.

Not 13. Lämnade bidrag

	110101–111231	100101–101231
Kostnadsreduktion från samfinansierare	24 057	132 948
Periodisering, säkerhetsreserv och fristående garantier ¹	7 240	-32 099
Projektstöd samarbetsländer	-2 663 146	-2 265 550
Lämnade bidrag internationellt	-20 188 128	-871 3845
Lämnade bidrag inom Sverige	-4 243 077	-3 703 675
Personalbistånd	-38 775	-50 428
Resursöverföring varor, tjänster och entreprenad	-706 668	-841 967
U-krediter, garantier, biståndskrediter	-43 489	-54 646
Övriga kostnader	-5 436	41 678
	-27 857 421	-15 487 583

1 Jämförelsetal för 2010 har räknats om till följd av ändrade redovisningsprinciper.

Lämnade bidrag har ökat med 12 369 838 tkr vilket främst förklaras av att Sida från och med räkenskapsåret 2011 även hanterar Regeringskansliets bidragsutbetalningar inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Det är framför allt posterna lämnade bidrag internationellt och lämnade bidrag inom Sverige som har ökat med 12 013 684 tkr, varav 11 455 403 tkr avser medel som beslutats av Regeringskansliet.

Not 14. Årets kapitalförändring

	110101–111231	100101–101231
Uppbördsavsnittet¹		
Uppbörd	-1 152	-6 862
Transfereringsavsnittet		
Villkorlån ²	-2 512	-1 320
U-krediter – gåvoelement ³	-26 161	-39 191
Biståndskrediter	0	-8 561
Resultat Sidas garantier för U-krediter ⁴	53 467	35 493
Fristående garantier ⁵	16 672	21 059
Övrigt ⁶	5 281	31 694
Summa transfereringsavsnittet	46 748	39 174
Årets kapitalförändring	45 596	32 312

Jämförelsetal har räknats om med anledning av att koncentrationsrisk inte längre redovisas, se Ändrade redovisningsprinciper.

1 Förändringen består av minskade upplupna räntetäkter.

2 Se not 18 Utlån.

3 Kostnad för gåvoelement U-krediter, d.v.s. utbetalningar till AB Svensk Exportkredit (SEK), uppgår till 41 283 tkr. Kostnad för subventionerade premier uppgår till 1 500 tkr medan räntetäkterna uppgår till 16 421 tkr.

4 Det högre resultatet för Sidas garantier för U-krediter (säkerhetsreserven) beror bl.a. på att den negativa resultatpåverkan avseende förändringen av försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar är lägre än föregående år (+46 000 tkr) samt bättre resultat avseende finansiella poster (+31 653 tkr). Den positiva förändringen av avsättning för försäkringsteknisk beräknad risk i engagemanget är lägre än föregående år (-12 000 tkr), samtidigt som nettoåtervinningsintäkter och ersättning för skuldavskrivning har minskat (-42 731 tkr respektive -8 968 tkr).

5 Det lägre resultatet för fristående garantier beror främst på negativ försäkring av avsättning för försäkringsteknisk beräknad risk i engagemanget jämfört med positiv förändring föregående år (-15 773 tkr), samtidigt som nettopremieintäkter har ökat med 10 357 tkr jämfört med föregående år.

6 Övrigt i transfereringsavsnittet består av förändringar avseende befarade förluster för biståndskrediter och villkorlån samt realiserade kursförluster för villkorlån.

Balansräkning

Not 15. Immateriella anläggningstillgångar		
Balanserade utgifter för utveckling	111231	101231
Ingående balans anskaffningsvärde	84 162	48 927
Årets nyanskaffning	26 058	39 776
Återfört anskaffningsvärde (försäljning/utrangering)	-5 705	–
Korrigerig tidigare års anskaffningsvärde	–	-4 541
Utgående balans anskaffningsvärde	104 515	84 162
Ingående balans ackumulerade avskrivningar	-17 989	-14 418
Årets avskrivning	-10 856	-3 572
Utgående balans ackumulerade avskrivningar	-28 845	-17 989
Bokfört värde	75 670	66 173
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	111231	101231
Ingående balans anskaffningsvärde	31 419	34 674
Årets nyanskaffning	70	269
Återfört anskaffningsvärde utrangeringar	–	-3 524
Utgående balans anskaffningsvärde	31 489	31 419
Ingående balans ackumulerade avskrivningar	-25 939	-27 146
Årets avskrivning	-1 882	-2 316
Återförda avskrivningar utrangering	–	3 524
Utgående balans ackumulerade avskrivningar	-27 820	-25 939
Bokfört värde	3 669	5 480
Utgående balans immateriella anläggningstillgångar	79 339	71 653

Balanserade utgifter för utveckling har ökat med 9 497 tkr jämfört med föregående år, vilket i allt väsentligt förklaras av verksamhetsutveckling avseende det arbete som bedrivits inom projektet ”Så arbetar Sida/Förnyat IT-stöd”. Under året har slutlig driftsättning skett av delprojekt ”Basplattform 2.0” (8 078 tkr) och huvuddelen av delprojekt ”Samarbetsplattform” (13 297 tkr). Tidigare års anskaffningar inom projektet har kostnadsförts med 5 705 tkr under 2011 baserat på en immateriell omprövning, se not 7. Fortsatt verksamhetsutveckling som redovisas som pågående arbete bedrivs från och med 2012 i enlighet med styrelsens beslut från december 2011, dock inte i ett verksamhetsomfattande projekt utan inom linjeorganisationen. I det bokförda värdet ingår upparbetade kostnader som ännu inte driftsatts om 31 103 tkr, se även not 30.

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångars bokförda värde har minskat med 1 811 tkr vilket förklaras av att avskrivningar avseende tidigare års anskaffningar överstiger årets nyanskaffningar.

Not 16. Materiella anläggningstillgångar

Förbättringsutgifter på annans fastighet	111231	101231
Ingående balans anskaffningsvärde	32 496	33 431
Årets nyanskaffning	7 239	3 474
Återfört anskaffningsvärde (försäljning/utrangering)	-3 143	-3 675
Korrigerig tidigare års anskaffningsvärde	-186	-735
Överföringar	-963	–
Utgående balans anskaffningsvärde	35 443	32 496
Ingående balans ackumulerade avskrivningar	-9 895	-8 018
Årets avskrivning	-3 757	-3 456
Återförda ack avskrivningar (försäljning/utrangering)	1 861	1 578
Korrigerig tidigare års avskrivningar	46	–
Överföringar	498	–
Utgående balans ackumulerade avskrivningar	-11 248	-9 895
Bokfört värde	24 195	22 601
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	111231	101231
Ingående balans anskaffningsvärde	108 449	127 516
Årets nyanskaffning	2 771	5 126
Återfört anskaffningsvärde (försäljning/utrangering)	-6 076	-24 193
Korrigerig tidigare års anskaffningsvärde	-526	–
Överföringar	963	–
Utgående balans anskaffningsvärde	105 581	108 449
Ingående balans ackumulerade avskrivningar	-82 760	-88 478
Årets avskrivning	-11 292	-17 486
Återförda avskrivningar (försäljning/utrangering)	3 530	23 204
Korrigerig tidigare års avskrivningar	-327	–
Överföringar	-498	–
Utgående balans ackumulerade avskrivningar	-91 347	-82 760
Bokfört värde	14 234	25 689
Pågående nyanläggningar	111231	101231
Ingående balans anskaffningsvärde	0	0
Årets nyanskaffning	1 131	–
Utgående balans anskaffningsvärde	1 131	0
Bokfört värde	1 131	0
Utgående balans materiella anläggningstillgångar	39 561	48 290

Bokfört värde avseende materiella anläggningstillgångar har minskat med 8 729 tkr vilket främst förklaras av att avskrivningar avseende tidigare års anskaffningar överstiger årets anskaffningar samt att sektionskansliet i Mali övergått till att administreras som ambassad av Regeringskansliet/UD. I samband med detta såldes inventarierna till bokfört restvärde (3 635 tkr). Under året har korrigeringar av anskaffningsvärdet om 712 tkr gjorts då det i inventarieredovisningen har identifierats anskaffningar som inte uppfyller Sidas beloppsgräns eller kriterier för anläggningstillgångar. I det bokförda värdet ingår två pågående projekt, "Nytt ambassadkansli Monrovia, Liberia" (4 810 tkr) och "Säkerhetsanläggning, Sida Stockholm" (256 tkr), se även not 30.

Not 17. Finansiella anläggningstillgångar*Långfristiga fordringar hos andra myndigheter:*

Långfristiga fordringar hos andra myndigheter består av långfristiga placeringar i värdepapper hos Riksgälden avseende säkerhetsreserven som förvaltas av EKN och utgör en del av Sidas garantier för U-krediter. Posten har ökat med 200 miljoner kronor vilket beror på förändringar av placeringar. Såväl långfristiga värdepappersinnehav som kortfristiga depositioner och värdepapper har ökat samtidigt som tillgångarna på räntebärande avistakonto hos Riksgälden och likvida medel har minskat, jämför not 22, 24 och 25. Förändringar i placeringar beror på gällande ränteläge.

Andra långfristiga fordringar:

Andra långfristiga fordringar utgörs av det försäkringstekniskt beräknade nettovärdet på skadefordringar inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet (147 000 tkr), premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet (58 443 tkr) och fristående garantier (22 044 tkr). Vidare ingår en fordran på Swedfund avseende dels premieintäkter (9 119 tkr) för en fristående garanti (AIG/AIF), dels till Swedfund inbetalda amorteringar och räntor som ännu inte redovisats till Sida avseende villkorslån (3 135 tkr).

Premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet redovisades föregående år under balansposten Övriga fordringar, se ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om (+ 72 058 tkr).

Beräknade premiefordringar på garantitagare inom fristående garantier redovisas från och med 2011 som en konsekvens av överföring av förvaltningen av de fristående garantierna till EKN.

Från och med 2011 redovisar Sida inte längre reservering för koncentrationsrisken avseende skadefordringar inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet och förvaltas av EKN, se Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om (+55 000 tkr).

Andra långfristiga fordringar har minskat med 21 063 tkr främst beroende på att fordran på Swedfund minskat, vilket är hänförligt till att kredit samt upplupna räntor avseende garantin AIG/AIF har lösts in under året.

Not 18:1. Utlåning, årets förändring

Utlåning biståndskrediter	111231	101231
Ingående balans	146 368	153 753
Årets nyutlåning	0	8 561
Årets amortering	-22 205	-11 622
Årets förändring befarade förluster	753	-4 324
Utgående balans	124 916	146 368
Utlåning villkorslån	111231	101231
Ingående balans	131 678	109 486
Årets nyutlåning	0	0
Tidigare års nyutlåning	0	0
Årets amorteringar	-11 713	-54 854
Årets nedskrivningar	-2 103	-1 320
Årets förändring orealt kursdifferenser	4 520	-18 534
Årets förändring realiserade kursdifferenser	0	-
Årets förändring befarade förluster	-401	54 552
Förändring fonderade medel villkorslån ¹	1 152	42 347
Utgående balans	123 133	131 678
Total utgående balans	248 049	278 045

1 Avser inbetalda amorteringar och räntor som ännu ej redovisats till Sida från Swedfund. Se även not 17.

Not 18:2. Utlåning per kategori

Biståndskrediter	111231	101231
Biståndskrediter	225 265	247 470
Värdereglering	-100 349	-101 102
Utgående balans	124 916	146 368
Villkorslån		
Villkorslån Start Öst	0	250
Villkorslån via Swedfund	34 157	34 446
Villkorslån, övriga	273 154	268 996
Villkorslån via SEK	9 365	22 281
Värdereglering/Fordran Swedfund	-193 544	-194 295
Utgående balans	123 133	131 678
Total utgående balans	248 049	278 045

EKN värderar Sidas villkorslån och biståndskrediter enligt riktlinjer för värdering av Sidas finansieringsinstrument (beslut 2008-000041). För villkorslån som uppgår till 5 miljoner kronor eller mer görs individuella bedömningar, medan en schablon används för villkorslån under 5 miljoner kronor. Med hänsyn till den höga risknivån bland samtliga villkorslån har schablonen som använts varit 100 procent reservering.

Utlåningen har minskat med 29 997 tkr. Minskningen i utlåning avseende biståndskrediter, 21 452 tkr, förklaras av att amorteringarna uppgick till 22 205 tkr samtidigt som ingen nyutlåning har skett och befarade förluster endast förändrats marginellt jämfört med föregående år. När det gäller

villkorslånen uppgår minskningen till 8 545 tkr. Nyutlåning har inte skett under året, och förändringen kan framför allt härledas till årets amorteringar 11 713 tkr, årets nedskrivningar 2 103 tkr, samt årets förändring av orealiserade kursdifferenser, 4 520 tkr. Villkorslånet SAMDEF har skrivits ned med 1 320 tkr i samband med amortering och villkorslånet Fedha har skrivits ned med 533 tkr då det varit för högt upptaget. Det sista återstående lånet inom Villkorslån Start Öst har skrivits av helt med 250 tkr.

Not 19. Fordringar

Fordringar hos andra myndigheter:

Posten har minskat med 6 960 tkr. Kundfordringar hos andra myndigheter har minskat med 1 093 tkr och fordran för mervärdesskatt har minskat med 1 216 tkr. Per den 31 december 2011 finns inte heller någon fordran på EKN vilket förklarar en minskning på 4 714 tkr.

Övriga fordringar:

Premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet redovisades föregående år under balansposten Övriga fordringar. Då merparten av fordringarna är långfristiga har omklassificering skett till balansposten Andra långfristiga fordringar. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om (72 058 tkr).

Posten består till största delen av FN-balanser för avslutade projekt (8 939 tkr) samt fordran avseende samfinansierade insatser (2 264 tkr). Posten har minskat med 17 614 tkr. Förändringen beror framför allt på minskad fordran för samfinansierade insatser då medfinansiärer i större utsträckning reglerat avtalad andel. Även fordran avseende FN-balanser för avslutade projekt har minskat med 5 497 tkr. Fordran utgörs främst av Världsbankens återredovisade balanser för 2011.

Not 20. Periodavgränsningsposter		
	111231	101231
Förutbetalda hyra	13 708	13 709
Övriga förutbetalda kostnader	6 782	12 671
Upplupna bidragsintäkter	295	137
Upplupna ränteintäkter	8 667	9 819
Övriga upplupna intäkter	28 905	16 732
Utgående balans	58 357	53 068

Periodavgränsningsposter har ökat med 5 289 tkr mellan åren. Det är främst övriga upplupna intäkter som ökat med 12 173 tkr, varav 10 022 tkr huvudsakligen förklaras av att Sidas rabatt för valutaväxling i bankerna blev högre 2011 än 2010, se not 4. Övriga förutbetalda kostnader har däremot minskat med 5 889 tkr, varav förutbetalda kostnader till statliga myndigheter har minskat med 2 873 tkr och utomstatliga förutbetalda kostnader har minskat med 3 016 tkr. I den senare posten ingår bland annat skolkostnader för barn till utlandsstationerade och serviceavtal. Upplupna ränteintäkter avseende räntefordringar på FN-organisationer har minskat med 1 152 tkr.

Not 21. Avräkning med statsverket

Uppbörd	111231	101231
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomsttitel	-101 995	-782 989
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	-	687 000
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	101 995	95 989
Fordringar/Skulder avseende Uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	83319	186337
Redovisat mot anslag	27 829 358	15 507 776
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats från icke räntebärande flöde	-27 792 184	-15 610 794
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	120493	83319
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	24377	48077
Redovisat mot anslag	923 754	937 024
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-961 510	-960 724
Återbetalning av anslagsmedel	-	-
Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-13379	24377
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag		
Ingående balans	28445	35661
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-7 076	-7 217
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	21369	28445
Övriga skulder i statens centralkonto		
Ingående balans	-126	-2
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 128 262	1 270 586
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-28 817 610	-16 785 514
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	27 690 189	15 514 805
Saldo	716	-126
Övriga skulder i statens centralkonto	716	-126
Avräkning med statsverket, utgående balans	129 199	136 015

Avräkning med statsverket har minskat med 6 816 tkr. Förändringen beror i allt väsentligt på minskat utnyttjande av anslagsskredit med 37 756 tkr (från ett utnyttjande av en anslagsskredit med -24 377 tkr till ett anslagssparande om 13 379 tkr), och att nettoskulder avseende anslag i icke räntebärande flöde ökat med 37 174 tkr. Vidare har semesterlöneskuld som inte finansierats med anslag minskat med 7 076 tkr.

Not 22. Kortfristiga placeringar

Posten om 408 153 tkr utgörs av kortfristiga placeringar i värdepapper som förvaltas av EKN och utgör en del av Sidas garantiverksamhet för U-krediter. Balansposten kortfristiga placeringar har ökat med 340 540 tkr vilket beror på förändringar av placeringar. Såväl långfristiga värdepappersinnehav som kortfristiga depositioner och värdepapper har ökat samtidigt som tillgångarna på

räntebärande avistakonto hos Riksgälden och likvida medel har minskat, jämför not 17, 24 och 25. Förändringar i placeringar beror på gällande ränteläge.

Not 23. Räntekonto i Riksgäldskontoret

Sida har ett kreditutrymme om 47 036 tkr på räntekontot hos Riksgälden. Räntekontokrediten har maximalt utnyttjats med 29 096 tkr under året. Behållningen på räntekontot hos Riksgälden har ökat med 63 934 tkr jämfört med föregående år (från ett utnyttjande av en kredit med 7 694 tkr till ett positivt saldo om 56 240 tkr). Ökningen är dels hänförlig till ett ökat anslagssparande med 37 756 tkr (från ett utnyttjande av en anslagsskredit -24 377 tkr till ett anslagssparande om 13 379 tkr), dels ökning av nettoskulder som ännu inte betalats från räntekontot med 30 622 tkr. Till stor del beror detta på avsättning för lokalkostnader samt ökade leverantörsskulder. Samtidigt har poster som ska regleras mellan ränteflödet och det icke räntebärande flödet kommande räkenskapsår minskat med 4 444 tkr. Per den 31 december 2011 finns en fordran avseende betalningar som ska regleras till räntekontot från det icke räntebärande flödet flöde om 2 743 tkr. Om hänsyn tas till denna reglering skulle räntekontosaldot per den 31 december 2011 ha uppgått till 58 983 tkr.

Not 24. Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
	111231	101231
Övriga tillgodohavanden Riksgälden, U-krediter	903 777	957 938
Övriga tillgodohavanden Riksgälden, Biståndskrediter	6 602	6 602
Övriga tillgodohavanden Riksgälden, Fristående garantier	73 526	70 807
Övriga tillgodohavanden Riksgälden, Sidas garantier för U-krediter	348 805	602 149
Summa Övriga tillgodohavande i Riksgäldskontoret	1 332 711	1 637 497

Balansposten utgörs av avsättningar för att täcka eventuella förluster inom Sidas verksamhet med U-krediter och fristående garantier samt avsatta medel avseende framtida räntesubventioner för beviljade U-krediter och biståndskrediter.

Posten har minskat med 304 786 tkr jämfört med föregående år. Minskningen beror delvis på att tillgodohavandet som förvaltas av EKN och utgör en del av Sidas garantier för U-krediter har minskat med 253 344 tkr, vilket i sin tur beror på en förändring mellan placeringar. Såväl tillgångarna på räntebärande avistakonto hos Riksgälden och likvida medel har minskat samtidigt som långfristiga värdepappersinnehav och kortfristiga depositioner och värdepapper har ökat, jämför not 17, 22 och 25. Förändringar i placeringar beror på gällande ränteläge.

Även tillgodohavandet avseende U-krediter har minskat med 54 161 tkr. Avsättningar i U-krediter som tidigare skett till kontot på Riksgälden betalas successivt ut därifrån. Minskningen beror också på att 28 000 tkr levererats in mot inkomsttitel under 2011 avseende en avsatt kreditram för Filippinerna som löpt ut och aldrig utnyttjats.

Samtidigt har tillgodohavandet avseende fristående garantier ökat med 2 719 tkr vilket beror på ränteintäkter och inbetalda premier.

Not 25. Kassa och bank

Kassa och bank består av tillgodohavanden vid utlandsmyndigheterna (13 794 tkr) samt likvida medel avseende säkerhetsreserven (20 947 tkr). Posten har minskat med 271 783 tkr jämfört med föregående år. Tillgodohavandena vid utlandsmyndigheter beror på hur utbetalningar matchar överförda medel och har minskat med 44 626 tkr.

Likvida medel som förvaltas av EKN avseende säkerhetsreserven för U-krediter har minskat med 227 157 tkr vilket beror på en förändring mellan placeringar. Såväl tillgångarna på räntebärande avistakonto hos Riksgälden och likvida medel har minskat samtidigt som långfristiga värdepappersinnehav och kortfristiga depositioner och värdepapper har ökat, jämför not 17, 22 och 24. Förändringar i placeringar beror på gällande ränteläge.

Not 26. Statskapital

Sidas Statskapital utgörs av medel hänförliga till U-krediter, villkorslån, biståndskrediter och konst. Sida har inget avkastningskrav på Statskapitalet.

I samband med avsättning av framtida räntesubventioner för beviljade U-krediter har anslaget avräknats och redovisats mot Statskapital. Inga nya avsättningar kommer att ske till följd av förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete. Årets räntesubventioner redovisas som kostnader i resultaträkningen och medför en kapitalförändring som nästkommande år avslutas mot Statskapital.

Utbetalning av villkorslån har avräknats mot anslag och redovisats mot Statskapital. Amortering av villkorslån tillförs inkomsttitel på statens budget och reducerar Statskapital.

Biståndskrediter redovisas på samma sätt, men med den skillnaden att redovisningen av fordran och amorteringar mot Statskapital och inkomsttitel sker efter justering med hänsyn till lånens avskrivningsgrad.

Årets förändring, Statskapital redovisas i en separat tabell.

Medel avseende fristående garantier har klassificerats om från Statskapital till Balanserad kapitalförändring, se Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om.

Not 26:1. Statskapital

U-krediter	111231	101231
Övriga tillgodohavande RGK U-krediter	903777	957938
Årets kapitalförändring	26161	39191
Summa Statskapital U-krediter	929938	997129
Villkorsslån		
Fordran villkorsslån Start-Öst	–	250
Fordran villkorsslån Swedfund	34157	34446
Fordran villkorsslån Övrigt	273154	268996
Fordran villkorsslån AB Svensk Exportkredit	9365	22281
Årets kapitalförändring	2512	1320
Orealiserade kursdifferenser villkorsslån	24228	29157
Summa Statskapital villkorsslån	343417	356450
Biståndskrediter		
Fordran biståndskrediter	225265	247470
Övriga tillgodohavande RGK biståndskrediter	6602	6602
Årets kapitalförändring	0	8561
Summa Statskapital biståndskrediter	231867	262633
Konst		
Enligt anläggningsregister	255	255
Summa Statskapital konst	255	255
Total utgående balans	1505476	1616467

Not 26:2. Statskapital, årets förändring

Årets förändring	111231	101231
Ingående balans	1 616 467	1 940 500
Årets amorteringar, villkorsslån ¹	-11 713	-54 854
Avslutad kapitalförändring villkorsslån, föregående år	-1 320	–
Årets amorteringar, biståndskrediter ¹	-22 205	-11 622
Avslutad kapitalförändring biståndskrediter, föregående år	-8 561	-7 725
Avslutad kapitalförändring U-krediter, föregående år	-39 191	-62 929
Inleverans mot inkomsttitel ²	-28 000	-187 000
Årets inköp konst	–	97
Total utgående balans	1 505 476	1 616 467

¹ Se not 18 Utlåning.

² Se not 36 Redovisning mot inkomsttitlar på statens budget.

Statskapital har minskat med 110 991 tkr. Att Statskapital avseende U-krediter minskat (67 191 tkr) beror på att inga nya avsättningar avseende U-krediter kommer att ske till följd av förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier, det vill säga Statskapitalet minskar i takt med utbetalningar i befintliga engagemang. Därutöver har 28 000 tkr motsvarande en avsatt kreditram för Filippinerna (U-kredit), som löpt ut och aldrig utnyttjats, levererats in mot inkomsttitel under 2011. Att Statskapital villkorsslån har minskat (13 033 tkr) beror på att ingen nytulning skett utan endast amorteringar/nedskrivningar. Motsvarande gäller även biståndskrediter, det vill säga ingen nytulning har skett utan endast amorteringar, varför Statskapitalet minskat med 30 766 tkr.

Not 27. Balanserad kapitalförändring

Posten Balanserad kapitalförändring består av ackumulerat resultat avseende fristående garantier och garantier för U-krediter. Dessutom innefattar posten ackumulerad kapitalförändring avseende uppbörd samt kursdifferenser och värdering hänförliga till villkorsslån och biståndskrediter. Medel avseende fristående garantier har klassificerats om från Statskapital till Balanserad kapitalförändring, se Ändrade redovisningsprinciper. Från och med 2011 redovisar Sida inte längre reservering och avsättning för koncentrationsrisken inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet och förvaltas av EKN, se Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om.

Balanserad kapitalförändring har ökat med 81 384 tkr. Ökningen är främst hänförlig till 2010 års resultat avseende säkerhetsreserven för U-krediter och fristående garantier (35 493 tkr respektive 21 059 tkr), se not 14.

Årets förändring, Balanserad kapitalförändring redovisas i separat tabell.

Not 27:1. Balanserad kapitalförändring

Fristående garantier	111231	101231
Övriga upplupna intäkter	5	0
Övriga tillgodohavande Riksgälden	73 526	70 807
Andra långfristiga fordringar	31 163	36 459
Övriga skulder	-	-26 704
Övriga avsättningar	-30 000	-22 540
Årets kapitalförändring	-16 672	-21 059
Summa fristående garantier	58 022	36 963
Garantier för U-krediter		
Långfristiga placeringar	800 000	600 000
Andra långfristiga fordringar	205 443	220 058
Övriga fordringar	-	4 714
Övriga upplupna intäkter	16 990	13 198
Kortfristiga placeringar	408 153	67 613
Kassa, plusgiro och bank	20 947	248 104
Övriga tillgodohavande Riksgälden	348 805	602 149
Övriga avsättningar	-131 000	-140 000
Övriga skulder	-153	-118
Årets kapitalförändring	-53 467	-35 493
Summa garantier för U-krediter	1 615 718	1 580 225
Övrig kapitalförändring		
Övriga upplupna intäkter	8 667	9 818
Kursdifferenser villkorlån	-24 228	-29 157
Andra långfristiga fordringar (Swedfund)	3 135	4 288
Värdereglering villkorlån	-193 544	-194 295
Värdereglering biståndskrediter	-100 349	-101 102
Årets kapitalförändring	-4 129	-24 832
Summa övrigt	-310 448	-335 280
Total utgående balans	1 363 292	1 281 908

Not 27:2. Balanserad kapitalförändring, årets förändring

	111231	101231
Ingående balans	1 281 908	1 760 656
Avslutad kapitalförändring tidigare år	32 312	-49 401
Tillkommer; avsatt mot statskapital för biståndskrediter	8 561	7 725
Tillkommer; avsatt mot statskapital för villkorlån	1 320	-
Tillkommer; avsatt mot statskapital för U-krediter	39 191	62 929
Inleverans mot inkomsttitel	-	-500 000
Utgående balans	1 363 292	1 281 908

Not 28. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	111231	101231
Ingående avsättning	3 143	4 732
Korrigerig/Årets pensionskostnad	3	2 000
Överfört från övriga avsättningar	1 627	–
Årets pensionsutbetalningar	-2 286	-3 589
Utgående avsättning	2 488	3 143

Posten har minskat med 655 tkr, vilket främst beror på att inga nya beslut om pensioner har fattats under 2011. Samtidigt har 1 627 tkr överförts från tidigare avsättningar för omställningskostnader då det under 2011 blivit klarlagt att berörda personer är berättigade till pensionsersättning från Sida.

Not 29. Övriga avsättningar

	111231	101231
Ingående avsättning Sidas garantier för U-krediter	140 000	161 000
Årets avsättningar	-9 000	-21 000
Utgående avsättning	131 000	140 000
Ingående avsättning fristående garantier	22 540	30 853
Årets avsättningar	7 460	-8 313
Utgående avsättning	30 000	22 540
Ingående avsättning, uppsagd personal	13 300	0
Årets avsättning/upplösning	-6 153	13 300
Utgående avsättning	7 147	13 300
Ingående avsättning, lokaler	0	0
Årets avsättning/upplösning	17 538	–
Utgående avsättning	17 538	0
Total övrig avsättning	185 685	175 840

Posten Övriga avsättningar avser dels avsättningar för försäkringstekniskt beräknad risk för garantier för U-krediter och för fristående garantier, dels avsättningar för uppsagd personal samt kostnader för outnyttjade lokaler.

Från och med räkenskapsåret 2011 redovisar Sida inte längre avsättning för koncentrationsrisken (oförväntad förlust) inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet och förvaltas av EKN, se avsnittet Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om. Minskningen av riskavsättningen beror på att det totala engagemanget har minskat samt kortare risktid i engagemanget.

För fristående garantier har årets avsättning ökat med 7 460 tkr. Förändringen förklaras framför allt av årets nytillkomna garantier. Från och med 2011 exkluderas även 15 procent motsvarande administrativa kostnader som har tagits ut i premieavgiften, se Ändrade redovisningsprinciper.

Avsättningen 2010 för omställningskostnader för personal har minskat i takt med att utbetalning skett. Därutöver är en del av minskningen hänförlig till överföring till pensionsavsättning, se not 28, samt att gjord avsättning 2010 för

några anställda har återförts på grund av nya förhållanden. Totalt har därmed avsättningen för omställningskostnader 2010 minskat med 6 153 tkr.

Sida har under 2011 gjort en avsättning för outnyttjade lokaler om 17 538 tkr. Genom beslut om ändring av regleringsbrevet (UF2011/54584/UD/USTYR) har Sida fått tillstånd att i andra hand hyra ut en del av byggnaden i Stockholm till en extern hyresgäst då dessa lokaler inte längre behövs på grund av färre anställda, och kontraktet med Vasakronan löper ut först 2016. Då hyreskostnaderna beräknas bli högre än de avtalade intäkterna från andrahandsuthyrningen har en avsättning gjorts av mellanskillnaden för åren 2012–2016, se not 6.

Not 30. Lån i Riksgäldskontoret		
	111231	101231
Ingående balans	88 921	70 613
Årets upptagna lån	27 625	48 041
Årets amorteringar	-32 904	-29 733
Utgående balans	83 642	88 921

Sida har enligt regleringsbrevet en beviljad låneram för 2011 på 110 000 tkr.

Lånet i Riksgälden avser materiella och immateriella anläggningstillgångar (se not 15 och 16). Mellanskillnaden, 35 258 tkr, mellan lån och anläggningstillgångar beror på att lån inte tagits upp för pågående arbeten, se Redovisningsprinciper. Dessutom har lån inte tagits upp eller amorterats för inköp och avskrivningar gjorda i december.

Not 31. Övriga skulder		
	111231	101231
Personalens källskatt	9 297	10 860
Skuld Swedfund	0	26 704
Samfinansierade insatser	2 217	1 773
Övriga skulder	1 454	5 502
Utgående balans	12 968	44 839

Av posten på 12 968 tkr avser 9 297 tkr personalens källskatt. Posten har minskat med 31 871 tkr jämfört med föregående år främst beroende på lösen av en kredit med 26 704 tkr till Swedfund avseende en garanti till AB Svensk Exportkredit (SEK). Minskningen av övriga skulder beror främst på att posten 2010 innehöll en skuld avseende en inbetalning som återbetalats 2011 med 3 291 tkr.

Not 32. Periodavgränsningsposter

	111231	101231
Upplupen lön	1 969	6 689
Upplupen semesterlön	35 988	36 934
Övriga upplupna kostnader, utomstatliga	4 263	4 509
Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	1 000	1 500
Oförbrukade bidrag	991	–
Förutbetalda intäkter	1 227	39
Utgående balans	45 439	49 673

Periodavgränsningsposterna har minskat med 4 234 tkr mellan åren. Minskningen förklaras främst av att upplupna löner har minskat med 4 720 tkr, vilket i allt väsentligt beror på att kostnader för avgångsvederlag har minskat med 3 371 tkr. Oförbrukade bidrag har ökat med 991 tkr och avser sekondering av en politisk rådgivare i Makedonien som finansieras med bidragsmedel från Kammarkollegiet. Förutbetalda intäkter på 1 227 tkr avser till största del förutbetalda hyra för den byggnad som Sida från och med den 1 januari 2012 hyr ut i andra hand till en extern hyresgäst, se not 6.

Anslagsredovisningen

Not 33. Ingående överföringsbelopp

Sida hade vid utgången av 2010 ett anslagssparande på anslaget 7:1.1 *Biståndsverksamhet* om 249 008 tkr. Enligt regleringsbrev (UF2010/75652/UD/PLAN (slutligt) UF2010/75649/UD/USTYR (slutligt)) daterat 2010-12-22 fick Sida disponera 209 168 tkr av dessa medel då 39 840 tkr redovisats som en indragning. Ingående överföringsbelopp inbegriper även en omdisponering med 47 598 tkr på grund av ett avslutat anslag.

Sida hade vid utgången av 2010 utnyttjat anslagskrediten på anslaget 7 1:2.1 *Sida* med 24 377 tkr, vilket medförde ett negativt överföringsbelopp 2011.

Sida hade vid utgången av 2010 ett anslagssparande på anslagsposten 7 2:1.6 *Reformsamarbete i Östeuropa*, om 4 004 tkr, vilket Sida har disponerat 2011.

Sida hade vid utgången av 2010 ett sparande på anslagsposten 5:1.11 *Samarbete inom Östersjöregionen* om 35 tkr. Enligt regleringsbrev (UF2010/75652/UD/PLAN (slutligt) UF2010/75649/UD/USTYR (slutligt)) daterat 2010-12-22 fick Sida inte disponera dessa medel, varför 35 tkr redovisats som en indragning.

Not 34. Årets tilldelning, omdisponerade anslagsbelopp och indragningar

Regeringen har genom ändringar av regleringsbrevet för 2011 beslutat om ett flertal omfördelningar inom anslaget 7 1:1 *Biståndsverksamhet*.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/19400/UD/USTYR) daterad 2011-03-31 har regeringen beslutat att omfördela 100 000 tkr från ap. 9 *Afrika* till ap.17 *Mellanöstern och Nordafrika*. Vidare har regeringen beslutat om en minskning av den av Sida disponerade ap. 37 *Organisations- och temastöd* med 500 tkr. Detta redovisas som omdisponerade anslagsbelopp i anslagsredovisningen.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/38292/UD/USTYR (delvis)) daterad 2011-06-30 har regeringen beslutat om en minskning av den av Sida

disponerade ap. 37 *Organisations- och temastöd* med 571 500 tkr. Av dessa tillfördes 1 500 tkr i särskilt beslut från den av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) disponerade ap. 29.2 *Konferenser, seminarier, utredningar och projekt*. Vidare ökades anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* med 15 400 tkr, varav 8 800 tkr avsåg kompensation för valutaförändringar och 6 600 tkr avsåg beräknade ökade kostnader för säkerhet i Afghanistan och Irak. Därutöver minskades den av Sida disponerade ap. 34 *Europeiska utvecklingsfonden* med 95 865 tkr. Detta redovisas som omdisponerade anslagsbelopp i anslagsredovisningen.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/45027/UD/USTYR) daterad 2011-07-28 har regeringen beslutat att omfördela 140 000 tkr från ap. 9 *Afrika*, 30 000 tkr från ap. 6 *Asien* samt 30 000 tkr från ap. 24 *Kapacitetsutveckling och samverkan* till ap. 1 *Humanitära insatser och konflikthantering*. Detta redovisas som omdisponerade anslagsbelopp i anslagsredovisningen.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/54584/UD/USTYR) daterad 2011-09-22 har regeringen beslutat att omfördela 55 000 tkr från den av Sida disponerade ap. 37 *Organisations- och temastöd* till ap. 9 *Afrika*. Vidare har omfördelats 24 000 tkr från den av Sida disponerade ap. 35.2 *Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet* till den av Sida disponerade ap. 35.1 *Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet*. Detta redovisas som omdisponerade anslagsbelopp i anslagsredovisningen.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/66236/UD/USTYR) daterad 2011-11-10 har regeringen beslutat att omfördela 120 000 tkr från ap. 5 *Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället* samt 47 000 tkr från ap. 6 *Asien* till ap. 1 *Humanitära insatser och konflikthantering* 160 000 tkr samt till ap. 17 *Mellanöstern och Nordafrika* 7 000 tkr. Vidare omdisponeras 273 000 tkr till det av Sida disponerade ap. 37 *Organisations- och temastöd* från ap. 27 *Internationella finansieringsinstitutioner* 19 000 tkr, från ap. 34 *Europeiska utvecklingsfonden* 162 000 tkr, från ap. 35.2 *Övrigt stöd till FN relaterad verksamhet* 22 000 tkr, från ap. 36 *Konflikthantering* 11 000 tkr samt från ap. 38 *Ekonomiska program* 29 200 tkr. Varav 12 000 tkr omfördelas från det av Regeringskansliet disponerade ap. 29.2 *Konferenser, seminarier, utredningar och projekt* och 25 000 tkr från det av Rikspolisstyrelsen disponerade ap. 12 *Freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande* samt 6 000 tkr från det av Kriminalvårdens disponerade ap. 20 *Biståndsverksamhet*.

I ändring av regleringsbrev 2011 (UF2011/74310/UD/USTYR) daterad 2011-12-15 har regeringen beslutat att omfördela 136 000 tkr från ap. 9 *Afrika*, 18 000 tkr från ap. 22 *Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet*, 95 000 tkr från ap. 23 *Miljölän*, 32 000 tkr från ap. 24 *Kapacitetsutveckling och samverkan* samt 8 000 tkr från ap. 32 *Forskningssamarbete* till ap. 1 *Humanitära insatser och konflikthantering* 95 000 tkr, till ap. 5 *Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället* 8 000 tkr, till ap. 17 *Mellanöstern och Nordafrika* 18 000 tkr samt till ap. 21 *Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser* 168 000 tkr. Dessutom beslutade regeringen att inom anslaget 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* omfördela 5 000 tkr från ap. 6.2 *Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället* till ap. 6.1 *Reformsamarbete i Östeuropa*.

Detta redovisas som omdisponerade anslagsbelopp i anslagsredovisningen.

Not 35. Anslagskredit

Sida har i regleringsbrevet för 2011 (UF2010/75649/UD/USTYR, UF2010/75652/UD/PLAN), tilldelats en anslagskredit om 28 383 tkr på anslag 7 1:2.1 *Sida*. Efter hemställan från Sida om en utökad anslagskredit på grund av omställningskostnader för lokaler, beslutade regeringen genom änd-

ring av regleringsbrev (UF2011/54584/UD/USTYR) daterad 2011-09-22, att Sida får disponera ytterligare anslagskredit på 18 100 tkr på anslag 7 1:2.1 *Sida (förvaltningsanslaget)*.

Not 36. Redovisning mot inkomstitlar på statens budget

	111231	101231
Övriga ränteinkomster (2394) ¹	39 351	710 920
Expeditions- och ansökningsavgifter (2511)	421	159
Övriga inkomster av statens verksamhet (2811)	28 304	5 434
Återbetalning av övriga lån (4526) ¹	33 918	66 477
Summa inkomstitel	101 995	782 989

¹ Det höga utfallet på inkomstitel 2394 år 2010 beror i allt väsentligt på inleverans av 687 000 tkr mot inkomstitel av det överskott som uppkommit i de äldre systemet för U-krediter i enlighet med Sidas regleringsbrev 2010.

I Uppbördsavsnittet i resultaträkningen redovisas -68 076 tkr som medel som tillförts statens budget. Beloppet överensstämmer inte med utfallet i Inkomstitelredovisningen (101 995 tkr). Detta förklaras av att återbetalning av villkorslån och biståndskrediter (33 918 tkr) redovisas mot Statskapital och inte påverkar resultaträkningen.

Saldot i Uppbördsavsnittet i resultaträkningen består av förändringen av periodiserade, det vill säga ännu ej betalda, inkomster (-1 152 tkr).

Beräknat belopp för avgifter som inte disponeras saknas i regleringsbrevet för 2011.

Beställningsbemyndiganden

Not 37. Beställningsbemyndiganden

Begreppet beställningsbemyndiganden avser den befogenhet som Sida tilldelas i regleringsbrevet att göra åtaganden som medför utgifter under följande budgetår och som ska täckas med anslag. Utestående åtaganden utgörs av bindande åtaganden, det vill säga undertecknade och fortfarande giltiga avtal/kontrakt eller fattade beslut om bidrag som ska utbetalas kommande år.

Not 38. Tilldelad bemyndiganderam

Sida har i regleringsbrevet för 2011 (UF2010/75652/UD/PLAN (slutgiltigt) samt UF2010/75649/UD/USTYR (slutgiltigt), tilldelats bemyndiganderamar på anslag 7 1:1 *Biståndsverksamhet*, 5 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* och 7 2:1.6 *Reformsamarbete i Östeuropa*.

Regeringen beslutade efter hemställan från Sida ändring av regleringsbrev (UF2011/38292/UD/USTYR (delvis)) daterad 2011-06-30 om en minskning av bemyndiganderamen för Sidas ap. 9 *Afrika* med 900 tkr samt motsvarande ökning av ap. 6 *Asien*.

Not 39. Summa utestående åtaganden

Utestående åtaganden per bokslutsdatum och totalsumman av per år fördelade belopp uppvisar en beloppsmässig skillnad. Skillnaden uppkommer då totalsumman för utestående åtaganden inkluderar avtalsbelopp som fördelats för år 2010 och tidigare och för vilka utbetalning inte gjorts. Dessa avtalsbelopp är formellt avtalade och är fortfarande giltiga. Sida gör emellertid bedömningen att dessa med stor sannolikhet inte kommer att utbetalas varför de inte ingår i framtida fördelade belopp.

Finansieringsanalys

Not 40. Verksamhetens kostnader		
	111231	101231
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-996 709	-1 007 354
Verksamhetens kostnader enligt finansieringsanalysen	-957 628	-966 607
Skillnad	-39 081	-40 747

Skillnaden består av följande poster i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	111231	101231
Realisationsförlust vid försäljning av anläggningstillgångar	-283	-2 206
Avsättningar för framtida pensionsåtaganden	2 281	1 589
Avsättningar för uppsagd personal	4 527	-13 300
Avsättningar för lokaler	-17 538	-
Avskrivningar av anläggningstillgångar	-28 068	-26 830
Summa	-39 081	-40 747

Not 41. Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	111231	101231
Intäkter av avgifter m.m. enligt resultaträkningen	16 446	16 856
Intäkter av avgifter m.m. enligt finansieringsanalysen	15 740	14 765
Skillnad	706	2 091

Skillnaden består av följande post i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	111231	101231
Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	706	2 091
Summa	706	2 091

Not 42. Investeringar i immateriella och materiella tillgångar

Investeringar i materiella anläggningstillgångar innefattar korrigering av föregående års anskaffningsvärde om 712 tkr avseende anskaffningar som inte uppfyller Sidas beloppsgräns eller kriterier för anläggningstillgångar.

Investeringar i immateriella anläggningstillgångar innefattar korrigeringar av föregående års anskaffningsvärde om 5 705 tkr avseende delar av verksamhetsutveckling inom ramen för projektet ”Så arbetar Sida/Förnyat IT-stöd” som från och med 2012 kommer att bedrivas vidare i linjeorganisationen.

Not 43. Låneverksamhet – nyttulåning och nedskrivning

Posten innefattar utöver årets nyttulåning och nedskrivning även förändring av värdering till balansdagens kurs och befarade förluster.

Not 44. Omräkning jämförelsetal

Från och med räkenskapsåret 2011 redovisar Sida inte längre avsättning för koncentrationsrisken (oförväntad förlust) inom säkerhetsreserven som är knuten till U-kreditsystemet och förvaltas av EKN, se Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om.

Premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet har klassificerats om från Övriga fordringar till Andra långfristiga fordringar, se Ändrade redovisningsprinciper. För att öka jämförbarheten har motsvarande jämförelsetal räknats om.

Tvister

Med tvist avses här antingen att Sida kräver ersättning av annan part eller att annan part kräver ersättning från Sida samt att den mot vilken kravet ställs inte är villig att betala ersättning.

Stiftelsen Kvinnoforum försattes i konkurs den 29 september 2008. Förhandling pågår om ekonomisk slutreglering mellan konkursboet och Sida eftersom båda parter har framställt ekonomiska krav på varandra. Konkursförvaltaren har lämnat ett förslag på slutuppgörelse innebärande en betalningsförpliktelse för Sida på ett belopp om 900 tkr. Parterna har under 2011 fört förhandlingar om en slutlig uppgörelse men ännu inte kunnat träffa något avtal.

Sida har, inom ramen för Startprogrammen till och med år 2001, beviljat avskrivningslån och villkorslån till ett antal företag. Ett av dessa företag har ännu inte reglerat sina lån. Den sammanlagda fordran efter förlikningsöverenskommelse uppgår till 50 tkr. Sedan företaget underlåtit att betala sin skuld enligt förlikningsöverenskommelsen har Sida ansökt om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten och utslag meddelades den 23 juni 2008. Kronofogdemyndigheten har med jämna mellanrum kontrollerat om företaget har några utmättningsbara tillgångar, men har inte kunnat utmäta fordringen till Sidas förmån. Under våren 2009 har meddelats att företaget gått i konkurs. Sida bevakar sin fordran i konkursen och har kontakt med konkursförvaltaren. Ärendet har på grund av konkursen återkallats hos Kronofogdemyndigheten. Sida utreder möjligheterna att avsluta samtliga ärenden inom ramen för de så kallade Startprogrammen.

Sida har finansierat projektet Women Direct Programme, fördelat på en startfas och en huvudfas. Projektet har utförts av Education Centre for Women in Democracy (ECWD) i Nairobi. Sida har begärt återbetalning av oanvända medel från startfasen på 397 tkr. En revision av huvudfasen visade tveksamma utgifter om 650 tkr. För huvudfasen är Sveriges ambassad i Nairobi avtalspart. Sida har genom ambassaden i Nairobi gjort en skriftlig anmälan av ECWD till den Kenyanska myndigheten "NGO-board" för samråd avseende den fortsatta hanteringen av fordran.

Sida har gett bidrag till The East African Communities Organization for management of Lake Victoria's Resources (ECOVIC). Sida beslutade att avbryta stödet när ECOVIC inte hade uppnått överenskomna resultat under stödets förberedande fas. Sida anser inte att ECOVIC har kunnat styrka att samtliga medel som erhållits från Sida använts till överenskomna syften och har begärt återbetalning av cirka 116 000 USD avseende ej styrka kostnader. Sida har skriftligen framställt kravet på återbetalning vilket ECOVIC bestrider.

Sida har gett verksamhetsstöd till den svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen (ICJ-S). En summa på cirka 200 tkr skulle enligt Sidas handläggare betalas tillbaka till Sida. Dessa medel skulle ha finansierat

ICJ-S depositionskonto för hyra av lokaler men har ännu inte betalats tillbaka till Sida eftersom ICJ-S ligger i en hyrestvist med sin tidigare hyresvärd. Pengarna finns på ett spärrat konto. Ärendet är under utredning och det faktiska totalbeloppet på Sidas fordran är fortfarande inte helt fastställt. Sida för en dialog med ICJ-S för att hitta en lösning på ärendet. Huvuddelen av fordran har återbetalats till Sida men viss utredning återstår för att säkerställa att Sida får tillbaka ett korrekt belopp motsvarande hela fordran.

Sida har fordran på Qandil på cirka 1 200 tkr. Sida har bedömt att Qandil saknar möjlighet att återbetala beloppet och har begärt samråd med Kammarkollegiet i ärendet. Kammarkollegiet har medgett att Sida avbryter indrivningen men anser inte att Sida bör avskriva fordran utan istället löpande kontrollera om det finns förutsättningar att göra nya indrivningsförsök.

I Kazipur Primary School i Bangladesh älskar barnen sin skola. Nu finns lärare på plats, rent vatten i brunnen och toaletter. Lösningen heter medborgarengagemang. Skolresultaten talar sitt tydliga språk. Hamida Khatun har sin elvaåriga dotter Samia i skolan i den lilla byn utanför Jessore i sydvästra Bangladesh. Hon har bidragit till att barnen nu med glädje går till skolan varje dag. Genom att engagera mödrarna och lyssna till deras åsikter så har man nått bättre resultat.

Foto: Therese Arnstorp

8. Styrelsens fastställande av Sidas årsredovisning

8. STYRELSENS FASTSTÄLLANDE AV SIDAS ÅRSREDOVISNING

Vi intygar att Sidas årsredovisning 2011 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Bedömningen omfattar inte de ekonomiska åtaganden som ingått av Regeringskansliet inom de anslagsposter som Regeringskansliet beslutar om men som Sida administrerar utbetalningar för.

Vi bedömer vidare att brister avseende den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten föreligger på följande punkter:

- Brister i implementeringen av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll i Sidas verksamhet och processer.
- Brister i hantering av biståndsinsatser vad gäller användning av revision som kontrollmetod, riskanalyser, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation.

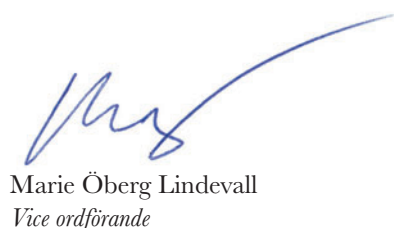
I avsnitt 5.1 Intern styrning och kontroll lämnas en redovisning av de åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas med anledning av redovisade kvarstående brister avseende intern styrning och kontroll.

Sidas styrelse

Stockholm den 17 februari 2012

Mats Sjöstrand
Ordförande

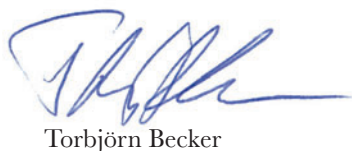
Marie Öberg Lindevall
Vice ordförande

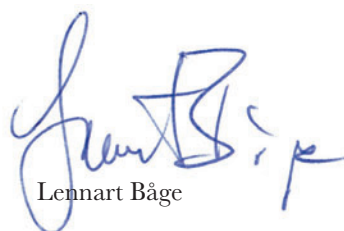
Charlotte Petri Gornitzka

Rosita Runegrund

Torbjörn Becker

Lennart Båge

Heléne Vibbleus Bergquist

Södra Afrika är hårt drabbat av hiv. För att nå resultat i kampen mot sjukdomen krävs ett helhetsgrepp – i vården, skolor och på arbetsplatser. I Sydafrika erbjuder i dag de flesta arbetsplatser sina anställda gratis hiv-tester. Johannes Phetoe är hiv-positiv och deltar i hälsoprogrammet på sin arbetsplats. Han är öppen med sin sjukdom och arbetar aktivt med att informera andra. Swedish Workplace HIV/AIDS Programme startades 2004 av Näringslivets internationella råd och IF Metall och stöds av Sida. Idén handlar om att utveckla företagsvården och minska risken för spridningen av hiv. Från starten i Sydafrika har programmet spridits till svenska företag i Botswana, Kenya, Namibia, Nigeria, Tanzania, Uganda, Zambia och Zimbabwe.

Foto: Ywa Sahlinstrand

9. Sidas organisation

9. SIDAS ORGANISATION

Från och med den 1 juli 2010 leds Sida av en styrelse. Organisationen förändrades även från och med den 1 januari 2011. Organigrammet visar hur Sidas organisation ser ut.

Sidas styrelse

Sidas styrelse leds av ordförande Mats Sjöstrand. Övriga ledamöter är Torbjörn Becker, Lennart Båge, Charlotte Petri Gornitzka, Rosita Runegrund, Heléne Vibbleus Bergquist samt Marie Öberg Lindevall. Personalföreträdare i styrelsen har varit Helena Bjuremalm (Saco) och Elisabeth Löfvander (ST).

Sidas ledningsgrupp

Sidas ledningsgrupp har bestått av generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka, överdirektör Bo Netz, chefen för Gd-sekretariatet Anders Pedersen samt avdelningscheferna Joachim Beijmo, Britt Hagström, Göran Holmqvist, Lena Ingelstam, Hans Magnusson, Malena Rosman, Johan Schaar, Susanne Wadstein och Ewa Werner-Dahlin.

Sidas forskningsråd

Vid Sida finns ett rådgivande organ för forsknings-samarbete. Det ska ge råd i ärenden om stöd till internationella forskningsprogram, forskning i Sverige om utvecklingsländerna och uppbyggande av forskningskapacitet i samarbetsländer. Rådet består av högst nio ledamöter som utses av regeringen utöver chefen för Sidas forskningsenhet. Under 2011 har Sidas forskningsråd träffats vid fem tillfällen.

Följande personer är förordnade av regeringen att ingå i Sidas forskningsråd:

Professor Christian Azar

(Fysisk resursteori, Chalmers tekniska högskola)

Professor Göran Djurfeldt

(Sociologiska institutionen, Lunds universitet)

Professor Jan Holmgren

(Institutionen för biomedicin, Göteborgs universitet)

Professor Karin Holmgren

(Physical Geography, Stockholms universitet)

Professor Sonja Opper

(Nationalekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan, Lunds universitet)

Professor Lars-Åke Persson, ordförande

(Internationell barnhälsa, IMCH, Uppsala universitet)

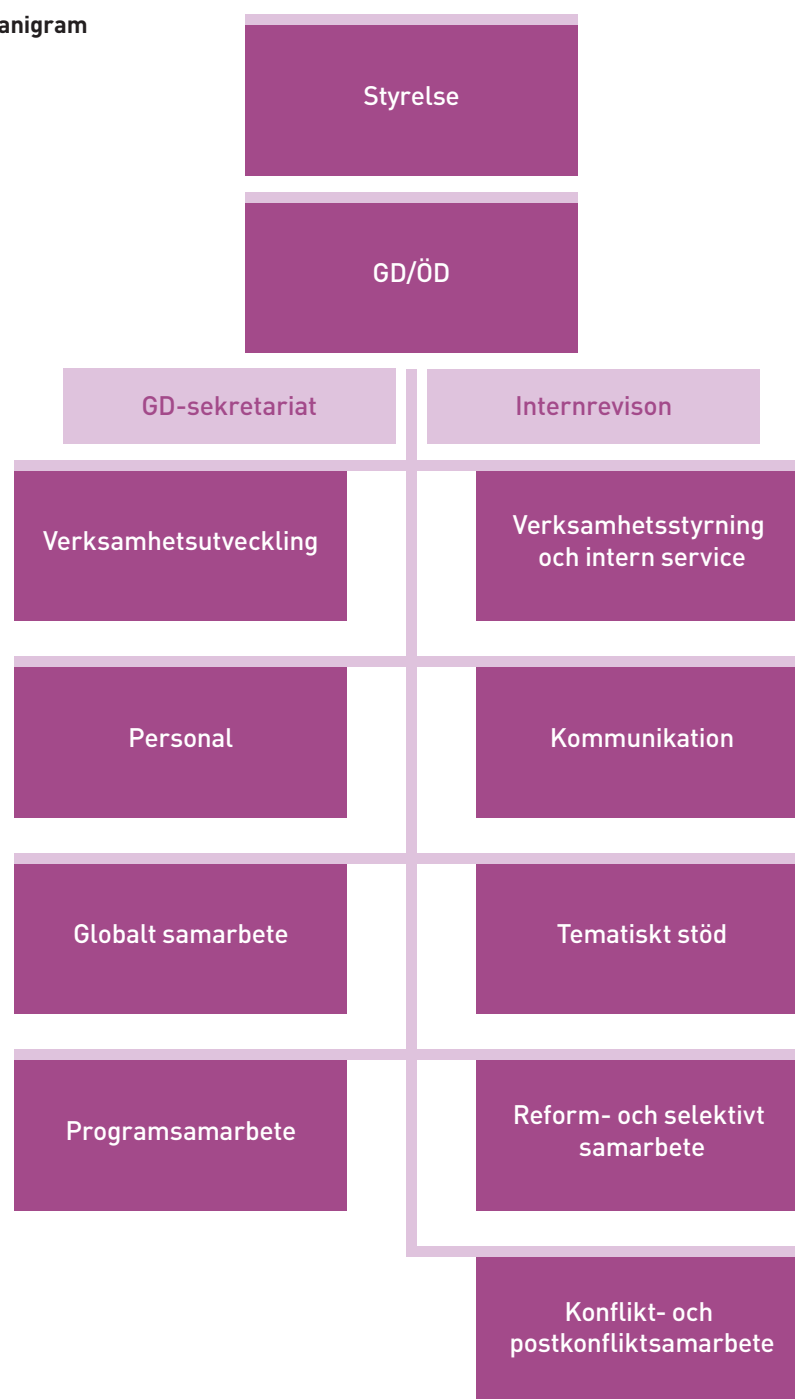
Professor Lise Rakner

(Chr. Michelsen Institute, CMI)

Professor Ingrid Öborn

(institutionen för Växtproduktionsekologi, Uppsala universitet)

Figur 1. Sidas organigram

Tanzanias kust, där de här pojkarna bor, är känd för sina vidsträckta stränder och rika biologiska mångfald. Den unika miljön är dock hotad av klimatförändringar och överexploatering. Ett Sidafinansierat forskningssamarbete söker framtidens lösningar i ett kritiskt skede. Samarbetet har bland annat bidragit till att det idag internationellt erkända institutet, Institute of Marine Sciences (IMS), vuxit fram som det självklara navet för marin forskning i östra Afrika.

Foto: Johan Bergqvist

10. Redovisning av vissa kostnader

10. SÅ HÄR FÖRDELAS ANSLAGEN

10.1 Tabeller enligt regleringsbrevet 2011

Tabell 1. Översikt över anslag, kostnader, tkr

Anslag	2009	2010	2011
Bistandsverksamhet ¹	15 631 609	14 239 763	15 108 996
Reformsamarbete i Östeuropa ¹	12 574 95	11 734 04	11 757 77
Samarbete inom Östersjöregionen ²	69 553	94 609	89 714
Övriga anslag	-76	123	-841
Summa	16 958 581	15 507 900	16 373 646
Förvaltningsanslag	953 188	937 024	923 754
Totalt	17 911 769	16 444 924	17 297 400

1 Från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

2 Från utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Tabell 2. Översikt över anslagsposter, tkr och %

Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost	2009		2010		2011	
	Utfall	%	Utfall	%	Utfall	%
Afrika	4 959 840	29,4	4 497 664	29,2	5 081 385	31,2
Asien	1 835 763	10,9	1 566 182	10,2	1 397 992	8,6
Mellanöstern och Nordafrika	465 047	2,8	415 391	2,7	553 080	3,4
Latinamerika	966 529	5,7	640 117	4,2	572 410	3,5
Europa och Centralasien	123 568	0,7	63 705	0,4	-4 800	0,0
Reformsamarbete i Östeuropa	12 574 95	7,4	11 734 04	7,6	11 757 77	7,2
Globala utvecklingsprogram ¹	78 077	0,5	38 106	0,2	0	0,0
Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser ²	1 784 571	10,6	1 826 238	11,8	1 609 739	9,9
Kapacitetsutveckling och samverkan ³	504 277	3,0	426 652	2,8	497 262	3,1
Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ⁴	74 688	0,4	74 406	0,5	74 512	0,5
Miljölån ⁵	271 521	1,6	154 481	1,0	154 047	0,9
Forskning	531 018	3,1	445 475	2,9	525 203	3,2
Stöd till svenska organisationer i civila samhället	1 319 918	7,8	1 113 450	7,2	1 372 954	8,4
Humanitära insatser och konflikter relaterad verksamhet	2 618 205	15,5	2 796 627	18,1	3 061 859	18,8
Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet ⁶	62 049	0,4	93 970	0,6	117 291	0,7
Information	36 540	0,2	87 300	0,6	96 061	0,6
Total	16 889 104	100	15 413 167	100	16 284 774	100

1 Utgick 2011.

2 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

3 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

4 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

5 Regeringsbeslut, 2009-04-23 (UF2009/27888UP).

6 Regeringsbeslut, 2009-04-23 (UF2009/27922/USTYR).

Tabell 3. Internationellt utvecklingssamarbete, tkr och antal

forts. >>

De fem största länderna 2011	2009	2010	2011	Förvaltnings- kostnader 2009	Förvaltnings- kostnader 2010	Förvaltnings- kostnader 2011
Tanzania	732914	685860	806277			
Afghanistan	589583	629892	720994			
Moçambique	733108	606516	705992			
Sudan	402250	422704	557351			
Kongo, demokratiska republiken	440518	488867	529408			
Övriga länder/regioner	14062950	12581582	12964752			
Totala kostnader	16889104	15413167	16284774			
Samarbetsform						
Program	10032966	9263331	9559735	345569	324657	392436
Varav Generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning	940000	863000	935000	24186	19878	20553
Organisationsstöd	1570964	1730667	1566486	106538	81760	117836
Sektorbudgetstöd	173233	129148	74056	19939	22921	14433
Sektorprogramstöd med poolfinansiering	1183233	1266564	1697970	63757	57991	97466
Stöd till specifikt program genom en organisation	6165536	5273953	5286223	131149	142107	179677
Projektstöd	6074244	5455414	6007935	529008	558529	403564
Experter	781894	694421	717104	63356	39252	39240
Varav Personalbistånd	108244	158560	132455	11161	7464	1279
Utbildningsprogram i Sverige	380215	289624	384011	29000	662	29048
Utbildningsprogram i samarbetsländer	55038	30445	23840	12341	14187	4933
Resursbasutveckling	238397	215793	176798	10854	16940	7764
Totala kostnader	16889104	15413167	16284774	937933	922438	876552
Genomförandekanaler						
Multilaterala organisationer	5611943	4872609	4944791			
Svenska organisationer	4657536	4093749	4209449			
Samarbetslandets organisation	3965141	3503472	3828439			
Övriga länders organisationer	1080995	1259238	1227246			
Internationella organisationer	1573489	1684099	2087848			
Totala kostnader	16889104	15413167	16284774			

Tabell 3. Internationellt utvecklingssamarbete, tkr och antal

Huvudsektorer ¹	2009	2010	2011	Förvaltnings- kostnader 2009	Förvaltnings- kostnader 2010	Förvaltnings- kostnader 2011
Hälsa	1 560 646	1 383 710	1 135 106	75 971	81 098	60 053
Utbildning	840 251	885 494	988 194	42 163	42 243	34 412
Forskning	1 075 020	965 621	986 376	40 701	57 118	42 434
Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	4 497 326	4 227 113	4 570 491	280 038	258 275	305 887
Konflikt, fred och säkerhet	569 849	574 795	675 380	31 372	36 711	47 877
Humanitärt bistånd	2 571 958	2 658 483	3 056 069	40 141	37 982	52 632
Hållbar samhällsbyggnad	1 564 159	1 266 157	1 344 880	94 239	82 898	60 775
Marknadsutveckling	816 518	618 653	724 193	67 080	79 378	68 617
Jord- och skogsbruk	825 883	661 788	750 097	58 336	47 484	41 144
Miljö	780 589	642 633	601 576	74 583	103 331	106 537
Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	940 000	863 000	929 000	22 287	21 730	19 734
Övrigt	846 906	665 720	523 412	11 021	74 190	73 363
Totala kostnader	16 889 104	15 413 167	16 284 774	937 933	922 438	913 455
Antal giltiga insatser	4 272	4 079	3 556			
Varav >15 mnkr	223	210	219			
Nya insatser	1 032	991	834			

1 Ny indelning av huvudsektorer infördes 2009.

Tabell 4. Internationellt utvecklingssamarbete¹, tkr

Strategistyrd verksamhet	Kostnad			Förvaltningskostnad		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Långsiktigt utvecklingssamarbete	3 662 206	3 328 606	3 629 614	188 726	182 973	223 388
Konflikt- och postkonfliktländer	1 598 413	1 819 247	2 037 694	85 080	109 139	143 851
Reformsamarbete i Östeuropa	1 012 437	956 501	973 887	80 162	79 199	99 759
Demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former	256 936	304 325	391 629	–	–	–
Selektivt samarbete	354 274	348 602	297 641	27 786	59 328	61 190
Utfasningsländer	765 117	321 603	46 164	45 798	26 054	13 748
Regionala insatser	1 910 631	1 268 899	1 361 047	125 920	138 681	107 907
Humanitära insatser och konflikthantering	2 618 205	2 796 627	3 061 859	26 024	18 326	58 640
Stöd till svenska organisationer i civila samhället	1 319 918	1 113 450	1 372 954	32 561	15 367	15 822
Globala utvecklingsinsatser ²	78 077	38 106	0	–	–	–
Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser ³	1 784 571	1 826 238	1 609 739	–	–	42 918
Kapacitetsutveckling och samverkan ⁴	504 277	426 652	497 262	–	–	35 769
Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ⁵	74 688	74 406	74 512	–	–	1 250
Forskningssamarbete	531 018	445 475	525 203	18 155	22 521	21 246
Informationsinsatser	36 540	87 300	96 061	24 139	9 936	19 997
Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet ⁶	62 049	93 970	117 291	840	6 006	8 749
Finansiering av utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder ⁷	271 521	154 481	154 047	4 406	5 895	8 399
Övrigt ⁸	48 228	8 679	38 171	–	–	–
Totalt internationellt utvecklingssamarbete	16 889 104	15 413 167	16 284 774	789 063	769 493	878 630

1 Inkluderar även Östersjösamarbete.

2 Utgick 2011.

3 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

4 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

5 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

6 Regeringsbeslut, 2009-04-23 (UF2009/27922/USTYR).

7 Regeringsbeslut, 2009-04-23 (UF2009/27888UP).

8 Här ingår regionala och övriga länders utfall samt globalt som inte ingår i strategin Globala utvecklingsprogram.

Tabell 5. Avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen, tkr

Resultaträkning exkl. anslagsintäkter	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	16446
Intäkter av bidrag	1786
Finansiella intäkter	12900
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar	-996709
Uppbörd – intäkter	66924
Uppbörd – medel som tillförts statsbudgeten	-68076
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd	643
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd	59277
Lämnat bistånd inkl. finansiella nettot	-27793631
Avgår lämnat bistånd på uppdrag UD	11455403
Totalt enligt resultaträkningen exkl. anslagsintäkter	-17245037
Varav fördelat i resultatredovisningen, inkl. förvaltningskostnader	17297400
Differens mellan resultaträkning och summa fördelat på huvudprocess i resultatredovisningen	52363
Differensen består av följande	
Resultat Sidas garantier för U-krediter	53467
U-krediter gåvoelementet	-26161
Fristående garantier	16672
Uppbörd netto	-1152
Befarade kundförluster, orealiserade kursdifferenser avseende transfereringar	5281
Villkorsslån nedskrivning	-1979
Intäkter av bidrag	1667
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd	-2509
Uttag semesterdagar från 2008 (påverkan på anslagsutfallet men inte i resultaträkningen)	7076
Summa	52364

Tabell 6. Totalt bidrag till civilsamhälleorganisationer exklusive Östersjöregionen, tkr

Typ av organisation	2009	2010	2011
Svenska organisationer	2849344	2575239	2863667
Enskilda organisationer	2713171	2447211	2694398
Intresse- och medlemsorganisationer	136173	128028	169269
Samarbetslandets organisation	888369	833233	883194
Enskilda organisationer	763250	747813	801286
Intresse- och medlemsorganisationer	125119	85420	81908
Övriga länders organisationer	665097	821206	791300
Enskilda organisationer	596890	763584	734458
Intresse- och medlemsorganisationer	68206	57622	56842
Internationella organisationer	1574989	1668849	2074848
Internationella enskilda organisationer	1574989	1668849	2074848
Totalt	5977799	5898526	6613010

Tabell 7. Totalt bidrag till civilsamhällsorganisationer i Östersjöregionen, tkr

Typ av organisation	2009	2010	2011
Svenska organisationer	12 424	22 867	20 675
Enskilda organisationer	10 773	20 323	19 412
Intresse- och medlemsorganisationer	1 651	2 543	1 263
Samarbetslandets organisation	7 428	12 264	9 647
Enskilda organisationer	6 428	12 264	9 447
Intresse- och medlemsorganisationer	1 000	0	200
Internationella organisationer	0	3 000	3 000
Internationella enskilda organisationer	0	3 000	3 000
Totalt	19 852	38 131	35 321

Tabell 8. Stöd genom svenska ramorganisationer, tkr

	Bidrag till ramorganisationer		
	2009	2010	2011
Forum Syd	171 523	164 114	169 436
Svenska Missionsrådet	139 581	60 024	104 934
Rädda Barnen	118 872	122 455	208 454
PMU InterLife	108 423	82 589	64 364
Svenska Kyrkan	68 883	65 997	93 057
Diakonia	144 750	67 250	131 281
Kooperation Utan Gränser	145 100	196 000	99 441
LO/TCO Biståndsnämnd	84 885	126 004	48 353
Olof Palmes Internationella Center	51 102	31 224	41 009
Afrikagrupperna	33 670	35 980	36 000
SHIA	36 753	31 954	30 040
PLAN Sweden	23 000	24 571	87 282
UBV ¹	-1 293	-170	0
Svenska Naturskyddsföreningen	30 000	35 000	61 828
RFSU ²	0	17 800	23 835
World Wildlife Fund, WWF	12 000	21 990	41 856
Svenska Afghanistankommittén ³	-	-	28 000
Oxfam ³	-	-	24 400
Norwegian Refugee Council Total ³	-	-	40 000
International HIV/AIDS Alliance (IHAA) ³	-	-	7 000
Ibis ³	-	-	8 000
Totalt rambidrag	1 167 248	1 082 782	1 348 570

1 UBV är inte längre ramorganisation från och med 2009.

2 RFSU är nytillkommen ramorganisation från och med 2010.

3 Dessa organisationer är inte ramorganisationer men erhöll 2011 stöd från Sida inom ramen för regeringens särskilda satsning för stöd till barn och ungdomars rätt till hälsa och utbildning.

Tabell 9. Informationsstöd via svenska ramorganisationer, tkr

	Bidrag till ramorganisationer		
	2009	2010	2011
Forum Syd	43 729	19 520	22 331
Svenska Missionsrådet	6 165	3 604	3 500
Rädda Barnen	5 825	2 982	2 500
PMU Interlife	4 388	1 944	1 900
Svenska Kyrkan	5 500	3 327	3 886
Diakonia	6 030	2 895	2 970
Kooperation Utan Gränser	6 437	3 148	2 700
LO/TCO Biståndsnämnd	20 624	11 419	10 972
Olof Palmes Internationella Center	3 492	1 448	742
Afrikagrupperna	4 200	1 864	2 087
SHIA	2 300	952	-13
PLAN Sweden	1 500	621	1 190
Svenska Naturskyddsföreningen	5 500	2 702	2 699
RFSU ¹	0	0	800
World Wildlife Fund, WWF	4 500	2 939	2 459
Gröna bilister ²	0	0	300
Civil Rights Defenders ³	-	-	900
Röda Korset ³	-	-	1 398
Global Forum ³	-	-	1 500
Totalt	120 190	59 365	64 823

1 RFSU är nyttillkommen ramorganisation från och med 2010.

2 Ny aktör 2010, erhåller endast infobidrag ej rambidrag.

3 Ny aktör 2011, erhåller endast infobidrag, inte rambidrag.

Tabell 10. Övrigt stöd genom svenska ramorganisationer, tkr

	Bidrag till ramorganisationer		
	2009	2010	2011
Forum Syd	64 013	76 904	71 537
Svenska Missionsrådet	12 291	501	1 555
Rädda Barnen	54 321	55 596	45 610
PMU Interlife	20 230	14 617	5 700
Svenska Kyrkan	15 912	21 819	19 050
Diakonia	241 020	194 936	191 395
Kooperation Utan Gränser	4 108	4 707	6 810
LO/TCO Biståndsnämnd	8 915	10 232	6 913
Olof Palmes Internationella Center	60 289	62 385	77 701
Afrikagrupperna	1 491	0	0
SHIA	5 204	3 930	2 542
PLAN Sweden	11 400	15 991	21 541
UBV ¹	-1 755	0	0
Svenska Naturskyddsföreningen	2 630	3 740	2 530
RFSU ²	25 134	9 683	22 417
World Wildlife Fund, WWF	6 642	0	15 700
Totalt	531 843	475 042	491 000

1 UBV är inte längre ramorganisation från och med 2009.

2 RFSU är nyttillkommen ramorganisation från och med 2010.

Bilaga 1:1. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region, tkr

Region	Afrika	Asien	Mellanöstern och Nordafrika	Latinamerika	Europa och Centralasien	Reform-samarbete i Östeuropa
Afrika söder om Sahara	5081385	0	0	0	0	0
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	0	1397992	553080	0	0	0
Latinamerika	0	0	0	572410	0	0
Europa	0	0	0	0	-4800	1176421
Varav Europa ODA-länder	0	0	0	0	807	1176421
Varav Europa icke ODA-länder	0	0	0	0	-5607	0
Globalt	0	0	0	0	0	-644
Totalt	5081385	1397992	553080	572410	-4800	1175777

Bilaga 1:1. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region, tkr

Region	Globala ämnes-strategiska utvecklingsinsatser ¹	Kapacitets-utveckling och samverkan ²	Demokratistöd genom svenska partiansknutna organisationer ³	Miljölån	Forskning	Stöd genom svenska org. i civila samhället
Afrika söder om Sahara	2652	20000	0	44	0	388743
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	2393	11360	0	72665	0	277500
Latinamerika	0	0	0	0	29586	189313
Europa	0	0	0	79940	0	2538
Varav Europa ODA-länder	0	0	0	79940	0	2538
Varav Europa icke ODA-länder	0	0	0	0	0	0
Globalt	1604695	465902	74512	1398	495616	514859
Totalt	1609739	497262	74512	154047	525203	1372954

1 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

2 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

3 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

Bilaga 1:1. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region, tkr

Region	Humanitära insatser och konflikt-hantering	Varav konflikt-hantering	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	Information	Totalt
Afrika söder om Sahara	1556063	9793	20406	0	7069293
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	1075192	25000	11735	0	3401917
Latinamerika	182223	40576	0	0	973534
Europa	54384	0	6583	0	1315066
Varav Europa ODA-länder	46464	0	6583	0	1312753
Varav Europa icke ODA-länder	7920	0	0	0	2313
Globalt	193997	10285	78568	96061	3524964
Totalt	3061859	85653	117291	96061	16284774

Bilaga 1:2. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Afrika söder om Sahara, tkr

Land och region	Afrika	Globala ämnes- strategiska ut- vecklingsinsatser ¹	Kapacitets- utveckling och samverkan ²	Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ³	Miljölån
Afrika söder om Sahara					
Angola	-143	0	0	0	0
Benin	0	0	0	0	0
Botswana	13313	0	0	0	0
Burkina Faso	234 119	0	0	0	0
Burundi	20315	0	0	0	0
Centralafrikanska republiken	0	0	0	0	0
Djibouti	0	0	0	0	0
Elfenbenskusten	0	0	0	0	0
Eritrea	0	0	0	0	0
Etiopien	144 560	0	0	0	0
Gambia	0	0	0	0	0
Ghana	0	0	0	0	0
Guinea	0	0	0	0	0
Guinea-Bissau	0	0	0	0	0
Kamerun	0	0	0	0	0
Kenya	348 792	0	0	0	0
Kongo Brazzaville	0	0	0	0	0
Demokratiska republiken Kongo	243 922	0	0	0	0
Lesotho	0	0	0	0	0
Liberia	191 240	0	0	0	0
Madagaskar	0	0	0	0	0
Malawi	0	0	0	0	0
Mali	209 565	0	0	0	0
Mauretanien	0	0	0	0	0
Moçambique	693 428	0	0	0	0
Namibia	19 458	0	0	0	0
Niger	0	0	0	0	0
Nigeria	454	0	0	0	0
Rwanda	209 911	0	0	0	0
Senegal	0	0	0	0	0
Sierra Leone	0	0	0	0	0
Somalia	104 999	0	0	0	0
Sudan	265 679	0	0	0	0
Swaziland	0	0	0	0	0
Sydafrika	73 286	0	0	0	0
Sydsudan	0	0	0	0	0
Tanzania	783 130	152	0	0	44
Tchad	92	0	0	0	0
Togo	0	0	0	0	0
Uganda	232 426	0	0	0	0
Zambia	195 976	0	0	0	0
Zimbabwe	183 864	0	0	0	0
Regionalt Afrika	912 999	2 500	20 000	0	0
Totalt Afrika söder om Sahara	5 081 385	2 652	20 000	0	44

1 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

2 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

3 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

	Forskning	Stöd genom svenska org. i civila samhället	Humanitära insatser och konflikthantering	Varav konflikthantering	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	Information	Totalt
	0	9 241	0	0	0	0	9 097
	0	2 245	0	0	0	0	2 245
	0	48	0	0	0	0	13 362
	0	9 956	-38	0	0	0	244 038
	0	1 484	19 277	0	0	0	41 076
	0	315	66 119	0	0	0	66 434
	0	-2	0	0	0	0	-2
	0	9 312	25 112	0	0	0	34 424
	0	2 349	4 324	0	0	0	6 673
	0	10 211	107 219	0	0	0	261 990
	0	4 424	0	0	0	0	4 424
	0	41	137	0	0	0	178
	0	159	7 145	0	0	0	7 304
	0	171	0	0	0	0	171
	0	6 834	4 502	0	0	0	11 336
	0	33 770	113 624	0	0	0	496 186
	0	752	0	0	0	0	752
	0	18 239	267 247	0	0	0	529 408
	0	435	0	0	0	0	435
	0	7 008	37 805	0	0	0	236 053
	0	10 627	-2	0	0	0	10 624
	0	9 153	2 758	0	0	0	11 911
	0	3 409	2 320	0	0	0	215 294
	0	6 850	2 320	0	0	0	9 170
	0	12 564	0	0	0	0	705 992
	0	6 660	5 388	0	0	0	31 506
	0	93	49 820	0	0	0	49 913
	0	710	0	0	0	0	1 164
	0	3 469	1 980	0	0	0	215 360
	0	9 245	4 013	0	0	0	13 258
	0	561	4 600	0	0	0	5 161
	0	2 516	254 618	0	0	0	362 134
	0	17 853	273 818	-17	0	0	557 351
	0	241	0	0	0	0	241
	0	21 546	5 660	0	0	0	100 492
	0	0	49 248	0	0	0	49 248
	0	20 990	1 961	0	0	0	806 277
	0	816	77 161	3 300	0	0	78 069
	0	2 948	0	0	0	0	2 948
	0	16 292	15 728	0	430	0	264 875
	0	19 298	-13	0	0	0	215 262
	0	17 628	45 968	0	2 650	0	250 109
	0	88 283	106 243	6 510	17 326	0	1 147 351
	0	388 743	1 556 063	9 793	20 406	0	7 069 293

Bilaga 1:3. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Asien, Mellanöstern och Nordafrika, tkr

Land och region	Asien	Mellanöstern och Nordafrika	Globala ämnes- strategiska utvecklings- insatser ¹	Kapacitets- utveckling och samverkan ²	Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ³	
Asien						
Afghanistan	528540	0	2342	0	0	
Bangladesh	194685	0	0	0	0	
Fiji	0	0	0	0	0	
Filippinerna	0	0	0	0	0	
Indien	41869	0	0	0	0	
Indonesien	15441	0	0	0	0	
Kambodja	170148	0	0	0	0	
Kina	39633	0	0	0	0	
Korea, nord	7664	0	0	0	0	
Laos	17232	0	0	0	0	
Malaysia	0	0	0	0	0	
Mongoliet	0	0	50	0	0	
Myanmar/Burma	70345	0	0	0	0	
Nepal	0	0	0	0	0	
Pakistan	0	0	0	0	0	
Samoa	0	0	0	0	0	
Sri Lanka	-2876	0	0	0	0	
Thailand	0	0	0	0	0	
Vietnam	94640	0	0	0	0	
Östtimor	28970	0	0	0	0	
Asien Totalt	1206291	0	2393	0	0	
Mellanöstern och Nordafrika						
Algeriet	0	0	0	0	0	
Egypten	0	19398	0	0	0	
Irak	0	119503	0	11000	0	
Iran	0	0	0	0	0	
Jordanien	0	473	0	0	0	
Libanon	0	0	0	0	0	
Libyen	0	0	0	0	0	
Syrien	0	0	0	0	0	
Tunisien	0	21007	0	0	0	
Västbanken och Gaza	0	218321	0	0	0	
Yemen	0	0	0	0	0	
Mellanöstern och Nordafrika Total	0	378703	0	11000	0	
Regionalt Asien, Mellanöstern och Nordafrika	191701	174377	0	360	0	
Totalt Asien, Mellanöstern och Nordafrika	1397992	553080	2393	11360	0	

1 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

2 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

3 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

	Miljölån	Forskning	Stöd genom svenska org. i civila samhället	Humanitära insatser och konflikt-hantering	Varav konflikt-hantering	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	Information	Totalt
	0	0	44 175	145 336	0	600	0	720 994
	0	0	22 141	826	0	0	0	217 652
	0	0	0	411	0	0	0	411
	0	0	13 086	17 123	0	0	0	30 209
	0	0	22 512	9 748	0	0	0	74 129
	0	0	1 739	23 000	0	0	0	40 180
	0	0	13 626	0	0	0	0	183 774
	0	0	5 368	9 824	0	1 893	0	56 718
	0	0	0	40 974	0	0	0	48 638
	0	0	-80	0	0	0	0	17 151
	0	0	4 166	4 455	0	0	0	8 621
	0	0	516	0	0	0	0	567
	0	0	3 886	47 889	0	0	0	122 121
	0	0	5 308	6 637	0	0	0	11 944
	0	0	15 874	122 953	0	1 168	0	139 994
	0	0	171	0	0	0	0	171
	22 661	0	11 508	50 429	5 000	2 323	0	84 044
	0	0	5 355	56 797	0	0	0	62 152
	0	0	5 981	926	0	0	0	101 546
	0	0	1 559	0	0	0	0	30 529
	22 661	0	176 890	537 329	5 000	5 983	0	1 951 547
	0	0	0	7 000	0	0	0	7 000
	0	0	10 593	5 000	5 000	0	0	34 991
	0	0	1 459	95 598	15 000	27	0	227 587
	0	0	0	3 465	0	1 350	0	4 815
	0	0	627	10 000	0	0	0	11 100
	0	0	7 909	6 045	0	345	0	14 299
	0	0	0	94 463	0	0	0	94 463
	0	0	0	29 229	0	0	0	29 229
	0	0	0	26 528	0	0	0	47 535
	0	0	35 580	159 004	0	1 000	0	413 906
	0	0	3 982	89 531	0	700	0	94 214
	0	0	60 150	525 864	20 000	3 422	0	979 139
	50 004	0	40 460	12 000	0	2 330	0	471 232
	72 665	0	277 500	1 075 192	25 000	11 735	0	3 401 917

Bilaga 1:4. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Latinamerika, tkr

Land och region	Latinamerika	Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser ¹	Kapacitetsutveckling och samverkan ²	Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ³	Miljölån
Latinamerika					
Argentina	0	0	0	0	0
Bolivia	212874	0	0	0	0
Brasilien	0	0	0	0	0
Chile	0	0	0	0	0
Colombia	147401	0	0	0	0
Costa Rica	0	0	0	0	0
Dominikanska republiken	0	0	0	0	0
Ecuador	0	0	0	0	0
El Salvador	-160	0	0	0	0
Guatemala	168802	0	0	0	0
Haiti	0	0	0	0	0
Honduras	-1999	0	0	0	0
Kuba	-879	0	0	0	0
Nicaragua	9779	0	0	0	0
Panama	0	0	0	0	0
Paraguay	0	0	0	0	0
Peru	-1	0	0	0	0
Uruguay	0	0	0	0	0
Regionalt Latinamerika	36594	0	0	0	0
Totalt Latinamerika	572410	0	0	0	0

¹ Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

² Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

³ Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

	Forskning	Stöd genom svenska org. i civila samhället	Humanitära insatser och konflikthantering	Varav konflikthantering	Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	Information	Totalt
	0	761	0	0	0	0	761
	0	11 401	3 600	0	0	0	227 875
	0	9 658	3 450	0	0	0	13 109
	0	938	0	0	0	0	938
	0	7 401	65 693	25 000	0	0	220 495
	0	2 394	0	0	0	0	2 394
	0	1 882	0	0	0	0	
	0	1 665	0	0	0	0	1 665
	0	5 007	4 194	0	0	0	9 041
	0	9 509	17 203	13 000	0	0	195 514
	0	35 000	72 851	-1 424	0	0	107 851
	2 886	8 254	0	0	0	0	9 142
	0	0	0	0	0	0	-879
	0	9 947	137	0	0	0	19 863
	0	-48	0	0	0	0	-48
	0	7 166	0	0	0	0	7 166
	0	6 410	1 905	0	0	0	8 314
	0	866	0	0	0	0	866
	26 700	71 103	13 191	4 000	0	0	147 587
	29 586	189 313	182 223	40 576	0	0	973 534

Bilaga 1:5. Internationellt utvecklingssamarbete per anslagspost och region/land i Europa, tkr

Land och region	Östeuropa och Centralasien	Reform-samarbete i Östeuropa	Globala ämnes-strategiska utvecklings-insatser ¹	Kapacitets-utveckling och samverkan ²	Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ³	
Europa och Centralasien						
ODA-länder						
Albanien	0	85293	0	0	0	
Armenien	0	510	0	0	0	
Azerbajdzjan	0	-13	0	0	0	
Bosnien och Hercegovina	0	186127	0	0	0	
Georgien	0	100747	0	0	0	
Kazakstan	-54	564	0	0	0	
Kirgizistan	3656	536	0	0	0	
Kosovo	0	88861	0	0	0	
Makedonien	0	21157	0	0	0	
Moldavien	0	114568	0	0	0	
Montenegro	0	828	0	0	0	
Serbien	0	114757	0	0	0	
Tadzjikistan	-2795	0	0	0	0	
Turkiet	0	67810	0	0	0	
Turkmenistan	0	0	0	0	0	
Ukraina	0	215724	0	0	0	
Uzbekistan	0	55	0	0	0	
Vitryssland	0	130635	0	0	0	
Regionalt Europa	0	48262	0	0	0	
ODA-länder Total	807	1176421	0	0	0	
Icke ODA-länder						
Estland	0	0	0	0	0	
Lettland	0	0	0	0	0	
Litauen	0	0	0	0	0	
Ryssland	-2720	0	0			
Barents	-1343	0	0	0	0	
Övriga Ryssland	-1378	0	0	0	0	
Regionalt Central- och Östeuropa	-2887	0	0	0	0	
Icke ODA-länder Total	-5607	0	0	0	0	
Totalt Europa och Centralasien	-4800	1176421	0	0	0	

1 Tillkom under 2011, (UF2011/14341/UD/USTYR).

2 Tillkom under 2011, (UF2010/46581/USTYR).

3 Tillkom under 2011, (UF2010/34078/UP).

	Miljölån	Forskning	Stöd genom svenska org. i civila samhället	Humanitära insatser och konflikt-hantering	Varav konflikt-hantering	Särskilda insat-ser för demo-kratisering och yttrandefrihet¹	Information	Totalt
	0	0	0	0	0	0	0	85293
	0	0	0	1 980	0	2 000	0	4 490
	0	0	0	3 465	0	2 000	0	5 452
	0	0	0	0	0	0	0	186 127
	0	0	0	6 435	0	1 150	0	108 332
	0	0	0	0	0	0	0	510
	0	0	0	10 249	0	0	0	14 441
	0	0	0	0	0	0	0	88 861
	0	0	0	0	0	0	0	21 157
	0	0	0	0	0	0	0	114 568
	0	0	0	0	0	0	0	828
	0	0	0	0	0	0	0	114 757
	0	0	-32	4 409	0	0	0	1 582
	0	0	0	5 621	0	0	0	73 432
	0	0	0	0	0	400	0	400
	0	0	0	0	0	0	0	215 724
	0	0	0	4 455	0	850	0	5 360
	0	0	0	0	0	0	0	130 635
	79 940	0	2 569	9 850	0	183	0	140 804
	79 940	0	2 538	46 464	0	6 583	0	1 312 753
	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	7 920	0	0	0	5 200
	0	0	0	0	0	0	0	-1 343
	0	0	0	7 920		0	0	6 542
	0	0	0	0	0	0	0	-2 887
	0	0	0	7 920	0	0	0	2 313
	79 940	0	2 538	54 384	0	6 583	0	1 315 066

Bilaga 2. Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land, tkr

Land och region	Hälsa	Utbildning	Forskning	Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	Konflikt, fred och säkerhet
Afrika söder om Sahara					
Angola	2285	463	0	5042	0
Benin	320	437	0	1308	84
Botswana	-5148	1821	1605	2976	0
Burkina Faso	417	20578	0	32266	182
Burundi	123	165	0	14928	6532
Centralafrikanska republiken	11	13	0	288	2
Djibouti	0	0	0	0	0
Elfenbenskusten	18	117	0	2174	2
Eritrea	85	52	0	1778	44
Etiopien	12719	15578	35444	69470	64
Gambia	139	203	0	3783	0
Ghana	5	8	0	20	0
Guinea-Bissau	5	8	0	145	0
Guinea	18	23	0	110	5
Kamerun	29	34	0	768	4
Kenya	7037	1044	0	82796	33717
Kongo Brazzaville	25	33	0	664	3
Demokratiska republiken Kongo	98544	1421	0	93886	36812
Lesotho	12	0	0	423	0
Liberia	245	195	0	116565	24063
Madagaskar	0	0	0	-5	0
Malawi	96	25	0	6292	21
Mali	194	268	0	31051	65
Mauretanien	735	944	0	4275	206
Moçambique	2119	491	58592	153230	15
Namibia	1477	501	1325	16471	35
Niger	3	0	0	94	0
Nigeria	23	17	0	1120	3
Rwanda	101	134	26311	24441	15031
Senegal	42	477	0	8700	0
Sierra Leone	11	13	0	507	-1
Somalia	30723	117	0	35256	27150
Sudan	81599	45780	0	72338	63343
Swaziland	36	51	0	129	9
Sydafrika	45105	-607	9120	25756	6449
Sydsudan	0	0	0	0	0
Tanzania	41779	11252	56250	144083	88
Tchad	33	23	0	707	3317
Togo	364	502	0	1833	88
Uganda	68669	287	30549	106480	63
Zambia	37125	40	0	53281	-1
Zimbabwe	37538	945	0	141484	5745
Regionalt Afrika	286358	18375	106137	209648	129627
Afrika söder om Sahara Total	751020	121828	325334	1466564	352765

	Humanitært bistånd	Hållbar samhällsbyggnad	Marknadsutveckling	Jord- och skogsbruk	Miljö	Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	Övrigt	Totalt
	0	-143	0	1462	0	0	-11	9097
	0	0	44	84	0	0	-31	2245
	228	2764	8595		375	0	146	13362
	-38	30487	65	50135	3812	106000	133	244038
	19277	0	8	76	0	0	-33	41076
	66119	0	0	1	0	0	0	66434
	0	0	0	0	0	0	-2	-2
	32112	0	0	1	0	0	0	34424
	4324	0	83	190	0	0	116	6673
	107219	0	6879	14193	0	0	424	261990
	0	0	9	336	0	0	-46	4424
	137	0	0	13	0	0	-5	178
	0	0	0	13	0	0	0	171
	7145	0	2	3	0	0	-3	7304
	4502	0	0	6000	0	0	0	11336
	119624	129493	10451	111816	0	0	209	496186
	0	0	1	27	0	0	0	752
	267247	0	10137	20423	0	0	938	529408
	0	0	0	0	0	0	0	435
	37805	25064	24991	5560	0	0	1566	236053
	-2	0	0	10632	0	0	0	10624
	2758	472	184	2007	0	0	56	11911
	2320	6821	26	19031	16331	133000	6186	215294
	2320	0	197	378	0	0	114	9170
	0	146726	116	26788	0	315000	2915	705992
	5388	667	4851	792	0	0	-2	31506
	49820	0	0	0	0	0	-3	49913
	0	0	0	1	0	0	0	1164
	1980	0	15009	28	66450	0	65876	215360
	4013	0	1	26	0	0	-2	13258
	4600	0	-1	35	0	0	-4	5161
	268718	0	5	194	0	0	-30	362134
	291341	0	118	242	0	0	2591	557351
	0	0	6	10	0	0	0	241
	5660	0	6180	2761	0	0	68	100492
	49248	0	0	0	0	0	0	49248
	1961	100911	25886	10465	0	375000	38600	806277
	73861	0	28	63	0	0	36	78069
	0	0	52	134	0	0	-26	2948
	15728	888	36744	4952	0	0	515	264875
	-13	87065	1963	33583	0	0	2218	215262
	45968	124	2602	1827	0	0	13876	250109
	99733	58939	88905	54903	86582	0	8144	1147351
	1591103	590280	244139	379181	173551	929000	144528	7069293

Bilaga 2. Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land, tkr

Land och region	Hälsa	Utbildning	Forskning	Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	Konflikt, fred och säkerhet	
Asien, Mellanöstern och Nordafrika						
Asien						
Afghanistan	506	171 405	2342	295 587	20 024	
Bangladesh	93 686	70 760	11 876	23 864	151	
Fiji	0	0	0	0	0	
Filippinerna	146	548	0	9 273	82	
Indien	2 544	3 954	14 920	14 636	111	
Indonesien	29	23	1 260	8 888	0	
Kambodja	2 193	22 936	0	145 271	57	
Kina	618	530	7 518	22 270	41	
Korea, nord	0	0	0	1 800	0	
Laos	-12	-18	5 697	-37	-1	
Malaysia	16	0	0	564	0	
Mongoliet	17	17	0	478	3	
Myanmar/Burma	2 076	222	0	56 117	81	
Nepal	76	148	0	5 071	13	
Pakistan	299	690	0	15 658	68	
Samoa	5	8	0	145	0	
Sri Lanka	349	436	0	10 439	5 127	
Thailand	28	26	0	3 723	36	
Vietnam	-937	391	22 474	53 282	0	
Östtimor	1	13 970	0	16 547	0	
Asien totalt	101 643	286 046	66 087	683 576	25 793	
Mellanöstern och Nordafrika						
Algeriet	0	0	0	0	0	
Egypten	474	574	0	28 333	5 151	
Irak	45	11 063	0	60 574	15 000	
Iran	0	0	0	1 350	0	
Jordanien	95	130	0	819	24	
Libanon	463	182	0	7 551	50	
Libyen	0	0	0	0	0	
Syrien	0	0	0	0	0	
Tunisien	0	0	0	21 007	0	
Västbanken och Gaza	1 322	2 195	0	162 254	15 178	
Yemen	135	336	0	4 140	32	
Mellanöstern och Nordafrika Totalt	2 534	14 479	0	286 028	35 435	
Regionalt Asien	10 839	3 909	20 500	180 511	2 142	
Asien, Mellanöstern och Nordafrika Total	115 016	304 434	86 587	1 150 115	63 369	

	Humanitært bistånd	Hållbar samhällsbyggnad	Marknadsutveckling	Jord- och skogsbruk	Miljö	Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	Övrigt	Totalt
	145366	54724	24234	1153	0	0	5652	720994
	826	2000	199	1138	10000	0	3153	217652
	411	0	0	0	0	0	0	411
	17123	360	128	2538	0	0	10	30209
	9748	7288	1439	7501	11969	0	20	74129
	23000	3562	229	1121	2000	0	68	40180
	0	112	57	879	12257	0	13	183774
	9824	2670	4385	408	8444	0	9	56718
	40974	0	2000	0	3864	0	0	48638
	0	0	-4	10105	167	0	1254	17151
	4455	0	0	3586	0	0	0	8621
	0	50	0	1	0	0	0	567
	47889	0	55	15127	0	0	554	122121
	6637	0	2	6	0	0	-8	11944
	122953	0	24	342	0	0	-40	139994
	0	0	0	13	0	0	0	171
	45429	23109	-4112	1882	0	0	1386	84044
	56797	0	-5	1553	0	0	-7	62152
	926	256	76	9141	13927	0	2011	101546
	0	0	0	11	0	0	0	30529
	532358	94131	28708	56504	62627	0	14073	1951547
	7000	0	0	0	0	0	0	7000
	0	0	120	284	0	0	56	34991
	80598	1567	58644	103	0	0	-6	227587
	3465	0	0	0	0	0	0	4815
	10000	0	14	23	0	0	-6	11100
	6045	0	0	13	0	0	-5	14299
	94463	0	0	0	0	0	0	94463
	29229	0	0	0	0	0	0	29229
	26528	0	0	0	0	0	0	47535
	159004	68967	579	2821	0	0	1586	413906
	89531	0	18	29	0	0	-9	94214
	505864	70533	59376	3274	0	0	1616	979139
	12000	66304	24789	10669	89261	0	50309	471232
	1050222	230969	112872	70447	151887	0	65998	3401917

Bilaga 2. Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land, tkr

Land och region	Hälsa	Utbildning	Forskning	Demokrati, männsliga rättigheter och jämskillhet	Konflikt, fred och säkerhet	
Latinamerika						
Argentina	59	67	0	640	12	
Bolivia	1943	38431	23484	66650	30	
Brasilien	223	305	0	6441	18	
Chile	18	0	0	611	0	
Colombia	70	77	0	103651	74789	
Costa Rica	32	17	0	757	15	
Dominikanska republiken	58	86	0	1591	0	
Ecuador	18	24	0	482	1	
El Salvador	30	15	0	2015	5	
Guatemala	35712	-12	0	122948	13013	
Haiti	0	0	0	0	-1424	
Honduras	24	-21	2886	-82	36	
Kuba	0	0	0	-879	0	
Nicaragua	-13	104	10135	6671	30	
Panama	-7	-11	0	-21	-1	
Paraguay	39	0	0	3748	26	
Peru	109	220	0	4949	41	
Uruguay	0	0	0	0	0	
Regionalt Latinamerika	1383	2628	36700	80306	4137	
Latinamerika Total	39698	41932	73205	400478	90728	

	Humanitärt bistånd	Hållbar samhällsbyggnad	Marknadsutveckling	Jord- och skogsbruk	Miljö	Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	Övrigt	Totalt
	0	0	5	22	0	0	-45	761
	3600	25462	147	65028	0	0	3100	227875
	3450	0	9	2702	0	0	-40	13109
	0	0	0	309	0	0	0	938
	40693	0	56	1108	0	0	51	220495
	0	62	47	1425	0	0	39	2394
	0	0	4	142	0	0	0	1882
	0	0	1	1139	0	0	0	1665
	4194	522	153	2117	0	0	-10	9041
	4203	323	17178	2159	0	0	-10	195514
	109275	0	0	0	0	0	0	107851
	0	1616	177	2936	0	0	1570	9142
	0	0	0	0	0	0	0	-879
	137	497	155	2069	0	0	77	19863
	0	0	-2	-3	0	0	-3	-48
	0	609	185	2560	0	0	-2	7166
	1905	0	83	895	0	0	111	8314
	0	0	0	866	0	0	0	866
	9191	1342	-860	8898	3677	0	186	147587
	176648	30434	17338	94372	3677	0	5025	973534

Bilaga 2. Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land, tkr

Land och region	Hälsa	Utbildning	Forskning	Demokrati, männsliga rättigheter och jämskilldhet	Konflikt, fred och säkerhet	
ODA-länder						
Albanien	0	961	200	54 112	0	
Armenien	112	48	0	2 350	0	
Azerbajdzjan	0	0	0	1 987	0	
Bosnien och Hercegovina	1 141	-76	0	94 844	1 425	
Georgien	976	0	0	71 250	6 670	
Kazakstan	0	0	0	510	0	
Kirgizistan	0	0	0	536	0	
Kosovo	98	23 474	0	35 799	4 000	
Makedonien	0	-172	0	3 690	980	
Moldavien	1 268	53	0	68 782	1 146	
Montenegro	0	-122	0	749	0	
Serbien	214	105	0	91 445	16 295	
Tadzjikistan	-353	-7	0	-14	-1	
Turkiet	0	0	0	67 810	0	
Turkmenistan	0	0	0	400	0	
Ukraina	1 447	1 785	0	37 646	0	
Uzbekistan	0	2	0	903	0	
Vitryssland	4 136	4 040	2 925	70 120	0	
Regionalt Europa	129	-112	120	37 577	4 193	
ODA-länder Total	9 168	29 980	3 245	640 497	34 709	
Icke ODA-länder						
Estland	0	0	0	0	0	
Lettland	0	0	0	0	0	
Litauen	0	0	0	0	0	
Ryssland	0	0	0	-1 743	0	
Barents	0	0	0	-1 343	0	
Övriga Ryssland	0	0	0	-400	0	
Regionalt Central- och Östeuropa	0	0	0	0	0	
Icke ODA-länder Total	0	0	0	-1 743	0	
Totalt Europa	9 168	29 980	3 245	638 754	34 709	
Globalt	220 203	490 021	498 004	914 580	133 810	
Totalt	1 135 106	988 194	986 376	4 570 491	675 380	

	Humanitært bistånd	Hållbar samhällsbyggnad	Marknadsutveckling	Jord- och skogsbruk	Miljö	Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	Övrigt	Totalt
	0	1746	0	6890	21287	0	97	85293
	1980	0	0	0	0	0	0	4490
	3465	0	0	0	0	0	0	5452
	0	33343	49108	6122	125	0	96	186127
	6435	2000	3799	17048	0	0	153	108332
	0	0	0	0	0	0	0	510
	10249	0	0	3656	0	0	0	14441
	0	13947	0	5491	5955	0	96	88861
	0	134	-868	11100	6196	0	96	21157
	0	20017	10222	6984	6000	0	96	114568
	0	202	0	0	0	0	0	828
	0	-1048	-3850	0	11476	0	121	114757
	4409	0	-1	-2449	0	0	-2	1582
	5621	0	0	0	0	0	0	73432
	0	0	0	0	0	0	0	400
	0	116258	9723	1427	47342	0	96	215724
	4455	0	0	0	0	0	0	5360
	0	18800	10121	772	19625	0	96	130635
	9850	80898	2927	1534	3711	0	-23	140804
	46464	286296	81181	58574	121717	0	922	1312753
	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
	7920	0	-977	0	0	0	0	5200
	0	0	0	0	0	0	0	-1343
	7920	0	-977	0	0	0	0	6542
		0	-2887	0	0	0	0	-2887
	7920	0	-3864	0	0	0	0	2313
	54384	286296	77317	58574	121717	0	922	1315066
	183712	206901	272526	147523	150744	0	306939	3524964
	3056069	1344880	724193	750097	601576	929000	523412	16284774

Bilaga 3. De 20 största samarbetsländerna 2011, tkr

Land	2009	2010	2011
Tanzania	732 914	685 860	806 277
Afghanistan	589 583	629 892	720 994
Moçambique	733 108	606 516	705 992
Sudan	402 250	422 704	557 351
Kongo, demokratiska republiken	440 518	488 867	529 408
Kenya	515 444	345 056	496 186
Västbanken och Gaza	479 459	404 008	413 906
Somalia	225 502	190 783	362 134
Uganda	403 562	312 308	264 875
Etiopien	349 851	295 446	261 990
Zimbabwe	215 914	218 314	250 109
Burkina Faso	186 748	250 604	244 038
Liberia	143 805	186 296	236 053
Bolivia	226 150	199 294	227 875
Irak	143 675	171 890	227 587
Colombia	188 014	180 005	220 495
Bangladesh	351 545	262 437	217 652
Ukraina	198 894	191 428	215 724
Rwanda	100 373	181 453	215 360
Mali	220 340	196 110	215 294
Totalt	6 847 646	6 419 270	7 389 300

10.2 Analys av förvaltningskostnader

Sida ska redovisa förvaltningskostnader för utvecklingssamarbetet totalt samt per bistandsform, huvudsektor och strategistyrd verksamhet. Sida ska analysera och redovisa myndighetens slutsatser utifrån resultatet.

Efter vidtagna åtgärder kunde Sida under 2011 nå målet om en budget i balans. Sidas totala förvaltningskostnader har inte minskat lika mycket som antalet årsarbetskrafter. Trots de minskade personalresurserna nyttiggjorde Sida en större andel av biståndsanslaget än föregående år. I tabellerna nedan redovisas utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och motsvarande andel av Sidas förvaltningskostnad per samarbetsform, huvudsektor och strategistyrd verksamhet.

10.2.1 Förvaltningskostnader per samarbetsform

Programstöd

En ökande andel av förvaltningsanslaget har använts för att hantera programstöd under 2011. Det kan ses som ett tecken på att den förändring som gjordes i Sidas regelverk om insatshantering i december 2008 har fått genomslag i verksamheten. Förändringen innebär att Sida ska använda sig av programansatser när det är möjligt och att avsteg från detta särskilt ska motiveras. Att andelen utbetalda biståndsmedel till programstöd samtidigt inte ökat skulle kunna tyda på att medel inte har kunnat betalas ut i lika hög grad som avsett.

Syftet med att öka andelen programstöd är att möta kraven i Parisdeklarationen för biståndseffektivitet – att öka det lokala ägarskapet och förbättra givar-samordningen.

Samarbetsformerna generellt budgetstöd och stöd till specifikt program genom en organisation har lägst förvaltningskostnader i förhållande till utbetalda medel. Avseende *generellt budgetstöd* kan det relateras till att de avtalade beloppen är stora och avtalsperioderna långa. Samtliga avtal löper över 5 år 2008–2012, vilket innebär att inga nya beredningar utförts under treårsperioden.

De relativt låga förvaltningskostnaderna *för stöd till specifikt program genom en organisation* kan förklaras av att planering och genomförande till stor del utförs av samarbetsorganisationen.

Att förvaltningskostnaderna *för stöd till specifikt program genom en organisation* har ökat något under de senaste tre åren beror sannolikt på Sidas ambition att prioritera programstöd före projektstöd när det är möjligt.

Förvaltningskostnaderna och utbetalda medel för *sektorbudgetstöd* har minskat något under treårsperioden. Denna samarbetsform har högre förvaltningskostnader än generellt budgetstöd i förhållande till utbetalda medel, vilket kan relateras till kortare avtalsperioder och lägre avtalade belopp.

Tabellen visar att *sektorprogramstöd med poolfinansiering* har ökat i andel av såväl förvaltningskostnader som utbetalda biståndsmedel sedan 2010. Det är dock

Tabell 23. **Samarbetsform, tkr och andel**

	2009		
	Förvaltningskostnader	förvaltningskostnader, %	biståndsanslag, %
Programstöd	345 569	37	59
Generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning	24 186	3	6
Organisationsstöd	106 538	11	9
Sektorbudgetstöd	19 939	2	1
Sektorprogramstöd med poolfinansiering	63 757	7	7
Stöd till specifikt program genom en organisation	131 149	14	37
Projektstöd	529 008	56	36
Experter	63 356	7	5
Personalbistånd	11 161	1	1
Utbildningsprogram i Sverige	29 000	3	2
Utbildningsprogram i samarbetsländer	12 341	1	0
Resursbasutveckling	10 854	1	1
Totala kostnader	937 933	100	100

svårt att skilja mellan denna samarbetsform och *sektorbudgetstöd*, vilket innebär att inga slutsatser kan dras gällande inbördes förändringar mellan de två samarbetsformerna.

Projektstöd

En stor del av såväl förvaltningsanslag som biståndsanslag går fortsatt till samarbetsformen *projektstöd*. Förvaltningskostnaderna för projektstöd har minskat sedan 2009 medan andelen utbetalda medel varit relativt oförändrad.

En förklaring till de minskade förvaltningskostnaderna är minskat expertstöd i Stockholm för projekt i samarbetsländer. Även målsättningen om en effektivisering genom färre insatser med större avtalsbelopp kan ha påverkat förvaltningskostnaderna för projektstöd. Den tidigare nämnda förändringen i Sidas regelverk om att en programansats generellt ska användas är också en faktor som kan ha påverkat förvaltningskostnaderna för projektstöd, som har minskat. Den fortsatt stora andelen av medel som trots denna förändring går till projektstöd bottnar i att programstöd inte i lika hög utsträckning är genomförbart i alla nationella kontexter, exempelvis i vissa konfliktländer. Sverige har också inom vissa strategier, exempelvis selektivt utvecklingssamarbete, valt andra samarbetsformer än programstöd.

Experter

Samarbetsformen *personalbistånd* har minskat kraftigt i förvaltningskostnader under treårsperioden. Detta beror på att strategin för stöd genom svenska organisationer i civila samhället 2010–2014 fokuserar stöd till partners egen kapacitetsutveckling och organisationsutveckling i stället för att som tidigare sända ut svenskar för att utveckla civilsamhällesorganisationer. Volontär- och praktikantstödet togs därmed bort i samband med att regeringen beslutade om den nya strategin.

Även *resursbasutveckling och utbildningsprogram i samarbetsländer* har minskat avseende såväl förvaltningskostnader som utbetalda medel. Detta kan relateras till en tydligare styrning av resursbasutveckling genom av regeringen beslutade strategier. En del av rekryteringsprocessen för resursbasprogrammen har vidare övergått till att hanteras av externa konsulter.

10.2.2 Förvaltningskostnader per huvudsektor

Hälsa

Efter en svag ökning under 2010 har förvaltningskostnaderna för huvudsektor *hälsa* gått tillbaka till en nivå under 2009 års nivå. Andelen utbetalda biståndsmedel har minskat svagt under perioden, vilket kan tyda på en minskad prioritering av traditionella biståndssektorer till förmån för nya politiska prioriteringar.

2010			2011			
	Förvaltningskostnader	förvaltningskostnader, %	biståndsanslag, %	Förvaltningskostnader	förvaltningskostnader, %	biståndsanslag, %
	324 657	35	60	392 436	45	59
	19 878	2	6	20 553	2	6
	81 760	9	11	117 836	13	10
	22 921	2	1	14 433	2	0
	57 991	6	8	97 466	11	10
	142 107	15	34	179 677	20	32
	558 529	61	35	403 564	46	37
	39 252	4	5	39 240	4	4
	7 464	1	1	1 279	0	1
	662	0	2	29 048	3	2
	14 187	2	0	4 933	1	0
	16 940	2	1	7 764	1	1
	922 438	100	100	876 552	100	100

Utbildning

Förvaltningskostnaderna minskade svagt under 2011 efter att ha varit i princip oförändrat de två föregående åren för huvudsektorn *utbildning*. Samtidigt ökade utbetalda medel något. De små förändringarna över åren kan ses som ett tecken på att utbildning är fortsatt prioriterat.

Forskning

Förvaltningskostnaderna för huvudsektor *forskning* ökade något under 2010 men gick 2011 tillbaka till samma nivå som år 2009. Utbetalda biståndsmedel har också varit förhållandevis stabila under treårsperioden, vilket tyder på en oförändrad prioritering av sektorn.

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

Såväl förvaltningskostnader som utbetalda biståndsmedel har varit relativt stabila under treårsperioden för huvudsektor *demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet*, men ökat något 2011. Detta avspeglar Sidas fortsatta arbete för att regeringens tematiska prioriteringar ska få genomslag i verksamheten.

Konflikt, fred och säkerhet

Huvudsektor *konflikt, fred och säkerhet* har stadigt ökat vad gäller förvaltningskostnader som biståndsanslag de senaste tre åren, vilket reflekterar regeringens prioritering av denna sektor.

Humanitärt bistånd

Andelen av biståndsanslaget till huvudsektor *humanitärt bistånd* har ökat något sedan 2010, vilket återspeglar en tydlig politisk vilja att satsa på de humanitära behoven. Likaså har andelen av förvaltningsanslaget till huvudsektor *humanitärt bistånd* ökat något, vilket är en följd av en förstärkt bemanning 2011.

Hållbar samhällsbyggnad

Förvaltningskostnaderna har minskat stadigt sedan 2009 för huvudsektor *hållbar samhällsbyggnad*. Även andelen av biståndsanslaget har minskat något för denna sektor sedan 2009. Detta kan förklaras av en minskad politisk prioritering av denna traditionella sektor till förmån för andra områden.

Marknadsutveckling

Förvaltningskostnaderna såväl som utbetalda medel för sektorn *marknadsutveckling* har varit i princip oförändrade under de senaste tre åren. De relativt små variationerna över tid tyder på en stabilitet som botten i att sektorn är väl etablerad och inte föremål för omprioriteringar.

Miljö

Förvaltningskostnaderna för huvudsektor *miljö* har ökat sedan 2009. Detta reflekterar Sidas arbete för ett genomslag av regeringens tematiska prioriteringar i verksamheten.

Tabell 24. **Huvudsektor**, tkr och andel

	2009		
	Förvaltningskostnader	Fördelning förvaltningskostnader, %	Fördelning biståndsanslag, %
Hälsa	75 971	8	9
Utbildning	42 163	4	5
Forskning	40 701	4	6
Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	280 038	30	27
Konflikt, fred och säkerhet	31 372	3	3
Humanitärt bistånd	40 141	4	15
Hållbar samhällsbyggnad	94 239	10	9
Marknadsutveckling	67 080	7	5
Jord- och skogsbruk	58 336	6	5
Miljö	74 583	8	5
Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	22 287	2	6
Övrigt	11 021	1	5
Totala kostnader	937 933	100	100

Utbetalda biståndsmedel har minskat något under samma period inom denna sektor, vilket beror på ett ökat fokus på integrering av miljö- och klimataspekter i övriga sektorer. Insatser och tillhörande utbetalda medel har i större utsträckning klassats under relevant huvudsektor där integreringen sker i stället för som *miljö*.

10.2.3 Förvaltningskostnader per strategistyrd verksamhet

Långsiktigt utvecklingssamarbete

Långsiktigt utvecklingssamarbete är Sidas största landkategori både avseende förvaltningskostnader och utbetalda medel. Andelen förvaltningskostnader ökade något under 2011 medan andelen utbetalda medel har varit konstant under de tre senaste åren.

All personal som arbetar med direkt genomförande av strategierna inom långsiktigt utvecklingssamarbete är från och med hösten 2011 utlandsstationerade. De erhåller dock stöd från Stockholmsbaserad resurspersonal. Ungefär lika stort antal nationella handläggare (NPO) som utsänd personal arbetar med strategigenomförande inom kategorin. Utöver detta erhåller några av de utlandsmyndigheter som arbetar med långsiktigt utvecklingssamarbete stöd från biträdande bilaterala experter (BBE), som inte finansieras av Sidas förvaltningsanslag.

Konflikt- och postkonfliktländer

Konflikt- och postkonfliktländer är Sidas näst största landkategori avseende såväl förvaltningskostnader som utbetalda medel. Både förvaltningskostnader och utbetalda medel har stadigt ökat för denna kategori under treårsperioden, vilket avspeglar ett ökat svenskt engagemang i konflikt- och postkonfliktländer.

Länderna inom kategorin är högriskländer som kräver ett arbetsintensivt samarbete och på flera håll har det skett en gradvis försämring av säkerhetsläget med ökande kostnader för säkerhetshöjande åtgärder som följd.

Knappt hälften av den personal som arbetar med strategigenomförandet var under året baserade i Stockholm och lika stor andel personal var utlandsstationerad. En mindre andel NPO arbetar inom denna kategori än inom långsiktigt utvecklingssamarbete; ungefär hälften så många som antalet utsänd personal. Detta kan förklaras av att man med anledning av kontexten i de länder där utvecklingssamarbetet bedrivs har ett behov av flexibilitet och handlingsfrihet i förhållande till samarbetslandet, vilket talar för att inte ha en tung organisation på plats. Ett par av utlandsmyndigheterna inom landkategorin erhåller även stöd av BBE, som inte finansieras av Sidas förvaltningsanslag.

2010			2011			
	Förvaltningskostnader	Fördelning förvaltningskostnader, %	Fördelning biståndsanslag, %	Förvaltningskostnader	Fördelning förvaltningskostnader, %	Fördelning biståndsanslag, %
	81 098	9	9	60 053	7	7
	42 243	5	6	34 412	4	6
	57 118	6	6	42 434	5	6
	258 275	28	27	305 887	33	28
	36 711	4	4	47 877	5	4
	37 982	4	17	52 623	6	19
	82 898	9	8	60 775	7	8
	79 378	9	4	68 617	8	4
	47 484	5	4	41 144	5	5
	103 331	11	4	106 537	12	4
	21 730	2	6	19 734	2	6
	74 190	8	4	73 363	8	3
	922 438	100	100	913 455	100	100

Reformsamarbete i Östeuropa

Andelen förvaltningskostnader för *Reformsamarbete i Östeuropa* har ökat något under 2011 i förhållande till tidigare år medan andelen utbetalda medel på biståndsanslaget har legat relativt konstant.

Reformsamarbetet sker med länder där landallokeringarna är förhållandevis små, vilket i sig ger sämre förutsättningar för att uppnå skal fördelar. Samarbetsformen är till stor del projektstöd med inriktning på institutionella reformer som är angelägna för ett EU-närmande, vilket innebär en arbetsintensiv hantering.

Sammansättningen av personal ser lite annorlunda ut än i kategorierna för långsiktigt samarbete samt konflikt- och postkonfliktsamarbete i och med att en större andel av personalen utgörs av lokalanställda och Stockholmsbaserade handläggare. Hälften av handläggarna är lokalanställda (NPO), en fjärdedel utsänd personal och en fjärdedel Stockholmsbaserad personal. Förutsättningarna för att lokalt rekrytera personal med rätt kompetens är god i dessa länder och den geografiska närheten underlättar handläggning från Stockholm. I och med att kostnaderna för lokalanställd och Stockholmsbaserad personal är lägre så innebär det att de faktiska förvaltningskostna-

derna hålls nere trots den jämförelsevis höga personaltätheten per biståndskrona.

Selektivt samarbete

Kategorin *Selektivt samarbete* är arbetsintensiv i förhållande till utbetalda medel. Samarbetet karaktäriseras av många, små och ofta katalytiska insatser där nya aktörer involveras i utvecklingssamarbetet.

Vidare har samarbetet i flera länder befunnit sig i en uppbyggnadsfas vilket även det tagit stora resurser i anspråk då nya samarbetsrelationer behövt etableras. Sammantaget bidrar detta till att förvaltningskostnaden per utbetald biståndskrona är hög i denna landkategori. Andelen av såväl förvaltningsanslaget som av biståndsanslaget har varit stabilt under treårsperioden, utan stora avvikelser.

Utfasningsländer

Såväl förvaltningskostnader som biståndsanslag har minskat kraftigt för kategorin *Utfasningsländer* under treårsperioden. Detta avspeglar att utvecklingssamarbetet avslutats med större delen av de länder som Sida i enlighet med regeringsbeslut fasar ut samarbetet med.

Tabell 25. **Strategistyrd verksamhet, tkr och andel**

	2009		
	Förvaltningskostnader	Förvaltningskostnader, %	Biståndsanslag, %
Långsiktigt samarbete	188 726	24	22
Konflikt- och postkonfliktsamarbete	85 080	11	9
Reformsamarbete i Östeuropa	80 162	10	6
Selektivt samarbete	27 786	7	2
Utfasningsländer	45 798	6	5
Regionala insatser ¹	125 920	11	16
Humanitära insatser och konflikthantering ²	26 024	3	16
Stöd genom svenska organisationer i civila samhället	32 561	4	8
Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	–	–	11
Kapacitetsutveckling och samverkan	–	–	3
Demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer	–	–	0
Forskningssamarbete	18 155	2	3
Informationsinsatser	24 139	3	0
Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	840	0	0
Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder	4 406	1	2
Övrigt ³	103 563	14	2
Totalt strategistyrd verksamhet	789 063	100	100

¹ 2009 och 2010 inkluderades även övriga länder här. För 2011 ingår endast regionala strategier.

² Innan 2011 vad humanitära insatser och konflikthantering inom två olika strategier. För att få en treårig tidsserie har posterna slagits ihop för 2009 och 2010.

³ Här ingår globala utvecklingsinsatser (2009 och 2010), övrigt globalt (2011), demokrati och mänskliga rättigheter i alternativa former (förvaltningsanslag), oklassificerat samt övriga länder.

Regionalt samarbete

Den kraftiga minskningen av andelen av förvaltningsanslaget som går till *Regionalt samarbete* kan sannolikt härledas till en något annorlunda beräkning 2011 i förhållande till tidigare år samt att mindre resurser fokuserats på dessa insatser. Tidigare år fördelades även *övrigt* in här, medan det för 2011 renodlats till att endast inkludera regionala strategier. Det skulle dock även delvis kunna förklaras av att Sida svarat mot regeringens krav på en ökad överskådlighet av det regionala samarbetet; regeringen beslutade 2010 om en ny samarbetsstrategi med hela Afrika söder om Sahara.

Andelen utbetalda biståndsmedel har ökat något i förhållande till 2010 men ligger dock på en lägre nivå än 2009.

Humanitära insatser och konflikthantering

Såväl förvaltningskostnader som biståndsanslag har ökat stadigt för *Humanitära insatser och konflikthantering* under treårsperioden, vilket förklaras av stadigt ökande anslag för inträffade katastrofer samt en något utökad bemanning. Endast en liten andel av förvaltningskostnaderna tas i anspråk i förhållande till hur

mycket biståndsmedel som betalas ut, vilket beror på att det generellt rör sig om omfattande och snabba insatser.

Stöd genom svenska organisationer i civila samhället

Stöd genom svenska organisationer i civila samhället har kraftigt minskade förvaltningskostnader per utbetald biståndskrona. Detta beror på att volymen på anslagsposten ökat kraftigt utan att några förvaltningsresurser har tillförts verksamheten. Detta har lett till kapacitetsproblem och svårigheter att nyttiggöra biståndsmedlen.

Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser¹

Andelen utbetalda biståndsmedel ökade något under 2010 för *Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser* men gick 2011 tillbaka till en nivå något under 2009. Skillnaderna är en direkt reflektion av regeringens prioriteringar, då utbetalningsnivån är minst 99 procent av allokerade resurser.

¹ Strategierna för globala ämnesstrategiska insatser, stöd genom svenska partianknutna organisationer och kapacitetsutveckling och samverkan tillkom 2011. Eftersom alla insatsrelaterade siffror tas ur 2011 års databas är vissa pågående insatser omklassificerade bakåt i tiden så att det finns ett utfall även för 2009 och 2010.

2010				2011		
	Förvaltningskostnader	Förvaltningskostnader, %	Biståndsanslag, %	Förvaltningskostnader	Förvaltningskostnader, %	Biståndsanslag, %
	182 973	24	22	223 388	25	22
	109 139	14	12	143 851	16	13
	79 199	10	6	99 759	11	6
	59 328	8	2	61 190	7	2
	26 054	3	2	13 748	2	0
	138 681	18	8	107 907	12	8
	18 326	2	18	58 640	7	19
	15 367	2	7	15 822	2	8
	–	–	12	42 918	5	10
	–	–	3	35 769	4	3
	–	–	0	1 250	0	0
	22 521	3	3	21 246	2	3
	9 936	1	1	19 997	2	1
	6 006	1	1	8 749	1	1
	5 895	1	1	8 399	1	1
	96 068	12	2	15 997	2	3
	769 493	100	100	878 630	100	100

Kapacitetsutveckling och samverkan

Andelen av utbetalda medel för *Kapacitetsutveckling och samverkan* har varit konstant under treårsperioden. 2011 var andelen förvaltningskostnader något högre än andelen utbetalda medel. Detta kan delvis förklaras av att strategin var ny för 2011. Strategin kännetecknas även av ett stort antal förhållandevis resurskrävande insatser som omfattar relativt små belopp.

Forskningssamarbete

Såväl andelen utbetalda medel som andelen av förvaltningskostnaderna har varit stabila under treårsperioden för *Forskningssamarbete*. En ungefär lika stor andel av förvaltningsanslaget som av biståndsanslaget har gått till strategin.

Informations- och kommunikationsinsatser

Informations- och kommunikationsinsatser använder mycket förvaltningsresurser i förhållande till utbetalda biståndsmedel, men förvaltningskostnaderna har sjunkit kraftigt under treårsperioden samtidigt som utbetalda medel har ökat. Detta tyder på att strategin är resurskrävande men att arbetet har effektiviserats sedan 2009.

Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet

Såväl förvaltningskostnad som utbetalda medel för *Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet* har ökat över treårsperioden. Detta bottnar framför allt i att strategin antogs i april 2010 och under treårsperioden fått mer genomslag i verksamheten. Strategin är resurskrävande då det dels handlar om ett beredningsintensivt arbete med att bygga upp en insatsportfölj men också att portföljen består av många mindre projekt och aktörer som inte tidigare är kända för Sida.

Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder

Andelen utbetalda medel och förvaltningskostnader har varit proportionerlig och stabil under treårsperioden avseende *Utvecklingslån och garantier avseende miljöåtgärder*.

10.2.4 Verksamhetsnära prestationer

Tabell 26. Verksamhetsnära prestationer

	2009	2010	2011
Årsarbetskrafter (ÅAK)	835	758	656
Förvaltningskostnad, tkr	937 933	922 438	923 754
Kostnad per ÅAK	1 123	1 217	1 408
Antal beslutade insatser	1 032	991	834
Antal insatser med kostnader (aktiva)	2 503	2 256	2 100
Antal avslutade insatser	1 439	1 433	1 084
Beslut – andel av arbetstid	32%	26%	21%
Aktiva – andel av arbetstid	–	25%	30%
Avslutade – andel av arbetstid	–	9%	7%
Kostnad per beslutad insats	290	246	227
Kostnad per aktiv insats	–	104	132
Kostnad per avslutad insats	–	58	56

En verksövergripande schablon har tagits fram för att beräkna förvaltningskostnad för de verksamhetsnära prestationerna. Schablonen tar inte hänsyn till det skiftande antalet årsarbetskrafter (ÅAK), det varierande antalet insatser eller skillnader i avtalsbelopp eller avtalsperioder inom de olika delarna av den strategistyrda verksamheten.

Vissa tendenser kan dock skönjas. Sida går mot färre och större insatser generellt, en del av Sidas arbete för ett mer kostnadseffektivt bistånd. Mindre arbetstid ägnas åt beredningar av insatser och mer åt uppföljningsarbete för insatser med utbetalningar, i enlighet med Sidas ambition.

Sida har sedan 2009 minskat personalstyrkan med över 20 procent utan motsvarande minskning av förvaltningskostnaderna, vilket innebär en ökad kostnad per årsarbetskraft.

Med anledning av att en minskande andel av arbetstiden ägnats åt beredningar har förvaltningskostnaden per beslut minskat, trots den ökade förvaltningskostnaden per ÅAK. På samma sätt har förvaltningskostnaden för avslutande av insatser minskat något sedan 2010. Förvaltningskostnaden för uppföljning av insatser med utbetalningar har däremot ökat; en logisk följd av Sidas ökade fokusering på uppföljningsarbetet.

Jämte de generella tendenserna ser förutsättningarna och arbetet med insatshanteringsprocessen olika ut i de skilda delarna av Sidas strategistyrda verksamhet. Beredningar av insatser om stora belopp som

löper över lång tid kräver ett mer omfattande beredningsarbete än beredningen av volymmässigt mindre insatser som löper över kortare tid. Samtidigt kan arbetet med alternativa biståndsformer vara tidskrävande vad gäller metodutveckling och etablerande av samarbete med nya aktörer. I samarbete som rör kapacitetsuppbyggnad är insatserna generellt fler och mindre än inom långsiktigt utvecklingssamarbete.

10.2.5 Slutsatser

Traditionella biståndssektorer såsom utbildning, hälsa och jordbruk har generellt lägre förvaltningskostnader per biståndskrona än nya prioriteringar, vilket beror på att de har bättre förutsättningar för stordriftsfördelar. Arbetet med exempelvis demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet sker ofta i form av mindre insatser som kräver en intensivare uppföljning.

Katalytiska biståndsformer såsom lån och garantier, Business for development (B4D) och aktörs-samverkan är mer arbetsintensiva än andra biståndsformer då arbetet med metodutveckling pågår, insatserna generellt är små och arbetet med att etablera samarbetet med nya aktörer är tidskrävande. Ett fokus på dessa områden kan därför kräva mer förvaltningsresurser i förhållande till utbetalda biståndsmedel.

Sida kan endast dra försiktiga slutsatser avseende förändringar i förvaltningskostnaderna över tid för de parametrar som redogörs för här. Variationer kan i vissa fall förklaras av olika definitioner mellan åren och att kostnaderna är beräknade med utgångspunkt i en schablon som inte skiljer på de kraftigt varierande kostnaderna per årsarbetskraft mellan utsänd personal, Stockholmsbaserad personal och lokal-anställd personal. Kostnaderna för utsänd personal är avsevärt högre än för personal i Sverige. Lokal-anställd personal är i sin tur förenade med betydligt lägre kostnader per årsarbetskraft än personal i Sverige.

Kraven på bedömningar och uppföljning i samband med insatshanteringsprocessen har ökat i och med Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. De utökade kraven har lett till längre handläggningstider och medfört en ökning av Sidas förvaltningskostnader i samband med insatshanteringsprocessen.

De åtgärder Sida vidtagit för att nå en budget i balans har lett till minskade förvaltningskostnader totalt, dock inte i samma omfattning som personal-resurserna har minskat.

Sida arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Det kräver samarbete och uthållighet. Genom utvecklingssamarbete stödjer Sverige länder i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Varje land ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

Adress: 105 25 Stockholm
Besök: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00. Fax: 08-20 88 64.
E-post: sida@sida.se www.sida.se

